

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

584

af. 76 15
Cult

UDKAST

TIL

Lov om Køb

MED TILHØRENDE

BEMÆRKNINGER

UDARBEJDET AF DEN VED KGL. RESOLUTION AF 28. JUNI 1901
NEDSATTE KOMMISSION

KØBENHAVN

TRYKT HOS J. H. SCHULTZ

1904

UDKAST

TIL

Lov om Køb

MED TILHØRENDE

BEMÆRKNINGER

UDARBEJDET AF DEN VED KGL. RESOLUTION AF 28. JUNI 1901
NEDSATTE KOMMISSION

KØBENHAVN
TRYKT HOS J. H. SCHULTZ
1904

Paa Foranledning af den svenske Regering blev der ved kongeligt Kommissorium af 28. Juni 1901 nedsat en Kommission, bestaaende af Højesteretsassessor, Dr. jur. Niels Kjeldgaard Poulsen Lassen som Formand, Professor i Retsvidenskab, Dr. jur. Julius Severin Vilhelm Lassen og Højesteretssagfører Octavius Thomas Hansen med det Hverv at fremsætte Forslag til Forandringer i Lovgivningen med Hensyn til visse Dele af Obligationsretten, navnlig Reglerne om Køb og Bytte af Løsøre og i Forbindelse dermed de almindelige Grundsætninger for Afslutning af Retshandler, og saaledes, at Kommissionen i det Omfang, som Arbejdet efter sammes Skøn fordrer det eller gør det ønskeligt, vilde kunne inddrage ogsaa andre Emner af Obligationsretten under sin Behandling. Kommissionen bemyndigedes derhos til at træde i Forbindelse med tilsvarende i Sverige og eventuelt i Norge nedsatte Kommissioner i det Øjemed at tilvejebringe saa vidt muligt overensstemmende Forslag til hvert Riges Lovgivning paa det nævnte Omraade.

Nogle Uger forinden var der i Sverige nedsat en tilsvarende Kommission. Dens Medlemmer vare nuværende Præsident i Göta Hofret, daværende Revisionssekretær, Dr. jur. Knut Hjalmar Leonard Hammarskjöld som Formand, Assessor i Svea Hofret Gustaf Carlson og Häradshöfding, Friherre Carl Frederik Miles Fleetwood.

I September Maaned s. A. samledes de to Kommissioner i Stockholm — som Udsending af den norske Regering var tillige mødt Chefen for det norske Justits- og Politidepartements Lovafdeling Sigurd Lambrechts — og enedes som foreløbigt Program om indenfor Grænserne af Kommissionernes Hverv at gøre følgende Emner til Genstand for fælles Behandling:

1. Afslutning af formueretlige Aftaler i Almindelighed, derunder *dels* Betydningen af Kontrahenternes Inhabilitet — forsaavidt dette Emne kan behandles uden at trænge ind paa Familierettens Omraade —, *dels* Afslutning af Retshandel ved Fuldmægtig og Virkningen af en Overskridelse af Fuldmagten (*falsus procurator*) med særskilt Hensyn til de indenfor Handelen sædvanligt forekommende Fuldmagter f. Eks. for Pladsagenter og Handelsrejsende, *dels* Betydningen af Tvang og Svig, i Forbindelse med hvilket Emne Trangen til Bestemmelser vedrørende Vildfarelse og „undue influence“ tages under Overvejelse.

2. Køb af individuelt eller generisk bestemt Løsøre, derunder Ydelsestid, Ydelsestid, mora, Retentionsret, Skadeserstatningspligt og lignende, saavel som Eiendomsrettens Overgang og Vindikation. Særskilt Hensyn tages til Handelsforholdene, bl. a. paa den Maade, at saavidt muligt udtrykkelige Bestemmelser gives om de vigtigere i

Handelen forekommende Klausuler og Aftaletyper, f. Eks. cif., fob., Akcept mod Konnossement, Specifikationskøb. I Sammenhæng hermed overvejes Trangen til Bestemmelser angaaende Afbetalingskøb og Terminshandler. Bestemmelsernes Anvendelse paa Køb af Værdigenstande gøres til Genstand for Undersøgelse.

I Forbindelse med 1 og 2 behandles de Dele af Konkursretten, som staa i Forbindelse med Reglerne om Aftalers Afslutning og om Køb af Løsøre.

3. Kommissionsaftale.
4. Speditionsaftale.
5. Emission af Værdipapirer.

Det overdroges derhos Professor Jul. Lassen at udarbejde en sammentrængt Oversigt over de enkelte under disse Emner hørende Spørgsmaal som Forhandlingsgrundlag ved Kommissionernes næste Sammenkomst.

Straks efter Mødet indtraadte Præsident Hammerskjöld som Statsraad i den svenske Regering, og i hans Sted udnævntes da som Formand for den svenske Kommission nuværende Justitieraad daværende Häradshöfding Friherre Erik Marks von Württemberg.

I Slutningen af samme Aar lykkedes det den norske Regering at overvinde de Vanskeligheder, der tidligere havde stillet sig i Vejen for Norges Deltagelse i Arbejdet. Der nedsattes nu en tilsvarende norsk Kommission, bestaaende af Ekspeditionschef Lambrechts som Formand, Højesteretsadvokat Annæus Schjødt og Professor i Retsvidenskab ved Kristiania Universitet Fredrik Stang.

I Marts Maaned 1902 mødtes derefter alle tre Kommissioner i Kjøbenhavn. Under Forhandlingerne viste det sig snart, at det efter den Tid, der stod til de Delegeredes Raadighed, ikke vilde være muligt at gennemgaa den af Prof. Lassen i Mellemtiden udarbejdede Oversigt i dens Helhed, og man indskrænkede sig derfor til at drøfte Reglerne om Køb. At netop dette Emne valgtes skyldtes ikke blot dets fremtrædende Betydning for Samhandelen mellem de tre Lande, men ogsaa den Omstændighed, at der i Sverige allerede i 1894 af Nya Lagberedningen var udarbejdet et Udkast til Lov om Køb og Bytte, og at det naturligvis maatte være magtpaaliggende ikke at standse de i et enkelt Land saaledes allerede paabegyndte Reformarbejder i længere Tid. Forhandlingerne førte til, at der nedsattes et Udvalg (Professor Jul. Lassen, Friherre Marks v. Württemberg og Ekspeditionschef Lambrechts) med det Hverv at udarbejde et første Udkast til Lov om Køb og Bytte. For at afhjælpe et Savn, der allerede paa dette Trin havde vist sig føleligt, vedtoges det derhos at indstille til de respektive Regeringer at supplere Kommissionerne med et handelskyndigt Medlem for hvert af Landene.

De i Henhold hertil skete Indstillinger blev velvillig tagne til Følge i alle tre Lande. Ved kongeligt Kommissorium af 3. Maj 1902 beskikkedes Grosserer i Kjøbenhavn Poul Victor Høffding til at indtræde i Kommissionen. For Norges og Sveriges Vedkommende udnævntes henholdsvis Konsul William Adolf Duborgh og Grosserer Dr. phil. Otto Magnus Höglund.

De saaledes forstærkede Kommissioner mødtes i August 1902 i Kjøbenhavn og gennemgik i Løbet af denne og den følgende Maaned det af Udvalget udarbejdede Udkast. I omarbejdet Form blev dette derpaa under en ny Sammenkomst i Kristiania i Marts 1903 gjort til Genstand for anden Behandling. Da Højesteretssagfører Octavius Hansen ved Sygdom var forhindret i at deltage i denne Sammenkomst, indtraadte ifølge kongelig Udnævnelse af 30. Januar 1903 midlertidig i hans Sted Kommissionens

hidtilværende Sekretær Professor i Retsvidenskab Dr. jur. Ludvig August Grundtvig, medens Overretssagfører Cecil Ricard overtog Forretningerne som Sekretær. Den 21. August 1903 afgik Højesteretssagfører Octavius Hansen ved Døden. Allerede under det andet Møde i Kjøbenhavn var han ved Sygdom blevet ude af Stand til videre Deltagelse i Arbejdet, som han havde vist den mest levende Interesse, og til hvis lykkelige Fremme han paa Sagens tidligere Standpunkt væsentlig havde bidraget. Han mindes med Taknemmelighed af sine Kolleger. Professor Grundtvig indtraadte nu ifølge kongelig Udnævnelse af 8. September 1903 som endeligt Medlem af Kommissionen.

Under Sammenkomsten i Kristiania besluttedes det at forelægge Udkastet i den Form, hvori det dér vedtoges, for Sagkyndige af Handelsstanden i de tre Lande. Efterat i Overensstemmelse hermed Udkastet, ledsaget af nogle korte af Professor Grundtvig udarbejdede Bemærkninger, ved Justitsministeriets velvillige Foranstaltning var bleven tilstillet den danske Handelsstands Fællesrepræsentation, modtog Kommissionen i August 1903 Betænkning af et af Fællesrepræsentationen nedsat Udvalg.

Endelig samledes de tre Kommissioner i September 1903 i Stockholm for endnu engang under Hensyn til de i alle tre Lande fra handelskyndig Side fremkomne Udtalelser at gennemgaa Udkastet. Dette Arbejde tilendebragtes i Løbet af en Maaned, og fremgik Udkastet af det i den Skikkelse, hvori det — efterat Regeringerne i de tre Lande paa Kommissionernes Indstillinger have billiget, at Reglerne om Køb udsondres og søges gennemførte for sig — her forelægges. De Udkastet ledsagende Motiver ere udarbejdede af Professor Grundtvig paa Grundlag af de førte Forhandlinger og under Samraad med de øvrige Kommissionsmedlemmer.

Kjøbenhavn, den 18. April 1904.

N. Lassen. Jul. Lassen. V. Høffding. L. A. Grundtvig.

Udkast

til

Lov

om **Køb.**

Almindelige Bestemmelser.

§ 1.

Denne Lovs Bestemmelser komme kun til Anvendelse, forsaavidt ikke andet er udtrykkelig aftalt eller maa anses for indeholdt i Aftalen eller følger af Handelsbrug eller anden Sædvane.

Loven gælder ikke for **Køb** af fast Ejendom.

§ 2.

Bestilling af Genstande, som først skulle tilvirkes, anses i denne Lov som **Køb**, saafremt det for Tilvirkningen fornødne Stof skal ydes af den, der har paataget sig Tilvirkningen. Loven gælder dog ikke for Opførelse af Bygning eller andet Anlæg paa fast Ejendom.

Hvad der i denne Lov er bestemt om **Køb**, finder tilsvarende Anvendelse paa Bytte.

§ 3.

Ved **Køb** af Genstande, bestømte efter Art, forstaas i denne Lov ikke alene **Køb** af en vis Mængde af en angiven Art Genstande, men ogsaa **Køb** af en vis Mængde af et angivet Parti.

§ 4.

Ved Handelskøb forstaas i denne Lov **Køb**, som indgaas mellem Handlende i eller for deres Bedrift.

Som Handlende anses herved enhver, der gør sig til Bedrift at afhænde dertil indkøbte Varer, at drive Veksellerer- eller Bankforretning, Forsikringsvirksom-

hed, Kommissionshandel, Forlagsvirksomhed, Apotek, Beværtning, Haandværk eller Fabrik, at overtage Udførelse af Bygnings- eller Anlægsarbejder eller at befordre Personer, Gods eller Meddelelser. Dog anses ikke som Handlende den, som uden anden Medhjælp end sin Ægtefælle, sine Børn under 15 Aar og sit Hustyende driver Beværtning, Haandværk, Befordringsvirksomhed eller saadan ringe Handel, hvortil ikke kræves særlig Adkomst, eller hvortil Borger- skab udstedes uden Betaling.

Om Bestemmelse af Købesummen.

§ 5.

Er **Køb** sluttet, men intet aftalt om Købesummens Størrelse, har Køberen at betale, hvad Sælgeren fordrer, forsaavidt det ikke kan anses for ubilligt.

§ 6.

Er i Handelskøb Regning (Faktura eller Nota) tilstillet Køberen, og gør han ikke, saasnart ske kan, Indsigelse mod den i Regningen anførte Pris, er han pligtig at betale denne, medmindre lavere Pris oplyses at være aftalt, eller Regningen er aabenbart urimelig.

§ 7.

Skal Købesummen beregnes efter Tal, Maal eller Vægt, bliver Mængden paa det Tidspunkt, da Faren for Salgsgenstandens hændelige Undergang gaar over paa Køberen, at lægge til Grund for Beregningen.

§ 8.

Skal Købesummen beregnes efter Varens Vægt, antages Indpakningens Vægt (Tara- vægten) at skulle fradrages.

Om Stedet, hvor Salgsgenstanden skal leveres (Leveringsstedet).

§ 9.

Sælgeren har at levere Salgsgenstanden paa det Sted, hvor han ved Købets Afslutning havde sin Bolig. Drev han paa dette

Tidspunkt Forretning, og stod Salget i Forbindelse dermed, skal Levering ske paa Forretningsstedet.

Befandt Genstanden sig ved Købets Afslutning paa et andet Sted end ovenfor nævnt, og vare Parterne eller burde de være vidende derom, anses dette som Leveringssted.

§ 10.

Skal Genstanden af Sælgeren forsendes fra et Sted til et andet for der at overgives i Køberens Besiddelse, anses Levering for sket, naar Genstanden er overgivet til en Fragtfører, som har paataget sig Forsendelsen fra vedkommende Sted, eller den, hvis Afsendelsen sker med Skib, er bragt indenfor Skibssiden.

§ 11.

Skal Sælgeren besørge Genstanden sendt til noget inden Pladsens Grænser beliggende Sted, anses Levering ikke at være sket, forinden Genstanden er kommen i Køberens Besiddelse.

Om Tiden for Aftalens Opfyldelse.

§ 12.

Er Tid for Købesummens Betaling eller Salgsgenstandens Levering ikke bestemt, og fremgaar det ikke af Omstændighederne, at Opfyldelse skal ske snarest muligt, skal den ske ved Paakrav.

§ 13.

Er et Tidsrum fastsat for Leveringen, har Sælgeren Ret til indenfor dettes Grænser at vælge Tidspunktet for Leveringen, medmindre det fremgaar af Omstændighederne, at Spillerummet er fastsat i Køberens Interesse.

Om Retten til at kræve Ydelse mod Ydelse.

§ 14.

Er der ikke givet Henstand fra nogen af Siderne, er Sælgeren ikke pligtig at levere Salgsgenstanden, medmindre Købe-

summen samtidig betales, og Køberen ikke pligtig at betale Købesummen, medmindre Salgsgenstanden samtidig stilles til hans Raadighed.

§ 15.

Skal Genstanden forsendes fra Leveringsstedet, kan Sælgeren dog ikke i Medfør af Bestemmelsen i foregaaende Paragraf undlade at afsende den, men kan hindre, at den overgives i Køberens Besiddelse, saalænge Købesummen ikke er betalt.

§ 16.

Benyttes ved Genstandens Forsendelse fra Leveringsstedet til Bestemmelsesstedet Konnossement eller Fragtbrev af saadan Beskaffenhed, at Sælgeren efter dets Udlevering til Køberen ikke kan raade over Genstanden, skal Købesummen betales mod Udlevering af det paagældende Dokument overensstemmende med Reglerne i § 71.

Om Faren (Risikoen) for Salgsgenstanden.

§ 17.

Sælgeren bærer Faren for Salgsgenstandens hændelige Undergang eller Forringelse, indtil Levering har fundet Sted (jfr. §§ 9—11).

Angaar Købet en bestemt Genstand, som skal hentes af Køberen, og er Tiden inde, da den ifølge Aftalen kan hentes, samt Genstanden holdes rede, bærer dog Køberen Faren og maa saaledes betale Købesummen, selv om Genstanden hændelig er gaaet til Grunde eller foringet.

Om Udbytte af Salgsgenstanden.

§ 18.

Udbytte, som vindes af Salgsgenstanden inden Leveringstiden, tilfalder Sælgeren, med mindre det med Grund kunde paaregnes først at ville falde senere.

Udbytte, som vindes efter Leveringstiden, tilfalder Køberen, medmindre det med Grund kunde paaregnes allerede at ville falde forinden.

§ 19.

Køb af Aktie omfatter det Udbytte, som ikke var forfaldent paa den Tid, da Købet sluttedes.

Er eller bliver der til Aktien knyttet Ret til at tegne ny Aktie, nyder Køberen godt heraf. Udløber Tegningsfristen inden Leveringstiden kommer, har Køberen, hvis han ønsker Tegningsretten benyttet til sin Fordel, at give Sælgeren Meddelelse derom inden Fristens Udløb, hvorhos han paa Sælgerens Forlangende er pligtig at stille til dennes Raadighed ved Aktiens Tegning det Beløb, som da skal betales, samt at stille betryggende Sikkerhed for senere Indbetalinger.

§ 20.

Køb af rentebærende skriftlig Fordring omfatter de ved Købet eller, hvis senere Levering skal finde Sted, de ved Leveringstiden paaløbne, men endnu ikke forfaldne Renter. Fremgaar det ikke af Omstændighederne, at Fordringen er solgt som usikker, bliver det til Renterne svarende Beløb at betale i Tillæg til Købesummen og samtidig med denne.

Om Forsinkelse fra Sælgerens Side.

§ 21.

Leveres Salgsgegenstanden ikke i rette Tid, og skyldes dette ikke Køberens Forhold eller en hændelig Begivenhed, for hvilken han bærer Faren, har Køberen Valget mellem at forlange Gegenstanden leveret og at hæve Købet.

Var Forsinkelsen eller maatte den af Sælgeren forudsættes at være af uvæsentlig Betydning for Køberen, kan denne dog ikke hæve Købet, medmindre han har betinget sig Opfyldelse nøjagtig til bestemt Tid.

I Handelskøb anses enhver Forsinkelse for væsentlig, medmindre det alene er en ringe Del af det solgte, som er forsinket.

§ 22.

Skal Sælgeren levere efterhaanden, og finder Forsinkelse Sted med en enkelt

Levering, kan Køberen i Medfør af foregaaende Paragraf alene hæve Købet, forsaavidt angaar denne Levering. Dog kan han ogsaa hæve Købet for senere Leveringers Vedkommende, saafremt Gentagelse af Forsinkelsen maa ventes, eller endog hæve Købet i dets Helhed, saafremt dette er begrundet i Sammenhængen mellem Leveringerne.

§ 23.

Angaar Købet en bestemt Genstand, og bliver denne ikke leveret i rette Tid, har Sælgeren at svare Skadeserstatning, medmindre det oplyses, at Forsinkelsen ikke kan tilregnes ham.

§ 24.

Ved Køb af Genstande, bestemte efter Art, er Sælgeren, selv om Forsinkelsen ikke kan tilregnes ham, pligtig at svare Skadeserstatning, medmindre han har forbeholdt sig Fritagelse derfor, eller Muligheden af at opfylde Aftalen maa anses for udelukket ved Omstændigheder, der ikke ere af saadan Beskaffenhed, at Sælgeren ved Købets Afslutning burde have taget dem i Betragtning, saasom ved hændelig Undergang af alle Genstande af den Art eller det Parti, Købet angaar, ved Krig, Indførselsforbud eller lignende.

§ 25.

Hæves et Køb og skal Erstatning svares i Henhold til § 23 eller § 24, bliver denne i Mangel af Bevis for, at anden Skade er lidt, at fastsætte til det Beløb, hvormed Prisen for Genstande af samme Art og Godhed som de solgte paa Leveringstiden overstiger Købesummen. Foretager Køberen uden ugrundet Ophold Dækningskøb paa forsvarligt Sted, hvor der er Marked for Varen, ved autoriseret Mægler, der er underrettet om Købets Art, kan Sælgeren ikke rejse Indsigelse imod, at Købesummen for den saaledes indkøbte Vare betragtes som Genstandens Pris.

§ 26.

Er Leveringstiden forløben, og har Levering ikke fundet Sted, maa Køberen, om han vil fastholde Købet, paa Forespørgsel fra Sælgerens Side uden ugrundet Ophold give Meddelelse derom. Undlader han dette, taber han sin Ret til at kræve Levering. Det samme gælder, selv om han ikke har modtaget nogen Forespørgsel, dersom han ikke inden rimelig Tid meddeler, at han vil fastholde Købet.

§ 27.

Har Levering fundet Sted efter Leveringstidens Udløb, maa Køberen, naar det ved Genstandens Fremkomst eller Underretning fra Sælgeren viser sig, at Leveringen er sket for sent, i Handelskøb strax og ellers uden ugrundet Ophold meddele Sælgeren, at han vil paaberaabe sig Forsinkelsen. Undlader han dette, kan han ikke senere paaberaabe sig Forsinkelsen. Vil Køberen benytte sin Ret til at hæve Købet, maa han under denne Rets Forbælgelse uden ugrundet Ophold meddele Sælgeren dette.

Om Forsinkelse fra Køberens Side.

§ 28.

Betales Købesummen ikke i rette Tid, eller træffer Køberen ikke i rette Tid Foranstaltning, hvorpaa Købesummens Betaling beror, har Sælgeren Valget imellem at fastholde og at hæve Købet. Er Forsinkelsen af uvæsentlig Betydning, kan Købet dog ikke hæves. I Handelskøb anses enhver Forsinkelse for væsentlig.

Er den solgte Genstand allerede overgivet til Køberen, kan Sælgeren ikke hæve Købet, medmindre han enten maa anses at have taget Forbehold i saa Henseende, eller Genstanden afvises af Køberen.

§ 29.

Skal Sælgeren levere efterhaanden, og skal Betaling erlægges særskilt for hver Levering, bliver den i foregaaende Paragraf

givne Regel at anvende saaledes, at Sælgeren, hvis Betalingen for en enkelt Levering ikke sker i rette Tid, kan hæve Købet ogsaa for de følgende Leveringers Vedkommende, medmindre der ikke er nogen Grund til at befrygte Gentagelse af Forsinkelsen.

§ 30.

Hæver Sælgeren i Medfør af de to foregaaende Paragrafer Købet, har han Krav paa Skadeserstatning efter de Regler, som ere givne i § 24. Erstatningen bliver i Mangel af Bevis for, at anden Skade er lidt, at fastsætte til det Beløb, hvormed Købesummen overstiger Prisen for Genstande af samme Art og Godhed som de solgte paa den Tid, da Forsinkelsen indtraadte.

Foretages Salg af Genstanden ved autoriseret Mægler som i § 25 anvist, kan Køberen ikke rejse Indsigelse imod, at den indvundne Købesum betragtes som Genstandens Pris.

§ 31.

Er Købesummen ikke betalt, uagtet Betalingstiden er forløben, eller har Køberen undladt at træffe saadan Foranstaltning, som i § 28 er nævnt, og er Salgsgegenstanden ikke overgivet til Køberen, har Sælgeren, naar han vil fastholde Købet, paa Forespørgsel fra Køberens Side uden ugrundet Ophold at give Meddelelse derom. Undlader han dette, taber han sin Ret til at fastholde Købet. Det samme gælder, selv om han ikke har modtaget nogen Forespørgsel, dersom han ikke inden rimelig Tid meddeler, at han vil fastholde Købet.

§ 32.

Betales Købesummen for sent, eller træffer Køberen for sent saadan Foranstaltning, som i § 28 er nævnt, maa Sælgeren, hvis han paa Grund af Forsinkelsen vil hæve Købet, give Køberen Meddelelse derom, i Handelskøb strax og ellers uden ugrundet Ophold. Undlader han dette, taber han sin Ret til at hæve Købet.

§ 33.

Undlader Køberen at afhente eller modtage Salgsgegenstanden i rette Tid, eller har hans Forhold iøvrigt bevirket, at den ikke i rette Tid er bleven overgivet i hans Besiddelse, har Sælgeren for Køberens Regning at drage Omsorg for Genstanden, indtil Forsinkelsen ophører, eller Sælgeren benytter den Ret til at hæve Købet, som efter § 28 maatte tilkomme ham. Er Genstanden forsendt og kommen til Bestemmelsesstedet, gælder dette dog kun, naar der her findes nogen, som paa Sælgerens Vegne kan tage den i Besiddelse, og saadant kan ske uden væsentlig Omkostning eller Ulempe.

§ 34.

Kan Sælgeren ikke uden væsentlig Omkostning eller Ulempe vedblive med at sørge for Genstanden, eller raader Køberen ikke over den inden rimelig Tid, efterat han dertil er bleven opfordret, har Sælgeren Ret til at sælge den for Køberens Regning. Forinden Salg finder Sted, har Sælgeren saavidt muligt at give Køberen betimeligt Varsel. Foregaar Salget enten ved autoriseret Mægler, som er underrettet om Salgets Art, paa forsvarligt Sted, hvor der er Marked for Varen, eller ved en forsvarlig bekendtgjort og afholdt Auktion, kan Køberen ikke gøre nogen Indsigelse mod den opnaaede Pris. Kan Salg ikke finde Sted, eller er det aabenbart, at de med et Salg forbundne Omkostninger ikke ville kunne dækkes af Salgssummen, er Sælgeren berettiget til at skaffe Genstanden bort.

§ 35.

Er Genstanden udsat for hurtig Fordærvelse, eller vil dens Bevaring medføre uforholdsmæssig store Omkostninger, er Sælgeren med den Begrænsning, som følger af Slutningsbestemmelsen i foregaaende Paragraf, pligtig at sælge den. Kan Salg paa nogen af de i samme Paragraf omhandlede Maader ikke uden Skade oppebides, skal Genstanden sælges som bedst ske kan.

§ 36.

Har Forsinkelse fra Køberens Side paaført Sælgeren Udgifter til Genstandens Bevaring eller anden forøget Omkostning, kan Sælgeren fordre Erstatning og til Sikkerhed for denne holde Genstanden tilbage.

§ 37.

Bærer Sælgeren Faren for Salgsgegenstanden, men Køberens Forhold har bevirket, at den ikke bliver leveret i rette Tid, overføres Faren paa Køberen, ved Køb af Genstande, bestemte efter Art, dog ikke forinden bestemte Genstande ere udskilte for ham.

Om Rente af Købesummen.

§ 38.

I Handelskøb har Køberen, naar der er givet Henstand med Betalingen for en bestemt Tid, og denne oversiddes, at svare Rente af Købesummen fra Kredittidens Udløb med 6 pCt. aarlig. Er saadan Henstand ikke givet, har Køberen at svare nævnte Rente fra den Tid, da Levering har fundet Sted, eller, om Leveringen paa Grund af Køberens Forhold er bleven forsinket, fra den Tid, da Forsinkelsen indtraadte.

I andre Køb har Køberen, hvad enten der er givet Henstand med Betalingen eller ej, at svare 5 pCt. aarlig Rente af Købesummen fra den Tid, da Betaling skulde have været erlagt. Modtager Køberen Regning fra Sælgeren paa et Tidspunkt, da Købesummen kan kræves betalt, paaløber Renten fra Regningens Modtagelse, uden at yderligere Paakrav er fornødent.

Bestemmelserne i Lov af 6. April 1855 § 3 om Forhøjelse af Renter fra den Dag, Fordringshaveren søger sin Ret, komme ikke til Anvendelse med Hensyn til de foran hjemlede Renter.

Om Køberens manglende Betalingsevne.

§ 39.

Kommer Køberen efter Købets Afslutning under Konkurs, har Sælgeren, skønt der er givet Henstand med Betalingen, Ret til at holde Salgsgenstanden tilbage eller, hvis den er forsendt fra Leveringsstedet, at hindre dens Overgivelse til Konkursboet, indtil betryggende Sikkerhed stilles for Købesummens Betaling til Forfaldstid. Er Tiden for Leveringen kommen, og Boet ikke paa Sælgerens Opfordring stiller saadan Sikkerhed, kan han hæve Købet.

Disse Bestemmelser komme ogsaa til Anvendelse, hvis efter Købets Afslutning Køberen ved Eksekution er funden at mangle Midler til at betale sin Gæld, eller han, om han er Handlende, har standset sine Betalinger, eller hans Formuesforhold ere blevne saaledes forværrede, at han maa antages at ville være ude af Stand til at betale Købesummen, naar den forfalder.

§ 40.

Er Køberen kommen under Konkurs, og er hverken Tiden for Leveringen eller Tiden for Købesummens Betaling kommen, kan Sælgeren opfordre Boet til at erklære, om det vil indtræde i Købet, og hvis Boet da ikke snarest muligt og senest inden 3 Uger eller, om Tiden for Leveringen eller Betalingen indtræffer forinden, da til dette Tidspunkt erklærer at ville indtræde i Købet, kan Sælgeren hæve Købet.

§ 41.

Er Salgsgenstanden efter Konkursens Begyndelse overgivet til Konkursboet, og er Købesummen ikke betalt, kan Sælgeren kræve Genstanden tilbage, medmindre Boet erklærer at ville indtræde i Købet og betaler Købesummen eller paa Opfordring stiller Sikkerhed for dens Betaling til Forfaldstid. Har Boet afhændet Genstanden eller iøvrigt for egen Regning raadet saaledes over den, at den ikke kan tilbageleveres i væsentlig uforandret Stand, har Sælgeren Ret til at anse Boet som indtraadt i Købet.

Om Mangler ved Salgsgenstanden.

§ 42.

Angaar Købet en bestemt Genstand, og lider denne af en Mangel, kan Køberen hæve Købet eller kræve et forholdsmæssigt Afslag i Købesummen. Maa Manglen anses som uvæsentlig, er Køberen dog ikke berettiget til at hæve Købet, medmindre Sælgeren har handlet svigagtigt.

Savnede Genstanden Egenskaber, som maa anses tilsikrede, eller er Manglen efter Købets Indgaaelse foraarsaget ved Sælgerens Forsømmelse, eller har Sælgeren handlet svigagtigt, kan Køberen kræve Skadeserstatning.

§ 43.

Ved Køb af Genstande, bestemte efter Art, kan Køberen, saa fremt den leverede Genstand lider af en Mangel, hæve Købet eller kræve Omlevering eller fordre et forholdsmæssigt Afslag i Købesummen.

Maa Manglen anses som uvæsentlig, kan Købet dog ikke hæves eller Omlevering fordres, medmindre Sælgeren har handlet svigagtigt eller har kendt Manglen paa et saadant Tidspunkt, at han uden urimelig Opofrelse havde kunnet skaffe mangelfri Genstand.

Sælgeren er, selv om han er uden Skyld, pligtig at betale Skadeserstatning dog saaledes, at Bestemmelserne i § 24 finde tilsvarende Anvendelse.

§ 44.

Ved Afgørelsen af, om Salgsgenstanden lider af en Mangel, bliver, forsaavidt Manglen ikke er hidført ved Sælgerens Forsømmelse, det Tidspunkt at tage i Betragtning, da Faren gik over paa Køberen.

§ 45.

Bestemmelserne i § 25 om Skadeserstatningens Beregning komme ogsaa til Anvendelse, naar Købet hæves paa Grund af Mangel ved Genstanden.

§ 46.

Skal Sælgeren levere efterhaanden, og er en enkelt Levering mangelfuld, kan

Køberen i Medfør af §§ 42 og 43 alene hæve Købet forsaauidt angaar denne Levering. Dog kan han ogsaa hæve Købet for senere Leveringers Vedkommende, saafremt det maa ventes, at ogsaa disse ville blive mangelfulde, eller endog hæve Købet i dets Helhed, saafremt dette er begrundet i Sammenhængen mellem Leveringerne.

§ 47.

Har Køberen haft Adgang til før Købets Afslutning at undersøge Salgsstanden eller en Prøve af den, kan han ikke paaberaabe sig Mangler, der ved saadan Undersøgelse burde være opdagede af ham, medmindre han har haft gyldig Grund til ikke at foretage Undersøgelse, eller Sælgeren har handlet svigagtigt.

§ 48.

Sker Salg ved Auktion, kan Køberen ikke paaberaabe sig, at Genstanden lider af nogen Mangel, medmindre Genstanden ikke svarer til den Betegnelse, under hvilken den er solgt, eller Sælgeren har handlet svigagtigt. Hvad her er foreskrevet, gælder dog ikke, naar en Handlende sælger sine Varer ved Auktion.

§ 49.

Tilbyder Sælgeren at afhjælpe en Mangel eller at foretage Omlevering, maa Køberen dermed lade sig nøje, hvis det kan ske inden Udløbet af den Tid, da han er pligtig at afvente Levering (jfr. § 21), og det aabenbart ikke kan medføre Omkostning eller Ulempe for ham.

Køberens Ret til Erstatning berøres ikke af denne Bestemmelse.

§ 50.

Hvad i denne Lov er bestemt om Mangler ved Salgsstanden finder tilsvarende Anvendelse, hvor den leverede Mængde er for ringe, saafremt Køberen maa gaa ud fra, at det, som er leveret, er ment at skulle tjene som fuldstændig Opfyldelse af Aftalen. Køberen kan i dette Tilfælde ikke i Medfør af § 43 fordre

Omlevering men kan i Stedet herfor kræve efterleveret, hvad der mangler, hvad enten dette udgør en større eller mindre Del af det, som skulde leveres.

§ 51.

I Handelskøb har Køberen, naar Salgsstanden er leveret, eller en aftalt Udfaldsprøve er kommen ham i Hænde, at foretage saadan Undersøgelse, som ordentlig Forretningsbrug kræver. Skal Genstanden forsendes fra et Sted til et andet, er Køberen dog ikke pligtig at undersøge den, førend den paa Bestemmelsesstedet er stillet saaledes til hans Raadighed, at han ifølge § 56 vilde være pligtig at drage Omsorg for den.

§ 52.

Viser det sig, at den solgte Genstand lider af en Mangel, har Køberen, saafremt han vil paaberaabe sig Manglen, at give Sælgeren Meddelelse derom i Handelskøb straks og ellers uden ugrundet Ophold. Afgiver han ikke saadan Meddelelse, uagtet han har opdaget eller burde have opdaget Manglen, kan han ikke senere gøre den gældende.

Vil Køberen hæve Købet, eller vil han kræve Efterlevering eller Omlevering, skal han uden ugrundet Ophold give Sælgeren Meddelelse derom, og har ellers tabt sin Ret til at afvise Genstanden eller kræve Efterlevering.

§ 53.

Har Køberen ikke inden et Aar efter Genstandens Overgivelse til ham meddelt Sælgeren, at han vil paaberaabe sig en Mangel, kan han ikke senere gøre den gældende, medmindre Sælgeren har paataget sig at indestaa for Genstanden i længere Tid.

§ 54.

De i §§ 51, 52 og 53 givne Bestemmelser om Tab af Køberens Ret til at paaberaabe sig Mangler komme ikke til Anvendelse, naar Sælgeren har handlet svigagtigt, eller naar han har gjort sig skyldig i grov Uagtsomhed, og denne medfører betydelig Skade for Køberen.

Bestemmelser vedrørende Afvisning af leverede Genstande og Ophævelse af Køb.

§ 55.

Er Køberen kommen i Besiddelse af Genstanden, og vil han afvise den, er han pligtig til at drage Omsorg for den, og kan af Sælgeren fordrø Erstatning for de ham derved paaførte Omkostninger. De i §§ 34 og 35 givne Regler finde tilsvarende Anvendelse.

§ 56.

Er i Tilfælde af Genstandens Forsendelse Køberen sat i Stand til paa Bestemmelsesstedet at komme i Besiddelse af Genstanden, og vil han afvise den, er han pligtig at tage den i sin Besiddelse for Sælgerens Regning.

Dette gælder dog ikke, hvis Sælgeren selv er tilstede paa Bestemmelsesstedet, eller hvis Ihænde-haver af Konnossement eller anden Person, som paa Sælgerens Vegne kan tage sig af Genstanden, er tilstede der, eller hvis Køberen ikke kan faa Genstanden i sin Besiddelse uden at betale Købesummen eller at paadrage sig anden væsentlig Omkostning eller Ulempe.

Naar Køberen har taget Genstanden i sin Besiddelse, komme Reglerne i foregaaende Paragraf til Anvendelse.

§ 57.

Hæves Købet, er Sælgeren ikke berettiget til at faa Genstanden tilbage, medmindre han tilbagegiver, hvad han har modtaget i Betaling, og Køberen ikke berettiget til at faa Købesummen tilbage, medmindre han tilbageleverer det modtagne i væsentlig samme Stand og Mængde, hvori det var ved Leveringen.

Køberen har, naar han hæver Købet eller kræver Omlevering, Ret til at holde Genstanden tilbage, indtil Sælgeren svarer skyldig Erstatning eller svarer betryggende Sikkerhed for denne.

§ 58.

Selv om Genstanden er gaaet til Grunde eller forandret, kan Køberen, uanset Be-

stemmelserne i foregaaende Paragraf, hæve Købet, saafremt Undergangen eller Forandringen skyldes en hændelig Begivenhed eller Genstandens egen Beskaffenhed eller Foranstaltninger, som udkrævedes til dens Undersøgelse, eller som ere trufne inden den Mangel, der medfører Ophævelse af Købet, er opdaget eller burde være opdaget.

Om Vanhjemmel.

§ 59.

Oplyses det, at Salgs-genstanden ved Købets Afslutning tilhørte en anden end Sælgeren, kan Køberen, selv om Sælgeren var i en undskyldelig Vildfarelse om sin Adkomst, kræve Skadeserstatning hos denne. Dette gælder dog ikke, hvis Køberen ved Købets Afslutning ikke var i god Tro.

Om Køb paa Prøve.

§ 60.

Er en Genstand købt paa Prøve eller paa Besigtigelse, og er den leveret, bliver Køberen bunden ved Købet, saafremt han ikke inden aftalt Tid eller, om ingen Tid er aftalt, inden passende Frist har meddelt Sælgeren, at han ikke vil beholde Genstanden.

Saalænge Køberen har Genstanden til Prøve eller Besigtigelse, bærer han Faren for den.

Om Meddelelser efter denne Lov.

§ 61.

Er saadan Meddelelse fra Køberen, som omhandles i §§ 6, 26, 27, 52 og 53, indleveret til Befordring med Telegraf eller Post, eller, hvor andet forsvarligt Befordringsmiddel benyttes, afgivet til Befordring dermed, medfører det ikke Tab af Ret for Afsenderen, at Meddelelsen forsinkes eller ikke kommer frem.

Det samme gælder om de Meddelelser fra Sælgeren, som omhandles i §§ 31 og 32.

Om Betydningen af visse Salgs- klausuler.

§ 62.

Er en Vare solgt „frit ombord“ (fob) paa et angivet Sted, har Køberen at befragte Skib eller betinge Skibsrum til Varens Befordring fra dette Sted.

Sælgeren har at besørge og bekoste Varens Forsendelse til Afskibningsstedet og at træffe de Foranstaltninger med Hensyn til dens Indladning, som ifølge der gældende Lov eller Sædvane paahviler en Aflader.

Naar Varen er kommen indenfor Skibssiden, ophører Sælgeren at bære Faren for den.

Om Varen lider af Mangler bedømmes efter dens Tilstand paa samme Tidspunkt, ligesom ogsaa dens Mængde paa dette Tidspunkt bliver at lægge til Grund, saafremt Købesummen skal beregnes efter Maal, Vægt eller Tal

Den Omstændighed, at Køberen har befragtet Skib eller betinget Skibsrum, medfører ikke Pligt for Køberen til at undersøge Varen før dens Fremkomst til Bestemmelsesstedet og afskærer ikke heller Sælgeren fra at udøve de i §§ 15, 28 og 39 omhandlede Rettigheder.

Om Køberens Pligt til at betale mod Konnossement gælder, hvad der i §§ 16 og 71 er bestemt.

§ 63.

Er en Vare solgt „fragtfrit“ (cost and freight, c & f, c f), har Sælgeren at besørge og bekoste dens Forsendelse til Bestemmelsesstedet.

Faren gaar over paa Køberen, saasnart Varen overensstemmende med de i § 10 givne Regler er overgivet til en Fragtfører eller bragt indenfor Skibssiden.

Om Varen lider af Mangler bedømmes efter dens Tilstand paa det Tidspunkt, da Faren for den gaar over paa Køberen, ligesom ogsaa dens Mængde paa dette Tidspunkt bliver at lægge til Grund, saafremt Købesummen skal beregnes efter Maal, Vægt eller Tal.

Med Hensyn til Køberens Pligt til at betale mod Konnossement eller Fragtbrev gælder, hvad der i §§ 16 og 71 er bestemt.

Køberen har, selv om Købesummen ikke er forfalden til Betaling ved Varens Fremkomst, at betale den Fragt, som ikke er erlagt af Sælgeren, mod Fradrag i Købesummen, men uden Godtgørelse for Rente.

§ 64.

Er en Vare solgt „cif“ (cost, insurance, freight) eller „caf“ (cost, assurance, fret), gælder, hvad der i foregaaende Paragraf er bestemt.

Sælgeren har derhos for den Del af Forsendelsen, under hvilken han ikke bærer Faren, for Køberen at tegne sædvansmæssig Forsikring. Undlader Sælgeren dette, kan Køberen kræve Erstatning for Skade, som maatte følge af Undladelsen, eller selv tegne Forsikring og afdrage Omkostningerne i Købesummen. Vil Køberen hæve Købet, har han Ret dertil, saafremt han ikke uden Forbehold har modtaget Konnossement paa Varen, uagtet han vidste, at Forsikring ikke var tegnet, eller Varen er oplosset paa Bestemmelsesstedet uden at have lidt saadan Skade, som Forsikringen skulde dække.

§ 65.

Er en Vare solgt „leveret“ eller „frit“ (franco) paa et angivet Sted, anses Levering ikke for sket, førend Varen er kommet frem til dette Sted. Sælgeren har saaledes at besørge og bekoste dens Forsendelse dertil og bærer under Forsendelsen Faren.

Om Varen lider af Mangler bedømmes efter dens Tilstand ved Fremkomsten, ligesom ogsaa dens Mængde paa dette Tidspunkt bliver at lægge til Grund, saafremt Købesummen skal beregnes efter Maal, Vægt eller Tal.

I Sættelse med „fragtfrit“, „c & f“, „c f“, „cif“ eller „caf“ har Betydningen af Ordet „leveret“ ingen Betydning for Forstaaelsen af de nævnte Klausuler.

§ 66.

Er en Vare købt med saadan Angivelse af dens Mængde, at der for samme er aabnet et vist Spillerum, saasom „cirka“, „fra—til“ eller lignende, tilkommer det Sælgeren at træffe Valget, medmindre det fremgaar af Omstændighederne, at Spille- rummet er indrømmet i Køberens Interesse.

Er Betegnelsen „cirka“ benyttet, er Spillerummet 10 pCt. op eller ned for Ladning og ellers 5 pCt.

§ 67.

Er der solgt „en Ladning“, maa Sælgeren ikke sende andre Varer med samme Skib. Sker det, og kan det for Køberen medføre Ulempe, kan denne hæve Købet; enten Købet hæves eller ikke, har han Ret til Skadeserstatning.

§ 68.

Er det aftalt, at Varen skal leveres eller aftages „i Begyndelsen“ („primo“), „i Midten“ („medio“) eller „i Slutningen“ („ultimo“) af en Maaned, forstaas herved henholdsvis den første til tiende, den ellefte til tyvende og den enogtyvende til sidste Dag i Maaneden.

Ved Køb af Værdipapirer betyder „primo“ den første Søgnedag i Maaneden, „medio“ den femtende Dag i Maaneden, eller, om denne Dag falder paa en Helligdag, den følgende Søgnedag, og „ultimo“ den sidste Søgnedag i Maaneden.

§ 69.

Har Sælgeren af en Vare forpligtet sig til at foretage „Afskibning“ eller „Afladning“ inden en vis Frist, skal Afskibningen eller Afladningen anses for at være tilendebragt i rette Tid, naar Varen er indladet inden Fristens Udløb.

Er Konnossement udfærdiget, og fremgaar det ikke af dettes Udvisende, at Indladningen er sket i rette Tid, kan Køberen afvise Varen.

§ 70.

Naar „kontant Betaling“ er aftalt, er Køberen pligtig at betale samtidig med, at Salgsgegenstanden stilles til hans Raadighed (jfr. §§ 14 og 15).

§ 71.

Har Køberen forpligtet sig til at betale mod Konnossement („kontant mod Konnossement“ eller lignende) eller til at acceptere Vexel mod Konnossement, kan han ikke nægte Betaling eller Akcept, fordi den solgte Vare ikke endnu er kommen frem, eller han ikke har haft Adgang til at undersøge den.

Naar Betaling eller Akcept kræves mod Konnossement, maa Regning paa Varen være kommen Køberen i Hænde, hvorhos Konnossementet, saafremt Sælgeren har paataget sig Varens Forsikring, maa være ledsaget af Forsikringspolice.

Hvad foran er bestemt finder tilsvarende Anvendelse, naar Køberen har forpligtet sig til at betale mod saadant Fragtbrev, som omhandles i § 16.

Udkast til Lov om forandret Affattelse af Sølovens § 166.

Sølovens § 166 affattes saaledes: Den Ret, en Sælger efter gældende Lov maatte have til at hindre Udlevering af Godset eller til at kræve det tilbageleveret, naar Køberen bliver ude af Stand til at betale Købesummen eller undlader at foretage, hvad der ifølge Købet paaviler ham, bortfalder ikke derved, at Køberen har faaet Konnossement.

Er Konnossementet af Køberen overdraget til Tredjemand, har Sælgeren ikke mod denne saadan Ret, medmindre Konnossementet indeholder Forbud mod Overdragelse, eller det godtgøres, at Indehaveren af Konnossementet ved dets Erhvervelse ikke har været i god Tro eller har handlet med grov Uagtsomhed.

Bemærkninger til foranstaaende Lovudkast.

Som det vil fremgaa af en Sammenligning mellem de nedenfor aftrykte Parallelttekster er det i alt væsentligt overensstemmende Forslag, som hver af de tre Kommissioner fremsætter. Der findes vel enkelte Forskelligheder, hvorom det fornødne vil blive bemærket nedenfor; men ligesom de fleste af disse alene vedrøre Omraader, hvor Samkvemmet med andre Lande spiller en ganske underordnet Rolle, og hvor derfor en Overensstemmelse i Retsregler er uden synderlig Betydning, saaledes skal det her straks bemærkes, at der ikke paa noget Punkt foreligger nogen Uoverensstemmelse af virkelig principiel Natur. Den Overensstemmelse i alt væsentligt, som det saaledes er lykkedes at opnaa, har ikke fra dansk Side krævet Opofrelse af nogen nedarvet Retsanskuelse, som man kunde finde det betænkeligt at forlade, og efter alt, hvad der er fremkommet under Samarbejdet med Kommissionerne fra Norge og Sverige, tør man gaa ud fra, at det ogsaa under Forslagenes videre Gang vil vise sig, at Forholdet er det samme for disse Landes Vedkommende. Heller ikke have Bestræbelserne efter en ydre Overensstemmelse mellem Forslagene i en fælles Inddeling af Stoffet og en fælles Paragrafrække, som det er lykkedes at gennemføre, for det danske Forslags Vedkommende paa noget Punkt medført en Splittelse af, hvad man har fundet at være naturlig sammenhørende. At en saadan ydre Overensstemmelse under Forudsætning af, at Forslagenes materielle Indhold maatte blive gennemført paa væsentlig ensartet Maade i de tre Lande, er i høj Grad attraavær-

dig af Hensyn baade til dem, der skulle bruge Lovene, og til den fremtidige Retsanvendelse og videnskabelige Behandling af Lovene, vil sikkert erkendes fra alle Sider.

Medens der under Samarbejdet hele Tiden har hersket fuld Enighed om Utilraadeligheden af indenfor det Kommissionerne anviste Arbejdsfelt at udskille det de egentlige Handelsforhold vedrørende Retsstof til et særskilt Lovomraade — altsaa at opstille en partiel, særlig Handelslov — maatte der ved Udarbejdelsen af et Forslag til Lov om Køb naturlig paa mange Punkter frembyde sig Spørgsmaal om Nødvendigheden eller Hensigtsmæssigheden af at give særlige Regler for Handelsforholdene. Utvivlsomt er det, at der ved Bedømmelsen af Retsforholdet mellem Køber og Sælger i visse Henseender maa tages et ikke ringe Hensyn til, at Købet er sluttet mellem Købmænd i eller for deres Bedrift, Forhold der i Lovforslaget er kaldet Handelskøb (§ 4). Eksempelvis skal det her blot nævnes, at det i Handelskøb er af særlig Interesse, at Spørgsmaalet om den leverede Genstands Kontraktmæssighed hurtig bringes paa det Rene, og at den for Opfyldelsen af Forpligtelserne fastsatte Tid nøje overholdes. Det følger derhos af Parternes Egenskab af Købmænd, at man i de nævnte som ogsaa i andre Henseender tør holde strengere paa en nøjagtig Opfyldelse af de gensidige Pligter og knytte strengere Følger til Undladelsen heraf, ja endog tør paalægge Parterne i Medkontrahentens Interesse særlige positive Pligter, som f. Eks. en Undersøgelses-

pligt, uden at disse ere særskilt paatagne. I vidt Omfang have ogsaa disse og lignende Særegenheder ved Bedømmelsen af Handelskøb givet sig Udtryk i de Udtalelser om gældende Handelssædvane, som hos os foreligge i Grosserer-societetets Responsa, og fundet Anerkendelse ved vore Domstole. Men hermed er det ikke givet, at Loven paa alle Punkter, hvor en særegen Bedømmelse af Retsforholdet ved Handelskøb er paabudt af Forholdets egen Natur, kan eller bør give dette et direkte Udtryk. Dels kan den særegne Bedømmelse i det enkelte Tilfælde bero paa saa mange eller saa fine Hensyn, at en Fæstnelse i Lovsform enten vilde komme til at indeholde en altfor grov Forskydning eller — hvis dette blev undgaaet — alene vilde blive en temmelig indholdsløs og unyttig Anvisning for Domstolene ved deres Afgørelser; dels vilde man ved at opstille særlige Regler for Handelskøb paa Punkter, hvor disse kun ved en Nuance i Pligternes Strængthed bør afvige fra de almindelige Køb, udsætte sig for, at Vejen til at haandhæve tilsvarende Regler ved de andre Køb, gennem mere eller mindre berettigede Mod-sætningslutninger, blev spærret, eller at der dog blev lagt Hindringer i Vejen for en naturlig Udvikling i denne Retning. I Tilfælde af denne Art maa man derfor indskrænke sig til at give de for alle Køb gældende Retsregler en Formulering, der aabner Plads for den rette Hensyntagen til Handelsforholdenes særegne Natur. Men ved Siden heraf er der en Del Punkter, hvor Retsforholdets særegne Karakter i Handelskøb enten allerede gennem Sædvane har fæstnet sig med tilstrækkelig Skarphed eller dog gør sig gældende med en saadan Styrke, at Kravene kunne udformes paa en Maade, som ikke frembyder nogen af de skildrede Ulemper. Paa saadanne Punkter er det en uafviselig For- dring, at Loven selv giver et klart og utvetydigt Udtryk for den særlige Bedømmelse, som Retsforholdet mellem Parterne i Han-

delskøb er undergivet. Ellers maatte man ogsaa paa disse Punkter give de almindelige for alle Køb gældende Regler en saadan neutral Formulering, at Domstolene vilde savne den fornødne Anvisning paa at hævde Kravene til Retsforholdet i Handelskøb med tilstrækkeligt Eftertryk. Dette vilde atter kunne virke tilbage paa Opfattelsen i Købmandskredse og medføre en Afsvækkelse af Retspligterne paa Punkter, hvor det er af Betydning for Handelens sunde Udvikling, at de opretholdes med fuld Strængthed.

I den ydre Anordning følger Forslaget paa dette Omraade derfor den Vej: næst at fastsætte det særlige Begreb Handelskøb (§ 4), paa hvert enkelt Sted, hvor en for Handelskøbet særlig Lovordning har syntes paabudt, at opstille denne i Tilknytning til den for de almindelige Køb givne Ordning som en Lempelse af eller et Tillæg til denne. Det skal herved bemærkes, at Retsforholdet ved Køb ogsaa i Tilfælde, i hvilke kun en af Parterne er Købmand, til en vis Grad bør bedømmes under Hensyn hertil, men at man overalt, hvor dette Forhold gør sig gældende, har ment at kunne nøjes med at give den almindelige Lovregel en Affattelse, der aabner Plads for den fornødne Hensyntagen til denne Omstændighed.

I Overensstemmelse med Punkt 2 i det vedtagne Program — jfr. S. 1. f. — har Spørgsmaalet om Betimeligheden af at opstille Bestemmelser om Køb paa Afbetaling og om Terminshandler været Genstand for Overvejelse. Forslaget indeholder dog ikke saadanne Bestemmelser.

Hvad først angaar Køb paa Afbetaling eller Afdrag forstaas derved i Almindelighed Køb, der under forskellige Former — hyppig under Formen af et Lejeforhold — have det tilfælles, at Sælgeren (Udlejeren) giver Henstand med Købesummens Betaling, saaledes at denne skal erlægges med visse Rater ved Udløbet af bestemte Perioder (ugevis, maanedsvi-

kvartalsvis). paa det Vilkaar, at Ejendomsretten gaar tilbage til Sælgeren, hvis Køberen (Lejetageren) udebliver med Betalingen af nogen Rate. Særdels hyppig vedtages det derhos, at de af Køberen allerede præsterede Afdrag skulle være forbrudte ved Ejendomsrettens Tilbagegang i Tilfælde af hans Forsømmelse med Betalingen, hvorhos der vel ogsaa forekommer Vedtagelser om, at den resterende Købesum helt og holdent forfalder til Betaling ved Udeblivelse med et enkelt Afdrag, saaledes at Sælgeren, om han maatte foretrække det, da straks kan indbetale den hele Restkøbesum.

Hvad der ved disse Retshandler fra et legislativt Synspunkt navnlig paakalder Opmærksomheden og derfor ogsaa har været væsentlig bestemmende for Indholdet af det af Regeringen i 1894 fremsatte Lovforslag, er den Overvægt, som Sælgeren af forskellige Grunde, bl. a. paa Grund af Kundekredsens særlige Art, erfaringsmæssig vil have og derfor vil vide at udnytte til Ubillighed for Køberen. Der vil saaledes for Lovgivningsmagten i første Række være Tale om at træffe saadanne Forbudsbestemmelser, der kunne modvirke denne Overvægt i Forholdet, Bestemmelser, der ville faa Karakteren af større eller mindre Indskrænkninger i Kontraktfriheden. Om et ligefremt Forbud mod Retshandler af den angivne Art i Almindelighed eller indenfor visse Grænser vil der derimod næppe kunne blive Spørgsmaal, saa sandt som denne Form, der er tilbleven for at tilfredsstille et bestemt Behov, ogsaa frembyder sine utvivlsomme Fordele.

Naar Bestemmelser om Afbetalingskøb desuagtet ikke ere optagne i nærværende Forslag, er Grunden den, at Emnet — for saa vidt man ikke vil finde det mest egnet til selvstændig Lovgivning — i hvert Fald staar i nærmere Forbindelse med det paa Programmet under 1. nævnte Punkt om Afslutning om Formueretshandler i Almindelighed. Ved Behandlingen af dette

Punkt og særlig ved Overvejelsen af Betimeligheden af Bestemmelser angaaende „ubillig Indflydelse“ (undue influence) af den ene Kontrahent paa den anden vil der derfor blive Anledning til at komme tilbage til Sagen.

Heller ikke om de saakaldte Terminshandler indeholder Forslaget særlige Bestemmelser. At saadanne Handler i temmelig vidt Omfang afsluttes af her hjemmehørende Personer, navnlig ved Deltagelse i Forretningerne paa udenlandske Børser, er utvivlsomt. Sikkert er det ogsaa, at Forretninger af denne Art benyttes til en i sig selv usund og for den legitime Handel skadelig Spekulation. Vore Skifteretters Behandling af Konkursboer giver ofte et Indblik heri, og et Vidnesbyrd om, hvor stærkt dette Onde har grebet om sig, foreligger ogsaa i en fra „Provinshandelsforeningernes Fællesudvalg“ til den danske Kommission indsendt Henvendelse. Det nævnte Udvalg fremhæver, at „denne Spekulation ikke blot udøver en uheldig Indvirkning paa Priserne, men navnlig ogsaa medfører en forstyrrende Indflydelse paa Handelsstandens Kreditforhold, idet dens Ofre for den alt overvejende Del findes mellem denne Stands mindre modstandsdygtige Elementer“, og andrager derfor om, at Kommissionen „vil tage under Overvejelse Betimeligheden af en Retsregel, der virksomt bekæmper denne Art af Spekulation, i Forbindelse med Muligheden af at formulere en saadan Regel, uden at derved den økonomisk berettigede Art af Terminshandel trædes for nær.“ For saa vidt man vil skride ind imod dette Onde ved skærpede Straffebestemmelser om Skyldners uforsvarlige Forhold overfor Fordringshaverne, hvorom de gældende Regler indeholdes i den almindelige borgerlige Straffelov af 10. Febr. 1866 § 263, eller, som det ogsaa er set foreslaaet, ved at nægte en paa Grund af Terminsspekulationer falleret Skyldner Adgang til at opnaa Tvangsakkord, falder Ordningen

heraf udenfor nærværende Kommissions Omraade. Efter den Kommissionen anviste Opgave kunde der kun være Spørgsmaal om at opstille rent civilretlige Bestemmelser angaaende Gyldigheden af Terminshandler. Man har imidlertid ment foreløbig at maatte lade Spørgsmaalet ligge. En almindelig Regel, hvorved Terminshandelen — eller Aftalen om Køb af Varer eller Værdipapirer til Levering paa et senere Tidspunkt, saaledes at ingen af Parterne skal kunne fordrø Opfyldelse eller Frigørelse ved virkelig Levering, men begge være henviste til en Regulering efter Differencen mellem den aftalte Pris og Prisen paa Leveringstiden — uden videre erklæres for ugyldig, er utilraadelig. Ikke blot vilde en Regel af dette Indhold være forbunden med store moralske Betæneligheder paa Grund af den Fordel, den indeholder for den illoyale Deltager paa den loyales Bekostning, men den vilde navnlig ogsaa være ødelæggende for de fuldt berettigede Interesser for den legitime Handel — Begrænsning af Risikoen m. m. — som Terminshandelen alene er i Stand til at varetage. Der kan derfor højst være Tale om indenfor visse nærmere bestemte Grænser at erklære Terminshandlerne for ugyldige. Men det er ikke lykkedes Kommissionen i denne Henseende at finde en tilstrækkelig haandgribelig og til alle Sider tilfredsstillende Grænsebestemmelse. De Erfaringer, man har fra Tyskland om Virkningen eller Virkningsløsheden af Indførelsen af særlige Register til Optagelse af dem, der ønske at afslutte Terminshandler med civilretlig Gyldighed, friste ikke til Efterligning af dette System. Det skal ogsaa nævnes, at Spørgsmaalet om Muligheden af at opnaa en for de tre Lande fælles Lovordning paa dette Punkt for saa vidt er foregrebet, som den i 1902 emanerede norske Lov om en ny borgerlig Straffelovs Ikrafttræden allerede har truffet en Afgørelse ved sin Bestemmelse om, at ingen Forpligtelse opstaar af „Spil og

Væddemaal“, og ved sin Henførelse herunder af „Terminsspil (Differencehandel), som har et Spils eller Væddemaals Karakter“.

Af andre under 2det Punkt paa Programmet optagne Emner have ogsaa Spørgsmaalene om Vindikation af Løsøre og om Ejendomsrettens Overgang Berøring med Retsforholdet ved Køb. Det førstnævnte af disse Emner rækker imidlertid langt ud over det naturlige Omraade for nærværende Forslag og bør derfor gøres til Genstand for en samlet Behandling i hele dets Udstrækning. Hvad dernæst angaar Spørgsmaalet om Ejendomsrettens Overgang ved frivillige Retshandler spalter dette sig paa den anden Side sig i en Række særskilte Spørgsmaal uden nødvendig indre Forbindelse. For saa vidt disse staa i direkte Sammenhæng med Retsforholdet ved Køb — saasom Spørgsmaalene om Tidspunktet for Risikoens Overgang paa Køberen, om Frugter af Salgsgegenstanden og om Forholdet til Køberens Kreditorer — have de fundet Behandling i Udkastet. Undtages herfra maa dog Spørgsmaalet om Retsvirkningerne af Købet i Forhold til Sælgerens Kreditorer, hvilket man har ment burde vente paa sin Løsning, saalænge der kan næres Forventning om, at et skandinavisk Samarbejde paa hele den materielle Konkurslovgivnings Omraade vil blive forsøgt. Endelig staaer Spørgsmaalet om Overdragelsens Virkninger i Forhold til Trediemand i saa nøje Forbindelse med Vindikationsreglerne, at man ikke bør søge det selvstændig løst med særligt Hensyn til Køb.

Endvidere kunde der være Tale om at optage det under Programmets Punkt 5 nævnte Emne: Emission af Værdipapirer til Behandling i Sammenhæng med Reglerne om Køb. De legislative Overvejelser, som den offentlige Emission af Værdipapirer særlig fremkalder, vedrøre Spørgsmaalet om Hensigtsmæssigheden af dels at paabyde Udstedelsen af et offentligt Pro-

spekt eller Tegningsindbydelse, forinden Afhændelse finder Sted, dels at fastsætte særlige Regler om Emittentens Ansvar for Urigtigheder eller Fortielser i Prospektet, dels endelig at anordne et for Tegnerne eller senere Erhververe af Papirerne fælles Repræsentationsforhold. Disse Spørgsmaal staa imidlertid i nær Forbindelse med fremtrædende Sider af en Aktielovgivning, og Kommissionen har derfor ment at burde udskyde Forsøget paa at opnaa en fælles Løsning af dem til senere Overvejelser.

Allerede af det anførte følger det, at Udkastet ikke tilsigter at give en til alle Sider udtømmende Ordning af Retsforholdet ved Køb og Bytte. En Gennemgang af Indholdet vil yderligere vise, at man har forbigaaet en Del andre Spørgsmaal af retlig Betydning ved Købe- og Bytteaftalen end de nævnte. Saaledes ere ikke blot alle Spørgsmaal vedrørende selve Købets Afslutning, altsaa om Betingelserne for Købeaftalens Gyldighed og om Tidspunktet for dens Istandbringelse ladet ubesvarede; men det samme gælder f. Eks. ogsaa Spørgsmaalet om Omfanget af den i forskellige Tilfælde skyldige Skadeserstatning, om Sælgerens Ansvar for den saakaldte oprindelige Umulighed af Ydelsen, om Følgerne af Levering før Tiden, om Stedet, hvor Købesummen skal betales, o. a.

For de fleste af disse Spørgsmaals Vedkommende ligger Grunden til Forbigaaelsen deri, at de naturligst besvares i Forbindelse med andre Spørgsmaal, som Kommissionen enten senere vil komme til at beskæftige sig med eller som ikke høre ind under den Kommissionen stillede Opgave. For andre Spørgsmaals Vedkommende har der i hvert enkelt Tilfælde foreligget særlige Grunde, for hvilke der vil blive gjort Rede i det følgende.

Hvad Udkastet byder, er derfor alene en paa sine Steder ret righoldig og indenfor enkelte Sider systematisk ordnet Kasuistik af Retsforholdet ved Køb og Bytte.

Af Udkastets Indhold vil det fremgaa, at det i væsentlige Dele tilsigter en Lovfæstelse af, hvad der allerede tør anses for at være gældende dansk Ret, saaledes som denne fremtræder gennem Domstolenes Afgørelse. I størst mulige Omfang er der ligeledes taget Hensyn til, hvad man maa antage for at være den almindelige merkantile Opfattelse eller den raadende Handelsbrug i de nordiske Lande. Med Henblik paa den stadig voksende Udvikling af Handelsankvæmmet med Udlandet, er ogsaa fremmed Ret taget i Betragtning i den Udstrækning, i hvilken det er fundet foreneligt med de hos os herskende formuereelige Grundsætninger. En værdifuld Hjælp ved Arbejdet har Kommissionen haft i det oven for S. 2 omtalte af den svenske Nya Lagberedningen i 1894 afgivne „Förslag till Lag om köp och bytte“ med den svenske Højesterets dertil knyttede Bemærkninger.

Hvad Udkastets ydre Ordning angaar vil det ses, at Bestemmelserne efter deres Indhold ere henførte til forskellige Afdelinger med særskilte Overskrifter. Om Hensigtsmæssigheden fra et praktisk Synspunkt af denne Fremgangsmaade, der i Love af større Omfang længe har været fulgt hos os, kan der under Hensyn til Mængden af Udkastets Bestemmelser næppe være Tvivl. En særlig Anledning til at fastholde denne Ordning foreligger forøvrigt deri, at i hvert Fald de i §§ 62—71 indeholdte Bestemmelser om „Betydningen af visse Salgsklavsuler“ ikke lade sig indpasse paa de spredte Steder i Lovforslaget, som deres Indhold ellers vilde henvise dem til, uden at Oversigten ganske tabes.

Udkastets Overskrift.

Den Uoverensstemmelse, der findes mellem Forslagenes Titler, er for saa vidt

angaar det svenske Forslags udtrykkelige Indskrænkning til „løs Ejendom“ af rent formel Natur, idet en tilsvarende Begrænsning af Indholdet for det danske og norske Udkasts Vedkommende fremgaar af den udtrykkelige Bestemmelse i § 1, 2det Stykke. Heller ikke er der nogen Forskel mellem Indholdet af det danske og svenske Forslag for saa vidt angaar Medtagelsen af „Bytte“, for hvilket det danske Forslags § 2 indeholder den fornødne Hjemmel til Overførelse af de for Køb givne Bestemmelser, saa vidt de efter deres eget Indhold passe derpaa. Det norske Udkast indeholder derimod af særlige Grunde, hvorom nedenfor, ingen tilsvarende Bestemmelse.

Almindelige Bestemmelser.

§ 1.

I Erkendelse af Uheldigheden af paa noget Punkt at undergive det ved Køb eller Bytte stiftede Retsforhold en Tvangsordning, indeholder Udkastet udelukkende Bestemmelser af den Natur, at det staar Parterne frit for selv at ordne deres Mellemværende paa anden Maade. Dette har man fundet det nødvendigt udtrykkelig at udtale i Udkastets første Paragraf, hvis Regel derfor danner saa at sige en underforstaaet Baggrund for alle de efterfølgende Bestemmelser. Disse ville derefter alene komme til Anvendelse i Tilfælde og paa Punkter, om hvilke det ikke med Sikkerhed kan siges, at Parterne selv have villet ordne deres Mellemværende paa en anden Maade. De Udtryk, hvori denne Regel er udtalt, ere valgte saaledes, at der aabnes Plads for en Hensyntagen til Parternes Villie, hvorledes denne end har lagt sig for Dagen.

Fremgaar det altsaa af en udtrykkelig Aftale eller af Omstændighederne i øvrigt, f. Eks. af en mellem Parterne i tidligere Forretninger af lignende Art fulgt For-

retningsbrug, at Parterne have ønsket Retsforholdet imellem sig ordnet paa en fra Udkastets Ordning forskellig Maade, bliver denne at opretholde. Særlig er det i § 1 fremhævet, at ogsaa den Ordning af Retsforholdet, som følger af Handelsbrug eller anden Sædvane, gaar forud for Udkastets Bestemmelser. Der er dermed forbeholdt Sædvanen den samme Plads som hidtil: Ingen Sædvane, der allerede har udviklet sig, ophæves, og ingen Sædvane-rets Dannelse udelukkes for Fremtiden. Sin største Betydning vil denne Regel have inden for de egentlige Handelsforhold. I disse Forhold møder man imidlertid ogsaa en med den egentlige Handelssædvane (Usancen) nær beslægtet, men i sin Fæstelse som Retsnorm noget mindre fremskreden Retsdannelse, den saakaldte Handelsbrug eller Købmandsskik. Idet nu Grænsen mellem den egentlige Retssædvane og Retsbrugen er ganske flydende, og det aldrig med Sikkerhed kan afgøres, naar det Tidspunkt er kommet, da Handelsbrugen har fæstnet sig som bindende Norm for Retsforholdets Afgørelse, tilsiger Forsigtigheden udtrykkelig at forbeholde Plads ogsaa for den Ordning af Retsforholdet, som „følger af Handelsbrugen“. Hermed er det altsaa ingenlunde sagt, at enhver almindelig iagttaget Skik og Brug mellem Købmænd — saa lidt som i øvrigt enhver saakaldet Sædvane — uden videre skal hævdes af Domstolene som retlig bindende. Der er alene forbeholdt Domstolene den samme Adgang som hidtil til at tage Hensyn til Handelsbrugen, naar de finde, at den bør udgøre en retlig forbindende Norm for Afgørelsen af det enkelte foreliggende Spørgsmaal. Ligeledes er det forbeholdt Domstolene i det enkelte Tilfælde at drage Grænserne for Anvendeligheden af Handelsbrug og Sædvane, naar disse i sig selv ere undergivne en Begrænsning, være sig i saglig, personlig eller stedlig Henseende.

Navnlig har man fundet det utilraadeligt at forsøge paa at opstille Regler om,

hvilket Steds Handelsbrug der i de mødende Tilfælde bør tages Hensyn til, skønt Spørgsmaalet herom er i høj Grad praktisk, naar f. Eks. Køber og Sælger bo paa forskellige Steder, eller naar Salgsgegenstanden skal leveres paa et fra Parternes Hjemsted forskelligt Sted. Løsningen af dette Spørgsmaal staar nemlig i den inderligste Forbindelse med Spørgsmaalet om, hvilket Lands Lov der bør lægges til Grund ved Bedømmelsen af de forskellige Sider af Retsforholdet mellem en Køber og Sælger, der tilhører forskellige Retsomraader, et Spørgsmaal, der efter den saakaldte internationale Privatrets Standpunkt næppe endnu er modent til en legal Løsning.

Idet Udkastet som bemærket ikke afskærer ny Sædvanerets Dannelse, er dermed ikke sagt, at Udkastet, hvis det opføres til Lov, ikke vil have nogen Indflydelse paa, i hvilket Omfang Sædvaneret faktisk kan ventes at ville danne sig i Fremtiden. Tværtimod tør det antages, at de i Sædvanerets Dannelse interesserede Kredse fremtidig ville føle noget mindre Trang til Udviklingen af denne Retskilde. Den Trang til Fasthed i Retsforholdet og Forudberegnelighed af, hvorledes den retlige Afgørelse af Mellemværendet vil falde ud, som paa det heromhandlede Omraade er en saa væsentlig Faktor til Sædvanerettens Dannelse, vil den legale Ordning netop paa mange Punkter tilfredsstillende. Ogsaa paa selve Indholdet af den Sædvaneret, som kan ventes i Fremtiden at ville danne sig, vil Loven sikkert øve Indflydelse. Indenfor Lovens Omraade vil Sædvaneretten have en naturlig Tilbøjelighed til at holde sig i de af Lovens ledende Grundsatninger og dens enkelte Regler anviste Spor. Hertil ville bl. a. de umiskendelige Fordele, der opnaas ved en harmonisk saavel som ved en for et større Retsomraade ensartet Retsudvikling, i høj Grad bidrage.

Den i § 1, 2det Stykke udtalte Begrænsning af Udkastets Bestemmelser til Køb af Løsøre er allerede given med det

den danske Kommission anviste Arbejdsomraade. Fælles Regler for de tre Lande om Retsforholdet ved Køb af fast Ejendom er heller ikke paakrævet af noget større praktisk Behov og vilde vel ogsaa af den Grund vanskelig kunne opnaaes, at den norske og svenske Lovgivning i Henseende til Adgangen til at eje fast Ejendom hylder et Nationalitetsprincip, som er ganske fremmed for dansk Ret, hvortil kommer, at Sædvaneretten paa vigtige Punkter indenfor dette Omraade, f. Eks. ved Spørgsmaalet om Fordelingen af Omkostningerne ved Købet mellem Parterne, i hvert af Landene har taget en saa forskellig Udvikling, at det vilde blive overmaade vanskeligt at opstille en nogenlunde indgaaende fælles Lovgivning. At det i øvrigt ikke er Meningen at afskære en analogisk Anvendelse af Udkastets Bestemmelser paa Køb af fast Ejendom, hvor en saadan Anvendelse maatte være begrundet, jfr. f. Eks. Reglerne i § 57 om Vanhjemmel, skal blot bemærkes.

§ 2.

Da Udkastet ikke indeholder nogen Definition af de Aftaler, der maa henføres under Begrebet „Køb“, bliver det Domstolens Sag i hvert enkelt Tilfælde at afgøre, om en Bestemmelse i Loven finder Anvendelse paa det mellem Parterne stiftede Retsforhold. Finder Domstolen i det givne Tilfælde, at Forholdet ikke kan henføres under den almindelige Retsbevidstheds Begreb om Køb, er der endnu Mulighed for, at den kan anse flere eller færre af Lovens Bestemmelser for analogisk anvendelige paa Forholdet. For en enkelt Klasse Retshandlers Vedkommende har man dog ment, at Loven selv udtrykkelig burde hjemle Anvendeligheden af samtlige dens Bestemmelser derpaa, nemlig for saa vidt angaar „Bestilling af Genstande, som først skulle tilvirkes, . . . saafremt det for Tilvirkningen fornødne Stof skal ydes af den, der har paataget sig Tilvirkningen“. Hermed er afskaaret den Tvivl, der ellers

kunde tænkes at opstaa angaaende Anvendeligheden af enkelte Bestemmelser, f. Eks. af Bestemmelsen i § 38 om Rente af Købesummen eller i § 53 om den Frist, inden hvilken en Mangel skal være gjort gældende. Under Udkastets Regel gaar naturligvis først og fremmest de Tilfælde, i hvilke Bestillingen angaar Genstande, hvis Forfærdigelse sker uden Hensyn til Bestillerens rent individuelle Fornødenheder, idet Genstandene i den almindelige Omsætning bestemmes alene efter deres Arts- og Slægtsegenskaber og derfor fra denne Side set meget vel kunde føres paa Lager som færdige Genstande. Om Berettigelsen af at henføre disse Tilfælde under de i Udkastet givne Bestemmelser om Køb vil næppe nogen rejse Tvivl. Men en nøje Granskning af Udkastet vil formentlig vise, at det ogsaa uden Betænkelighed kan anvendes paa Bestilling af Genstande, hvis Tilvirkning sker under en Afpassning efter Bestillerens særlige Behov, som f. Eks. Forfærdigelse af Klæder efter Maal, saafremt — i disse som i de andre Tilfælde — det for Tilvirkningen fornødne Stof skal ydes af den, der har paataget sig Tilvirkningen. Fra Udkastets Regel undtages paa den anden Side Aftalen om „Opførelse af Bygning eller andet Anlæg paa fast Ejendom“. Paa saadanne „Anlæg“ tør det ikke uden videre anses for givet, at samtlige Udkastets Bestemmelser ville findes passende, og det bør derfor overlades til Domstolenes Skøn at træffe Afgørelsen af de enkelte Spørgsmaal.

2det Stykke af § 2 inddrager Bytteaftalen under Lovens Bestemmelser om Køb. Udkastet er herved i Overensstemmelse med Kommissoriets Anvisning og den almindelige Retsbevidstheds Opfattelse, der ikke tillægger den Køb og Bytte alene adskillende Forskel i Vederlagets Art nogen afgørende Betydning for Bedømmelsen af Retsforholdet mellem Parterne. Kun maa det bemærkes, at Bytteforholdets egen Natur medfører, at forskellige af Udkastets

Bestemmelser efter deres Indhold ikke umiddelbart passe paa Bytte, saa at der for saa vidt kun kan være Tale om en „tilsvarende“ Anvendelse, jfr. f. Eks. Reglerne om Mora, ved hvis Anvendelse enhver af Parterne bliver at anse som Sælger.

Grunden til, at det norske Udkast i Modsætning til saa vel det svenske som det danske ikke medtager Bytteretshandler under Udkastets Bestemmelser, er den, at man ikke har ment at kunne have tilstrækkeligt Overblik over de Former, hvorunder den navnlig i det nordlige Norge ikke ubetydelige Byttehandel faktisk foregaar, og derfor ikke har villet udsætte sig for at gribe forstyrrende ind i de interesserede Kredses Afpassning af Retsforholdet efter deres særlige Tarv.

§ 3.

Saa vel den almindelige som den særlig juridiske Sprogbrug indbefatter under Køb baade de Tilfælde, i hvilke Aftalen angaar en bestemt Salgsgenstand — det saakaldte Specieskøb eller Køb af en individuelt bestemt Ting — og dem, i hvilke Salgsgenstanden alene er bestemt efter Art — det saakaldte Genuskøb eller Køb af en generisk bestemt Ting. Forholdenes Forskellighed medfører dog til en vis Grad Nødvendigheden af særlige Regler om hver af de to Grupper, hvorom henvises til Bemærkningerne til Udkastets §§ 17, 23, 24, 37, 42, 43, 49 og 66. Grænserne imellem de to Slags Køb, til Adskillelse mellem hvilke den danske Sprogbrug ogsaa savner kortfattede rammende Betegnelser, er imidlertid ret flydende, idet en Angivelse af Salgsgenstanden efter dens Art kan være saa specialiseret, at der faktisk kun findes et ringe Kvantum Genstande, paa hvilke Angivelsen passer, f. Eks. Vinen af en bestemt Høst fra et bestemt Sted. Det maa selvfølgelig overlades til Domstolene i hvert enkelt Tilfælde at drage Grænsen i saa Henseende. Et enkelt i Literaturen meget omtvistet Tilfælde, nemlig Køb af

en vis Mængde af et angivet Parti har man dog ment udtrykkelig at burde henføre til det generisk bestemte Køb for at afskære den Tvivl, der ellers vil kunne opstaa i disse forøvrigt ikke særdeles praktiske Tilfælde. En Henførelse af disse Tilfælde under Reglerne om Genuskøbet vil efter disses eget Indhold næppe i nogen Henseende volde Ulempe. Ved Udtrykket „en vis Mængde“ af et angivet Parti har man ikke ubetinget udelukket de Tilfælde, i hvilke Salgsstanden er angivet som en Brøkdæl af et Parti, f. Eks. af en svømmende Ladning, naar nemlig denne Angivelse i Virkeligheden er at forstaa som en af Parterne paa Grund af deres Kendskab til det hele Partis Størrelse benyttet bekvem Form for Angivelsen af en vis Mængde.

§ 4.

Som ovenfor S. 14 f. anført, medfører de egentlige Handelsforholds Natur til en vis Grad Nødvendigheden af særlige Regler. Disse findes i Udkastets §§ 6, 21, 3die Stykke, 27, 28, 1ste Stykke, 32, 38, 1ste Stykke, 51 og 52, 1ste Stykke. Loven maa derfor give den fornødne Afgrænsning af disse saakaldte „Handelskøb“. En skarp Afgrænsning er saa meget mere paakrævet, som de for Handelskøb særlige Regler udmærke sig ved Hævdelsen af en større Strængighed i de ved Købet paadragne Pligter.

Den fra et udelukkende Hensyn til en let og sikker Lovanvendelse anbefalelsesværdige Regel, at alle Køb, som indgaas mellem Handlende, falde ind under Udkastets særlige Regler om Handelskøb, lader sig nu ikke opretholde. Der kan ikke fra den materielle Retfærdigheds Synspunkt anføres nogen fyldestgørende Grund til, at de strængere Regler om Handelskøbet, f. Eks. om Køberens Under søgelsespligt (§ 51) skal anvendes paa et Køb mellem Handlende, naar denne deres personlige Egenskab ikke netop staar i Forbindelse med Købet. Kun naar selve

Købet staar i direkte Forbindelse med Parternes Handelsdrift, gør de for Handelskøbet særlige Hensyn sig gældende med tilstrækkelig Styrke. En saadan Forbindelse foreligger imidlertid ikke blot, naar Købet indgaas i den Hensigt hos Køberen at forhandle det Købte videre, være sig i væsentlig uforandret eller i forarbejdet Tilstand, men ogsaa, naar Købet angaar Genstande, der ere bestemte til Benyttelse ved selve Bedriftens Udøvelse, f. Eks. en Handlendes Køb af Kontorrekvisiter og en Fabrikants eller Haandværkers Køb af Maskiner, Kul og lign. I ordentlig førte Forretninger foregaar Indkøb af sidstnævnte Art i de selv samme Former, hvori den egentlige Virksomhed drives. — Udkastet udtrykker dette ved at fordrø, at Købet skal være indgaaet mellem Handlende „i eller for deres Bedrift“. — Om det Tilfælde, at kun en af Parterne er Handlende, henvises til det ovenfor S. 15 bemærkede, hvortil kun føjes, at det ogsaa forekommer, at en for Handelsforhold uddannet Sædvane omfatter Tilfælde af denne Art.

Medens de tre Udkast stemmer overens i den i § 4 1ste Stykke omhandlede mere formelle Fastsættelse af Handelskøbets Begreb, frembyder de visse Forskelligheder i Bestemmelsen af, hvad der skal forstaaes ved Handlende (§ 4, 2det Stykke). Disse Forskelligheder ere dog ikke af indgribende Betydning, og vedrøre navnlig ikke Forhold, hvor en Indgaaelse af Køb mellem Personer fra forskellige Lande i større Omfang kan tænkes at blive praktisk, og hvor derfor Overensstemmelse vilde have været særlig ønskelig. Størst er Forskellen i hvert Fald i ydre Henseende mellem det danske og norske Udkast paa den ene Side og det svenske paa den anden Side, idet sidstnævnte Udkast i Modsætning til de to andre fastsætter Købmandsbegrebet i direkte Tilknytning til Lovgivningens Regler om Bogføringspligt. Fra dansk Side har det været Genstand for Overvejelse, om

man ikke til en vis Grad burde følge det svenske Udkast paa dette Punkt. Indrømmes maa det jo, at Reglerne om Pligten til at føre autoriserede Handelsbøger hvile paa Hensyn, der staa i nær Forbindelse med de Hensyn, der enten ligefrem begrunde de særlige Regler om Handelskøbet eller dog gøre det forsvarligt at haandhæve Parternes Pligter i Handelskøbet med større Strængthed paa Punkter, hvor dette af andre Grunde er ønskeligt. Af forskellige Grunde findes denne Ordning dog ikke at kunne tilraades. Først og fremmest kommer det herved i Betragtning, at vore endnu gældende Regler om Bogføringspligten hvile paa en Lovhjemmel (Frdg. 1. Juni 1832), der skriver sig fra et Tidspunkt, paa hvilket Forretningsforholdene vare langt fra at have naaet den Udvikling, som Nutidens Forretningsdrift udviser. Saaledes skal det fremhæves, at bl. a. Høkere og Haandværkere ubetinget ere fritagne for at føre Handelsbøger, hvilket hviler paa Forudsætningen om en Begrænsning i det kvantitative Omfang af Høkerhandel og Haandværk, som ikke længere holder Stik. Ligeledes skyldes de forskellige Regler, der gives for Udsalg i Land og By, Hensyn, der i hvert Fald efter Forbrugs- Produktions- og Indkøbsforeningernes Opkomst ikke længere gøre sig gældende med fuld Styrke. Dernæst vilde et for det hele Lovomraade fælles Købmandsbegreb ikke opnaas ved at følge denne Ordning, hvilket derimod er Tilfældet efter svensk Ret. Vor Lovgivning har tvertimod hidtil fulgt den Vej: paa hvert enkelt Omraade, hvor Begrebet „Handlende“ har Betydning, at bestemme dette Begreb med særligt Hensyn til de i de enkelte Tilfælde afgørende Rets hensyn, jfr. foruden den nævnte Frdg. 1. Juni 1832 Lov om Opretelse af en Sø- og Handelsret i Kjøbenhavn 19. Febr. 1861 § 13, Konkurslov 25. Marts 1872 § 45 og Fimalov 1. Marts 1889 § 8, jfr. § 35.

Man har derfor anset det for rigtigst

at følge samme Vej som det norske Udkast: at give en selvstændig og detaljeret Bestemmelse af Begrebet „Handlende“, for saa vidt angaar Udkastets Bestemmelser om Handelskøb. Herved imødekommes ogsaa et af Fællesrepræsentationen for den danske Handelsstand i dens ovennævnte Erklæring udtalte Ønske.

Ved Fastsættelsen af, hvilke Personer, der skal anses som „Handlende“ i denne Henseende, har man været ledet af den Tanke: at ligestille alle Forretningsdrivende, hvis Virksomhed efter dens Beskaffenhed kræver en paa lignende Maade ordnet Forretningsdrift som den egentlige Handelsvirksomhed. Ved af forfølge denne Tanke fuldt ud, vilde man imidlertid — med al Forretningsdrifts Tilbøjelighed til at antage de for Handelsvirksomheden uddannede Former — let komme for vidt og navnlig fjerne sig betænkeligt fra, hvad man baade fra norsk og svensk Side har ment at maatte blive staaende ved som den for Tiden antagelige yderste Grænse. Man har derfor maattet opgive at medtage den større Landbrugsdrift, Mejeri, Handelsgartneri og lignende Virksomheder indenfor den saakaldte Urproduktions Rammer, for saa vidt den ikke i det enkelte Tilfælde maatte kunne anses som egentlig Fabrikvirksomhed.

Under Udkastets Bestemmelse gaar først og fremmest den Virksomhed, hvis Formaal er selve Ombytningen af Værdien. Det er herved ligegyldigt, om Virksomheden drives som egentlig „Næring“. Ved Udtrykket „enhver, der gør sig til Bedrift at afhænde dertil indkøbte Varer“ er medtaget ogsaa Foreninger som Forbrugs- og Indkøbsforeninger, hvis Formaal er at indkøbe Varer til Fordeling mellem Medlemmerne, for at disse selv kunne indvinde den Fortjeneste, der ellers maa afgives til Mellemhandlerne. Der findes ingen Grund til i her omhandlede Henseende at stille saadanne Sammenslutninger udenfor den egentlige Handels Kaar. Ligegyldigt er det

endvidere, om Omsætningens Genstand er Varer eller Penge. Visse Virksomheder, der ligge paa Grænsen af den egentlige Omsætningsvirksomhed — nemlig Forlagsvirksomhed, Apoteksdrift og Beværtning — har man ment at maatte anføre udtrykkelig. Da Kommissionshandelen ikke i stræng juridisk Forstand gaar ud paa „at afhænde dertil indkøbte Varer“, har denne Virksomhed ogsaa maattet nævnes udtrykkelig. Derimod er der ingen Anledning til at medtage Mægler- eller Agenturvirksomheden, da de derunder indgaaede Køb ikke ske i Mæglerens eller Agentens Navn og derfor ere uden bindende Virkning for dem personlig.

Dernæst medtages den Omsætningsvirksomheden nærmest staaende Produktionsvirksomhed: Haandværk og Fabrikdrift. For disse Produktionsvirksomheders Vedkommende kan der ikke være Tvivl om, at Antagelsen af den egentlige Omsætningsvirksomheds Former allerede har fæstnet sig tilstrækkelig til at retfærdiggøre deres Medtagelse. Da Virksomheden som Bogtrykker formentlig vil være at henhøre enten til Fabrikdrift eller til Haandværk, er det uforment at nævne den særlig. Ligeegyldigt er det iøvrigt, om et Haandværk drives som en Forfærdigelse af Varer, der føres paa Lager (fungible Ting), eller som en Forfærdigelse efter Bestilling.

Endelig ere visse Forbrugere i det Store optagne i de Handlendes Klasse, nemlig de „der gør sig til Bedrift at overtage Udførelse af Bygnings- eller Anlægsarbejder eller at befordre Personer, Gods eller Meddelelser.“ Under dette Synspunkt maa ogsaa Medtagelsen af Forsikringsvirksomheden ses. For samtlige disse Personers Vedkommende ligger Berettigelsen til deres Medtagelse i det store Omfang, hvori de indgaa Køb „for deres Bedrift.“ Naar dog kun visse større Forbrugere ere medtagne, skyldes det Nødvendigheden af at give de Handlendes Begreb en tilstrækkelig Bestemthed. Det eneste naturlige Skæln-

mærke synes da at være det: om Forbruget foregaar i en Virksomhed, der ligger de andre i Paragrafen omhandlede Virksomheder nær og derfor paa Forhaand kan antages at maatte tilfredsstilles ved Indkøb, der gøres under Iagttagelse af egentlige Handelsformer. Men dette gælder om de nævnte Entreprenør- og Transportvirksomheder — derunder Rederi og Spedition — saavel som om Forsikringsvirksomheders Indkøb af Værdipapirer o. lign. Lidet rimeligt vilde det ogsaa være, om disse Personer f. Eks. ikke skulde være underkastede den strængere Pligt til at svare Rente af Købesummen efter § 38, 1ste Stykke eller til at foretage Undersøgelse af det Leverede efter § 51.

Medens det efter det Anførte ved Bestemmelsen af Begrebet „Handlende“ er ligeegyldigt, om Virksomheden udøves af Enkeltmand eller Selskab, er paa den anden Side Aktieselskaber, Kommanditselskaber og andre Sammenslutninger af Personer til Fremme af økonomiske Formaal ikke uden videre at anse som „Handlende“ i Lovens Forstand, men kun for saa vidt de drive en af de af Paragrafen omfattede Virksomheder. Det samme er Tilfældet med Stat og Kommune.

§ 4 opstiller endelig en almindelig Undtagelse for den Bedrift i det Smaa, til hvis Udøvelse der ikke kræves en i egentlige Handelsformer ordnet Forretningsdrift. Under Hensyn til Indholdet af de for Handelskøbet særlige Bestemmelser er Berettigelsen til en Undtagelse af denne Art utvivlsom. Grænsen er dragen saaledes, at der for samtlige undtagne Virksomheders Vedkommende fordres, at den skal udøves „uden anden Medhjælp end Ægtefælle, Børn under 15 Aar og Hustyende.“ Er Virksomheden en egentlig Handelsvirksomhed, stilles yderligere den Fordring, at dens Udøvelse ikke kræver særlig Adkomst, eller at Borgerskab dertil udstedes uden Betaling, en Bestemmelse, der har Hensyn til Næringslovens §§ 52 og 53. Herefter

vil ikke blot enhver Detailhandler eller Høker, men ogsaa enhver, der driver Handel med Penge eller Værdipapirer, ubetinget omfattes af Udkastets Bestemmelser om „Handlende“ i § 4. Det bemærkes i denne Forbindelse, at det iøvrigt for Anvendelsen af Reglerne i § 4, 2det Stykke er ligegyldigt, om Virksomhedens Udøvelse kræver særlig Adkomst eller ej. Heller ikke fordres det, at den af Paragrafen omfattede Virksomhed skal være den Paagældendes eneste Næringsvej eller blot hans Hovednæringsvej. Allerede af denne Grund vilde det være betænkeligt at følge den danske Handelsstands Fællesrepræsentation i dens Ønske om en Regel, hvorefter „Alle Køb mellem Handlende formodes at angaa deres Forretninger, forsaavidt det modsatte ikke fremgaar af Købet.“

Af Formuleringen i Udkastets § 4 2det Stykke (jfr. Ordet „herved“) fremgaar det, at Bestemmelsen af Begrebet „Handlende“, hvor det iøvrigt forekommer i Udkastet (§ 39 og 48) maa ske efter en selvstændig Bedømmelse og uden Hensyn til Regelen i § 4 (anderledes efter det svenske Udkast § 4, 2°, hvilken Forskel er begrundet i, at der efter svensk Ret kan opstilles et for hele Lovgivningsomraadet fælles Begreb om „Handlende“). Ligesaa klart er det, at Begrebet „Forretning“ i § 9 er uden direkte Forbindelse med Bestemmelsen i § 4.

Med Hensyn til Forskellighederne mellem det danske og det norske Udkast bemærkes, at naar det norske Udkast medtager Bjærgværksdrift er dette naturligvis begrundet i Forhold, som ikke gør sig gældende for Danmarks Vedkommende undtagen maaske med Hensyn til Færøerne, hvorom Kommissionen dog af Mangel paa tilstrækkeligt Kendskab til Forholdene dér ikke har villet træffe nogen Bestemmelse. At Forsikringsvirksomhed ikke er medtaget i det norske Udkast vil næppe frembyde nogen følelig praktisk Ulempe, al den Stund et Forsikringselskabs Indkøb af udenlandske

Værdipapirer til Kapitalanbringelse vanskelig vil forekomme. Heller ikke det norske Udkasts Medtagelse af enhver egentlig Handelsvirksomhed uden Hensyn til Bedriftens ringe Omfang vil medføre Ulempe, idet det vel er utænkeligt, at den Art ringe Handel, som det danske Udkast undtager, vil foregaa gennem Køb eller Salg, som afsluttes med Personer i andre Lande. Endelig falder Betegnelsen „Tyende“ i det norske Udkast sammen med, hvad der i det danske Udkast betegnes mere specielt som „Hustyende.“

Hvad angaar Forholdet mellem det danske og det svenske Udkast, maa en Sammenligning her ske gennem en Undersøgelse af den svenske Lovgivnings Bestemmelser om Bogføringspligten, hvorom Hovedlovbudet vedblivende er K. F. ang. handelsböcker och handelsräkningar d. 4. Maj 1855. Det vil heraf fremgaa, at Forskelligheder af nogen Betydning alene foreligge paa følgende Punkter: 1) Udenfor Begrebet efter det svenske Udkasts Bestemmelse falder Haandværk, naar det ikke drives med Varesalg (Salg in genere) for Øje, men væsentlig som Bestillingsforretning. 2) Dernæst medtages af Transportvirksomhederne kun Rederi, medens Transportnæring til Lands er undtagen (jfr. dog herved straks nedenfor under 3). Paa den anden Side medtages dels 3) ethvert „enkelt bolag“ (hvorved forstaas Interessentskaber, der ikke drive Handelsvirksomhed), naar det bliver optaget i Firmaregisteret, ethvert Aktieselskab uden Hensyn til Virksomhedens Art og Sammenslutninger („föreningar“) til Fremme af Medlemmernes økonomiske Interesser, dels endelig 4) Bedrifterne i det Smaa, naar dertil benyttes anden Bistand end Hustru og Børn, altsaa selv naar kun almindeligt Hustyende benyttes dertil. Som det vil ses, ere heller ikke disse Forskelligheder af den Natur, at de i væsentlig Grad betegne et Brud paa Retsensartetheden paa Punkter, hvor denne er af Betydning. Der er ogsaa fra

den svenske Kommissions Side udtalt saa vel Ønsket som Haabet om, at man ved en forekommende Revision af Reglerne om Bogføringspligten vil kunne naa til Bestemmelser af et Indhold, der paa alle Punkter, hvor en Lighed er af reel Betydning, falder sammen med Bestemmelserne i de to andre Udkast.

Hvad endelig angaar Spørgsmaalet om, efter hvilket Lands Ret det skal afgøres, hvorvidt et Køb er at anse som et Handelskøb, derunder altsaa, om en Person er at anse som „Handlende“, overlader Udkastet, i Overensstemmelse med sit almindelige Standpunkt til Spørgsmaal af den Art, Afgørelsen deraf til Domstolene.

Om Bestemmelse af Købesummen.

(§§ 5—8).

Under dette Afsnit er samlet nogle Regler om Bestemmelse af Købesummen i visse Tilfælde, i hvilke der erfaringsmæssig let vil opstaa Tvist mellem Parterne, men om hvis Afgørelse den raadende Retsopfattelse dog er tilstrækkelig sikker til, at den kan fæstnes i Lovsform.

§ 5.

I den større Handel vil det vel sjældent forekomme, at et Køb er sluttet, men intet er aftalt om Købesummens Størrelse. Selv om ingen udtrykkelig Aftale herom er bleven truffet mellem Parterne, vil i Regelen de Omstændigheder, hvorunder Købet er sluttet, f. Eks. den Omstændighed, at der mellem de samme Personer tidligere er afsluttet Forretninger af lignende Art, give en saa sikker Tilknytning for en Slutning til Købesummens Beregning, at Overenskomst om dens Størrelse maa „anses indeholdt i Aftalen“ jfr. Udk. § 1. Tilfældet kan imidlertid forekomme, f. Eks. ved telegrafisk Bestilling i paa-trængende Tilfælde, saasom i Tilfælde af

et Havari, hvor det frem for alt gælder om at faa en Ordre hurtig effektueret og der ikke er Tid til Forhaands-Forhandlinger om Prisen. Og i den mindre Handel, navnlig om Genstande til Køberens personlige Brug, vil det ret hyppig forekomme, at et Køb sluttet, uden at Prisen bliver forud „aftalt“ selv i dette Ords videste Betydning. Der er derfor Trang til en Regel i Loven, hvorefter Købesummens Størrelse i deslige Tilfælde kan bestemmes. Den herom givne Bestemmelse i § 5, hvorefter „Køberen har at betale, hvad Sælgeren fordrer, for saa vidt det ikke kan anses for ubilligt“ er i Overensstemmelse med gældende Retsopfattelse hos os saavel som med Bestemmelserne i fremmede Love, jfr. saaledes den tyske borgerlige Lovbog §§ 315 og 316 samt den engelske Sale of Goods Act (1893) Sect. 8. I de af Bestemmelsen i § 5 alene omfattede Tilfælde, i hvilke Købet trods Mangelen af en „Aftale“ om Købesummens Størrelse er endelig indgaaet, og hvor denne Mangel altsaa ikke er et Vidnesbyrd mellem flere andre om, at Forhandlingerne alene ere naaet til et rent foreløbigt Punkt, er det ogsaa det eneste naturlige, at Køberen maa forlade sig paa Sælgerens Fastsættelse af Varens Pris, forudsat at denne holdes indenfor en efter objektive Hensyn bestemt Billigheds-Grænse. Ved Afgørelsen af, om en Pris er „ubillig“, vil der i første Række være at tage Hensyn til den Markedspris eller anden „gangbar“ Pris, til hvilke Varer af den omhandlede Art i Øjeblikket forhandles, og i Handelsforhold vil der sjældent være Grund til at afvige fra denne Maalestok. Men iøvrigt maa selvfølgelig de særlige Omstændigheder, hvorunder Købet er indgaaet, saasom den Rang, som Sælgerens Etablissement indtager indenfor sin Branche — man tænke f. Eks. paa de store Prisforskelligheder hos Ekviperingshandlende — den usædvanlige Hurtighed og Omhu, hvormed Ordren har skullet effektueres o. a. l.

kunne tages i Betragtning. Finder Domstolen herefter, at den af Sælgeren satte Pris er „ubillig“, nedsættes den til, hvad der efter de fremkomne Oplysninger, som navnlig Køberen vil være opfordret til at fremskaffe, maa anses for den efter Omstændighederne rimelige Pris. At opstille faste Regler for, hvilke Omstændigheder der hermed bør tages i Betragtning, navnlig med Hensyn til, hvilket Steds eller hvilket nærmere Tidspunkts Priser der bør danne Grundlaget for Bedømmelsen, lader sig næppe gøre uden Generalisationer af tvivlsom Berettigelse.

Det fremgaar af Formuleringen i § 5, at dens Regel ikke direkte finder Anvendelse i Tilfælde, i hvilke det staar fast, eller — uden at det modsatte oplyses at være Tilfældet — paastaas, at der er truffet en Aftale mellem Parterne om Købesummens Størrelse, men der alene tvistes om, hvilken denne er. Heller ikke har man fundet tilstrækkelig Anledning til — i Strid med det af Udkastet ellers fulgte Princip — at optage Bestemmelser om Fordelingen af Bevisbyrden mellem Parterne, naar de tviste om, hvorvidt der er truffet en Aftale om Købesummens Størrelse eller ej, saameget mindre som der vistnok ikke herom kan opstilles nogen for alle forekommende Tilfælde passende Regel af tilstrækkelig Bestemthed.

Som et Modstykke til det af § 5 omhandlede Tilfælde staar det: at et Køb er sluttet, uden at der er truffet Aftale om Salgsstandens Kvalitet, et Tilfælde, der kun kan forekomme ved Køb af Genstande, som ere bestemte efter Art. I adskillige fremmede Lovbøger indeholdes herom Bestemmelser, der alle gaa i den Retning, at Sælgeren i saa Fald er pligtig at levere en i det mindste middelgod Ting af vedkommende Art, hvorved det naturligvis forudsættes, at Varen er uden Fejl, i Handelsforhold altsaa „en sund og god Handelsvare“, jfr. saaledes den tyske borgerlige Lovbog § 243 og Handels-

lovbogens § 360 („eine Sache von mittlerer Art und Güte“), den schweitziske Forbundslov om Obligationsretten (1881) Art. 81 („mittlerer Qualität“), den engelske Sale of Goods Act Sect. 14 („goods of merchantable quality“) og den franske Code civil art. 1246 (hverken „de la meilleure espèce“ eller „de la plus mauvaise“). En Regel af dette Indhold er utvivlsomt ogsaa i Hovedsagen stemmende med den almindelige Retsopfattelse hos os, hvilken navnlig hyppig har faaet Udtryk for de egentlige Handelsforholds Vedkommende jfr. allerede Højesterets Dom 1. Februar 1844 i Schlegels Samling II S. 651. Man har dog fundet overvejende Betænkeligheder ved at optage en saadan almindelig Udtalelse i Udkastet. Dels forekommer Tilfælde af denne Art ret sjældent, idet de med Købet forbundne Omstændigheder, navnlig Parternes Vedtagelse af en bestemt Pris, næsten altid ville give tilstrækkelig Tilknytning til en Bestemmelse af den nærmere Beskaffenhed indenfor en mere almindelig holdt Betegnelse, dels kan Sætningen ikke ubetinget opretholdes i de Tilfælde, i hvilke der til Betegnelse af Salgsstanden er benyttet visse særlige Klassifikationsmærker, der dog aabne Mulighed for Forskelligheder i Kvalitet. I enkelte Tilfælde af sidstnævnte Art, f. Eks. naar der er truffet Aftale om Leveringen af en Vare med et vist Indhold af kemisk bestemte Stoffer eller naar Købet angaar en Vare, for hvilken de almindelig brugte Kvalitetsbetegnelser er særlig fint nuancerede, maa det tværtimod antages, at Sælgeren kan opfylde sin Forpligtelse ved Levering af en Vare af endog den ringeste Kvalitet indenfor den fastsatte Art. Man har derfor ment at burde henskyde dette Spørgsmaal til Afgørelse af Domstolene i Overensstemmelse med den raadende Retsopfattelse.

§ 6.

Bestemmelsen i Udkastets § 6 om Køberens Pligt i Handelskøb til at reklamere imod Prisangivelsen i en ham af Sælgeren

tilstillet Regning, Faktura (Betegnelse for Regninger ved Forsendelseskøb) eller Nota (ved Køb af Værdipapirer) stemmer med gældende Ret. Den almindelige Mening gaar ogsaa ud paa, at Følgen af Køberens Undladelse af betimelig Reklamation bør være den, at Køberen derved paadrager sig Bevisbyrden for, at lavere Pris har været aftalt, saaledes at han, hvis det ikke lykkes ham at føre dette Bevis, maa betale, hvad Sælgeren i Regningen har fordret, og ikke den videregaaende: at Køberen derved afskæres fra overhovedet at gøre nogen Indsigelse mod Regningens Prisangivelse. For Reklamationspligten opstiller Udkastet dog den naturlige Begrænsning, at Regningens Angivelse af Prisen ikke er „aabenbart urimelig“. I saa Fald kan Sælgeren aabenbart ikke med Føje opfatte Køberens Tavshed som en Godkendelse af Regningen. En „aabenbar“ Urimelighed i Sælgerens Prisansættelse foreligger ikke blot, naar Prisen betydelig overstiger, hvad der maa anses for passende (jfr. Sølovens § 227), men kan ogsaa statuere i andre Tilfælde, f. Eks. naar Købet angaar Genstande af saadan Art og i saadan Mængde, at Vedtagelsen af selv en mindre Afvigelse fra Markedets Priser i sig selv bærer Usandsynlighedens Præg.

Set i Forbindelse med Bestemmelsen i § 5 vil den praktiske Betydning af Regelen i § 6 væsentlig være den, at Sælgeren under Henvielse til Regningen kan standse Køberens i hans Forsøg under Processen paa at skaffe sig Henstand ved at rejse Spørgsmaalet om „Billigheden“ af den af Sælgeren fordrede Pris.

Hvad angaar den Frist, inden hvilken Køberens skal fremsætte sin Indsigelse mod Regningens Prisangivelse, kan det vel i Almindelighed forlanges, at den skal fremsættes straks efter Regningens Modtagelse. Naar Udkastet ikke ubetinget kræver dette, men benytter det til Omstændighederne i det enkelte Tilfælde henvisende Udtryk „saa snart ske kan“, er der derved blandt andet aabnet Plads for Undtagelse i særlige Til-

fælde, i hvilke Køberens ikke er i Stand til straks at bedømme Rigtigheden eller Urigtigheden af Fakturaprisen, f. Eks. fordi Prisen ifølge Aftalen indenfor visse fastsatte Grænser skal afhænge af den bedre eller daarligere Kvalitet af den leverede Vare, og denne først ankommer nogen Tid efter Fakturaen.

Efter den hos os som andetsteds raadende Retsopfattelse paahviler der ogsaa i andre Retninger Køberens en Reklamationspligt overfor Fakturaens Angivelser om det ved Købet skabte Retsforhold mellem Parterne, for saa vidt han senere vil gøre Indsigelse herimod. Som almindelig Regel kan det vistnok siges, at Køberens i Handelskøb er pligtig at reklamere mod alle saadanne Angivelser i Fakturaen, som efter Fakturaens Benyttelse i Handleviv har deres naturlige Plads i denne. I dette Omfang har Sælgeren et rimeligt Krav paa straks at faa Klarhed over sit Mellemværende med Køberens, hvilket af mange forskellige Grunde kan trænge til en nærmere Præcision, og indenfor disse Grænser er Pligten til at undersøge Fakturaens Indhold og eventuelt fremsætte Reklamation ikke nogen virkelig Byrde for den ordentlige Købmand, saa sandt som han ogsaa uden nogen saadan Pligt regelmæssig vil gøre dette af egen Drift. Det kunde unægtelig have sin Interesse udtrykkelig at slaa denne Regel fast, saa meget mere, som der derved paa den anden Side kunde dæmnes noget op for Sælgerens Forsøg paa gennem Optagelsen af ensidig fastsatte og Fakturaen ganske uvedkommende Kontraktvilkår at paatvinge Køberens disse i Strid med eller ved Siden af Aftalen. Det er dog næppe muligt at opstille Bestemmelser, hvorved den anførte Grundsætning om Køberens Reklamationspligt med tilstrækkelig Bestemthed føres ud i Enkeltheder. Dertil er denne — ligesom mange af Købers og Sælgers gensidige Pligter til i forskellige andre Retninger at give eller besvare Meddelelsen under Rets-

forholdets Bestaaen og Afvikling — i altfor høj Grad bunden til de særlige Omstændigheder i det enkelte Tilfælde. For det første er det overordentlig vanskeligt at give en selv for de nuværende Handelsforhold sikker og paa den anden Side udtømmende Opregning af alle de enkelte Punkter, til hvilke Køberens Reklamationspligt strækker sig. Om man end i Almindelighed kan sige, at Køberen maa gøre sig bekendt med og eventuelt reklamere imod Fakturaens Angivelse af: Tid og Maade, hvorpaa Købesummen skal betales, Kurs, hvorefter den skal beregnes, samt hvilke Akcessorier til Købesummen — saasom Betaling for Emballage, Fragt og Forsikringspræmie — Køberen skal betale, gælder dette dog ikke ubetinget for alle Brancher eller alle Arter af Køb, og paa den anden Side forekommer der andre Punkter, saavel vedrørende Købesummens Betaling i videre Forstand som ogsaa vedrørende herfra forskellige Forhold, saasom Forsendelsesmaaden, om hvilke det i visse Forretningsgrene kan være i den angivne Forstand naturligt at optage Angivelser i Fakturaen. En almindelig positiv Lovbestemmelse herom vil derfor let blive mere vildledende end vejledende. Der til kommer, at Køberens Reklamationspligt selv paa Punkter, hvor den i Almindelighed maa anerkendes, er betinget af, at Angivelsen i Fakturaen er optaget paa en saadan Plads og paa en saadan Maade, at den let og hurtig findes og ikke f. Eks. er stukket ind paa et Sted, hvor den ikke hører hjemme eller imellem en Mængde Angivelser af ligegyldigt Indhold.

Disse og lignende Betragtninger have ført til, at Kommissionen har ment at maatte afstaa fra Forsøget paa at opstille en almindelig Bestemmelse om Køberens Pligt til at reklamere overfor Angivelserne i en tilstillet Faktura eller anden Regning. At en saadan Regel i hvert Fald maatte undergives en Begrænsning af tilsvarende Indhold som Udkastets § 6 i Slutningen, er klart.

I Forbindelse med Bestemmelsen i § 6

skal det nævnes, at den ovenfor omhandlede svenske Forordning af 4de Maj 1855 hjemler, at en Faktura i Forholdet mellem Handlende giver samme Adgang til Eksekution uden Lovmaal og Dom, som et Gælds brev, naar der ikke inden 3 Maaneder efter dens Modtagelse er rejst Indsigelse imod den. For Optagelsen af en Regel af dette Indhold mangler der enhver Tilknytning i gældende dansk Ret.

§ 7.

Det forekommer ofte, at Prisen er ansat i Forhold til en Enhed i Tal, Maal eller Vægt af Varen, f. Eks. 1 Kr. pr. Dusin, pr. Tønde, pr. Pund o. s. v. Under Hensyn til, at Mængden af det Gods, som Sælgeren har udskilt til Levering, af forskellige Grunde kan undergaa Forandringer, inden Godset kommer i Køberens Besiddelse, trænger man i saadanne Tilfælde til en Bestemmelse af, hvilket Tidspunkt der skal lægges til Grund ved Bedømmelsen af den leverede Mængde, hvoraf Købesummens Størrelse er afhængig. For saa vidt en Forandring i Mængde har sin Grund i tilfældig indtrufne Begivenheder, indeholder Udkastets Regler om, hvem af Parterne, der bærer Faren (Risikoen) for Salgsgenstanden (§§ 17 og 37), den fornødne Vejledning i denne Henseende. Skyldes Formindskelsen af Godsets Mængde imidlertid ikke nogen saadan ydre Aarsag, men derimod Godsets naturlige Beskaffenhed selv under Forudsætning af dets Kontraktmæssighed, saasom almindeligt Svind, Fordampning af Vædsker etc., eller selve de Manipulationer, der maa foretages med Godset i Anledning af Forsendelsen, saasom almindeligt Spild ved Ind- og Udlosning af Kul, finder Reglerne om Risikoen ikke direkte Anvendelse paa Forholdet. I Overensstemmelse med den almindelige og i sig selv naturlige Handelsopfattelse fastslaar derfor § 7 særlig, at det, ogsaa naar Formindskelsen skyldes Forhold som de nævnte, er den Mængde, som forefindes ved Tidspunktet for Risikoens Overgang paa Køberen, der skal lægges til Grund for Be-

regningen af den skyldige Købesum. Lige-gyldigt er det herved, om dette Tidspunkt i det enkelte Tilfælde bliver at fastsætte efter selve Lovens Regler om Risikoovergang eller efter en af Parterne truffet særlig Aftale herom. I Udkastets §§ 62—65 indeholdes derfor en til § 7 svarende Bestemmelse for de Tilfælde, i hvilke en af de almindelige Salgsklausuler — „fob.“, „cif.“, „leveret“ o. l. — er benyttet.

I Forbindelse med Regelen i § 7 har det været Genstand for Overvejelse, om man ikke, som det er henstillet af Handelsstandens Fællesrepræsentation, i Lighed med den tyske Handelslovs § 361 burde optage en Bestemmelse om, at der ved Maal- og Vægtbetegnelser i Aftalen antages sigtet til Maal og Vægt paa Leveringsstedet. Da der imidlertid paa dette Punkt i formentlig de allerfleste Brancher har uddannet sig tilstrækkelig bestemte Sædvaner, og derhos Rigtigheden af den nævnte Fortolkningsregel i forskellige Tilfælde er tvivlsom, har man ikke kunnet tilraade Optagelsen af en saadan Bestemmelse. Heller ikke har man fundet Anledning til at optage en udtrykkelig Udtalelse om, at Konstatering af Maal eller Vægt ikke af nogen Part kan fordres foretagen i andet Maal eller anden Vægt end den, der bruges paa Stedet, hvor saadan Konstatering skal ske, idet en saadan Fordring sikkert altid vil fælde sig selv ved sin Mangel af en rimelig Begrundelse.

§ 8.

Naar en Vare sælges i fuldstændig eller delvis pakket Tilstand, og Købesummen skal beregnes efter Vægt, er det — alt efter den større eller mindre Vægt af Indpakningen, den saakaldte Taravægt — af øjensynlig Betydning, om Indpakningens Vægt skal medregnes eller fradrages ved Bestemmelse af Købesummens Beløb. For de fleste Varesorters og Pakningers Vedkommende har der ogsaa dannet sig faste Kutymer i saa Henseende, hvorefter Taraen enten bliver at fradrage, være sig efter dens

virkelige Vægt eller efter en fast Gennemsnitsvægt, eller omvendt bliver at medregne, ligesom Parterne i Tilfælde, i hvilke en fast Sædvane undtagelsesvis ikke har dannet sig, i Almindelighed ville sørge for at træffe en Aftale herom. Det kan dog forekomme, navnlig ved ny opkommende Importartikler eller nye Pakninger, at man savner en til Spørgsmaalets Afgørelse *sikker* Vejledning i Parternes Aftale eller i Handelsbrugen. For saadanne Tilfælde har Bestemmelsen i § 8, der følger den i Handelsverdenen almindelige Opfattelse, jfr. ogsaa den tyske Handelslovs § 380 og Schweiz. Art. 202, hvorefter Indpakningens Vægt antages at skulle fradrages, Betydning, ikke blot til at hindre, at Sælgeren i det enkelte Tilfælde paatvinger Køberen en i Forhold til Indpakningens Værdi ublu Betaling for Varen, men navnlig ogsaa til at holde Sædvanerettens Dannelse i det rette Spor, d. v. s. modvirke Dannelsen af Sædvaner, hvorefter Indpakningens Vægt skal medregnes, i Tilfælde, i hvilke der ikke er en virkelig Trang til en saadan Regel, men hvor den alene søges indsmuglet af Sælgeren ved uberettigede Paralleliseringer med ældre Kutymer. Af Grunde, som tidligere ere omtalte ved lignende Spørgsmaal, indeholder Paragrafen ingen Regel om, hvilket *Steds* Kutymer der er bestemmende ved Afgørelsen af det heromhandlede Spørgsmaal.

Om Stedet, hvor Salgsstanden skal leveres (Leveringsstedet).

§§ 9—11.

Sælgerens Hovedforpligtelse ifølge Købeaftalen bestaar i, at han skal overdrage Køberen Ejendomsret over Salgsstanden. Heraf følger en Ret for Køberen til at komme i Besiddelse af det Købte. Det kan vel forekomme, at Sælgeren til dette Øjemeds Opnaaelse ikke har at foretage noget positivt Skridt, men kun har at sørge for,

at der ikke fra hans Side lægges Køberen nogen Hindring i Vejen for, at denne selv sætter sig i Besiddelse af Genstanden. Saaledes vil Tilfældet f. Eks. være, naar Køberen selv skal udskille Salgsgegenstanden fra dens Forbindelse med andre Genstande, saasom naar en Afgrøde sælges til Indhøstning af Køberen. Herhen hører ogsaa det Tilfælde, at Køberen allerede inden Købets Afslutning er Besidder af Salgsgegenstanden.

I Almindelighed vil det imidlertid paahvile Sælgeren at foretage visse positive Skridt for at bringe Salgsgegenstanden i Køberens Besiddelse. Disse kunne enten bestaa i en umiddelbar Overgivelse af Genstanden til Køberen eller deri, at Sælgeren skal sætte Genstanden i Bevægelse henimod Køberen, saaledes at denne selv derefter har at sørge for dens Modtagelse paa et forud fastsat Sted. Over disse Hovedformer bygger Udkastet Bestemmelserne i §§ 9—11, hvis Indhold gaar ud paa at fastsætte det Sted, hvor Sælgeren er pligtig at levere Salgsgegenstanden. For dette Sted har man i Overskriften valgt Betegnelsen „Leveringsstedet“. Dette Udtryk synes mere rammende end Udtrykket „Opfyldelsesstedet“, saavist som der kan paahvile Sælgeren Pligter, der rækker ud over det Sted, hvor han er pligtig at levere Salgsgegenstanden, saasom en Pligt til at tegne Forsikring for Køberen, at befragte Skib til Godsets Videreforsendelse o. l. — Pligter, der end ikke ubetinget kunne eller skulle opfyldes ved Foranstaltninger, der træffes paa selve Ydelsesstedet, f. Eks. naar Forsikring skal tegnes i et andetsteds hjemmehørende Selskab.

Betydningen af, at Loven fastsætter et bestemt Leveringssted, er efter det anførte først og fremmest den, at det hører til Sælgerens Pligter at sørge for, at Salgsgegenstanden til aftalt Tid befinder sig paa dette Sted, saaledes at han i modsat Fald ifalder Ansvar for Forsinkelsen, det saakaldte Moraansvar. Men ogsaa i andre Retninger er Bestemmelsen af det Sted, hvor Sælgeren er pligtig at levere Salgsgegenstan-

den, af fremtrædende Betydning. Saaledes har Sælgeren ikke blot at bekoste Godsets Forsendelse til Leveringsstedet, men han bærer efter § 17 ogsaa Risikoen for dets hændelige Undergang eller Forringelse, indtil Levering har fundet Sted, og mister altsaa sit Krav paa Købesummen, hvis Varen gaar til Grunde, forinden den er bragt frem til Leveringsstedet. Af denne Regel i Forbindelse med Bestemmelsen i § 44 følger atter Leveringsstedets Betydning for Afgørelsen af, om Salgsgegenstanden lider af en Mangel.

Medens Udkastet i §§ 9—11 indeholder Regler om det Sted, hvor Sælgeren er pligtig at levere sin Ydelse, har man ikke ment, at der er Trang til Regler om det Sted, hvor Køberen skal betale Købesummen. Det har altsaa paa dette Punkt sit Forblivende ved den gældende Ret, hvorefter Køberen i Almindelighed er pligtig at betale paa Sælgerens Bopæl (Forretningssted) og saaledes bære Omkostningerne og Risikoen ved Forsendelsen dertil.

§ 9.

1ste Stykke, første Punktum fastslaar som en almindelig Hovedregel, at det er Køberens Sag at hente Salgsgegenstanden hos Sælgeren, d. v. s. paa det Sted, hvor han ved Købets Afslutning havde sin Bolig. Denne Regel er stemmende med gældende Ret og findes ogsaa udtrykkelig udtalt i forskellige fremmede Love, f. Eks. i den tyske borgerlige Lovbog § 269, den engelske Sale af Goods Act Sect. 29 og i den ovenfor anførte schweiziske Lovs Art. 84. Bestemmelsen i 2det Punktum, hvorefter Forretningsstedet i visse Tilfælde træder i Stedet for Boligen, indeholder en naturlig Modifikation i den angivne Hovedregel, som ligeledes er og maa anses almindelig gældende selv efter Retsforfatninger, i hvilke den ikke som f. Eks. i den nævnte tyske Lovs § 269 og Sale of Goods Act. Sect. 29 findes positivt udtalt.

Fra denne Hovedregel ville Undtagelser

imidlertid hyppig være begrundede, saavel ifølge Aftale som ifølge Handelsbrug. Dette gælder ikke blot for Handelskøb, men til en vis Grad ogsaa udenfor disse. Saaledes er det navnlig en almindelig udbredt Sædvane, at Sælgeren ved Bestillinger fra en paa en anden Plads boende Køber har at sørge for Salgsgegenstandens Fremsendelse til Køberen. Heri ligger da efter Reglen i § 10 for saa vidt en Forskydning af Leveringsstedet, som Sælgeren, ihvorvel han vedblivende alene er pligtig at levere inden Pladsens Grænser, dog ikke kan nøjes med at holde Genstanden rede paa sin Bopæl, henholdsvis sit Forretningssted, men skal sørge for dens Aflevering til en Fragtfører paa Køberens Vegne.

Bestemmelsen i 2det Stykke gør, som det vil ses, ingen Undtagelse fra Regelen om, at det er Køberens Sag at afhente Salgsgegenstanden, men indeholder alene en Forskydning af det Sted, paa hvilket Sælgeren skal holde den rede, for det Tilfælde, at Genstanden ved Købets Afslutning befandt sig paa et andet Sted og Parterne vare eller burde være vidende herom. Ogsaa denne Regel findes positivt udtalt i forskellige fremmede Love, bl. a. i den nævnte schweiziske Art. 84 og den engelske Sect. 29. Ved Udtrykket at „Parterne burde være vidende derom“ er der navnlig tænkt paa saadanne Tilfælde, i hvilke Køberen burde have denne Kundskab, f. Eks. naar der sælges Petroleum at hente fra Lager og Køberen bør vide, at Petroleumslagere efter de paa Stedet gældende Politilove ikke maa have indenfor Bygrænsen eller lign.

§ 10.

For det saakaldte Distancekøb eller Forsendelseskøb d. v. s. Køb, ved hvilke Salgsgegenstanden af Sælgeren skal forsendes fra et Sted til et andet for dér at overgives i Køberens Besiddelse, indeholder § 10 den naturlige Ændring i § 9's Hovedregel om Leveringsstedet, at Levering her

først anses for sket, naar Genstanden er overgivet til en Fragtfører, som har paataget sig Forsendelsen fra vedkommende Sted, eller den, hvis Afsendelsen sker med Skib, er bragt indenfor Skibssiden. Grunden til, at Sælgeren saaledes bærer Risikoen for Genstandens Fremførelse til Jærnbane (Vogn) eller Fartøj, er den, at denne Del af Transporten ordentligvis vil foregaa ved Hjælp af Sælgerens egne Folk, eller — hvis dette undtagelsesvis ikke er Tilfældet — dog ved Hjælp af Personer, paa hvis Valg Køberen er uden nogen Indflydelse, og hvis Handlemaade han savner Adgang til at kontrollere endsige at bestemme. Paa den anden Side bør ved det simple Forsendelseskøb, ved hvilket der ikke er brugt en Salgsklausul, som medfører et andet Resultat, Sælgerens Risiko for Salgsgegenstandens hændelige Undergang og Forringelse ophøre ved Genstandens Overgivelse til en Person, der paatager sig Vareforsendelse som selvstændig Forretning, dog at det — af Grunde, som ved Omtalen af §§ 62 og 63 nærmere ville blive udviklede — naar Transporten skal ske til Søs, yderligere maa fordres, at Godset er blevet bragt om Bord, saaledes at det ikke er tilstrækkeligt, [at det er blevet oplagt i Pakhus eller henlagt paa Kaj, selv om der er udstedt en bindende Kvittering eller endog et omsætteligt Modtagelsesbevis for det.

Derved at Udkastet alene nævner Overgivelse til en „Fragtfører“ som en Handling, hvorved Levering anses for sket, udelukkes Overgivelsen til en Speditør fra at have samme Virkning. Grunden til, at man ikke har medtaget Overgivelse til Speditør, saaledes som det er gjort i den tyske borgerlige Lovbogs § 447 er den, at det hyppig vil kunne være tvivlsomt, om den paagældende Person indtager den for en virkelig Speditør nødvendige selvstændige Stilling i Forhold til Sælgeren, eller om han kun er at anse som dennes Bud eller Fuldmægtig, og der derfor ved Lovens Nævnelser af Speditøren

kunde opstaa Tilbøjelighed til uden videre Prøvelse at henhføre Tilfælde af sidstnævnte Art under Lovens Regel.

Paa den anden Side fremgaar det direkte af de i Paragrafen benyttede Udtryk, at Levering anses for sket ved Overgivelse til Fragtfører eller Indladning i Skib, selv om Fragtføreren ikke har paataget sig at føre Godset helt frem til Bestemmelsesstedet. Man løser herved paa den formentlig heldigste Maade den Tvivl, der efter nuværende Retsopfattelse hersker paa dette Punkt i Tilfælde, i hvilke et saakaldt gennemgaaende Konnossement eller andet for den hele Transport bindende Modtagelsesbevis, ikke har kunnet eller efter Aftale mellem Parterne ikke har skullet skaffes af Sælgeren.

Det følger af almindelige Retsgrundsaetninger, at Sælgeren ved pligtstridig Adfærd under Leveringen, saasom ved at afgive Godset til urigtig Fragtfører, f. Eks. til Befordring ved Skib i Stedet for med Jærnbane, eller ved at afsende før eller efter vedtagen Tid, kan forspilde de for ham gunstige Virkninger af Regelen om, at Levering anses for sket. Da Følgen af saadanne Uregelmæssigheder imidlertid ingenlunde altid og navnlig ikke uden Hensyn til Uregelmæssighedens større eller mindre Betydning i det enkelte Tilfælde er den, at Handlingen mister sin Evne til at overføre Risikoen, har man ikke herom kunnet opstille nogen almindelig Regel.

Endnu skal det ved Omtalen af Udkastets § 10 bemærkes, at det er anset for overflødig at give en til Udtalelsen i den tyske borgerlige Lovbogs § 269, 3die Stykke, svarende udtrykkelig Regel om, at den Omstændighed alene, at Sælgeren har paataget sig at bære Omkostningerne ved Genstandens Forsendelse til et andet Sted, ikke gør dette til Leveringssted. Dette fremgaar nemlig med tilstrækkelig Tydelighed af Indholdet af §§ 63 og 64 om Klausulerne „fragtfrit“ og „cif“.

§ 11.

Ogsaa ved de saakaldte Pladskøb, d. v. s. Køb, der afsluttes mellem Parter, der ere bosatte eller drive Forretning indenfor Grænserne af en Lokaltet, der for den almindelige Opfattelse udgør én Forretningsplads, forekommer det hyppig, at Sælgeren ved Aftalen har paataget sig eller ifølge Handelsbrug er pligtig at besørge Salgsstanden overgivet til Køberen eller henbragt paa et af denne angivet Sted indenfor Pladsens Grænser. Navnlig er det i den almindelige Butikshandel en ret udbredt Sædvane, at Sælgeren selv uden udtrykkelig Aftale har denne Pligt. Da Sælgeren i disse Tilfælde paa Grund af Afstandenes forholdsvise Ubetydelighed regelmæssig betjener sig af sine egne Folk og Redskaber til den hele Transport, er det, som udviklet ovenfor ved § 10, det naturligste at lade ham bære Risikoen ved Forsendelsen, selv i Tilfælde, i hvilke han undtagelsesvis her til benytter en Person, der driver selvstændig Transportvirksomhed paa Pladsen. Denne Regel er ogsaa stemmende med den almindelige Retsopfattelse for saa vidt angaar Køb i Smaat, og omend Opfattelsen for Storhandelens Vedkommende maaske ikke endnu er tilstrækkelig fæstnet i samme Retning, er der i hvert Fald ingen som helst Betænkelse ved positivt at fastslaa Sætningen ogsaa for denne. Den for Regelen givne Begrundelse indeholder vejledende Momenter for Domstolene til Afgørelse af, hvorledes Grænserne for Pladsen i tvivlsomme Tilfælde skulle drages.

Som det vil ses, udtaler § 11 sig ikke om, i hvilke Tilfælde den omhandlede Forsendelsespligt skal antages at paahvile Sælgeren, ligesom Regelen heller ikke efter sit umiddelbare Indhold kommer til Anvendelse i Tilfælde, i hvilke Sælgeren ikke ifølge selve Købet, men alene ved Imødekommenhed overfor Køberens senere Anmodning om Tilsendelse af Varen har paataget sig Forsendelsen.

Om Tiden for Aftalens Opfyldelse.

§§ 12—13.

§§ 12 og 13 give Regler til Afgørelse af, paa hvilket Tidspunkt — den saakaldte „Handlingstid“ — enhver af Parterne har at foretage de fra hans Side nødvendige Skridt til Købeaftalens Opfyldelse. Følgerne af, at dette Tidspunkt oversiddes — de saakaldte Moravirkninger — fastsættes i §§ 21—27 („Om Forsinkelse fra Sælgerens Side“) og i §§ 28—37 („Om Forsinkelse fra Køberens Side“).

§ 12.

I Almindelighed vil selve Aftalen eller de Omstændigheder, hvorunder Købet er sluttet, indeholde det fornødne til Fastsættelsen af en Tid, paa hvilken hver af Parterne skal opfylde eller gøre Skridt til at opfylde sin Forpligtelse. I denne Henseende vil Handelsbrugen hyppig træde hjælpende til, blandt andet ogsaa ved at bestemme, hvem af Parterne der skal tage Initiativet til Opfyldelsen. Saaledes er det f. Eks. en almindelig udbredt Sædvane ved Bestillinger fra Købmænd hos Producenter, at Sælgeren straks eller dog snarest muligt skal afsende det Bestilte. Det fremgaar modsætningsvis af Regelen i § 12, at Opfyldelse fra vedkommende Parts Side i alle saadanne Tilfælde skal ske uden Afventning af nogen Mindelse („Paakrav“) fra Medkontrahenten. Denne Regel („dies interpellat pro homine“), der ikke blot finder Anvendelse, naar et bestemt Tidspunkt er fastsat for Opfyldelsen, men ogsaa naar Tiden er angivet med en vis Ubestemthed som „straks“, „snarest muligt“, „ved første aabne Vande“, „i Løbet af Foraaret“ og lign., er stemmende med den af vore Domstole stadig hævdede Retsopfattelse, medens Opfattelsen i Handelskredse, saaledes som den bl. a. giver sig Udtryk i Grossererersocietetets Responsa, viser nogen Vaklen. Følgen af, at Parten, det være sig Sælgeren eller Køberens, oversidder den herved bestemte Handlingstid, er efter gældende Ret, som Udkastet opret-

holder, ikke blot den, at Medkontrahenten herfor kan kræve Erstatning, men ogsaa — efter Forsinkelsens Betydning i det enkelte Tilfælde — den, at han kan hæve Aftalen. Derimod afgør Sætningen om Unødvendigheden af Paakrav intet om en Parts Ret til uden at give den anden Part Meddelelse derom at fastholde Kravet paa umiddelbar Opfyldelse af Aftalen. Tværtimod er det i vidt Omfang nødvendigt for en Part, der vil hævde dette Standpunkt, at han tilstiller den anden Part Meddelelse herom, jfr. § 26. Det er vistnok i en Sammenblanding af dette sidste Spørgsmaal med Spørgsmaalet om Indtrædelsen af de egentlige Moravirkninger, at Grunden til den omtalte Vaklen i Handelskredsene maa søges.

For de Tilfældes Vedkommende, i hvilke Aftalen ikke saaledes indeholder det Fornødne til Fastsættelse af en Tid for Opfyldelsen, udtaler § 12 direkte, at Opfyldelse skal ske ved Paakrav. Om denne med Billighed stemmende Regel hersker der ingen Tvivl efter gældende Ret. Medens Paakrav selvfølgelig kan fremsættes naarsomhelst, for saa vidt ikke andet fremgaar af Omstændighederne i det enkelte Tilfælde, maa der paa den anden Side levnes den handlepligtige Part den til Opfyldelsen nødvendige Frist, saaledes at han, naar den endelige Opfyldelse kræver Foretagelsen af visse forberedende Skridt, først kommer i Mora, naar han ikke ufortøvet efter Paakravet gaar i Gang hermed. Dette sidste, der navnlig faar praktisk Betydning for Sælgerens Levering af Salgsgegenstanden, og efter Omstændighederne ogsaa for Køberens Aftagelse af den, men derimod sjældent for Køberens Betaling af Købesummen, har man dog ikke ment at burde nævne udtrykkelig, idet der derved vilde aabnes Plads for den Misforstaaelse, at en saadan Frist til Opfyldelsen altid tilkommer hver af Parterne. Udkastet indeholder ingen Regel for det Tilfælde, at Sælgeren leverer eller tilbyder Køberens

Salgsstanden forinden den i Aftalen bestemte Tid. Herom lader der sig nemlig ikke vel opstille nogen Regel med Krav paa Gyldighed for alle Tilfælde. I Handelskøb er det ganske vist efter gældende Ret utvivlsomt — men derfor ogsaa overflødigt at udtale — at Køberen kan afvise den for tidlig tilbudte Levering, saaledes at Genstanden ligger for Sælgerens Regning og Risiko, hvilket selvfølgelig ikke udelukker, at Køberen indenfor visse Grænser er pligtig at drage Omsorg for den, se om dette sidste Udkastets § 55. Men ved andre Køb kan det ikke altid antages at være Meningen med Fastsættelsen af et bestemt Tidspunkt for Leveringen, at Køberens Interesse i Leveringen er saaledes bundet til dette Tidspunkt, at Sælgeren — der selvfølgelig maa godtgøre Køberen de særlige Omkostninger, der følge af en Levering før Tiden — maa finde sig i en Afvisning af det for tidlig Leverede.

§ 13.

Det forekommer ofte, at Tiden for en Købeaftales Opfyldelse angives ved Fastsættelse af et vist Tidsrum, indenfor hvis Grænser Levering skal finde Sted. Naar i saadanne Tilfælde Aftalen ikke selv indeholder en Bestemmelse af, hvem af Parterne Valget af Tidspunktet for Leveringen tilkommer, trænger man til en Vejledning ved Spørgsmaalets Afgørelse, hvorom de stadig tilbagevendende Begæringer til Grosserersocietetet om Responsa for saadanne Tilfælde noksom bære Vidnesbyrd. I det overvejende Antal af Tilfælde, i hvilke en Tidsbestemmelse af heromhandlede Art forekommer, er Grunden til, at Tiden for Leveringen ikke bliver angivet med større Bestemthed, utvivlsomt den, at Sælgeren ikke paa Forhaand kan eller vil binde sig til Levering paa et bestemt Tidspunkt. § 13 opstiller derfor en Formodning for Sælgerens Valgret indenfor Tidsrummets Grænser. Dette stemmer ogsaa med den i Handelsverdenen raadende Op-

fattelse. Tilfælde af modstaaende Art forekomme imidlertid ikke saa sjældent, og der bør derfor gøres et udtrykkeligt Forbehold for dem, hvilket er sket i § 13 i Slutningen. Som Eksempel paa Tilfælde, i hvilke „det fremgaar af Omstændighederne, at Spillerummet er fastsat i Køberens Interesse“, kan navnlig nævnes Købet „frit om Bord“ i dets typiske Skikkelse, ved hvilket det er Køberen, der skal sørge for Fartøj til Befordring af Salgsstanden, og det derfor regelmæssig er i hans Interesse, at der aabnes et Spillerum for Leveringstiden. Selvfølgelig vil det i Tilfælde af sidstnævnte Art ofte paahvile Køberen at give Sælgeren Underretning nogen Tid i Forvejen om det trufne Valg af Tidspunktet.

Om Retten til at kræve Ydelse mod Ydelse.

§ 14.

Medens der som bemærket ikke i Loven kan opstilles almindelige Regler om, hvem af Parterne der skal gøre det første Skridt til Aftalens Opfyldelse, bør den af Købets gensidig forpligtende Natur følgende Regel om samtidig Udveksling af Ydelserne („Zug um Zug“) positivt udtales og nærmere udformes i enkelte Retninger, i hvilke dens Anvendelse kan volde Tvivl.

I Lighed med adskillige fremmede Love, f. Eks. den tyske borgerlige Lovbogs § 320, Sale of Goods Act Sect. 28, Schweiz. Artt. 95 og 230, fastslaar derfor Udkastets § 14 Principet om „Retten til at kræve Ydelse mod Ydelse“. Da Regelen alene er begrundet i Købeaftalens Natur som gensidig forpligtende Kontrakt, og Parterne kunne og hyppig ville ønske at fravige Konsekvenserne heraf i den ene eller den anden Retning, er det anset for hensigtsmæssigst udtrykkelig at udtale den for Regelen gældende Begrænsning: „at der ikke er givet Henstand fra nogen af

Siderne“, hvilket har Hensyn saavel til det Tilfælde, at Sælgeren ifølge Aftalen skal levere forud (Kreditkøb), som at Køberen skal betale forskudsvis (Prænumerationskøb). Det herved tagne Forbehold har imidlertid alene Hensyn til Tilfælde, i hvilke selve Købeaftalen begrundet en Henstand for den ene eller den anden af Parterne, og ikke til senere Aftaler herom, idet disses Virkning i heromhandlede Henseende helt og holdent beror paa en naturlig Forstaaelse af deres Øjemed.

Det siger sig selv, at Principet om samtidig Udveksling af Ydelserne ikke fra nogen af Siderne kan benyttes til smaalig eller chikanøs Adfærd, f. Eks. til at nægte Levering eller Betaling, naar det, der mangler i behørig Opfyldelse fra Medkontrahentens Side, alene er en ringe Del af, hvad der skyldes, jfr. herved Udkastets § 21 i Slutningen. Paa den anden Side berører § 14 selvfølgelig ikke Køberen eller Sælgeren den videregaaende Ret til at holde deres Ydelse tilbage, som er begrundet i særlige Forhold, jfr. f. Eks. Udkastets § 39 om Sælgerens Tilbageholdelsesret, skønt der er givet Henstand med Betalingen, i Tilfælde af senere indtraadt Insolvens hos Køberen.

§ 15.

I Pladshandelen volder den praktiske Gennemførelse af Regelen i § 14 ikke Vanskeligheder. Opfyldelsen foregaar her imellem Personer, der — selv eller ved Fuldmægtig — ere til Stede under Udvekslingen af Ydelserne og derfor ere i Stand til at varetage deres Interesse i Ombytningens Samtidighed. Anderledes i Distancehandelen. Det kan vel ogsaa her forekomme, at Køberen indfinder sig med Betalingen paa Leveringsstedet eller omvendt, at Sælgeren selv eller ved Fuldmægtig ledsager Godset til Bestemmelsesstedet. Men en saadan Ordning er hyppig forbunden med uforholdsmæssige Omkostninger og ofte udelukket ved Omstændighederne i det en-

kelte Tilfælde. I Distancehandelen vil der derfor regelmæssig være et Tidsrum, i hvilket Forholdet med Hensyn til Mellemværendets endelige Afvikling er svævende. Vilde man nu strængt fastholde Konsekvensen af Regelen i § 10, hvorefter Sælgeren har opfyldt sin Leveringspligt ved at overgive Salgsgenstanden til Fragtføreren, i Forbindelse med Regelen i § 14 om Sælgerens Ret til at holde Salgsgenstanden tilbage, indtil Købesummen betales, vilde Følgen blive, at Sælgeren kunde nægte Afsendelse, indtil Købesummen var betalt. En saa vidtgaaende Beskyttelse mod Muligheden af Køberens Undladelse af at betale Købesummen tiltrænger Sælger imidlertid ikke. Bortset fra Tilfælde, i hvilke der udstedes og til Køberen afgives Konnossement eller lignende Dokument for Godset, om hvilke Tilfælde den følgende Paragraf giver en særlig Regel, bevarer Sælgeren nemlig Raadigheden over Salgsgenstanden under Transporten og har det ogsaa i sin Magt at hindre, at den paa Bestemmelsesstedet udleveres til Køberen, med mindre Købesummen samtidig betales. Paa den anden Side gaar det ikke an at fravige Regelen i § 14 om Køberens Ret til at tilbageholde Købesummen, indtil Salgsgenstanden stilles til hans Raadighed, og paalægge ham en Pligt til at remittere Købesummen allerede ved Afsendelsen. Ikke blot vilde Køberen i saa Fald trods Indsendelsen af Betalingen staa uden enhver Garanti for, at Salgsgenstanden er eller bliver afsendt i kontraktmæssig Tilstand og Mængde, men han vilde navnlig ogsaa være udsat for, at Sælgeren tager det Afsendte tilbage fra Fragtføreren eller paa anden Maade hindrer dets Overgivelse til Køberen.

Ud fra disse Betragtninger opstiller § 15 den Regel, at „Sælgeren ikke i Medfør af Bestemmelsen i foregaende Paragraf kan undlade at afsende Genstanden, men kan hindre, at den overgives i Køberens Besiddelse, saa længe Købesummen ikke er betalt“. Medens Sælgeren saaledes ikke kan

nægte Afsendelse, indtil Købesummen bliver betalt, kan Køberen paa sin Side efter Regelen i § 14 nægte Betaling, indtil Salgsstanden paa Bestemmelsesstedet stilles til hans Raadighed. Udkastet afgør derimod intet om, hvorvidt der yderligere tilkommer Køberen en Ret til at undersøge Godset, forinden han betaler. Herom lader der sig nemlig ikke opstille nogen almindelig Regel. Det er vistnok hos os almindelig antaget, at Køberen — bortset fra særlig Aftale eller specielle Kutyper, der berettiger Sælgeren til at sende Varen mod Efterkrav eller Postopkrævning — har Krav paa at faa Lejlighed til at anstille en saadan Undersøgelse af Varen, som kan foretages ved selve Modtagelsen, hvorimod der ikke i Almindelighed tilkommer Køberen en saa vidtgaaende Undersøgelsesret, at han i Medfør af den er berettiget til at føre Varen hjem og der prøve den, forinden han betaler. Men under den herskende Usikkerhed paa dette Punkt kan det ikke anbefales at opstille nogen Regel, der kunde lægge Hindringer i Vejen for den naturlige Udvikling af Retsopfattelsen i den ene eller den anden Retning.

Det følger af Regelen i § 17 om Risiko for Salgsstanden, sammenholdt med § 10, at Køberen er pligtig at betale Købesummen, selv om Salgsstanden ikke holdes ham til Hænde paa Bestemmelsesstedet, naar dette bevislig skyldes dens hændelige Undergang under Forsendelsen.

§ 16.

Som ovenfor bemærket, stiller Forholdet sig paa ejendommelig Maade ved Forsendelser, ved hvilke der benyttes Konnossement eller lignende Dokument. Idet nemlig Afgivelsen af Konnossementet til Køberen giver denne en Garanti baade for den skete Indladning, og for at Varen vil blive udleveret til ham paa Bestemmelsesstedet, kan det paalægges ham at remittere Købesummen (betale, give Akcept etc.) allerede mod Udlevering af Konnossementet. At

denne Regel er uden Betænkelighed, fremgaar ikke blot deraf, at udtrykkelige Vedtagelser om denne Ordning — Køb med Klausulen „kontant mod Konnossement“ — ere saa overordentlig hyppige, men navnlig ogsaa deraf, at der for visse Arter af Distancehandelen, saaledes i hvert Fald for „cif“-Køb af Korn- og Foderstoffer, jfr. Højesterets Dom i Ugeskr. for Retsv. 1895, S. 26, allerede har dannet sig en ligefrem Sædvane, hvorefter dette Vilkaar er stiltiende underforstaaet ved Købet. § 16 drager derfor kun Konsekvenserne af den i Handelsverdenen raadende Opfattelse, naar den som almindelig Regel paalægger Køberen ved Forsendelser af denne Art at betale Købesummen mod Dokumentets Udlevering. Denne for Sælgeren gunstige Regel gælder i alle Tilfælde, i hvilke han er i Stand til gennem Udlevering af Dokumentet til Køberen at byde denne den omtalte Sikkerhed for, at Varen paa Bestemmelsesstedet vil blive udleveret til ham. Ligegyldigt er det derfor, om det er udtrykkelig aftalt eller stiltiende forudsat, at Forsendelsen skal foregaa under Benyttelse af et Dokument af den angivne Art, eller om saadan Benyttelse alene skyldes Sælgerens eget Valg af Forsendelsesmaade. Paa den anden Side omfatter Regelen kun Tilfælde, i hvilke det til Forsendelsen benyttede Dokument er af en saadan retlig Natur, at dets Udlevering til Køberen, ligesom Udleveringen af Konnossementet, afskærer Sælgeren fra at tage Genstanden tilbage. Dette gælder ikke om det almindelige Fragtbrev, der alene maa betragtes som en Instruktion for Fragtføreren og en Legitimation for denne til paa Bestemmelsesstedet at udlevere Godset til den deri nævnte Destinatar, men derimod efter Lov om Statsbanernes Takster 24. April 1896 § 32 om det Fragtbrevsduplikat, som udstedes i Medfør af samme Lovs § 30, jfr. ogsaa den under 14. Oktbr. 1890 i Bern afsluttede Overenskomst om Godsbeholdning paa Jærnbanner (om Danmarks

Tiltrædelse heraf se Bekendtgørelse 30. September 1897), ifølge hvilken Fragtbrevsduplikat skal udstedes. Bestemmelsen er saaledes formuleret, at den kan komme til Anvendelse ogsaa paa Forsendelsesdokumenter af tilsvarende Art, som den fremtidige Udvikling af Transportforholdene maatte medføre.

Angaaende Regelen nærmere Gennemførelse maa henvises til Bemærkningerne til § 71. Som det ses af Formuleringen i § 16 gælder Regelen om Køberens Pligt til at betale mod Dokumentets Udlevering kun ved Forsendelsen fra det Sted, som i Ud-kastets Forstand er at anse som Leveringssted, og ikke ved Forsendelser, der ske paa Sælgerens Risiko, f. Eks. naar Varen er solgt „leveret“ paa Bestemmelsesstedet, i hvilket Tilfælde Køberens Betalingspligt, bortset fra særlig Aftale, ikke indtræder før Varens Fremkomst.

Om Faren (Risikoen) for Salgs- genstanden.

§ 17.

Medens der ikke kan være delte Meininger om, at Køberen bærer Faren (Risikoen) for Salgsgenstanden efter dens „Levering“, saaledes at Tabet ved dens hændelige Undergang herefter rammer ham, er det under den fuldstændige Mangel af Lovregler herom til en vis Grad omtvistet, hvem af Parterne, der bærer Risikoen for Genstandens hændelige Undergang i Tidsrummet mellem Købets Afslutning og Salgs-genstandens Levering.

Der vil nu næppe blive rejst Tvivl om, at jo den i § 17, 1ste Stykke opstillede Hovedregel, hvorefter Sælgeren bærer Faren for Salgsgenstandens hændelige Undergang eller Føringelse, indtil Levering har fundet Sted, stemmer med den hos os i Videnskab og Praxis raadende Retsopfattelse, saavel for Køb af individuelt bestemte Salgsgenstande, som ogsaa for Køb af

Genstande, bestemte efter Art. Derimod er det noget tvivlsomt, om og under hvilke Betingelser der maa opstilles en Undtagelse fra denne alment erkendte Hovedregel. Det synes grundet i de for Risikoregelen bestemmende Retshensyn, at Køberen bør bære Risikoen for Salgsgenstanden, selv inden Levering har fundet Sted, i de Tilfælde, i hvilke det er til Varetagelse af hans særlige Interesser, at en Udsættelse med Leveringen er bleven aftalt, medens Sælgeren har været villig og beredt til at levere tidligere, maaske endog straks ved Købets Afslutning. I saadanne Tilfælde er Sælgerens Forhold til Salgsgenstanden i alt væsentligt analogt med den, der indtages af en Forvarer, om hvem det efter gældende Ret er utvivlsomt, at han ikke bærer Faren for den i Forvaring givne Ting. Enkelte Domme fra nyere Tid hvile ogsaa paa en Betragtning af denne Art, saaledes navnlig Domme af Viborg Landsoverret i Ugeskr. f. Retsv. 1892 S. 1011 og af Lands-over- samt Hof- og Stadsretten sammesteds 1896 S. 203; for saa vidt angaar Køb af individualiserede Handelsvarer, som af Køberen skal hentes hos Sælgeren, har det ogsaa fra ældre Tid været erkendt, at de henligge paa Køberens Risiko, jfr. saaledes Højesterets Dom 28. Oktober 1835 hos Schlegel II. S. 139.

Skal der herefter for saadanne Tilfælde opstilles en Undtagelse fra Hovedregelen — og det skal her særlig bemærkes, at Retsopfattelsen i Sverige med bydende Nødvendighed kræver en saadan — maa man finde en Afgrænsning, hvorved det ubestemte og svævende Begreb om „Køberens Interesse i at Salgsgenstanden forbliver hos Sælgeren“ undgaas. Dette er saa meget mere nødvendigt, som den af Parterne, der bærer Risikoen, i mangfoldige Tilfælde ved Forsikring kan og vil dække sig imod Tab herved og derfor har Krav paa at vide med Sikkerhed, om Risikoen er hans, ligesom omvendt den anden Part har et billigt Krav paa ikke at komme

til at tegne en Forsikring, som bag efter viser sig at være spildt.

I Stedet for at knytte Undtagelsen om Køberens Risiko direkte til den Betingelse, at Salgsgenstandens Forbliven hos Sælgeren skyldes Hensynet til Køberens Interesser, opstiller Udkastet derfor som Betingelse for, at Køberen bærer Faren: at Salgsgenstanden skal hentes af Køberen, og at Tiden er inde, da den ifølge Aftalen kan hentes. En Forudsætning er det herved, at Købet angaar en bestemt Genstand, idet Risikoens Overgang paa Køberen ved Salg af generisk bestemte Ting aldrig bør finde Sted før Leveringen, hvorom ndfr., samt at Genstanden af Sælgeren holdes rede til Afhentning af Køberen. Heri ligger bl. a., at Sælgeren bærer Risikoens i Tilfælde af, at han efter Aftalen skal bringe Salgsgenstanden i en anden Stand end den, hvori den var ved Købets Afslutning, og saadant endnu ikke er sket.

Under de angivne Betingelser vil det sikkert ogsaa findes, at Sælgeren i det langt overvejende Antal af forekommende Tilfælde gennem sin fortsatte Besiddelse af Salgsgenstanden udelukkende eller dog i det væsentligste varetager Køberens Interesser, og at Formuleringen af Undtagelsen i Udkastet derfor alene indeholder den til Opnaaelsen af en tilstrækkelig Bestemthed fornødne Udformning af Interesse-Synspunktet. Paa den ene Side er nemlig Grunden til, at der ved Aftalen fastsættes en Frist, inden hvilken Køberen ikke maa hente Salgsgenstanden, regelmæssig enten den, at Sælgeren har forbeholdt sig en Brugsret over Genstanden eller den, at han maa have nogen Tid til at bringe den i den Stand, som betinger den opnaaede Købesum. Og har Sælgeren paa den anden Side muligvis forbeholdt sig en vis Brug af Tingen i Tilfælde, i hvilke Køberen kan hente den naar som helst, følger det af denne Køberens Ret, at Sælgerens Brugsret er af en saa prekær Natur og regelmæssig af en saa ringe Værdi, at der

ikke deri er nogen Grund til at lade ham bære Risikoens.

Som det vil ses har Undtagelsen alene Hensyn til Køb af en bestemt Salgsgenstand. Ved Køb af Genstande, bestemte efter Art, kan Spørgsmaalet om Risikoens Overgang paa Køberen først opstaa, naar Sælgeren har udsondret bestemte Genstande til Opfyldelse af Købet. Men selv under denne Forudsætning lader det sig ikke forsvare at lægge Risikoens paa Køberen forinden Leveringen. Saalænge Levering ikke har fundet Sted, staar det nemlig Sælgeren frit for at disponere efter eget Tykke over det udskilte Gods. — Det erindres herved, at Udkastets § 3 under Køb af Genstande, der ere bestemte efter Art, henfører de Tilfælde, i hvilke Købet angaar en vis Mængde af et angivet Parti. Angaar Købet derimod en egentlig Brøkdæl af et Parti, stemmer det sikkert med den almindelige Opfattelse, at der derved mellem Køber og Sælger er skabt et Samejeforhold til dette, saa at begge Parter i Forening efter Købets Afslutning bære Risikoens for Partiets hændelige Undergang eller Forringelse.

Med Hensyn til Anvendelsen af Undtagelsesregelen i Paragrafens 2det Stykke er der i øvrigt Grund til at gøre opmærksom paa, at den Betingelse, at „Salgsgenstanden skal hentes af Køberen“, ikke foreligger i Tilfælde, i hvilke Sælgeren ifølge Aftalen skal besørge nogen Del af Transporten, selv om det alene er en ubetydelig Transport til et Indladningssted indenfor Pladsens Grænser, og selv om det paahviler Køberen at skaffe en Fragtfører til Genstandens Modtagelse til dens videre Befordring til Bestemmelsesstedet. Noget andet er det, at Faren for Salgsgenstanden ogsaa i saadanne Tilfælde overføres paa Køberen, naar dennes Forhold bevirker, at den ikke bliver leveret i rette Tid, jfr. Udkastets § 37.

Det følger af almindelige Regler, at Sælgeren ofte er forpligtet til at sende

Køberen Underretning om Tidspunktet for Salgsstandens Afsendelse, eller om at den er rede til Køberens Afhentning, bl. a. for at Køberen kan blive i Stand til betimelig at sørge for Genstandens Forsikring. Navnlig er det hjemlet ved gældende Sædvane i de egentlige Handelsforhold, at Sælgeren er pligtig at tilstille Køberen Faktura, der melder Varernes Afsendelse, samtidig med Afsendelsen eller dog 24 Timer derefter, jfr. Gross. soc. Responsa 6. Juni og 8. Novbr. 1901. Undlader Sælgeren i saa Fald at sende Køberen Underretning, bliver han naturligvis pligtig at svare denne Erstatning for den derved foraarsagede Skade. Hyppig vil Skadeserstatningens Størrelse falde sammen med Købesummen, og Resultatet bliver da det samme, som om Risikoen ej var blevet overført paa Køberen — ligesom naar Mangelen af Underretning bevirker, at Sælgeren bliver ude af Stand til at føre Beviset for, at Afsendelsen har været Levering til Køberen; men Køberen er ikke udelukket fra at kræve yderligere Erstatning, naar han kan bevise at have lidt et større Tab. Tilsvarende Bemærkninger gælde om Sælgerens Ansvar for Skade, som han efter Risikoens Overgang paa Køberen paafører Tingen ved tilregneligt retsstridigt Forhold.

Hvad der gælder om Risikoen for Salgsstandens hændelige Undergang, finder fuldtud Anvendelse paa dens hændelige Forringelse, hvorfor Udkastet ogsaa udtrykkelig nævner Forringelse ved Siden af Undergang. Derimod er det overladt til Domstolenes egen Afgørelse, om og i hvilket Omfang de ville anvende de i § 17 givne Regler analogisk paa den hændelige Forkommelse af Salsgenstanden og paa den ved Indførselsforbud, Ekspropriation eller lignende indtraadte utilregnelige Umulighed for Sælgeren af at kunne levere Salgsstanden. Ligeledes har man anset det for rettest at henskyde til Domstolenes selvstændige Afgørelse det Spørgsmaal, om Sælgeren, der ved Leveringen har afvejet

fra Aftalens Bestemmelser, f. Eks. ved Valg af urigtig Rute, ved Afsendelse før eller efter Tiden o. s. v., derved alene bliver pligtig at erstatte Skaden — for saa vidt den da ikke maa antages ogsaa at ville være indtraadt ved pligtmæssig Afsendelse — eller om dette yderligere bevirker, at Forsendelsen sker paa Sælgerens Risiko.

Endelig maa det ved Anvendelsen af Bestemmelserne i § 17 erindres, at Regelen i § 37 i alle Tilfælde fritager Sælgeren for at bære Risikoen for Salgsstanden naar det er Køberens Forhold, der har bevirket, at den ikke bliver leveret i rette Tid.

Om Udbytte af Salgsstanden.

§ 18.

Ved Køb af Ting, der afkaste Frugter eller andet Udbytte, vil som Regel Aftalen selv give fornøden Vejledning til Afgørelse af, hvem af Parterne det i Mellemtiden mellem Købets Afslutning og Salgsstandens Levering faldende Udbytte skal tilkomme. Det kan dog forekomme, bl. a. naar Talen er om et Udbytte, som ikke har kunnet paaregnes ved Aftalens Indgaaelse, at man ikke i Parternes egen Ordning af deres Mellemværende finder nogen Støtte for en Afgørelse til Fordel for den ene eller den anden af dem. I saa Fald tiltrænges der en Norm i Loven til Spørgsmaalets Løsning.

For en umiddelbar Betragtning kunde det synes naturligst, at Udbyttet af Salgsstanden burde tilfalde den af Parterne, som paa det Tidspunkt, da Udbyttet falder, bærer Risikoen for Genstandens hændelige Undergang eller Forringelse. Ligesom imidlertid en udtrykkelig Aftale om, hvem af Parterne Udbyttet skal tilfalde, i Almindelighed vil blive truffen uden noget Hensyn til, hvem af dem, der til det paa-gældende Tidspunkt bærer Risikoen for Tingen, saaledes vil det ogsaa ved en nærmere Betragtning vise sig, at de for Risiko-

fordelingen afgørende Rets hensyn ere uden nogen indre Forbindelse med Spørgsmaalet om, hvem Udbyttet naturlig bør tilfalde. Ved saadanne Frugter og anden Afkastning, der udgør et regelmæssigt Udbytte af Tingen, som f. Eks. Mælk af en Ko, brister enhver Sammenstilling med den tilfældige Undergang og Forringelse af Tingen; men selv om Udbyttet er i den Forstand „tilfældigt“, at det, som f. Eks. en Præmie af en udtrukken Præmieobligation, ligger udenfor en fornuftig Beregning paa Forhaand, om det nogensinde vil falde, er dog de særlige Egenskaber ved Salgsgenstanden paa en ganske anden Maade bestemmende for Udbyttet end dette regelmæssig er Tilfældet med dens tilfældige Undergang eller Forringelse.

Idet Afkastningen af Udbytte saaledes er et Udslag af produktive Egenskaber ved Salgsgenstanden selv, lægger Udkastet Vægten paa, om Udbyttet vindes før eller efter det Tidspunkt, paa hvilket Sælgeren er pligtig at opfylde Aftalen ved Genstandens Levering til Køberens: det Udbytte, der vindes før Leveringstiden, tilfalder Sælgeren, det Udbytte, der vindes efter dette Tidspunkt, tilfalder Køberens. Den Begrænsning, som Udkastet til begge Sider gør i denne Regel, for saa vidt Udbyttet nemlig med Grund kunde ventes at ville falde henholdsvis efter eller før Leveringstiden, er kun en naturlig Følge af, at det ved Bestemmelsen af Retsvirkningerne af Købet i denne som i andre Henseender i første Række kommer an paa de Forestillinger om Forholdet, som Parterne ved Retshandelens Indgaaelse ere gaaede ud fra.

Medens der ingen Tvivl kan være om, at en Forsinkelse med Leveringen fra Sælgerens Side er uden Indflydelse paa Køberens Ret til Udbyttet, kunde maaske noget tale for at tilkende Sælgeren det Udbytte, som vindes, medens han som Følge af Forsinkelser fra Køberens Side sidder inde med Salgsgenstanden efter Leveringstiden. Da dette imidlertid efter Omstændighederne

vilde indeholde en ugrundet Berigelse for Sælgeren paa Køberens Bekostning, indskrænker Udkastet sig til i Overensstemmelse med gældende Ret at give Sælgeren Krav paa Erstatning for de med Genstandens Bevaring under Forsinkelsen forbundne Udgifter, jfr. § 36.

§ 19.

Den i § 19, 1ste Stk. givne Regel, at Køb af Aktie omfatter det Udbytte, som ikke var forfaldent paa den Tid, Købet sluttedes, stemmer med den i Handelsverdenen her som i Udlandet raadende Opfattelse. For Aktier, der ere Genstand for en offentlig Notering, giver dette sig Udtryk deri, at Kursen sættes under Hensyntagen til alt Udbytte, der ikke var forfaldent paa Noteringens Tidspunkt. Lige gyldigt er det herved, om Størrelsen af Udbyttet for den løbende Regnskabsperiode allerede maatte være endelig besluttet ved Købets Indgaaelse: alle de ikke forfaldne Kuponer følge med den solgte Aktie, for hvilken Købesummen stiger i samme Grad, som Udbyttet kan paaregnes. Paa den anden Side indeholder Bestemmelsen selvfølgelig ingen Hindring for, at Parterne kunne vedtage en anden Ordning, og efter Omstændighederne vil man alene af Købesummens Størrelse kunne slutte, at dette har været Meningen. Ligeledes tør man i Almindelighed gaa ud fra, at et Køb af Aktier paa Levering til et senere Tidspunkt, inden hvilket en eller flere normale Udbytteterminer vides at ville indtræffe, ikke omfatter de for disse Terminer gældende Kuponer.

Til Udbytte af Aktier maa ogsaa regnes den Ret, som ved nye Emissioner kan tilkomme Indehaveren af ældre Aktier til fortrinsvis — eller iøvrigt paa gunstigere Vilkaar end de almindelige — at tegne nye Aktier. Er der allerede ved Købets Afslutning af de kompetente Myndigheder fattet en endelig Beslutning om saadan Tegningsret, ville Parterne sjældent und-

lade at træffe særlig Aftale om, hvem af dem den med de ældre Aktier forbundne Tegningsret skal tilkomme. Men er dette undtagelsesvis ikke sket, eller er — ved Køb af Aktier til senere Levering — Tegningsretten først opstaaet efter Købet, bør den som et Udbytte af Aktier, i Overensstemmelse med Grundsætningen i Paragrafens 1ste Stk., tilkomme Køberen, saa meget mere som Udvidelsen af Aktiekapitalen og Indrømmelsen af en saadan Fortrinsret til Aktietegning for de ældre Aktionærer af naturlige Grunde regelmæssig vil trykke Kursen paa Selskabets Aktier.

Ved Udøvelsen af den Køberen tilkommende Tegningsret opstaar der visse Vanskeligheder, naar Tegningsfristen udløber inden Tidspunktet for Aktiens Levering er kommen. Da Køberen ikke er i Stand til at tegne nye Aktier i Medfør af sin Ret over de solgte, førend disse ere ham leverede, maa det her paalægges Sælgeren at yde Køberen den til Tegningsrettens Udøvelse fornødne Bistand. En Forudsætning herfor er det dog, at Køberen inden Tegningsfristens Udløb giver Sælgeren Meddelelse om, at han ønsker Tegningsretten benyttet til sin Fordel. Under Hensyn til, at Sælgeren, der endnu ikke har modtaget Købesummen for de solgte Aktier, mangler Sikkerhed for, at Købets Afvikling vil foregaa normalt, saa at han ikke faar Grund til at hæve Aftalen, kan det ikke paalægges ham at tegne nye Aktier i Køberens Navn. Det kan alene paalægges Sælgeren at tegne Aktierne i eget Navn og ved Leveringstiden afstaa dem til Køberen. Da Aktietegningen sker i Køberens Interesse, kan Sælgeren heller ikke være pligtig at staa i Forskud for Køberen med kontante Indbetalinger paa de nye Aktier, saa lidt som at paatage sig Forbindelser med Hensyn til senere Indbetalinger, uden at Køberen stiller ham betryggende Sikkerhed mod Tab ved disses Opfyldelse. Køberen, der ønsker Tegningsretten benyttet til sin Fordel, er derfor efter Udkastet pligtig

at stille til Sælgerens Raadighed ved Aktiens Tegning det Beløb, som da skal betales samt at stille betryggende Sikkerhed for senere Indbetalinger. Det bliver derefter Køberens egen Sag at paase, at de til Sælgerens Raadighed stillede Midler af denne virkelig benyttes til Tegning af ny Aktie. Da det paa den anden Side naturligvis ikke kan paalægges Sælgeren inden Leveringstiden at anskaffe de til selve Købets Opfyldelse fornødne Aktier, hvis Indehavelse atter er en Forudsætning for Udøvelse af Tegningsretten, maa det staa Sælgeren aabent i Stedet for at tegne nye Aktier at tilkøbe sig et tilsvarende Antal Aktier til Levering sammen med den solgte Post. At denne Udvej efter Udkastet staaar Sælgeren aaben, fremgaaeraf, at det alene „paa Sælgerens Forlangende“ paalægges Køberen, der ønsker Tegningsretten benyttet til sin Fordel, at stille de fornødne kontante Midler til Sælgerens Raadighed samt stille Sikkerhed for de senere Indbetalinger.

Det følger af Grundsætningen i § 19, at Sælgeren af en enkelt eller flere Aktier, til hvilken der er eller bliver knyttet en Tegningsret, hvis Udøvelse forudsætter Indehavelsen af et større Antal Aktier end de solgte, er pligtig at levere den eller de solgte Aktier i saakaldt „uafstemplet“ Stand, d. v. s. at levere Aktier, der ikke have været benyttede til Tegning af nye Aktier.

Endelig skal det bemærkes, at de i Paragrafens 2det Stykke forekommende Forskelligheder mellem den danske (svenske) og den norske Tekst alene ere af redaktionel Natur.

§ 20.

Ved Køb af Obligationer har der — i Modsætning til, hvad der gælder ved Køb af Aktier — uddannet sig den Brug, at Købesummen fastsættes uden Hensyn til den Rente, som allerede er paaløben, omend ikke forfalden, ved Købets Afslutning. Ved Noteringen af deslige Papirer viser dette sig deri, at Kursen sættes uafhængig af

den større eller mindre Nærhed af en Udbyttetermin. Køberen har derfor i Almindelighed kun Krav paa Renten af Obligationen fra den Dag, da Købet indgaaes eller, hvis senere Levering skal finde Sted, fra Leveringstiden. Da den Obligationen vedhængende Rente imidlertid maa indkræves under et for hver enkelt Rentetermin mod Levering af den paagældende Kupon, maa enten Køber eller Sælger overtage Kuponen mod henholdsvis at betale i Tillæg til Købesummen henholdsvis at afdrage paa dennes Beløb, den Del af den hele Rente for den løbende Termin, som herefter tilkommer Medkontrahtenten. Brugen har her fæstnet sig i den Retning, at det er Køberen, der overtager Kuponen. I Overensstemmelse med denne Ordning af Forholdet bestemmer Udkastets § 20, at Købet omfatter de ved dets Indgaaelse eller, hvis senere Levering skal finde Sted, de ved Leveringstiden paaløbne, men endnu ikke forfaldne Renter, men saaledes, at Køberen er pligtig at betale det til Renterne svarende Beløb i Tillæg til Købesummen og samtidig med denne.

Det kan naturligvis forekomme, at en skriftlig rentebærende Fordring sælges under saadanne Vilkaar, at de paaløbne, men endnu ikke forfaldne Renter omfattes af Købesummen, og at Regelen i § 20 derfor i Henhold til Grundsætningen i § 1, ikke finder Anvendelse. Saaledes vil Tilfældet f. Eks. kunne være ved en Realisation, der af Sælgeren foretages over Hals og Hoved for at skaffe sine Midler fri. For et enkelt Tilfældes Vedkommende, nemlig naar det fremgaar af Omstændighederne, at Fordringen sælges som usikker, har man ment at burde tage et udtrykkeligt Forbehold mod Anvendeligheden af Udkastets Regel. Dette Forbehold, der altsaa ingenlunde er udtømmende, vil bl. a. som Regel finde Anvendelse ved Køb paa Auktion.

Som det fremgaar af det udviklede og tydelig ses af Affattelsen i § 21, har Paragrafens Regel ikke Hensyn til den Rente

af Fordringen, som ved Købets Afslutning, henholdsvis Leveringstiden er forfalden, men endnu ikke hævet. Med Hensyn til denne Rente trænges der ikke til nogen særlig Ordning af Forholdet: Sælgeren beholder de forfaldne Kuponer uden Afdrag i Købesummen. Omstændighederne ved Købet kunne imidlertid vise, at de forfaldne Renter skulle tilfalde Køberen, og at Købesummen da skal være Ækvivalent ogsaa for dem. Dette vil i Almindelighed være Tilfældet, naar der til Fordringen hører saakaldte „nødlidende“ Kuponer: Renteposter, som ere forfaldne, men ikke have kunnet faas betalte. Paa Grund af den Usikkerhed, der knytter sig til Værdien af saadanne Renteposter, maa det, i Lighed med, hvad ovenfor er bemærket om den endnu ikke forfaldne løbende Rente ved Fordringer, der ere solgte som usikre, antages at være Mening, at de skulle følges med i Købet uden særskilt Vederlag.

Om Forsinkelse fra Sælgerens Side.

§§ 21—27.

En Gennemgang af Udkastets Bestemmelser vil vise, at de ikke indeholde noget Forsøg paa at give en udtømmende Behandling af alle de Forhold, der kunne fremkomme under Retsforholdets Bestaaen og danne en Hindring for Købets normale Afvikling med Opfyldelse fra begge Sider. Kun visse typiske Forhold af denne Art ere tagne op til Behandling. Herhen høre navnlig Bestemmelserne om Forsinkelse fra Sælgerens eller fra Køberens Side samt om Mangler ved Salgsstanden. Alle disse Bestemmelser vedrøre Forhold, der forekomme hyppig og gentage sig paa væsentlig ensartet Maade, hvorfor der om dem allerede har uddannet sig eller dog kan opstilles Regler af et tilstrækkelig bestemt Indhold. Efter de ved vore Domstole for analogisk Anvendelse af Lovgivningens Grund-

sætninger fulgte Principper kunne dog de i Udkastet give Regler i vidt Omfang ventes overførte paa ligeartede ulovbestemte Forhold.

§ 21.

Denne Paragraf fastsætter de Virkninger, der indtræde som Følge af den Kendsgerning alene, at Sælgeren ikke leverer Salgsstanden i rette Tid. Det er herved navnlig ligegyldigt, om Sælgeren til Forsvar for Forsinkelsen — hvorunder selvfølgelig gaar den fuldstændige Undladelse af Levering — kan anføre nogen lovlig Undskyldning eller ej. Først ved Reglerne i §§ 23 og 24 om Sælgerens Pligt til at svare Skadeserstatning har Spørgsmaalet, om Forsinkelsen er Skyldneren tilregnelig, nogen Betydning. Dog maa det naturligvis opstilles som Forudsætning for, at de i Paragrafen omhandlede Følger til Sælgerens Skade kunne indtræde, at den manglende Levering af Salgsstanden i rette Tid ikke skyldes Køberens Forhold, som f. Eks. ved et „Frit-om-Bord“-Køb hans Undladelse af betimelig at skaffe Skibslejlighed, eller en håndelig Begivenhed, for hvilken han bærer Faren.

Som Hovedregel giver Udkastet Køberen Valget imellem at forlange Genstanden leveret og at hæve Købet. At Køberen i Almindelighed er berettiget til at hæve Købet er utvivlsomt stemmende med gældende Ret. Indrømmelsen til Køberen af denne Beføjelse finder sin tilstrækkelige Begrundelse deri, at Køberen som Regel ikke har samme Interesse i at modtage Salgsstanden efter Leveringstiden som til denne. I denne Begrundelse ligger ogsaa Forklaringen af de Begrænsninger i Køberens Ret til at hæve Købet, som opstilles i Paragrafens 2det og 3die Stykke, hvorom nedenfor.

Ved Køb af individuelt bestemte Genstande har der heller aldrig været rejst Tvivl om Køberens Ret til vedblivende at forlange Genstanden leveret, efter Omstændighederne med Tillæg af Erstatning

for den ved Forsinkelsen forvoldte Skade (§ 23). Derimod er det i Videnskaben fra en enkelt Side blevet bestridt, at denne Ret tilkommer Køberen af Genstande, der ere bestemte efter Art; en saadan Købers Ret skulde efter denne Opfattelse altid opløse sig i en Ret til at fordrø Skadeserstatning. Til Støtte for denne Opfattelse er det navnlig blevet anført, at Indrømmelsen af en Ret for Køberen til vedblivende at kræve Levering ved Siden af den ham utvivlsomt tilkommende Ret til at hæve Købet, aabner ham en Mulighed for at spekulere i Prissvingningerne for Varen paa Sælgerens Bekostning, idet Køberen da i Tilfælde af senere Prissfald kan vælge at hæve Købet og i Tilfælde af Prisstigning at kræve Levering. Det maa nu ogsaa indrømmes, at Aabningen af en ubegrænset Adgang for Køberen til at vælge imellem de to nævnte Beføjelser er forbunden med den angivne Ulempe. Denne fjærnes imidlertid, naar det, som sket i Udkastets § 25, paa lægges Køberen, der vil fastholde Købet, paa Forespørgsel fra Sælgerens Side uden ugrundet Ophold og ellers inden rimelig Tid at give Meddelelse herom. Der er her efter ikke Grund til at nægte Køberen denne Beføjelse, i hvis Udøvelse han navnlig er stærkt interesseret i Tilfælde af, at han ikke er i Stand til fra anden Side at skaffe sig Gods af samme Art eller i samme Mængde som Sælgeren i Følge Aftalen skal levere.

Efter vore Regler om Retsforfølgning kan Køberens Krav paa Levering gøres gældende paa forskellig Maade. Lettest vil Gennemførelsen stille sig, naar Køberen indskrænker sig til at tage Dom for sin Pengeinteresse i Leveringen. At Køberens Krav er rettet paa Levering vil her vise sig deri, at de højere Priser, som har været gældende for Salgsstanden i Tidsrummet efter Leveringstiden lægges til Grund ved Afgørelsen. Køberen kan imidlertid ogsaa rette sin Paastand paa Opfyldelse in natura. En Dom af dette Indhold kan efter Om-

stændighederne eksekveres i selve Salgsstanden, ikke blot naar denne er individuelt bestemt, men ogsaa ved Genuskøb, naar de af Sælgeren til Købets Opfyldelse udskilte Genstande kunne paavises paa Leveringsstedet. Hyppigst vil det dog være nødvendigt at gennemføre en saadan Dom ad indirekte Vej ved Paalæggelse af Tvangsmulkt paa Sælgeren, indtil han opfylder Dommen. Dette kan efter gældende Ret ske selv i Tilfælde, i hvilke Sælgerens Levering kræver et personligt Arbejde fra hans Side, saaledes som det ofte er Tilfældet ved de i Udkastets § 2 omhandlede Bestillinger. Endelig kan Køberen erhverve en Dom, der kender ham berettiget til paa Sælgerens Regning selv at anskaffe en Genstand som den solgte.

Som ovenfor bemærket maa Køberens Ret til at hæve Købet paa Grund af Forsinkelse fra Sælgerens Side undergives nogen Begrænsning. Det maa nemlig saavidt muligt udelukkes, at Køberen gør denne Ret gældende i Tilfælde, i hvilke den ikke er begrundet i en virkelig forhaandenstående Interesse for ham i at erholde Salgsstanden leveret til aftalt Tid, men alene benyttes til at slippe fra et Køb, som paa Grund af Prisfald eller andre Omstændigheder senere viser sig at være ufordelagtigt for ham. Udkastet bestemmer derfor i § 21, 2det Stykke, at Køberen ikke kan hæve Købet, naar Forsinkelsen er eller af Sælgeren maatte forudsættes at være af uvæsentlig Betydning for ham. Denne Regel er stemmende med gældende Ret, maaske dog med Undtagelse af den af et retfærdigt Billighedshensyn til Sælgeren opstillede Betingelse, at Forsinkelsen af denne „maatte forudsættes at være af uvæsentlig Betydning for Køberen“. Det er herved udelukket, at Køberen paa Grund af en Sælgeren ubekendt særlig Interesse i Levering nøjagtig til aftalt Tid, kan afvise Salgsstanden som Følge af en saadan Forsinkelse fra Sælgerens Side, som af Købere i Almindelighed ikke tillægges af-

gørende Vægt. — Medens Udkastet ikke — som den tyske borgerlige Lovbogs § 326 — opstiller nogen Regel om, at Køberen ved Opfordring til Sælgeren, der er i Mora, til at levere inden en passende Frist, ubetinget bliver berettiget til at hæve Købet, naar Fristen oversiddes, vil naturligvis en Sælgeren tilstillet Meddelelse om, at Køberen paa Grund af indtraadte Forhold lægger Vægt paa Levering nøjagtig til aftalt Tid, kunne faa Betydning til Afværgelse af urigtige Forudsætninger hos Sælgeren om Køberens Mangel af Interesse heri, hvis nemlig Meddelelsen naar Sælgeren saa betimelig, at han derefter burde være i Stand til at overholde den aftalte Leveringstid. Det er dernæst klart, at der — ogsaa udenfor Handelskøb — maa aabnes Køberen Adgang til ved Aftalens Indgaaelse at fastsætte Leveringstiden med en saadan Bestemthed, at han derefter kan afvise ethvert fremmed Skøn — af Domstolen eller af Sælgeren — om hans større eller mindre Interesse i Opfyldelse nøjagtig til denne, jfr. herom § 21, 2det Stykke i Slutningen.

Hvad særlig Handelskøb angaar, er det grundet i den fremtrædende Interesse i Klarhed i Handelsforhold og hjemlet ved Sædvane, at enhver Forsinkelse med Leveringen anses for væsentlig. Undtagelse maa dog gøres for det Tilfælde, at det alene er en ringe Del af det Solgte, som er forsinket, jfr. § 21, 3die Stykke. Herved opnaas Overensstemmelse med Regelen i § 50 om det Tilfælde, at den af Sælgeren som fuldstændig Opfyldelse af Aftalen leverede Mængde er for ringe, saavel som med den herskende Retsopfattelse, der ved Bedømmelsen af Forsinkelsens Betydning, naar den alene angaar en ringe Del af hvad der skyldes, ikke hævder en lignende Strængighed, som ellers ved Bedømmelsen af Forsinkelsens Betydning i Handelsforholdene.

Som det fremgaar af Ordene handler § 21 alene om Sælgerens Forsinkelse med Levering af Salgsstanden. Der er imid-

lertid intet i Paragrafen, som udelukker en analogisk Anvendelse af de givne Regler paa andet Forhold fra Sælgerens Side, der har samme Betydning for Køberen, f. Eks. Sælgerens Hindring af Salgsgenstandens Afgivelse til Køberen, efter at „Levering“ ved et Forsendelseskøb har fundet Sted, Sælgerens Forsinkelse af Transporten efter Leveringen, hans Nægtelse af Adgang for Køberen til at anstille en vis Undersøgelse af Varen, forinden Købesummen betales o. s. v., saa lidt som paa Forhold, der paa Forhaand vise, at en Forsinkelse med Leveringen vil finde Sted, f. Eks. Sælgerens Undladelse af rettidig at give Køberen en Paavisning af Salgsgenstanden, som han efter Aftalen er pligtig at give, o. lign.

§ 22.

For det Tilfælde, at Gods er solgt til Levering efterhaanden og der finder Forsinkelse Sted med en enkelt Levering, trænges der til nærmere Regler om Køberens Ret til i Medfør af § 21 at hæve Købet. Maatte man nu opfatte de enkelte Leveringer som sammenknyttede til en Enhed ved den for dem alle under et trufne Købeaftale, vilde Følgen dels blive den, at Køberen ved Forsinkelse med den enkelte Levering var indskrænket til at vælge mellem at hæve Købet i dets Helhed og at fastholde det for alle Leveringers Vedkommende, dels den, at Spørgsmaalet efter § 21, 2det og 3dje Stk. om Forsinkelsens Væsentlighed blev at bedømme efter dens Betydning for Køberens Interesse i den hele Leverance. Denne Opfattelse af Forholdet ved Køb med successive Leveringer stemmer imidlertid ikke med den hos os herskende Retsanskuelse, der tværtimod gaar ud paa, at hver Levering i denne Henseende i Almindelighed bør behandles for sig, saaledes som det for Handelsforholdenes Vedkommende hyppig er hævdet i Responsa af Grosserersocietetets Komité. Følgen heraf er først og fremmest den, at Køberen er berettiget til at hæve Købet

for den enkelte Leverings Vedkommende, naar Forsinkelsen bedømt med Henblik alene paa denne er af den i § 21 fornødne Betydning til Skade for Køberens Interesser. Det vilde ogsaa være urimeligt, om Køberen i noget Tilfælde, i hvilket Forsinkelsen med den enkelte Levering i sig selv er af væsentlig Betydning for ham, skulde være tvungen til at modtage den forsinkede Levering og saaledes være afskaaret fra at tilfredsstille sit Behov ved Køb andet Steds, man tænke f. Eks. paa Forsinkelse med Leveringen af en enkelt Rate af en for længere Tid varende Mælkeleverance eller Leverance af Kul og andre Maskinfornødenheder til Fabriksbrug o. l. Men dernæst følger det paa den anden Side af de enkelte Leveringers Selvstændighed, at en Forsinkelse med den enkelte Levering i Almindelighed hverken berettiger Køberen til at afvise de allerede modtagne Leveringer eller giver ham Ret til paa Forhaand at nægte Modtagelse af de tilbagestaaende Leveringer. I begge de nævnte Retninger udtaler § 21, 1ste Punktum, den anførte Konsekvens af den herskende Opfattelse.

Fra Reglen om, at Forsinkelse med en enkelt Levering ikke berettiger til Afvisning af andre Leveringer, maa der imidlertid opstilles dels en mindre vidtgaaende, dels en mere vidtgaaende Undtagelse. For det første følger det af, hvad der allerede nu antages at gælde om den saakaldte anteciperede Mora, d. v. s. Forhold, som bebude, at en Forsinkelse til sin Tid vil indtræde, at Køberen er berettiget til at hæve Købet ogsaa for senere Leveringers Vedkommende, naar det ifølge Omstændighederne ved den foreliggende Forsinkelse maa antages, at Gentagelse vil finde Sted. De i Udkastet benyttede Udtryk: „at Gentagelse af Forsinkelsen maa ventes“, vise, at kun Omstændigheder, som give god Støtte for en Slutning til Gentagelse, herved komme i Betragtning. Men dernæst maa det ogsaa erkendes, at de forskellige Le-

veringer undtagelsesvis kunne være saaledes sammenhængende, at Forsinkelse med en enkelt af dem giver Køberen et naturligt Krav paa at kunne afvise samtlige Leveringer. Dette vil være Tilfældet, naar den enkelte Leverings Værdi for Køberen væsentlig beror paa dens Sammenhæng med de andre Leveringer, saasom naar forskellige Dele af et samlet Maskinanlæg, skal leveres i forskellige Poster. En Forudsætning for, at Køberen i saa Fald er berettiget til at hæve Købet i dets Helhed, er det naturligvis, at Forsinkelsen med den enkelte Levering har den efter § 21 fornødne Betydning for Køberens Interesse i den samlede Leverance.

§ 23.

Som ovenfor bemærket ved Omtalen af Bestemmelserne i Udkastets § 21 er Spørgsmaalet om, hvorvidt Forsinkelsen kan tilregnes Sælgeren, af Betydning for Reglerne om Sælgerens Pligt til at svare Skadeserstatning. Herom indeholder § 23 en Regel, for saa vidt Købet angaar en bestemt Genstand. I Overensstemmelse med gældende Ret udtales det i Paragrafen, at „Sælgeren har at svare Skadeserstatning, medmindre det oplyses, at Forsinkelsen ikke kan tilregnes ham“. Ved Siden af den saaledes direkte udtalte Regel om Sælgerens Pligt til at svare Skadeserstatning i alle Tilfælde af tilregnelig Forsinkelse med Leveringen, indeholder den anførte Bestemmelse en almindelig Forudsætning om Sælgerens Fritagelse for saadan Pligt i Tilfælde, i hvilke Forsinkelsen ikke kan tilregnes ham. Denne Forudsætning maa forstaas i Overensstemmelse med de gældende Regler om Erstatningsansvar i Kontraktforhold, saaledes at visse Undskyldningsgrunde for Forsinkelsen — som f. Eks. Forseelser af Sælgerens Folk eller andre Personer, som han benytter til Opfyldelsen, økonomiske Vanskeligheder, der gøre det umuligt for Sælgeren at levere den solgte Genstand i rette Tid o. a. lign. — udelukkes fra at komme i Betragtning, selv

om de i det enkelte Tilfælde give Oplysning om, at Forsinkelsen er Skyldneren utilregnelig. Ligeledes henholder Udkastet sig her som paa andre Punkter, hvor der handles om Pligten til at svare Skadeserstatning, til de almindelig gældende Regler om, i hvilket Omfang det paahviler den Ansvarlige at erstatte Medkontrahenten det ved hans Handling eller Undladelse forvoldte Tab. Som Hovedregel kan det vel siges, at Erstatningspligten omfatter den forurettede Parts hele individuelle Tab, for saa vidt det i egentlig Forstand er forårsaget ved den Erstatningspligtiges retsstridige Forhold og derhos ikke maatte fremstille sig for denne som en ganske usædvanlig og unaturlig Følge af Retsbrudet eller endelig er forskyldt af den Forurettede selv. Bestemte Regler herom lade sig imidlertid næppe opstille.

Det ligger i Formuleringen af § 23, at Bevisbyrden for Forsinkelsens Utilregnelighed paahviler Sælgeren i den Forstand, at det bliver til hans Skade, naar der mangler fyldestgørende Oplysninger for Domstolen om det Forhold, der har bevirket Forsinkelsen. Ogsaa paa dette Punkt er Udkastet i Overensstemmelse med gældende Ret.

§ 24.

Denne Paragraf giver en Vejledning til den overmaade vanskelige Bestemmelse af, i hvilke Tilfælde Sælgeren af Genstande, som ere bestemte efter Art, kan anses pligtig at erstatte Køberen det Tab, som denne lider derved, at Leveringen forsinkes eller ganske udebliver.

Medens Sælgeren ved Køb af bestemte Genstande efter § 23 i Almindelighed er fritaget for Erstatningsansvar, naar han kan oplyse, at han ingen Skyld har i Forsinkelsen, er Hovedregelen her den, at Sælgeren garanterer Levering i rette Tid og derfor i Tilfælde af Udeblivelse maa erstatte Køberen hans Tab. Udkastet stemmer heri overens med gældende Ret, efter hvilken det ikke betvivles, at Sælge-

ren ifalder Erstatningsansvar for en Forsinkelse med Leveringen, der f. Eks. skyldes den Omstændighed, at Fartøjet, hvormed Godset sendes til Leveringsstedet, forliser. Denne Strænghed mod Sælgeren, der føles saa meget haardere, som han ordentligvis ikke er i Stand til at dække sig mod dette Tab ved Forsikring, er begrundet deri, at Sælgeren i disse Tilfælde, hvor det drejer sig om Varer, som kunne købes paa Markedet, i Almindelighed vil være i Stand til at præstere Opfyldelse i rette Tid, naar han blot raader over de til Indkøbet fornødne Midler. Sælgerens Garanti løber saaledes i Virkeligheden ud i en Garanti for, at han er og vil vedblive at være solvent.

Der kan imidlertid indtræffe Forhold, som enten gøre det fuldstændig umuligt selv for den solvente Sælger at opfylde i rette Tid eller dog bevirke, at en Opfyldelse vil medføre uforholdsmæssig store og upaaregnede økonomiske Ofre for ham. I saadanne Tilfælde maa den strænge Hovedregel lide en Undtagelse. Som Eksempler kunne nævnes: Krig, Blokade, Indførselsforbud, Oversvømmelse o. s. v. Ogsaa Striker og Lockouter ville efter Omstændighederne høre herhen. De for Tiden benyttede Slutseddelsformularer for de forskellige Brancher opregne en Del „Ulykkestilfælde“ eller, om man vil, uforudseelige Forhold af denne Art. Det er imidlertid ikke muligt at give en til alle Sider nøjagtig Afgrænsning af disse Tilfælde af saakaldt vis major (force majeure), saalidt som udtømmende at opregne dem enkeltvis. Disse Vanskeligheder have ført de fleste fremmede Lovgivninger til enten — som den tyske borgerlige Lovbogs § 279 — at paalægge Skyldneren (Sælgeren) Ansvar for sin Mangel af Evne til at opfylde: „saalænge Ydelse af Arten er mulig“, eller ogsaa at skyde Spørgsmaalet fra sig til Domstolenes Afgørelse, jfr. saaledes bl. a. ogsaa Udkast til en ungarsk almindelig borgerlig Lovbog (1900) § 1165, der ind-

skrænker sig til at paalægge Sælgeren en ubetinget Indestaaen for sin Solvens. Det er imidlertid af stor Betydning, navnlig for Handelsforholdenes Vedkommende, at Loven giver ikke blot en Udtalelse af det almindelige Princip for Sælgerens Hæftelse, men ogsaa nogen Vejledning til dets Anvendelse i de enkelte forekommende Tilfælde.

Udkastet bestemmer derfor, at Sælgeren er pligtig at svare Skadeserstatning, selv om Forsinkelsen ikke kan tilregnes ham, medmindre „Muligheden af at opfylde Aftalen maa anses for udelukket ved Omstændigheder, der ikke ere af saadan Beskaffenhed, at Sælgeren ved Købets Afslutning burde have taget dem i Beregning“, og knytter hertil som Eksempler paa saadanne i Almindelighed uforudseelige Omstændigheder: „hændelig Undergang af alle Genstande af den Art eller det Parti, Købet angaar, Krig, Indførselsforbud eller lignende.“ Der er saaledes paa den ene Side taget Hensyn til, at Sælgeren ej bør være fritaget for at svare Erstatning, naar Ydelsens Umulighed skyldes Omstændigheder, som han ved Handelens Afslutning burde have taget i Betragtning — hvilket naturligvis maa afgøres efter Billighed og den almindelige Handelsopfattelse — og paa den anden Side til, at Sælgeren bør være fri, naar Anskaffelsen af den paagældende Art til den aftalte Tid og paa det aftalte Sted overhovedet er bleven umulig eller i den Grad fordyret ved tilfældige Omstændigheder, at Opfyldelse af Aftalen, som Udkastet siger, „maa anses for udelukket“.

Til Køb af Genstande, bestemte efter Art, henregnes efter Udkastets § 3 ogsaa Køb af en vis Mængde af et angivet Parti. Medens der ingen Grund er til at undtage disse Tilfælde fra Regelen i § 24, maa den naturligvis anvendes saaledes, at der ved Afgørelsen af, om en Sælgeren befriende almindelig Umulighed for Leveringen er indtraadt, tages Hensyn til, at

de Genstande, hvorved Købet opfyldes, overhovedet kun forefindes i stærkt begrænset Mængde. Dette har man anset det for hensigtsmæssigt udtrykkelig at fremhæve i de ovenfor anførte Eksempler. Som en i lignende Hensyn begrundet Lempelse i Anvendelsen af det strænge Grundprincip i § 24 kan det nævnes, at Sælgeren ved Køb af Genstande, der vel ere bestemte efter Art, men hvis Levering skal ske paa en bestemt enkelt af flere mulige Maader, f. Eks. ved et bestemt Transportmiddel, et bestemt Skib el. lign., ikke bliver erstatningspligtig, naar Omstændigheder af den i Paragrafen beskrevne Art gør det umuligt at opfylde Købet paa aftalt Maade, selv om de ikke danne nogen uovervindelig Hindring for rettidig Levering af Genstande af den aftalte Art.

Da en Sælger efter Omstændighederne kan have god Grund til at ønske sig fritaget for Erstatningsansvar ogsaa i andre Tilfælde end dem, som Udkastet saaledes har kunnet tage Hensyn til, og da derhos Afgrænsningen efter Udkastet selv for disse Tilfældes Vedkommende kan frembyde Tvivl, giver Paragrafen Sælgeren Anvisning paa ved passende Klausuler som hidtil udtrykkelig at forbeholde sig Fritagelse for Pligt til Skadeserstatning i saadanne Tilfælde.

§ 25.

Det følger af de almindelige Regler om Bevisbyrden, at Køberen, der i Medfør af §§ 23 og 24 kræver Skadeserstatning, maa bevise Størrelsen af sit ved Forsinkelsen eller Udeblivelsen med Leveringen lidte Tab. Naar Køberen benytter sig af sin Ret til at afvise Salgsgegenstanden og Prisen for denne ved Leveringstiden er højere end den vedtagne Købesum, afgiver imidlertid selve denne Prisdifference en Maalestok for det Tab, som Køberen normalt lider ved Forsinkelsen. Udkastets Bestemmelse i § 25 om, at Erstatningen i Mangel af Bevis for, at anden Skade er lidt, bliver at fastsætte til det paa den angivne Maade

udfundne Beløb, stemmer ogsaa med, hvad der — i hvert Fald i Handelsforhold — allerede nu antages for at være gældende Ret hos os. Det er derhos uden nogen Betænkelighed at gøre Bestemmelsen, der — som det ses — alene indeholder en Formodningsregel, anvendelig paa Køb udenfor de egentlige Handelsforhold, hvilket bl. a. fremgaar deraf, at Regelen efter fremmed Ret er gældende for alle Køb enten i Følge udtrykkelig Udtalelse, se saaledes Sale of Goods Act Sect. 51, jfr. ogsaa det ovenfor nævnte ungarske Udkast §§ 1412 og 1414, eller efter fast Praksis, som f. Eks. i tysk Ret, i hvilken Regelen alene findes udtrykkelig udtalt i Handelslovbogens § 376 for et begrænset Omraade.

Udkastet giver ikke som enkelte fremmede Love, f. Eks. den tyske Handelslovs § 376, nogen Vejledning til Afgørelsen af, hvilket Steds Priser der blive at lægge til Grund ved den heromhandlede Ansættelse af Skadeserstatningens Størrelse. I Almindelighed vil det være Priserne paa Leveringsstedet som det Sted, til hvilket Køberens Interesse i Leveringen nærmest er knyttet, der herved blive at tage i Betragtning. Men dette gælder ingenlunde altid. Dels kan det forekomme, at der paa Leveringsstedet ikke er et saadant Marked for Varen, som betinger dens Ansættelse til en bestemt Pris, dels vil det ofte efter selve Forholdets Beskaffenhed have været naturligt eller muligt for Køberen at dække sig ved Indkøb til lavere Priser paa andet Sted, navnlig paa selve Bestemmelsesstedet, i hvilket Tilfælde der aabenbart ikke er nogen Grund til at opstille en Formodning om, at Størrelsen af Køberens Tab er afhængig af de paa Leveringsstedet ved Leveringstiden gældende højere Priser. Da det derhos sjældent vil være forbundet med Vanskelighed for Køberen at fremskaffe fornøden Oplysning om, hvilket Steds Priser der i det enkelte Tilfælde er bestemmende for Størrelsen af hans Tab, har man ikke paa dette Punkt

villet foreslaa Indførelsen af en almindelig Regel, der for et ikke ringe Antal Tilfælde kunde blive vildledende.

Idet den heromhandlede Bestemmelse som bemærket alene opstiller en Formodning, staar det aabent saavel for Køberen at bevise, at han i det foreliggende Tilfælde har lidt et større Tab, som ogsaa for Sælgeren at bevise, at Tabet for Køberen har været mindre. Som Eksempler paa Tilfælde, i hvilke Køberens Tab er større end det efter § 25 formodede Normaltab, kan nævnes: at Køberen har været nødsaget til, for at kunne opfylde egne Forpligtelser med særlig Hurtighed at anskaffe Varer andet Steds til højere Pris, at han har paadraget sig Omkostninger ved et forgæves Forsøg paa Varens Afhentning paa Leveringsstedet, at han ved Forsinkelsen er gaaet glip af en Udførselspræmie, eller at han derved ifalder en Straffebøde overfor sin egen Køber o. l. At Køberen, naar han i Tilfælde som de nævnte er i Stand til at bevise Størrelsen af sit Tab, har Krav paa at faa det erstattet fuldtud efter de almindelige Regler om Erstatningspligtens Omfang, vil ikke blive bestridt fra nogen Side. Derimod har Handelsstandens Fællesrepræsentation udtalt sig imod, at der i Handelsforhold aabnes Sælgeren Adgang til at føre Bevis for, at Køberen i Virkeligheden har lidt et mindre Tab end det normale ved Forsinkelsen, og derved slippe med at betale et mindre Beløb i Erstatning. Kommissionen maa imidlertid anse det for stemmende med Retfærdighed, at Sælgeren ingen Sunde paabyrdes Erstatning for et Tab, som han kan bevise, at Køberen ikke har lidt. Den Beskyttelse, som Køberen i sin Egenskab af Handlende kan trænge til for at afværge, at Sælgeren gennem en processuel Bevisførelse afslører hans Forretningshemmeligheder, f. Eks. ved at føre Køberens Folk som Vidner om hans Indkøb andet Steds eller ved at begære Fremlæggelse af hans Forretningsbøger o. l., maa

ydes Køberen gennem Domstolenes skønssomme Anvendelse af de almindelige Regler om Bevisførelse. Det maa derhos ikke glemmes, at Køberens Egenskab af Handlende efter Omstændighederne kan faa Indflydelse paa Bedømmelsen af, hvilket Tab der i det givne Tilfælde maa antages at være lidt ved Forsinkelsen. Saaledes vil det f. Eks. i Almindelighed ikke være tilstrækkeligt til Begrænsning af Sælgerens Erstatningsansvar over for en Køber, der er Handlende, at han kan bevise, at denne har foretaget et særlig gunstigt Dækningskøb, idet Køberen derimod kan anføre, at han ogsaa, bortset fra Sælgerens Udeblivelse med Leveringen, vilde have foretaget dette Køb i Forretningsøjemed. Naar dette haves i Minde, vil der formentlig heller ikke for Handelskøbs Vedkommende findes nogen Betænelighed ved Udkastets Regel.

Under den Tvivl, der ofte kan herske om, hvilken en Vares „Pris“ er — en Tvivl, der kan være til Stede, selv naar Prisnotering af en vis officiel Karakter finder Sted — har Praksis hos os antaget, at Størrelsen af den Købesum, som Køberen ved et forsvarlig foretaget Dækningskøb har maattet betale for Varen, afgiver bindende Bevis for Varens Pris paa Leveringstiden eller paa det kort Tid derefter liggende Tidspunkt, inden hvilket Dækningskøbet ikke med Rimelighed har kunnet foretages, og dermed er bestemmende for Størrelsen af Køberens Erstatningskrav. Denne Praksis stadfæster det danske Udkast, hvorved det følger et af Handelsstandens Fællesrepræsentation fremsat Ønske. Med Hensyn til de nærmere Betingelser for Dækningskøbets „Forsvarlighed“ fordrer Udkastet i Overensstemmelse med raadende Handelsopfattelse, at det skal være foretaget gennem en autoriseret Mægler, der er underrettet om Salgets Art. Det er ogsaa klart, at et Indkøb ved en uautoriseret Person ikke giver nogen Garanti for Overholdelsen af Markedets Pris, ligesom at en autoriseret Mægler, der ikke er under-

rettet om Købets Karakter af et Køb for Trediemands Regning, maa anse sig for berettiget til uden videre at følge Køberens nærmere Anvisning om Størrelsen af den Købesum, der maa bydes. Det kræves dernæst, at Købet er foretaget uden ugrundet Ophold, og at det er sluttet paa et Sted, som det efter de foreliggende Omstændigheder har været rimeligt at vælge til Indkøb af Varen, samt endelig, at der paa dette Sted er et Marked for Varen, idet Købesummens Størrelse ellers i altfor høj Grad vil komme til at afhænge af tilfældige Konjunkturer paa Pladsen.

Det vil bemærkes, at hverken det norske eller det svenske Udkast indeholder nogen til det danske Udkasts Regel om Dækningskøbet svarende Bestemmelse. Denne Uoverensstemmelse mellem Udkastene, der er grundet i den forskellige Ordning af Mæglervirksomheden i de tre Lande, vil næppe kunne afføde nogen praktisk Ulempe.

§ 26.

Som ovenfor ved § 21 bemærket, maa Køberens Ret til, trods Udeblivelse med Leveringen efter Leveringstiden, at fastholde Kravet paa Ydelse af selve Salgsstanden eller, hvad der er det samme, paa eventuelt at kunne beregne sit Tab efter en senere Tids højere Priser, undergives en Begrænsning, for at ikke dette Krav ved dets Sammenstilling med Køberens Ret til at afvise senere Levering af Salgsstanden skal kunne misbruges af Køberen til Spekulation paa Sælgerens Regning.

Om denne Begrænsning i Køberens Ret til at „fastholde Købet“ — det naturlige Udtryk for Modsætningen til at „hæve Købet“, d. v. s. afvise Naturalopfyldelse — handler § 26. For saa vidt nu Sælgeren i Tilfælde af heromhandlede Art, i hvilke Leveringstiden er udløben, uden at Levering har fundet Sted, selv retter en Forespørgsel til Køberen, om han vil fastholde Købet, følger det allerede af almindelige

Regler om Virkningen af Passivitet overfor begrundede Forespørgsler fra Medkontra- henten i bestaaende Retsforhold, at Køber- en mister sin Ret til at kræve Levering, naar han ikke uden ugrundet Ophold be- svarer denne Forespørgsel bekræftende. Ved Bedømmelsen af, om et Ophold er ugrundet, maa der navnlig tages Hensyn dels til, at Køberen i Almindelighed, navnlig udenfor de egentlige Handelsforhold, kan behøve nogen Tid til at finde sig tilrette i den ved Udeblivelse med Leveringen fremkomne Situation, dels særlig til, at Køberen, naar han har solgt Varen videre, kan have Grund til at forespørge hos og afvente Underret- ning fra sin egen Køber om, hvorvidt denne vil modtage Varen trods Forsinkelsen.

Der kan imidlertid foreligge adskillige Grunde for Sælgeren til ikke af egen Drift at rette en saadan Forespørgsel til Køberen. Først maa det erindres, at Sælgerens Fore- spørgsel jo indeholder en Erkendelse af en kontraktstridig Adfærd fra hans Side, hvilken han har en let forklarlig Utilbøje- lighed til at afgive. Men dernæst kan For- holdet ogsaa være det, at Sælgerens Und- ladelse af at levere, skyldes hans fejlagtige Opfattelse af, at det ikke er kommet til en endelig Aftale om Købet, eller at Leve- ringstiden endnu ikke er inde, eller endelig at Levering virkelig har fundet Sted. Det kan nu ikke paalægges Køberen inden en be- stemt kortere Tid efter Leveringstidens Udløb uopfordret at give Sælgeren Med- delelse om, at han vil fastholde Købet. En saadan Strængighed mod Køberen vedkender Retsopfattelsen sig end ikke i de egentlige Handelsforhold, og den vilde ogsaa komme i Strid med Køberens naturlige Krav paa i Tilfælde af Leveringens Udeblivelse ved den fastsatte Tid at se Tiden noget an i Tillid til, at Forsinkelsen kun vil blive af kortere Varighed. Først naar Forsinkelsen er trukket saaledes ud, at Køberen ikke længere har nogen rimelig Grund til at vente, at Sælgeren af egen Drift vil effek- tuere Leveringen — hvorunder ogsaa gaar

det Tilfælde, at Sælgeren allerede paa Forhaand har erklæret ikke at ville levere — kan det paalægges Køberen af egen Drift at give Sælgeren Meddelelse om, at han trods Forsinkelsen fastholder Købet. Dette udtrykker Udkastet ved Kravet om, at Køberen „inden rimelig Tid“ skal give Sælgeren denne Meddelelse. Det ligger i det benyttede Udtryk saavel som i de anførte Betragtninger, at Bedømmelsen af, hvad der maa anses for en rimelig Tid i denne Henseende, til en vis Grad afhænger af Forholdene i det enkelte Tilfælde, hvorved naturligvis ogsaa Købets Karakter af et Handelskøb faar Betydning. Paa den anden Side kan Regelen om Køberens Pligt til uopfordret at give Sælgeren Underretning om, at Købet fastholdes, ikke indskrænkes til de egentlige Handelsforhold. Ogsaa udenfor disse er der Mulighed for den utilbørlige Spekulation i Prissvingninger, for hvilken Paragrafens Bestemmelser sætter en Grænse.

§ 27.

Det er fast antaget i Praksis for Handelskøbs Vedkommende, at Køberen, naar Salgsgegenstanden fremkommer for sent til Leveringsstedet eller naar det af en Underretning fra Sælgeren viser sig, at Levering i en Distancehandel er sket for sent, straks maa reklamere mod Forsinkelsen. Følgen af, at Køberen undlader Reklamation, antages at være den, at han da ikke kan gøre Forsinkelsen gældende mod Sælgeren. Køberen er saaledes ikke blot afskaaret fra at hæve Købet („stille Varen til Disposition“ for Sælgeren), men kan heller ikke kræve Skadeserstatning i Medfør af §§ 23 og 24. Der spores derhos en stedse større Tilbøjelighed hos Domstolene til at anvende denne Regel udenfor de egentlige Handelsforhold, i Særdeleshed i Tilfælde, i hvilke ikke Sælgeren, men alene Køberen er en Handlende, der har indgaaet Købet i eller for sin Bedrift.

Efter de Grunde, hvorpaa den anførte Praksis hviler, findes der ingen Betænke-

lighed ved at opstille en for alle Køb fælles Regel om en saadan Reklamationspligt for Køberen, naar det blot herved iagttages, at Fordringerne til den Hurtighed, hvorved Reklamationen skal afgives, fastsættes under fornødent Hensyn til Forholdenes faktiske Forskellighed i og udenfor Handelskøb. I alle Tilfælde af heromhandlede Art er Byrden for Køberen af at skulle meddele Sælgeren, at han ikke vil finde sig i Forsinkelsen, af ringe Vægt, al den Stund han har al ønskelig Klarhed over den indtrufne Forsinkelse og derfor som en Mand, der har Orden i sine Sager, ogsaa uden Pligt dertil vil give Sælgeren saadan Meddelelse. Paa den anden Side har Sælgeren i alle Tilfælde en øjensynlig Interesse i hurtig at erholde Kundskab om, hvorvidt Følger af Forsinkelsen ville blive gjort gældende imod ham. Da endelig Sælgeren, naar saadan Meddelelse ikke hurtig indløber, efter det anførte ordentligvis har al mulig Anledning til at tro, at Køberen vil lade det bero ved Leveringen som en trods Forsinkelsen fuldstændig Opfyldelse af Aftalen, bør det ikke paalægges ham at rette nogen Forespørgsel desangaaende til Køberen, saa meget mindre som dette vilde være et afgjort Brud med gældende Forretningsskik.

Hvad særlig angaar Kravene til den Hurtighed, hvorved Reklamationen maa fremsættes, er der for Handelskøb ingen Grund til at forandre den gældende Sædvane, hvorefter Reklamationen skal afgives straks efter Varens Fremkomst eller efter Køberens Modtagelse af en Underretning fra Sælgeren, hvoraf det fremgaar, at Leveringen er sket for sent. Udenfor Handelskøb bør der efter Omstændighederne tages Hensyn til Køberens mindre Erfarenhed i Forretningsforhold, Mangelen af en ordnet Forretningsdrift samt andre individuelle Forhold, der kan begrunde en Opsættelse med Reklamationen. Fordringen kan derfor i disse Tilfælde næppe gives med større Bestemthed end den, der inde-

holdes i Udkastets Bestemmelse om, at Meddelelse skal gives Sælgeren „uden ugrundet Ophold“.

Som Følge af den omhandlede Køberens paalagte Reklamationspligt er Sælgeren sikker paa hurtigt at opnaa Vished om, hvorvidt Følger af Forsinkelsen ville blive gjort gældende imod ham. Det er imidlertid ogsaa af stor Interesse for Sælgeren snarest at faa Underretning om, hvorvidt Køberen vil benytte sin Ret til at stille Varen til Sælgerens Disposition. Skal Sælgeren nemlig modtage en Dispositionsstillelse efter længere Tids Forløb, er han udsat for, at det gunstigste Tidspunkt til Varens Anbringelse andet Steds i Mellemtiden er forløbet. Med de Krav til Hurtighed i Reklamationens Afgivelse, som efter det anførte maa opstilles af Hensyn til Sælgerens Interesse, lader der sig paa den anden Side ikke let forene en almindelig Fordring om, at Køberen allerede ved Meddelelsen om, at han vil gøre Virkninger af Forsinkelsen gældende imod Sælgeren, skal have truffet Valget mellem at afvise Leveringen eller beholde den som delvis Fyldestgørelse. Navnlig i Handelskøb, hvor Reklamationen skal afgives med særlig Hurtighed, vilde denne Fordring være ubillig mod Køberen, der f. Eks. kan behøve Tid til at forespørge sin egen Køber, om denne vil modtage Leveringen trods Forsinkelsen. Udkastet bestemmer derfor for alle Køb, at en Dispositionsstillelse skal ske „uden ugrundet Ophold“.

Som det lejlighedsvis er bemærket flere Steder i det foregaaende, antages der efter gældende Ret i vidt Omfang at paahvile saavel Køber som Sælger en Pligt til uden ugrundet Ophold at besvare Meddelelser fra Medkontrahenten angaaende deres indbyrdes Mellemværende eller tage Reservation overfor Medkontrahentens Tilkendigelser eller endog til uopfordret at rette Meddelelser til denne for at bringe Klarhed tilveje, med den Virkning, at Undladelse heraf medfører Retsfortabelse for

den paagældende Part. Det fremgaar af Udkastets samlede Indhold, at man bortset fra enkelte prægnante Tilfælde, hvoriblandt de i §§ 26 og 27 omhandlede, ikke har forsøgt at fæstne den herom herskende Retsopfattelse i Lovsform. Forholdene paa hele dette Omraade ere altfor forskelligartede, og Opfattelsen paa mange Punkter derhos endnu altfor ubestemt til, at Formuleringen af almindelige Sætninger med nogen Nytte kan forsøges. Paa den anden Side medføre Udkastets enkelte Bestemmelser af denne Art ikke nogen Forandring i, hvad der efter Handelssædvane maa antages allerede at være gældende Ret.

Om Forsinkelse fra Køberens Side.

§ 28.

Bestemmelserne i Udkastets § 28 om Sælgerens Ret til i Tilfælde af Forsinkelse fra Køberens Side at vælge imellem at fastholde og at hæve Købet, danner Modstykket til Bestemmelsen i Udkastets § 21 om Køberens tilsvarende Beføjelse i Tilfælde af Forsinkelse fra Sælgerens Side.

For Sælgerens som for Køberens Vedkommende er Retten til at hæve Købet, naar Medkontrahenten undlader at opfylde sin Hovedforpligtelse i Følge Aftalen, begrundet i dennes Karakter af gensidig bebyrdende Retshandel. Udøvelsen af denne Ret, der i Sælgerens Haand former sig som en Nægtelse af at opfylde Aftalen ved effektiv Levering, er derfor i Principet uafhængig af, om Køberens Undladelse af at betale Købesummen til fastsat Tid kan tilregnes ham eller ej. Heller ikke fordres det, at Sælgeren, forinden han hæver Købet, skal have givet Køberen nogen Paamindelse om at opfylde udover det Paakrav, som det efter Bestemmelsen i Udkastets § 12 i visse Tilfælde er nødvendigt at rette til Køberen for at gøre hans Forpligtelse aktuel.

Køberens Hovedforpligtelse i Følge Aftalen er hans Pligt til at betale Købesummen.

Det følger imidlertid af Forholdets Natur, at Køberens Undladelse af i rette Tid „at træffe nogen Foranstaltning, hvorpaa Købesummens Betaling beror“ i heromhandlede Henseende maa ligestilles med hans Undladelse af at betale Købesummen. Dette bør Loven udtrykkelig gøre opmærksom paa, for at Sælgeren ikke ved Uvished herom skal hindres i at gøre Brug af en Beføjelse, med hvis Udøvelse han allerede af den Grund er opfordret til at udvise Forsigtighed, at han ved et Misgreb paa dette Punkt udsætter sig for selv at komme i Mora med Opfyldelsen af sin Forpligtelse. Ved de udhævede Ord sigtes nærmest til Køberens Undladelse af at foretage de Skridt, hvorved Købesummens endelige Betaling skal forberedes og sikres, saasom Afgivelse af Vekselaccept, Aabning af Rembours, Stillelse af Sikkerhed o. lign. Men ogsaa ethvert andet Forhold fra Køberens Side, som paa Forhaand viser hans Mangel af Evne eller Vilje til at betale i rette Tid vil, i hvert Fald efter Bestemmelsens Analogi, berettigede Sælgeren til at hæve Købet. Som Eksempler herpaa kan nævnes: Køberens Undladelse af i rette Tid at afhente Salgsgegenstanden eller at fremstille Fartøj til dens Befordring, naar Tidspunktet for Køberens Betalingspligt er bestemt ved Godsets Afhentning, Afsendelse eller ved Afladedokumenternes Fremkomst („kontant mod Konnossement“), Køberens uberettigede Afvisning af Leveringen, selv om Tidspunktet for Betalingen endnu ikke er kommet, og efter Omstændighederne Køberens Vægning ved at meddele Sælgeren Oplysning om Punkter af Mellemværendet, om hvilke denne kan være i begrundet Tvivl — alt forsaavidt det af Køberen udviste Forhold maa ventes at ville medføre, at Købesummen ikke bliver betalt i rette Tid.

Et særligt Tilfælde af sidstnævnte Art er Køberens Undladelse af i rette Tid at give Sælgeren Meddelelse om Maal, Form o. lign., hvor saadant er nødvendigt, f. Eks. ved det saakaldte Specifikationskøb. Ved

dette indenfor enkelte Brancher, saasom Tømmerhandelen, Jærn- og Tekstilindustrien, hyppig forekommende Køb, gaar selve Aftalen ud paa, at Køberen inden en fastsat Tid skal give Sælgeren Underretning om, i hvilke nærmere bestemte Dimensioner eller Nuancer indenfor et aftalt Spillerum han ønsker Leveringen effektueret. Da den endelige Størrelse af Købesummen i saadanne Tilfælde ordentligvis beror paa Indholdet af Køberens nærmere Ordre, er Afgivelsen af denne „Specifikation“ regelmæssig en „Foranstaltning, hvorpaa Købesummens Erlæggelse beror“, saa meget mere som Køberens Undladelse af Specifikation i Almindelighed ogsaa vil tyde paa manglende Villie eller Evne til at betale selve den vedtagne Grundpris i rette Tid. Det har indenfor Kommissionen været Genstand for Overvejelse, om man ikke for Tilfælde af denne Art burde foreslaa Indførelsen af en Regel svarende til Bestemmelsen i den tyske Handelslovs § 375, hvorefter Sælgeren, naar Køberen ikke sender ham Specifikation inden fastsat Tid, er berettiget til selv at træffe det Købet ellers forbeholdte Valg. Herfor kunde det tale, at Sælgeren ofte har Interesse i at fuldbyrde Købet ved effektiv Levering f. Eks. for at kunne holde en industriel Virksomhed i Gang, samt at det efter Omstændighederne kan være forbundet med Vanskelighed at fastsætte Størrelsen af den Sælgeren ved Køberens Misligholdelse paaførte Skade. Man har dog ment at burde blive staaende ved Udkastets Bestemmelser, hvorefter Køberens Undladelse af rettidig Indsendelse af Specifikation i Almindelighed vil give Sælgeren Ret til at hæve Købet og i Forbindelse hermed kræve Skadeserstatning. Dels vil dennes Størrelse som Regel kunne udfindes paa Grundlag af de foregaaede Svingninger i den vedtagne Grundpris, dels — og navnlig — er det af overvejende Betydning paa dette Punkt, hvor et Videre salg inden Leveringen saaledes at den ny Køber skal indsende

Specifikationen, er af saa stor praktisk Betydning, at bevare Overensstemmelse med fremmed Ret, der bortset fra den anførte Bestemmelse i tysk Ret ikke tilkender Sælgeren den omhandlede Beføjelse. Det skal ogsaa bemærkes, at den herhjemme brugelige Slutseddelsformular for „Handler om Jærn og Metaller direkte fra Værk“ ikke indeholder nogen Bestemmelse af denne Art, men derimod berettiger Sælgeren til, efter forudgaaet skriftlig Opfordring, straks at hæve Handlen, saafremt Specifikationerne ikke følge omgaaende.

Det fremgaar af Bestemmelsen i § 33, 1ste Punktum i Slutn., at der efter Udkastet ikke antages i Almindelighed at paahvile Køberen en Pligt til at modtage Salgsstanden eller skille Sælgeren af med den — en Pligt til saakaldet „Aftagning“ af Salgsstanden — af samme Art som eller paa lige Fod med Pligten til at betale Købesummen, saaledes at Køberens Undladelse af at opfylde den i rette Tid berettiger Sælgeren til at hæve Købet. Der er f. Eks. ingen Grund til at give Sælgeren Ret til at hæve Købet, fordi Varen ikke aftages, naar Købesummen er fuldt betalt. Paa den anden Side udelukker Bestemmelsen i § 28 ikke Sælgeren fra at hæve Købet alene paa Grund af saadan Undladelse i særlige Tilfælde, i hvilke det er af væsentlig Betydning for Sælgeren, at Køberen til aftalt Tid fjerner Salgsstanden f. Eks. efter Omstændighederne ved Salg af en Bygning til Nedrivning.

I Tilknytning til det sidst anførte skal det bemærkes, at Sælgerens Ret til at hæve Købet paa Grund af Forsinkelse fra Køberens Side i Overensstemmelse med gældende Ret og i Harmoni med Bestemmelsen om Køberens tilsvarende Ret efter § 21 er betinget af, at Forsinkelsen er af væsentlig Betydning til Skade for Sælgerens Interesse. Saaledes vil f. Eks. en kortvarig Forsinkelse med Købesummens Betaling, der aabenbart ikke skyldes Mangel paa Evne hos Køberen til rettidig

Opfyldelse, men f. Eks. kan ses at hidrøre fra Forsinkelse under Postvæsenets Besørgelse eller fra en Fejltagelse fra Køberens Side, udelukke Sælgeren fra at hæve Købet og derigennem fri sig for at opfylde et Køb, der er afsluttet til et tidligere Tidspunkts lavere Pris. Som en Omstændighed, der navnlig vil faa Indflydelse paa Bedømmelsen af Spørgsmaalet, om Forsinkelsen er af væsentlig Betydning for Sælgeren, kan det nævnes, at denne har rettet en Paamindelse til Køberen om at betale Købesummen. For Handelskøbs vedkommende maa det dog anses for stemmende med herskende Retsopfattelse, at enhver Forsinkelse med Købesummens Betaling eller med Foretagelsen af de i Paragrafen omhandlede Foranstaltninger anses for væsentlig. Det maa dog herved ikke tabes af Minde, at Køberens Udeblivelse med *en Del* af den skyldige Købesum hyppig vil gøre det klart for Sælgeren, at det indsendte Beløb af Køberen fejlagtig opfattes som fuldstændig Betaling, og derfor maa behandles efter Analogien om Mangler ved Salgsstanden jfr. herved Udkastets § 50.

Bestemmelsen i Paragrafens 2det Stykke, hvorefter Sælgeren som Regel ikke kan hæve Købet, naar den solgte Genstand allerede er overgivet til Køberen, er stemmende med gældende Ret. Med Hensyn til de i Udkastet opstillede Begrænsninger for denne Regel skal det bemærkes, at den første Begrænsning: at Sælgeren „maa anses“ at have taget Forbehold i saa Henseende, er holdt i nøje Overensstemmelse med Bestemmelsen i Konkurslovens § 16, hvoraf følger at en Aftale om „kontant“ Betaling i Almindelighed betragtes som indeholdende et saadant Forbehold, samt at den sidste Begrænsning: at Genstanden afvises af Køberen, alene drager en naturlig Konsekvens af Køberens Afvisning af Salgsstanden efter dens Modtagelse. Som en særlig begrundet Undtagelse fra Regelen i § 28, 2det Stykke maa mærkes Bestemmelsen i Udkastets § 41.

Hvad endelig angaar Sælgerens Beføjelse til at fastholde Købet i Tilfælde af Forsinkelse fra Køberens Side tiltrænger den ikke nogen nærmere Begrundelse. Kun skal det bemærkes, at Bestemmelsen i Udkastets § 31 om Reklamationspligt for Sælgeren sætter den fornødne Grænse for den utilstedelige Spekulation i Prissvingninger, som en uindskrænket Ret til at fastholde Købet vilde aabne Muligheden for, navnlig ved Køb af Genstande, som ere bestemte efter Art.

§ 29.

Bestemmelserne i § 29 om, i hvilket Omfang Sælgeren er berettiget til at hæve Købet ved Køberens Forsinkelse med Købesummens Betaling i Tilfælde, i hvilke Betalingen skal erlægges særskilt for hver enkelt af flere successive Leveringer, danne Modstykket til Bestemmelserne i § 22 om Køberens Ret til at hæve Købet ved Sælgerens Udeblivelse med en enkelt af flere successive Leveringer. Som det vil ses, er Retten til at hæve Købet ogsaa for de følgende Leveringers vedkommende her, i Modsætning til Køberens Ret efter § 22, opstillet som en Beføjelse, der regelmæssig tilkommer Sælgeren. Dette forklares derved, at Udeblivelsen med Købesummen for den enkelte Levering ordentligvis er at henføre til Køberens Mangel af Evne eller Villie til at betale, og der saaledes som Regel er Grund til at befrygte Gentagelse. Som Eksempler paa Tilfælde, i hvilke Forsinkelsen ikke giver Anledning til at befrygte en Gentagelse, kan navnlig nævnes, at en i rette Tid paa Køberens Risiko afsendt Pengeforsendelse oplyses at være gaaet tabt under Forsendelsen. Det er i øvrigt klart, at Undtagelsesreglen vil finde sin hyppigste Anvendelse i Tilfælde, i hvilke den afsluttede Kontrakt paaviselig er til Køberens Fordel.

§ 30.

Bestemmelsen i § 30 om Køberens Pligt til at svare Skadeserstatning paa

Grund af Forsinkelse er i Modsætning til Bestemmelserne i §§ 23 og 24 om Sælgerens tilsvarende Pligt begrænset til at angaa det Tilfælde, at Sælgeren hæver Købet. Det er derved ganske overladt til Retsbrugen at afgøre, om og under hvilke Betingelser der tilkommer Sælgeren, der vælger at fastholde Købet noget Krav paa Erstatning for et ved Forsinkelsen lidt særligt Tab ved Siden af hans Krav paa Renter af Købesummen efter Udkastets § 38.

Da Køberens Evne til at opfylde sine Forpligtelser frem for alt afhænger af hans økonomiske Forhold, maa Betingelserne for Indtrædelsen af hans Erstatningsansvar fastsættes i Overensstemmelse med Betingelserne for Sælgerens Ansvar efter § 24 ved Køb af Genstande, som ere bestemte efter Art. Ansvar er derfor paa draget ved Forsinkelsen, selv om denne oplyses i det givne Tilfælde ikke at kunne tilregnes Køberen. Med Overførelsen af denne strænge Regel følger ogsaa de i § 24 gjorte Undtagelser, der imidlertid næppe ville faa praktisk Betydning udenfor Tilfælde, i hvilken Forsinkelsen har Hensyn til Foretagelsen af de i § 28 nævnte „Foranstaltninger, hvorpaa Købesummens Betaling beror.“ Herved maa det imidlertid mærkes, at Regelen i § 30 efter Ordene alene finder Anvendelse, naar Sælgeren hæver Købet „i Medfør af § 28“. Er derfor Sælgerens Ophævelse af Købet begrundet i Køberens Undladelse af Salgs-genstandens rettidige „Aftagelse“, uden at en Forsinkelse af Købesummens Betaling foreligger, staar det Domstolene aabent at fastsætte Betingelserne for Køberens Erstatningsansvar i Analogi med Bestemmelsen i § 23, hvis Tilfældet findes at frembyde en større Lighed med de der omhandlede Tilfælde end med dem, som § 24 angaar.

Med Hensyn til Bestemmelsen i Paragrafens 2det Punktum om Ansættelsen af Erstatningens Størrelse „i Mangel af Bevis

for, at anden Skade er lidt“, samt Bestemmelsen i 2det Stykke om Sælgerens saakaldte Selvhjælpssalg henvises til det ved § 25 bemærkede.

§§ 31 og 32.

Bestemmelserne i disse Paragrafer om Sælgerens Pligt til under visse Omstændigheder at give Køberen forskellige Meddelelser om sit Standpunkt i Anledning af en fra Køberens Side indtraadt Forsinkelse svare i Indhold ganske til Bestemmelserne i §§ 26 og 27 om Køberens Reklamationspligt i Tilfælde af Forsinkelse fra Sælgerens Side. Der kan derfor herom henvises til Bemærkningerne til disse Paragrafer i Forbindelse med, hvad der ovenfor ved Omtalen af § 28 er anført om Sælgerens Ret til trods Forsinkelsen at fastholde Købet.

Det fremgaar af Sammenhængen i § 31, at Udtrykket „Betalingstiden“ dér er brugt som Betegnelse for det Tidspunkt, paa hvilket Køberen er pligtig at betale Købesummen (give Akcept etc.), hvilket Tidspunkt ved Køb, i hvilke Sælgeren har givet Henstand med Betalingen for en ikke nærmere fastsat Tid, i Overensstemmelse med Regelen i Udkastets § 12 først indtræder efter et Paakrav fra Sælgerens Side.

At Sælgeren efter Udkastet ikke behøver at give Køberen Meddelelse om, at han fastholder Købet, i Tilfælde, i hvilke Salgsgegenstanden er overgivet til denne, følger af, at Køberen i saa Fald efter selve den foreliggende Situation *maa* vide, at Købet vil blive fastholdt, jfr. herved § 28 i Slutn.

§ 33.

Som ovenfor udviklet giver Køberens Undladelse af i rette Tid at modtage eller afhente Salgsgegenstanden efter Omstændighederne Sælgeren Ret til at hæve Købet. Dette er Tilfældet, dels naar Køberens Undladelse heraf danner en Hindring, for

at Købesummen kan blive — eller hjemler en Slutning til, at den ikke vil blive — betalt i rette Tid, dels naar det efter Forholdets særlige Beskaffenhed er af væsentlig Betydning for Sælgeren at blive skilt af med Salgsgegenstanden til fastsat Tid. Ligesom Sælgeren imidlertid i intet Tilfælde er bunden til at gøre Brug af denne Beføjelse, men altid kan vælge at fastholde Købet, saaledes er han paa den anden Side heller ikke *berettiget* til at hæve Købet, naar Køberens Undladelse ikke har den angivne Betydning.

Ved Køberens Forsinkelse med Salgsgegenstandens Modtagelse eller Afhentning opstaar saaledes Spørgsmaalet om Forpligtelse for Sælgeren til Genstandens Bevaring for Køberen. Det vilde nu være altfor hensynsløst overfor Køberen, om Sælgeren kendtes berettiget til uden videre at prisgive Salgsgegenstanden. Dette er navnlig klart, naar Køberens Undladelse er ham utilregnelig, f. Eks. naar den skyldes en hædelig Begivenhed, der gør det umuligt for ham at afhente Godset i rette Tid, eller en tilgivelig Misforstaaelse af Retsforholdets Beskaffenhed. Men ogsaa i andre Tilfælde indeholder en saadan Ordning en unødvendig Haardhed mod Køberen, ligesom den ogsaa staar i Strid med anerkendte Retsgrundsætninger om Samfundets Interesse i Formuegodernes Bevaring. Det maa derfor paalægges Sælgeren indtil videre at drage Omsorg for Salgsgegenstanden paa Køberens Regning, for saa vidt han uden væsentlig Tilside-sættelse af sine egne Interesser er i Stand dertil.

Medens Sælgeren ved Pladskøb altid vil have let ved — selv eller gennem Fuldmægtig — foreløbig at sørge for Godsets Bevaring paa Køberens Vegne, beror det, naar Godset ved et Forsendelseskøb er kommet frem til Bestemmelsesstedet, paa Tilfældigheder, om der dersteds findes nogen Repræsentant for Sælgeren, som gennem Indehavelse af Konnossement eller

paa anden Maade er legitimeret til at tage Godset i Besiddelse. Kun hvis Sælgeren paa Bestemmelsesstedet har en saadan Repræsentant, kan der billigvis være Tale om at paalægge ham at drage Omsorg for Salgsgegenstanden. Det synes dernæst rimeligt at fritage Sælgeren for Omsorgspligt, naar han for at opnaa Besiddelsen af Godset maa staa i Forskud med større Beløb, f. Eks. til Told, Fragt og lign., eller naar Genstandens Bevaring iøvrigt paafører ham væsentlig Ulempe.

Idet Udkastet ved Forsendelseskøb alene udtaler sig om Betingelserne for Sælgerens Omsorgspligt for Godset, naar det er kommet frem til Bestemmelsesstedet, overlades det til Domstolene efter hvert Tilfældes særlige Art at afgøre, om og under hvilke Betingelser Sælgeren har at sørge for Salgsgegenstanden paa Køberens Vegne, naar der under Transporten støder noget til, som gør en Indgriben nødvendig, f. Eks. naar Godset i Strandingstilfælde lægges op i en Mellemhavn.

§ 34.

Som ovenfor bemærket er det en naturlig Begrænsning for Sælgerens Pligt til at drage Omsorg for Salgsgegenstanden, at dens Opfyldelse kan ske uden væsentlig Tilsidesættelse af Sælgerens egne Interesser. Hvis derfor Salgsgegenstandens Bevaring volder Sælgeren væsentlige Omkostninger eller Ulemper, maa der gives ham Adgang til at afhænde den og derved befri sig for enhver yderligere Omsorgspligt. Da imidlertid Afgørelsen af, hvilke Omkostninger eller hvilke Ulemper der maa anses for væsentlig — en Afgjørelse, der forøvrigt maa ske under fornøden Hensyntagen til Sælgerens særlige Forhold, f. Eks. til hans Egenskab af Handlende — i det enkelte Tilfælde kan stille sig tvivlsom, bør Sælgeren kunne befri sig for Risikoen ved herom at skulle træffe et Skøn, som Domstolene muligvis senere ville underkende, derved, at han forinden Salget op-

fordrer Køberen til at raade over Salgsgegenstanden inden rimelig Tid, saaledes at han, hvis Køberen ikke efterkommer denne Opfordring, altid erkendes berettiget til at foretage Salg af Genstanden. For at Køberen paa den anden Side kan være i Stand til at varetage sine Interesser, stiller Udkastet i Overensstemmelse med gældende Ret den almindelige Fordring til Sælgeren, at han saa vidt muligt skal give Køberen betimeligt Varsel, forinden Salg finder Sted. Denne Underretning kan Sælgeren naturligvis give i Forbindelse med den Opfordring til Køberen til at raade over Salgsgegenstanden inden rimelig Tid, ved hvilken han efter Omstændighederne kan ønske at sikre sig Berettigelsen til Salget.

Med Hensyn til Maaden for Salgsgegenstandens Afhændelse lægger det norske og det danske Udkast intet Baand paa Sælgeren, hvorimod det svenske Udkast alene tillader Salg ved offentlig Auktion. Herved er det selvfølgelig ingenlunde Mening efter det norske og det danske Udkast, at ethvert Salg underhaanden i alle Retninger er bindende for Køberen uden Hensyn til den derved opnaaede Pris. Sælgeren ifalder tvertimod ved Foretagelsen af et Underhaandssalg Erstatningspligt, naar han ikke formaar at afkræfte Køberens Paastand om, at en Afhændelse af Salgsgegenstanden burde have indbragt mere end den opnaaede Pris. Udkastet giver derfor Sælgeren Anvisning paa visse Afhændelsesmaader, som afskære Køberen fra at fremsætte Indsigelse mod den derved opnaaede Pris. Paa dette Punkt frembyder det danske Udkast nogen Forskellighed fra saavel det norske som det svenske. Alle tre Udkast anerkende vel i Almindelighed Salg ved offentlig Auktion som en for Køberen i denne Henseende bindende Afhændelsesmaade. Men det danske Udkast ligestiller hermed det under visse Betingelser — om hvilke der ganske kan henvises til det ved § 25 om Køberens Dækningskøb bemærkede — foretagne Salg ved autoriseret Mægler. Heraf følger atter,

at den efter alle Udkast fælles Betingelse for, at Auktionen kan være bindende for Køberen, nemlig: at den er forsvarlig afholdt, kan tænkes at mangle efter det danske Udkast i Tilfælde, i hvilke den efter det norske og det svenske Udkast maa erkendes at foreligge. Idet nemlig det danske Udkast anerkender Salg ved autoriseret Mægler for lige saa befriende for Sælgeren som Salg ved Auktion, kan det efter Omstændighederne forekomme, at Salg ved Mægler i det givne Tilfælde har været den eneste „forsvarlige“ Afhændelsesmaade. Dette vil navnlig være Tilfældet ved Salg af Værdipapirer, der have Kurs paa Kjøbenhavns Børs eller ved udenlandske Statspapirer, Aktier og lignende Effekter, paa hvilke Kurs noteres paa fremmede Børser, jfr. herom Konkursl. § 155 og Lov om Tvangsauktioner 9. April 1891 § 17. Ganske vist tillader det sidstnævnte Lovbud ikke Salg ved autoriseret Mægler, men dette skyldes Hensynet til at opnaa Sikkerhed for Bevarelsen af det ved Salget indvundne Beløb, og hviler saaledes paa Betragtninger, der ikke finde Anvendelse paa det heromhandlede Salg, hvis Gyldighed og bindende Virkning for Køberen efter Udkastet i intet Tilfælde er betinget af, at Salgssummen ved Deposition paa forsvarligt Sted holdes afsondret til Køberen.

Idet Udkastet ikke giver nærmere Bestemmelse om Stedet eller Tiden for Auktionens Afholdelse eller om dens Forsvarlighed iøvrigt, overlades Afgørelsen heraf til Domstolene. Med den Vejledning, som Lovgivningen om Tvangsauktion indeholder, frembyder dette ikke nogen Betænkelse af Hensyn til en mulig Frygt hos Sælgeren for Paadragselse af Erstatningsansvar ved en uforsvarlig Handlemaade.

I Tilfælde af, at Salgssummen aabenbart ikke vil kunne dække de med et Salg forbundne Omkostninger, og det derfor vilde være stridende mod Køberens Interesse at afhænde Salgsgenstanden for hans

Regning, kan der ikke anføres nogen Grund til udenfor de almindelige Regler at tilplichte Sælgeren at bevare Salgsgenstanden for Køberen, men Sælgeren maa, som det ogsaa antages efter gældende Ret, være berettiget til at skaffe Genstanden bort. Det samme gælder, naar Salg af Genstanden undtagelsesvis, f. Eks. paa Grund af et udstedt Salgsforbud, overhovedet ikke kan finde Sted.

Medens Sælgeren, naar han ikke kan hæve Købet, er indskrænket til de i § 34 hjemlede Beføjelser, følger det af de foregaaende Bestemmelser, at han, naar han paa Grund af Køberens Forsinkelse kan hæve Købet, ikke er indskrænket hertil. Han har i saa Fald efter de almindelige gældende Regler Ret til i egen Interesse at afhænde Salgsgenstanden for Køberens Regning ogsaa udenfor de i § 34 opstillede Betingelser og gøre sig betalt for Købesummen og eventuelt tillige for Erstatningskrav i det ved Salget indvundne Provenu. Da dette saakaldte Selvhjælpssalg imidlertid kun afgiver en Køberen bindende Maalestok for Salgsgenstandens Værdi, forsaavidt det er afholdt paa en efter Omstændighederne hensigtsmæssig Maade, og da der i det enkelte Tilfælde kan herske Tvivl om Salgssmaadens Hensigtsmæssighed, har Regelen i § 34 om, at Køberen ingen Indsigelse kan fremsætte mod den ved de der omhandlede Realisationsmaader opnaaede Pris, indirekte Betydning ogsaa for disse Tilfælde ved at anvise Sælgeren en Afhændelsesmaade, som Domstolene ikke ville kunne underkende. Der skal iøvrigt her erindres om, at Sælgeren i Almindelighed vil kunne fordre, at en Afhændelse af Salgsgenstanden, der er hjemlet ved Køberens Forsinkelse med Købesummens Betaling, betragtes som afholdt for Sælgerens egen Regning, naar den opnaaede Salgssum gør dette fordelagtigt for ham — nemlig i alle Tilfælde, i hvilke han paa Salgets Tidspunkt har bevaret sin Ret efter § 28 til at hæve Købet.

§ 35.

Det er en ligefrem Følge af Sælgerens Omsorgspligt, som § 35 drager, naar den *paalægger* Sælgeren at foretage Afhændelse af en Salgsgegenstand, der er udsat for hurtig Fordærvelse, eller hvis Bevaring medfører uforholdsmæssig store Omkostninger. Om dette Salg gælder naturligvis de i § 34 omhandlede Regler. Det kan imidlertid forekomme, at Anvendelsen af nogen af de Salgsmaader, som efter § 34 ere bindende for Køberen med Hensyn til den opnaaede Pris, ikke uden Skade kan oppebies. Da Salg her er en Pligt for Sælgeren, maa derfor i saa Fald Afhændelse paa en hvilken som helst anden fornuftig valgt Maade udelukke Køberen fra at gøre Indsigelse mod den opnaaede Pris. Dette udtrykkes i Udkastet saaledes, at „Genstanden skal sælges som bedst ske kan“. Da offentlig Auktion saavel efter norsk som efter svensk Ret kan afholdes ved uautoriserede Personer, har der ikke for det norske eller svenske Udkast været Trang til en tilsvarende Regel. Hverken den herved fremkomne eller de ved Omtalen af § 34 nævnte Uoverensstemmelser kunne tænkes at medføre følelige Ulemper i det økonomiske Samkvem mellem Landene.

Det vil bemærkes, at § 35 ikke medtager det Tilfælde, at Salgsgegenstanden er udsat for hurtigt Prisfald. Skønt noget kunde tale for ogsaa i saa Fald at *tilpligte* Sælgeren at realisere for Køberens Regning, har man dog ment ikke at burde foreslaa dette, da en saadan Regel ofte vil fremtvinge Salg af Genstanden i Tilfælde, i hvilke en fornuftig Afvejelse af Køberens Interesse tilsiger at afvente Muligheden for Indtrædelsen af gunstigere Konjunkturer.

§ 36.

Med Pligten for Sælgeren til Opbevaring og eventuelt Salg af Genstanden følger naturlig en Ret for Sælgeren til Godtgørelse for de dertil lovlige medgaaende Om-

kostninger. Denne Ret til Godtgørelse maa tilkomme Sælgeren, hvad enten Forsinkelsen er Køberens tilregnelig eller ej og uden Hensyn til, at Salgsgegenstanden eller dens Udbytte ikke kommer Køberen til Gode, f. Eks. fordi Genstanden tilfældig gaar til Grunde. Kravet omfatter ikke blot de til Opbevaringen, Salget eller det forgæves Tilbud til Køberen medgaaende Omkostninger, men overhovedet enhver Omkostning, som er paaført Sælgeren ved Foretagelsen af noget af de Skridt, som det efter §§ 33, 34 og 55 er ham paalagt eller tilladt at foretage, derunder ogsaa Udgifterne til Genstandens Bortskaffelse i Medfør af § 34 i Slutn. Derimod ligger Sælgerens Ret til Godtgørelse for Skade eller Tab, som han kan have lidt derved, at han ikke i rette Tid er bleven skilt af med Salgsgegenstanden i Tilfælde, i hvilke en egentlig Aftagelsespligt paahviler Køberen, f. Eks. Godtgørelse for Skade, som Salgsgegenstanden har paaført andre Ting, udenfor Reglen i § 36, hvilket i Udkastet er antydnet ved Udtrykket „*forøget*“ Omkostning. I dette Udtryk ligger ogsaa en Henviisning til, at Besparelser eller Udbytte, som Sælgeren har haft ved at beholde Salgsgegenstanden, bliver at fradrage i Sælgerens Erstatningskrav efter § 36.

Den i Paragrafens Slutning Sælgeren hjemlede Ret til at holde Genstanden tilbage til Sikkerhed for Erstatningskravets Opfyldelse er utvivlsomt stemmende med gældende Ret.

§ 37.

Det følger af almindelige Retsgrundsaetninger, at Fordringerne til den Grad af Omsorg for Salgsgegenstanden, som Sælgeren under en Forsinkelse fra Køberens Side er pligtig at udvise, og hvis Tilsideaetelse medfører Erstatningsansvar for ham, maa fastsaettes under rimelig Hensyntagen til, at Omsorgen alene er en Byrde for Sælgeren, som er paalagt ham i Køberens Interesse. Da der ikke kan opstilles

noget bestemt Maal, har Udkastet overladt Afgørelsen heraf til det frie Dommerskøn.

Derimod bestemmer Udkastet i § 37 udtrykkelig, at Køberens Faren for den hændelige Undergang eller Forringelse af Salgsstanden, som indtræffer under en Forsinkelse fra hans Side. Ogsaa dette er fast antaget i Praksis som hjemlet ved almindelige formueretlige Grundsætninger, hvorefter Sælgerens Krav paa Købesummen er uafhængigt af Salgsstandens Skæbne, saa længe Køberens Forhold hindrer Sælgerens Frigørelse ved Levering. Medens Anvendelsen af denne Sætning ikke frembyder Vanskelighed ved Køb af en bestemt Salgsstand, maa der gives en nærmere Bestemmelse af Betingelserne for Sætningens Anvendelse paa Køb af Genstande, som ere bestemte efter Art. Paa den ene Side kan det naturligvis ikke være tilstrækkeligt til Overførelse af Faren paa Køberens, at der hos Sælgeren forefindes Genstande, med hvilke Købet kunde have været opfyldt, saaledes at en hændelig Undergang af alle eller nogle af disse Genstande rammer Køberens. Paa den anden Side kan det heller ikke til Risikoen Overgang paa Køberens som almindelig Regel fordres, at Køberens har modtaget Underretning fra Sælgeren om, at bestemte Genstande ere udskilte for ham, saaledes at Sælgeren derved er bleven *bunden* til Levering af netop disse Genstande. Dette Krav vilde dels kunne føre til Bevisvanskeligheder med Hensyn til Spørgsmaalet, om Køberens virkelig har modtaget en til hans Adresse sendt Underretning, dels efter Omstændighederne afskære Sælgeren fra at kunne overføre Risikoen paa Køberens, f. Eks. naar dennes Adresse er ham ubekendt, eller naar Køberens afviser Sælgerens Meddelelse. Det maa ogsaa i Almindelighed anses for tilstrækkelig betryggende for Køberens, at Genstande, hvorved Aftalen kan opfyldes, forefindes individualiserede hos Sælgeren paa en saadan Maade, at der ikke kan herske nogen fornuftig

begrundet Tvivl om, at Sælgeren paa Tidspunktet for den tilfældige Undergang eller Forringelse ogsaa virkelig har tilsigtet at opfylde Aftalen ved Levering af disse Genstande. Som Eksempler paa Tilfælde, i hvilke Sælgeren saaledes har „udskilt Genstande for Køberens“, som Udkastet udtrykker sig, kan nævnes: Mærkning af Genstandene med Køberens særlige Mærke, deres Overgivelse til en Fragtfører under Køberens Adresse, og efter Omstændighederne selve deres Tilstedeværelse i den bestemte Mængde og de særlige Dimensioner, Nuancer, Former etc., i hvilke de efter Aftalen skulle leveres. Det er naturligvis iøvrigt ligegyldigt for det heromhandlede Spørgsmaal, om en saadan Udskilning først er sket efter Forsinkelsens Indtræden eller allerede har fundet Sted forinden dette Tidspunkt. Heller ikke fordres det, at Genstandene skulle forefindes udskilte netop paa det Sted, der ifølge Aftalen er at anse som Leveringssted. Paa den anden Side maa det vel erindres, at Reglen om, at Sælgeren ved Udskilning af Genstande for Køberens, der er skyldig i Forsinkelse, kan overføre Risikoen paa denne, er undergivet de Begrænsninger, der følge af Aftalen eller af gældende Sædvane. Hvad særlig angaar den sidstnævnte Begrænsning, er det en i Handelsforhold meget udbredt Sædvane, at Risikoen først overgaar paa Køberens ved Sælgerens Afsendelse af en Meddelelse om, at Udskilning har fundet Sted, efter Omstændighederne endog først ved Køberens Modtagelse af saadan Meddelelse. Denne Sædvane er navnlig begrundet i Køberens Interesse i at blive sat i Stand til gennem Forsikring at dække sig imod Følgerne af, at Risikoen for Salgsstanden hviler paa ham. Udenfor Forhold, for hvilke en Sædvane af dette Indhold er gældende, paahviler det dernæst ofte Sælgeren at sende Køberens saadan Meddelelse som en Pligt, hvis Tilsidesættelse medfører Erstatningsansvar for det Tab, som Køberens lider derved, at han ikke

er bleven sat i Kundskab om Udskilningen.

§ 38.

Bestemmelserne i Udkastets § 38 om „Renter af Købesummen“ ere for Handelskøbs Vedkommende — med nogen Forskel i Formuleringen — i Indholdet overensstemmende efter alle de tre Udkast. Udkastets Regler for disse Køb stemmer ogsaa overens med, hvad der i Følge Handelssædvane maa antages for at være gældende dansk Ret baade med Hensyn til selve Pligten for Køberen til at svare Renter af Købesummen og med Hensyn til Fastsættelsen af Rentens Størrelse til 6 pCt. p. a.

Medens Renten ved Køb, i hvilke der er givet Henstand med Betalingen for en bestemt Tid, naturligvis først paaløber fra Kredittidens Udløb og saaledes altid er at anse som en egentlig Morarente, fastsætter Udkastet for alle Handelskøb, i hvilken saadan Henstand ikke er givet, Begyndelsestidspunktet for Rentens Paaløb til Leveringens Tidspunkt. Under denne Regel gaar da ikke blot de egentlige Kontantkøb, i hvilke det er Meningen, at Betalingen skal erlægges straks ved Salgsgegenstandens Levering, og hvor det derfor ogsaa er umiddelbart indlysende, at Renten bør paaløbe fra Leveringens Tidspunkt, men ogsaa de navnlig i den mindre Handel hyppig forekommende Køb, i hvilke der udtrykkelig eller stiltiende gives Henstand med Betalingen for en mere eller mindre ubestemt angiven Tid f. Eks. „til Saisonens Slutning“, „til Artiklen er indarbejdet“, „til Høsten er endt“, eller endog „indtil videre“, „indtil det passer Køberen“ o. l. Ogsaa for saadanne Købs Vedkommende gaar imidlertid den herskende Handlopfattelse her som andetsteds bestemt ud paa, at Renten — som i Udkastet fastsat — skal svares fra Leveringen uden Hensyn til, at Tidspunktet for Køberens Betalingspligt da endnu ikke er inde, saaledes at Bestemmelserne i denne

Del af Paragrafen altsaa ikke i sit fulde Omfang angaar den egentlige Morarente, hvorfor Paragrafen ogsaa er anbragt i et Afsnit for sig, og ikke under Afsnittet „Om Forsinkelse fra Køberens Side“. Forklaringen af denne Regel maa søges deri, at Priserne alene kunne ansættes for Køb pr. Kontant og for Køb med Henstand for en bestemt Tid, derimod ikke for Køb, i hvilke Sælgeren ikke kan regne med Købesummens Indgang til noget bestemt Tidspunkt. Det er derfor blevet en naturlig, sædvanemæssig Opfattelse, at Prisen i saadanne Tilfælde er fastsat som en Pris pr. Kontant, hvoraf følger, at Køberen har at svare Rente for hele Tiden fra Leveringen indtil Betalingen.

Ved Forsendelseskøb er det paa den anden Side formentlig i vide Kredse Handelsbrug, at Sælgeren ikke beregner sig Rente, naar Betalingen erlægges ved Af-ladedokumenternes Modtagelse eller, saafremt Forsendelsen sker uden Benyttelse af saadanne Dokumenter, straks ved Godsets Fremkomst. Naar Køberen derimod ikke betaler til dette Tidspunkt, faar Bestemmelsen om hans Pligt til at svare Renter af Købesummen fra Leveringen sin fulde Betydning.

Det er klart, at Køberen ikke ved at hindre Levering kan blive befriet for at svare en Rente, som han skulde have svaret, hvis Levering havde fundet Sted, hvorfor Bestemmelsen om Køberens Pligt til at svare Rente fra Leveringen maa suppleres med en Regel om, at Renten, hvis Leveringen ved Køberens Forhold er bleven forsinket, paaløber fra den Tid, da Forsinkelsen indtraadte — hvilket Tidspunkt ikke nødvendigvis falder sammen med det Tidspunkt, da Leveringen skulde have fundet Sted eller „Leveringstiden“ i Udkastets Forstand jfr. f. Eks. § 18. For- saavidt denne Bestemmelse vil medføre, at Sælgeren i Tilfælde af Køberens Forsinkelse med at afhente eller modtage kan beregne Renter fra et Tidspunkt, paa hvil-

ket han endnu ikke for Køberens Regning har udskilt bestemte Genstande, hvormed han vil opfylde, kunde det imod den tænkes indvendt at Sælgeren ikke bør have Krav paa Rente af Købesummen for et Vareparti, som han kan have gjort sig selv paa anden Maade nyttigt. Imod denne Betragtning maa det dog anføres, at Sælgeren i et Tilfælde af denne Art, i hvilket Køberen jo til enhver Tid kan fordre Levering, maa holde et saa meget større Varelager disponibelt og derfor har et naturligt Krav paa Renter fra den Tid af, da han har været beredt paa Levering.

Ved Køb, der ikke ere Handelskøb, frembyder de tre Udkast enkelte indbyrdes Forskelligheder, væsentlig begrundet i det Hensyn, som man fra norsk og svensk Side har ment at maatte tage for at bevare Overensstemmelse med den gældende Lovgivning for andre Retsforhold. I Realiteten stemmer Udkastene dog overens ved Bestemmelsen om, at Køberne i disse Køb har at svare Rente af Købesummen fra Kredittidens Udløb, naar der er givet ham Henstand med Betalingen for en bestemt Tid, kun at Rentens Størrelse efter det svenske Udkast ved dettes Henvisning til Handelsbalkens Kap. 9 § 10 ogsaa her er fastsat til 6 pCt. aarlig, medens den efter det danske og det norske Udkast er sat til 5 pCt. aarlig.

Derimod bestemmer alene det danske Udkast, at Køberen ogsaa i disse Køb skal svare Rente af Købesummen, naar saadan Henstand ikke er givet, nemlig 5 pCt. aarlig fra „den Tid, da Betaling skulde have været erlagt“. Denne Regel omfatter saaledes — foruden de ovenfor nævnte Tilfælde af Køb med Henstand for en bestemt Tid — baade Tilfælde af Køb mod kontant Betaling og Køb med en Henstand af den ovenfor omhandlede ubestemte Art. Ved de kontante Køb giver Udgangspunktet for Rentens Beregning sig af sig selv, da Betalingen her i Følge Aftalen skal erlægges samtidig med Leve-

ringen. Ved Køb, i hvilke der er givet Køberen Henstand paa ubestemt Tid, er Indtrædelsen af Køberens aktuelle Betalingspligt derimod afhængig af, at Sælgeren retter et Paakrav til Køberen paa et Tidspunkt, paa hvilket Købesummen kan kræves betalt. I Overensstemmelse med den Mening, som der fra begge Parter Side normalt forbindes med henholdsvis Tilsendelsen og Modtagelsen af en Regning paa et saadant Tidspunkt, bestemmer Udkastet, at Renten paaløber fra Regningens Modtagelse, uden at yderligere Paakrav er fornødent, d. v. s., at Tilsendelse af Regning under den angivne Betingelse i denne Henseende regnes som et Paakrav.

Bestemmelsen om Køberens Pligt til udenfor Handelskøb at svare Rente af Købesummen fra det angivne Tidspunkt vil være ny i dansk Ret, der nu kun giver Sælgeren Krav paa Rente fra det Tidspunkt, da han lovlig søger sin Ret jfr. Lov 6. April 1855 § 3. Kommissionen nærer dog ingen Betænkelighed ved at foreslaa denne Bestemmelse indført og dermed imødekomme et saavel af „Provins-handelsforeningernes Fællesudvalg“ i et til Kommissionen indsendt Andragende som et af „Den danske Handelsstands Fællesrepræsentation“ i dens ovenfor omtalte Erklæring endog meget indtrængende udtalt Ønske, Det maa nemlig erkendes at være det eneste naturlige, at Køberen, der forsømmer at betale i rette Tid — og denne Del af Bestemmelsen i § 38 handler udelukkende om saadanne Tilfælde —, svarer Renter af den Sælgeren lovlig tilkommende Kapital, som Køberen sidder inde med. Man kan ikke med Vægt henvise Sælgeren til at skaffe sig Renter af Købesummen ved Anlæggelse af Søgmaal. Dels gør den stadig skærpede Konkurrence, der opfordrer Sælgeren til at vise Varsomhed med retslig Inddrivelse af udestaaende Købesummer, dette Vaaben til et tveægget Sværd i Sælgerens Haand, dels vil Sælgeren

ved en saadan Fremgangsmaade kunne give Stødet til en Konkurserklæring som ellers kunde have været undgaaet. Disse Ulemper ved den gældende Ordning føles saa meget haardere, som den urimelige Længde af Forældelsesfristen efter vor Ret faktisk fjærner enhver bestemt Grænse for den Langmodighed, som Sælgeren af Konkurrencehensyn kan blive nødsaget til at udvise. Dertil kommer endelig, at en Bestemmelse som den foreslaaede for saa vidt er i Købernes egen Interesse, som Priserne for Kontant-Køb ellers for i nogen Maade at dække Rentetabet ville blive sat højere, saaledes at den Køber, der betaler ved Varens Levering derigennem kommer til at betale for de andre Købere, der gøre Brug af den rentefri Henstand, som Sælgeren faktisk maa give. Det er ogsaa Kommissionen bekendt, at Sælgerne indenfor forskellige Brancher paa ikke faa Steder have formaaet uden Støtte i gældende Ret at faa gennemført det som en almindelig Regel, at Køberne svare Rente af Købesummen med 6 pCt. aarlig fra Forfaldsdagen. En Lovbestemmelse af det i Udkastet foreslaaede Indhold vil derfor gøre god Nytte ogsaa til Fjernelse af den Ulighed mellem de forskellige Kredse, som herefter er til Stede, saa vel som til Afskærelse af de nu ofte opstaaende Tvistigheder om, hvorvidt en Ret til Beregning af Rente er begrundet ved den mellem Parterne stedfindende Skik og Brug, ved Bemærkning paa Fakturaen etc.

Hvad angaar den Uoverensstemmelse, der ved Antagelsen af Udkastenes Bestemmelser vil blive mellem Lovgivningerne i de tre Lande paa dette Punkt, skal det bemærkes, at den ikke vil være af videre Betydning for Omsætningen mellem Landene, der kun i ringe Grad foregaar ved Afslutning af Køb, der ikke ere Handelskøb. Det maa derhos ikke glemmes, at Forholdet i de tre Lande selv med en formel Overensstemmelse i Affattelsen af § 38 dog paa Grund af Forskellighederne

i de gældende Forældelsesregler i Realiteten vil stille sig forskelligt.

Hvad angaar Størrelsen af Renten ved disse Køb har man ikke ment at burde foreslaa den sat højere end til 5 pCt. aarlig, idet der næppe udelukkende kan tages Hensyn til, hvad Sælgeren, der maa undvære sin Kapital, derved i Almindelighed taber, men formentlig ogsaa bør ses hen til, hvad Køberens ved Forsinkelsen med Købesummens Betaling derved kan antages at indvinde.

Ved Indførelsen af den heromhandlede Bestemmelse om Rente af Købesummen maa der vel erkendes at ville fremkomme en i Forhold til vore øvrige obligationsretlige Regler enestaaende Bestemmelse for Løsørækøb. Men ligesom det ved Køb af faste Ejendomme meget sjældent vil forekomme, at der ikke er truffet Aftale mellem Parterne om Forrentning af Købesummen, jfr. ogsaa Lov om Tvangsauktioner 9. April 1891 § 22 i Slutn., saaledes maa det ogsaa erindres, at de Grunde, der ved Køb medføre Hyppigheden af Forsinkelser med Vederlagets Betaling, ikke gøre sig gældende med tilnærmelsesvis samme Styrke ved andre Obligationsforhold, i hvilken Henseende det er af Interesse at lægge Mærke til, at selve denne Forskel allerede bestod efter Romerrettens Regler, der hjemlede en legal Ret til Rente af Vederlagssummen ved Køb, men ikke ved andre obligationsretlige Retsforhold, saaledes navnlig ikke ved Leje. Udlejerens Krav paa Lejesummer nyder ogsaa efter gældende Ret i anden Henseende værdifulde Begunstigelser, som ikke ere tilstaaede Sælgerens Krav paa Købesummen.

I det Omfang, hvori Udkastet hjemler Sælgeren Ret til Rente af Købesummen, vil det sikkert ogsaa findes naturligt at ophæve Bestemmelsen i L. 6. April 1855 § 3 om Forhøjelse af Renter fra den Dag, Fordringshaveren søger sin Ret.

Det fremgaar af Indholdet af § 38, at Paragrafen alene giver en Regel om

Sælgerens Ret til Godtgørelse for det Tab, som han lider ved selve Afsavnet af Købesummen. Det er derfor ikke udelukket ved Paragrafens Bestemmelser, at Sælgeren kan have gyldigt Krav paa Erstatning for det Tab, han paa anden Maade har lidt ved Køberens Forsinkelse f. Eks. for Udgifter ved et forgæves Leveringsforsøg.

Om Køberens manglende Betalingsevne. § 39.

Udkastets § 39 giver for alle Køb en Regel, svarende til den, der i Sølovens § 166 er givet for Salg af Varer, for hvilke der er udstedt Konnossement, nemlig at Sælgeren er berettiget til at holde Varen tilbage eller hindre dens Udlevering til Køberen, naar denne efter Kontraktens Afslutning ved Insolvens er bleven ude af Stand til i rette Tid at opfylde sine Forpligtelser. Mod en Udvidelse til andre Salg af denne Berettigelse for Sælgeren, som Søl. § 166 alene har haft Anledning til at hjemle, for saa vidt angaar Retten til at hindre Udlevering af Varer, der allerede ere forsendte fra Leveringsstedet, den saakaldte „Standningsret“, vil der næppe fra nogen Side blive rejst Indsigelse. Ikke blot praktiseres en saadan Regel uden positiv Støtte i gældende Ret i videste Omfang af Sælgere i Handelsforhold overfor Køberens Konkursboer uden Modstand fra Boernes Side, men Regelen er ogsaa stemmende med almindelig evropæisk Ret, jfr. saaledes den tyske borgerlige Lovbogs § 321, smh. m. den tyske Konkurslov 20. Maj 1898 § 44, Schweiz. Art. 96, Sale of Goods Act Sectt. 41 ff. og 44 ff., den franske Handelslovbogs Artt. 576—578 samt gældende norsk Konkurslov 6. Juni 1863 § 40 og svensk Konkurslov 18. Sept. 1862 § 38.

Medens der saaledes ikke i Almindelighed kan være nogen Tvivl om Regelens Formaalstjenlighed for alle Salg, kan der

rejses Spørgsmaal om, hvorledes den Betingelse: at Køberen er bleven ude af Stand til at opfylde sine Forpligtelser, nærmere skal udformes. Givet er det — hvad ogsaa alle de anførte Lovbestemmelser anerkende —, at denne Betingelse foreligger, naar Køberens Bo efter Salgets Afslutning er taget under Konkursbehandling. Men det er ogsaa almindelig antaget samt hjemlet ved Søl. § 166, at — for Handlendes Vedkommende — Betalingsstandsning og — for alle Skyldneres Vedkommende — det resultatløse Eksekutionsforsøg maa ligestilles med den Køberen overgaaede Konkursklæring som Bevis for dennes Insolvens. Udkastet bliver imidlertid ikke staaende herved, men medtager, i Lighed med bl. a. den anførte tyske § 321 samt de engelske og franske Lovbestemmelser, ethvert Tilfælde, i hvilket Køberens „Formueforhold ere blevne saaledes forværrede, at han maa antages at ville være ude af Stand til at betale Købesummen, naar den forfalder.“

Mod en saa vidtgaaende Regel kan den Indvending ventes fremsat, at den aabner en vis Adgang til Offentliggørelse af selv en solvent Købers Forretningsforhold derigennem, at Sælgeren, som under Paaberaabelse af Insolvens hos Køberen nægter Opfyldelse og derfor sagsøges af Køberen, under denne Retssag kan indkalde Køberens Kontorpersonale, Forretningsvenner og andre som Vidner om hans Forretningsforhold og fordre deres Forklaring herom samt forlange hans Handelsbøger fremlagte etc. Men herimod maa det gøres gældende, at Sælgeren ikke bør gaa tabt af sin Tilbageholdelsesret eller Standningsret overfor en virkelig insolvent Køber, selv om det endnu ikke er kommet til saadanne Yderligheder som Betalingsstandsning eller Eksekution, ligesom ogsaa den fremhævede Fare næppe er af større Betydning, idet Sælgeren efter vore almindelige processuelle Regler ingen Ud-sigt har til at komme nogen Vegne med

løse Paastande om Insolvens hos Køberen. Handelsstandens Fællesrepræsentation har da heller ikke i sin Erklæring over det tilsendte Udkast fremsat nogen Indvending paa dette Punkt.

Paa den anden Side kommer efter Udkastet en Mangel af Betalingssevne hos Køberen, der ikke er fastslaaet ved Konkurs, Betalingsstandsning eller forgæves Eksekutionsforsøg, alene i Betragtning, naar den er indtraadt efter Købets Afslutning. En modsat Regel vilde let føre til, at Sælgeren undlod forinden Købet at skaffe sig de efter Omstændighederne mulige Oplysninger om Køberens Soliditet, og saaledes i Strid med de i Forretningstilværelsen for Tiden stærkt raadende Bestræbelser fremmer en usund Kreditgivning.

Ved Antagelsen af den omhandlede Regel maa selvfølgelig Sølovens § 166 undergives en tilsvarende Udvidelse. Forslag herom er fremsat i Forbindelse med nærværende Udkast.

Naar efter Udkastet Sælgeren selv ved Kreditkøbet erkendes berettiget til at hindre Salgsgenstandens Udlevering til en i den angivne Forstand insolvent Køber, ligger det i Sagens Natur, at den i Udkastets § 15 indeholdte Bestemmelse om, at Sælgeren ved Forsendelseskøb ikke kan undlade at afsende Godset, i de samme Tilfælde maa vige, d. v. s., at der maa gives Sælgeren Ret til at holde Salgsgenstanden tilbage. Forsaavidt faar Bestemmelsen i § 39 ogsaa Betydning for Køb, i hvilke der ikke er givet Hønstand med Købesummens Betaling.

Ligesom det er hjemlet ved Konkurslovens § 16 samt ved Søl. § 166, forudsætter ogsaa Udkastet, at Køberens Konkursbo er berettiget til at indtræde i Købet i Stedet for Køberen. Men medens Sølven som Betingelse for Boets Indtræden kræver, at dette straks og uden Hensyn til, at Køberens Handlingstid endnu ikke er kommen, betaler Købesummen fuldtud, lader Konkursloven det i denne Henseende

være tilstrækkeligt, at Boet overtager en Forpligtelse til at betale Købesummen til Forfaldstid som Massegæld. Udkastet indtager her et Mellemandspunkt, idet Boet, naar Tiden for Leveringen er kommen, kun erkendes berettiget til at indtræde imod at stille betryggende Sikkerhed for Købesummens Betaling til Forfaldstid, saafremt Sælgeren derom fremsætter Forlangende. Paa den ene Side synes det nemlig lidet rimeligt med Sølven at give Sælgeren Krav paa Betaling af Boet forinden den aftalte Forfaldstid, men paa den anden Side bør formentlig Sælgeren, naar Leveringstiden er kommen, ogsaa være sikret mod den Mulighed, at Boet viser sig ikke at være i Stand til at opfylde de ved Indtrædelsen paatagne Forpligtelser. Det kan nemlig indtræffe, som det ogsaa af og til er forekommet hos os, at et Konkursbo gaar fallit, d. v. s. at det ikke engang har tilstrækkelige Midler til at dække Omkostningerne ved Boets Bestyrelse og de Forpligtelser, som Boet selv har paadraget sig, medens omvendt et Konkursbo, der virkelig er i Stand til at bestride Indtrædelsen i Købet, næppe ved Kravet om Sikkerhedsstillelse vil blive hindret i at indtræde i Handelen, naar denne er fordelagtig for Boet, idet den fornødne Sikkerhedsstillelse da let vil kunne skaffes til Veje. — Ogsaa paa dette Punkt maa Sølven ved Antagelsen af Udkastets Regel naturligvis ændres til Overensstemmelse hermed.

Er det saaledes en Betingelse for, at Boet kan fastholde Købet, at det, naar Leveringstiden er kommen, paa Sælgerens Opfordring stiller betryggende Sikkerhed for Købesummens rettidige Betaling, maa dette saa meget desto mere gælde, naar den insolvente Køber ønsker selv at fastholde Købet i Tilfælde, i hvilke Boet ikke vil indtræde. At paa den anden Side Køberen, naar han er i Stand til at sikre Sælgeren Aftalens Opfyldelse, ikke bør være afskaaren herfra, men bør have Adgang til at gøre sig For-

delen ved en gunstig Handel nyttig, synes indlysende. Man har derfor heller ikke anset det for nødvendigt at udtale dette udtrykkelig, saa meget mindre som Forholdet er særdeles upraktisk.

Som det vil ses indeholder Udkastet intet om, hvorvidt Sælgeren, naar han i Medfør af § 39 hæver Købet, i Køberens Konkursbo gyldig kan fremsætte Krav paa Erstatning for det Tab, han lider ved, at Købet ikke gaar endelig i Orden. Det har derfor i denne Henseende sit Forblivende ved de hidtil gældende Regler, hvorefter Sælgerens Benyttelse af Retten til at hæve Købet paa Grund af Køberens Insolvens ikke kan antages at afskære ham fra at gøre noget efter almindelige Regler hjemlet Erstatningskrav gældende i Køberens Konkursbo.

Om Sælgerens Forpligtelse til, naar han hæver Købet, at tilbagegive Køberen, hvad han paa sin Side har modtaget i Betaling, maa henvises til Udkastets § 57.

§ 40.

Denne Paragraf indeholder kun en Gengivelse for Købs Vedkommende af, hvad der efter Konkurslovens § 16 allerede nu er gældende for alle gensidig bebyrdende Retshandler. Det er saaledes ogsaa i Overensstemmelse med dette Lovbud, at den Boet i Almindelighed indrømmede Frist af 3 Uger til at træffe Valget mellem, om det vil indtræde i Købet eller ej, hverken tilkommer det, naar Tiden for Leveringen eller naar Tiden for Købesummens Betaling indtræder tidligere. Paa den anden Side kan det ikke med Billighed fordres, at Boet forinden Leveringstiden skal stille Sælgeren Sikkerhed for Købesummens rettidige Betaling, idet Sælgeren indtil dette Tidspunkt er tilstrækkelig beskyttet ved Indhavelsen af Salgsgegenstanden.

Den mindre Forskellighed i Affattelsen, der er mellem det danske Udkast paa den ene Side og det norske og det svenske Udkast paa den anden Side, er begrundet i

Ønsket om for den danske Teksts Vedkommende saa vidt muligt at bevare Overensstemmelse med Regelen i Konkursl. § 16.

§ 41.

Bestemmelsen i denne Paragraf om, at Sælgeren kan kræve det Solgte tilbage fra Konkursboet, hvis det efter Konkursens Begyndelse er overgivet til Boet, maa antages at være ny i dansk Ret. Bestemmelsen, der stemmer overens med tilsvarende Bestemmelser i forskellige fremmede Retsforfatninger, er væsentlig motiveret ved den Betragtning, at Boet ikke har noget retfærdigt Krav paa at blive beriget paa Bekostning af den Sælger, der af tilfældige Grunde er blevet afskaaret fra at benytte sig af sin Ret efter § 39 til at hindre Udlivering til Boet, f. Eks. fordi han har været uvidende om Konkursen eller i Tilfælde af Konnossement-Salg ikke har beholdt noget Eksemplar af Konnossementet for sig selv og heller ikke i rette Tid har kunnet faa gjort Arrest i Varen. Vil Boet beholde det Modtagne, maa det betale Købesummen eller stille Sikkerhed som efter § 39.

Har Boet afhændet Gegenstanden eller iøvrigt for egen Regning raadet saaledes over den, at den ikke kan tilbageleveres i væsentlig uforandret Stand, er det en naturlig Følge af denne i Forhold til Sælgeren retstridige Fremgangsmaade, at Sælgeren bliver berettiget til at anse Boet som indtraadt i Købet, saaledes at det maa betale Købesummen fuldtud. Herved er intet sagt om, hvorvidt Sælgeren ogsaa overfor Tredjemand har bevaret sin Vindikationsret, saa lidt som om hvorvidt Sælgeren i Anledning af Salget kan rejse Erstatningskrav mod Boet.

Det kan naturligvis forekomme, at Sælgeren med fuldt Kendskab til den indtraadte Konkurs overgiver Salgsgegenstanden til Boet for i dette at kunne konkurrere for Købesummen. I saa Fald følger det af Udkastets § 1, at Reglerne i § 39 ikke komme til Anvendelse.

Ved Lovfæstelsen af en Bestemmelse med det angivne Indhold maa Søl. § 166 undergives en tilsvarende Udvidelse, hvorom henvises til det derom fremsatte Forslag.

Som det vil ses, hjemler Udkastet ingen Udtagelsesret for Sælgeren i Tilfælde af, at Salgsgenstanden er overgivet til Køberen forinden Konkursen og fra ham overgaaet til Boet. At Forholdet ogsaa her er et ganske andet end i det af § 39 omfattede Tilfælde behøver ikke nogen nærmere Udvikling.

Om Mangler ved Salgsgenstanden.

§ 42.

Paragraf 42 giver Regler om de Beføjelser, der tikomme en Køber af en individuelt bestemt Genstand, naar denne findes at lide af en Mangel. I Overensstemmelse med gældende Ret samt med de ved Udkastets Regel om Sælgerens Forsinkelse fulgte Grundsætninger, gaar Udkastet ud fra, at Køberens Beføjelser i Anledning af Mangelen med Undtagelse af Retten til Skadeserstatning tilkomme ham, uanset at Sælgeren har savnet Adgang til Kendskab om Mangelens Tilstedeværelse, og uanset, at han ikke har garanteret imod Mangelen, og der saaledes intet kan lægges ham til Last i saa Henseende. Det vilde ogsaa være ubilligt, om Sælgeren som Vederlag for en med Mangel behæftet Salgsgenstand i noget Tilfælde skulde kunne tilegne sig en Købesum, hvis Størrelse er fastsat under Hensyn til, at ingen Mangel forefindes ved Genstanden. Ganske vist kan Køberen selv have købt og betalt Genstanden som mangelfri, men der tilkommer ham da de samme Beføjelser overfor hans egen Sælger og saaledes videre, indtil den rammes, hvem Tabet naturligst tilsidst bør falde paa. Den Beskyttelse, som Sælgeren

kan trænge til mod uventede Tab i Anledning af Mangelen, maa ydes ham ved at paalægge Køberen en Pligt til Undersøgelse og Reklamation samt ved Indførelse af en særlig kort Forældelsesfrist, jfr. herom §§ 47, 51, 52 og 53. — Det kan naturligvis forekomme, at Genstanden er solgt med saadant Forbehold, at Køberen skal nøjes med det „som den er eller forefindes“, „som den falder“, „hvad enten den er bedre eller daarligere“ o. s. v. („tel-quel“), hvilket atter har Indflydelse paa Fastsættelsen af Købesummens Størrelse. I saa Fald følger det af Udkastets § 1, at Reglerne i § 42 ikke finde Anvendelse, jfr. ogsaa om Salg ved Auktion Udkastets § 48.

Bortset fra Regelen i § 44 om, hvilket Tidspunkt der bliver at lægge til Grund ved Afgørelsen af, om en Genstand er behæftet med en Mangel, indeholder Udkastet ingen Bestemmelse af Mangelens Begreb. Afgørelsen maa derfor træffes af Domstolene i Overensstemmelse med den almindelige Retsopfattelse. Herefter vil det i Almindelighed blive anset som en „Mangel“ ved Salgsgenstanden, at dens Tilstand gør den uskikket eller mindre egnet til dens sædvanlige Brug eller til den Brug, som Genstanden ifølge Aftalen har maattet forudsættes at skulle anvendes til af Køberen. Ligesom det almindelige Mangels-Begreb saaledes til en vis Grad har Hensyn til den enkelte Købeaftales Indhold, saaledes ville naturligvis særlige Aftaler mellem Køber og Sælger kunne baade udvide og indskrænke Omraadet. Gaar Aftalen ud paa, at Egenskaber, hvis Tilstedeværelse der ved et Køb af saadanne Genstande i Almindelighed lægges Vægt paa, ikke behøve at forefindes, er det dog regelmæssig en naturlig Forudsætning for Aftalens forbindende Kraft for Køberen, at Sælgeren ikke svigagtig har skjult Mangelen.

Det stemmer med gældende Ret, at Køberen i Almindelighed kan hæve Købet, naar Salgsgenstanden lider af en Mangel i den angivne Forstand. Den Begrænsning,

som Udkastet opstiller for denne Regel, nemlig: at Mangelen ikke maa anses som uvæsentlig, har ogsaa sikker Hjemmel i vor Praksis. Afgørelsen af, om en Mangel bør anses som uvæsentlig, maa — ligesom Afgørelsen af, om en Mangel i retlig Forstand overhovedet findes ved Salgsstanden — træffes under Hensyn til de særlige Forhold ved det enkelte Køb. Herefter vil efter Omstændighederne alene det, at Køberen med Sælgerens Vidende indtager en Stilling, som gør det øjensynligt, at Genstanden er bestemt til et særligt Brug, kunne bevirke, at en Mangel, som efter en almindelig Dom anses for uvæsentlig, i det foreliggende Tilfælde ikke kan gaa derfor. Navnlig vil Køberens Egenskab af Handlende hyppig have Betydning i denne Henseende. Man har dog ikke ment at kunne følge Handelsstandens Fællesrepræsentation i dens Ønske om en bestemt Regel, hvorefter — i Lighed med, hvad der er foreskrevet i § 21 om Forsinkelse fra Sælgerens Side — enhver Mangel ved Handelskøb anses for væsentlig, end ikke med den subsidiært henstillede Tilføjelse: „naar den ikke aabenbart savner al Betydning.“ Under Hensyn til, at Afgørelsen af, om en Genstand er mangelfri eller ej, i Modsætning til Afgørelsen af, om Leveringstiden er overholdt eller ej, ofte kan være meget vanskelig og yderst tvivlsom, vilde en Udtalelse i Loven af et saa almindeligt Indhold i betænkelig Grad aabne Døren for chikanøs Afvisning af Salgsstanden. Det følger iøvrigt af Udkastets § 1, at de særlige Kutymer om bestemte Spillerum for Kvalitetsafvigelser, som i Henseende til Køberens Ret til at afvise Salgsstanden, den være individuelt eller generisk bestemt, allerede ere eller i Fremtiden maatte blive fæstnede for visse Brancher, forblive uberrørte af Regelen i § 42. — Har Sælgeren udvist en svigagtig Adfærd, f. Eks. ved at skjule eller fordølge Mangelen for Køberen, bør denne være berettiget til at hæve Købet, selv om Mangelen maa anses for uvæsentlig.

Den Beføjelse til at kræve et Afslag i Købesummen, som § 42 indrømmer Køberen i Anledning af en Mangel ved Salgsstanden, vil muligvis være ny i dansk Ret. Dens Indrømmelse er dog ikke blot stemmende med almindelig evropæisk Ret, jfr. f. Eks. den tyske borgerlige Lovbogs § 462, Schweiz. Art. 249, den fanske Code civil art. 1644, Sale of Goods Act Sect. 51, se ogsaa det ungarske Udkast § 1434, men synes ogsaa vel forenelig med de hos os raadende Retsanskuelser. Som Vidnesbyrd herom kan man henvise til, at Erfaringen noksom viser, at en saadan Ordning, selv uden positiv Lovregel herom, i den loyale Handel næsten aldrig støder paa Vanskeligheder fra Sælgerens Side, naar den foreslaas af Køberen, og Sælgeren enten selv indrømmer Tilstødeværelsen af Mangelen eller denne foreligger tilstrækkelig oplyst for ham. Det maa ogsaa erkendes, at denne Regel i mange Tilfælde indeholder den eneste retfærdige og fuldtud billige Ordning af Mellemværendet mellem Køber og Sælger. Køberen vil nemlig hyppig have en særlig Interesse i at beholde den mangelbehæftede Salgsstand, for hvilken han kan have nødvendig Brug, f. Eks. til at opfylde en indgaaet Forpligtelse, som han ved Hjælp af Salgsstanden trods dens Mangelfuldhed kan klare sig nogenlunde uskadt ud af, medens han ikke i Øjeblikket kan skaffe sig en tilsvarende Vare andetsteds fra eller kun kan skaffe sig den mod uforholdsmæssige Opofrelser. Nægter man nu Køberen den heromhandlede Beføjelse, vilde dette da ofte føre til, at han overhovedet ikke fik nogen Erstatning for Mangelen, idet han saa at sige for enhver Pris vilde vælge at beholde det Leverede trods dets Mangel. Disse Betragtninger føre til, at Køberen bør have Ret til at beholde Salgsstanden som en paa Grund af Mangelen alene delvis Opfyldelse og som Følge deraf kræve et Afslag i Købesummen. Det Forhold, hvori Købesummen kan fordres nedsat,

bliver herefter det samme Forhold, i hvilket Værdien af Salgsgegenstanden uden Mangel staaer til Salgsgegenstanden med den forefundne Mangel. Spørgsmaalet om Mangelen „Væsentlighed“ for Køberen faar ved Udøvelsen af denne Beføjelse naturligvis kun Betydning til Bestemmelse af Prisafslagets Størrelse.

Om Adgang for Sælgeren til at afværge Køberens Ophævelse af Købet eller hans Krav paa Prisafslag ved Tilbud om Mangelen Aflhjælpning henvises til § 49.

Ved Fastsættelsen i Paragrafens 2det Stykke af Betingelserne for Køberens Ret til at kræve Skadeserstatning paa Grund af en Mangel ved Salgsgegenstanden har Udkastet holdt sig til, hvad der allerede nu maa antages at følge af almindelig gældende Regler. Det er saaledes utvivlsomt ogsaa i Overensstemmelse med den almindelige Opfattelse, at Sælgerens Forsikring om eller Paatagelse af „Garanti“ for visse Egenskabers Tilstedeværelse ved Salgsgegenstanden er i egentlig Forstand forbindende for ham, saaledes at han maa betale Erstatning, hvis Genstanden savner disse Egenskaber, og ikke blot berettiger Køberen til at hæve Købet eller fordre et forholdsmæssigt Afslag i Købesummen. Ved Udkastets § 1 er der forbeholdt Plads for Undtagelse herfra i særlige Tilfælde.

Af Grunde, som ere udviklede ovenfor ved Omtalen af § 23, giver Udkastet her saa lidt som ellers Regler om Omfanget af Sælgerens Erstatningspligt. Der skal i denne Henseende gøres opmærksom paa, at Køberens Ret til at hæve Købet ikke i sig indbefatter nogen Ret til Godtgørelse af hans Udgifter i Anledning af Handelen. Det ligger i Formuleringen, at § 42, 2det Stykke alene omhandler Sælgerens Pligt til at erstatte Køberen Tabet ved, at Salgsgegenstanden er af ringere Værdi end forudsat og ikke tillige det Tab, som Køberen kan lide derved, at Salgsgegenstandens Tilstand medfører Skade paa andre Ting.

I denne Retning ville de almindelige Regler føre til, at Sælgeren kan blive erstatningspligtig i andre Tilfælde end de af Paragrafen omfattede, saaledes navnlig altid, naar det kan tilregnes ham som en Ugatsomhed, at han ikke har skaffet sig Kendskab til Salgsgegenstandens Tilstand, jfr. herved ogsaa Lov om Handel med Gødnings- og Foderstoffer 26. Marts 1898.

Forskellige fremmede Lovgivninger indeholde for Salg af Kreaturer særlige Regler om Mangler ved Salgsgegenstanden. Disse bestaa navnlig i en Angivelse for hver enkelt Slags Kreatur af de Mangler, som Køberen kan gøre gældende, samt i en Fastsættelse af Tidsfrister, inden hvilke dette maa ske, hvorhos det tillige bestemmes, at en Mangel, som Køberen i rette Tid har gjort gældende imod Sælgeren, formodes at være opstaaet paa et Tidspunkt, paa hvilket Sælgeren bærer Risikoen for Salgsgegenstanden. Kommissionen har imidlertid ikke ment at burde foreslaa Indførelsen af saadanne særlige Regler, idet der efter indhentede Oplysninger maa antages hos Fagmænd at herske grundet Tvivl om, at Tiden er moden hertil, medens paa den anden Side de i Udkastet givne almindelige Regler om Mangler ved Salgsgegenstanden, navnlig under Hensyn til den foreslaaede Regel om Prisafslag samt om den korte Forældelsesfrist efter § 53, findes særdeles anvendelige paa Kreaturhandelen og i hvert Fald i ingen Henseende ville danne en Hindring for en særlig Tillægslovgivning i Fremtiden angaaende denne.

§ 43.

Det synes naturligt, at den Ret til at vælge imellem at hæve Købet og at kræve et forholdsmæssigt Afslag i Købesummen, som indrømmes Køberen ved Køb af en bestemt Salgsgegenstand, naar denne lider af en Mangel, ogsaa maa staa Køberen aaben ved Køb af Genstande, som alene ere bestemte efter Art. Hvad særlig angaar

Køberens Ret til Prisafslag, have de Grunde, som ved § 42 ere anførte til Forsvar for Indrømmelsen af denne Beføjelse, ved disse Køb forsaauidt endog forøget Vægt, som det her, hvor Sælgeren har Ret til at udvælge de Genstande, hvormed han vil opfylde Aftalen, endnu oftere forekommer, at Leveringen lider af en eller anden Mangel, jfr. ogsaa de i Bemærkningerne til § 42 anførte Lovbud fra fremmede Retsforfatninger, for schweizisk Rets Vedkommende Art. 252.

Ved Siden af de nævnte Beføjelser maa Køberen ved disse Køb ogsaa kunne kræve Omlevering d. v. s. ny Levering af mangelfri Genstand. Om Begrundelsen af denne Køberens Beføjelse til at fastholde Købet og om den processuelle Fremgangsmaade for dens Udøvelse kan der henvises til, hvad der er bemærket ovenfor ved § 21 om Køberens tilsvarende Beføjelse i Tilfælde af Forsinkelse fra Sælgerens Side.

Ogsaa ved Køb af Genstande, som ere bestemte efter Art, bør Køberens Ret til at hæve Købet som Regel være udelukket, naar Mangelen maa anses som uvæsentlig. Af den ved § 42 angiyne Grund bør der heller ikke for disse Købs Vedkommende opstilles nogen særlig Regel for Handelsforhold, saa meget mindre som en chikanøs Afvisning her regelmæssig vil ramme Sælgeren haardere, idet disse Køb oftest forekomme som Forsendelseskøb og Ubehagelighederne for Sælgeren ved at faa en Vare stillet til Disposition paa et fra hans Forretningssted forskelligt, mulig fjærntliggende Bestemmelsessted af nærliggende Grunde ere særlig store. Hertil kommer yderligere, at det ved disse Køb, i hvilke Aftalen ikke har Hensyn til en individuelt bestemt Ting, hyppig kan være vanskeligt for Sælgeren at præstere en Levering, hvis Mangelfrihed — f. Eks. dens Overensstemmelse med en Prøve, i Henhold til hvilken Købet er sluttet — er hævet over enhver Tvivl. Der er ogsaa i Handelsverdenen en umiskendelig og stadig voksende Tilbøjelig-

hed til ved særlig Aftale at sætte bestemte Grænser for Køberens Ret til at afvise Leveringen paa Grund af Mangler, jfr. saaledes adskillige Bestemmelser af denne Art i de hos os brugelige Slutseddels-Formularer, ligesom der vistnok paa ikke faa Omraader allerede er uddannet egentlige Sædvaner herom. Paa den anden Side fører den Omstændighed, at Sælgeren har Retten til at vælge de Genstande, hvormed han vil opfylde Aftalen, til, at Køberen erkendes berettiget til at hæve Købet, uden Hensyn til Mangelens „Uvæsentlighed“, ikke blot naar Sælgeren har handlet svigagtig, men ogsaa naar Sælgeren har kendt Mangelen paa et saadant Tidspunkt, at han uden urimelig Opofrelse havde kunnet skaffe mangelfri Genstande.

De Grunde, der føre til den angivne Begrænsning i Køberens Ret til at hæve Købet, d. v. s. afvise Leveringen og modsætte sig ny Levering in natura, gøre sig med fuld Styrke gældende forsaauidt angaar Køberens Ret til Omlevering d. v. s. Afvisning af Leveringen under Fastholden af Kravet paa mangelfri Levering in natura. Det er nemlig Afvisningen af Leveringen, der i denne Henseende er afgørende.

Hvad dernæst angaar Køberens Ret til Skadeserstatning i Anledning af Mangler ved Leveringen følger det af Sagens Natur, at Sælgeren maa være ansvarlig for sit Valg af Varen, og at Betingelserne herfor maa fastsættes i Lighed med Betingelserne efter § 24 for Køberens Ret til Skadeserstatning i Tilfælde af Forsinkelse fra Sælgerens Side. Som udviklet ved § 24 bunder Sælgerens Mangel paa Evne til at levere i Overensstemmelse med Aftalen ved disse Køb regelmæssig i manglende økonomisk Evne, og hans Ansvarlighed er derfor begrundet, selv om det i det enkelte Tilfælde maatte kunne oplyses, at han er uden Skyld. Paa den anden Side maa Ansvarsfrihed ogsaa her indrømmes, naar Umuligheden af at præstere mangelfri

Levering maa anses udelukket ved Omstændigheder, der ikke ere af den Beskaffenhed, at Sælgeren ved Købets Afslutning burde have taget dem i Beretning — en Undtagelse, der vil faa sin største praktiske Betydning i Tilfælde, i hvilke Købet angaar en vis Mængde af et angivet Parti.

Udkastet giver ingen særlig Regel om Køberens Ret til at hæve Købet i Tilfælde af, at alene en Del af det Leverede lider af en Mangel. Efter de i vor Retsanvendelse fulgte Grundsætninger vil Køberen vistnok i saa Fald — under Forudsætning af, at Mangelen er af mere end en uvæsentlig Betydning for hans Interesse i den hele Levering — blive anset berettiget til i Stedet for at hæve Købet i dets Helhed at beholde det Mangelfrie og hæve Købet forsaauidt angaar den mangelbehæftede Del af Leveringen, medmindre dette i det enkelte Tilfælde, f. Eks. paa Grund af Varens Beskaffenhed, vilde føre til uforholdsmæssig Skade for Sælgeren. Men ligesom denne Berettigelse i hvert Fald ikke kan benyttes af Køberen til paa egen Haand at udskille sig en mangelfri Del af Leveringen („skumme Varen“), saaledes kan der næppe herom opstilles Regler af tilstrækkelig Bestemthed.

Det følger af vore almindelige processuelle Regler, at Køberen, der vil paabe- raabe sig en Mangel, naar han i Tilfælde af Genstandens Forsendelse er sat i Stand til paa Bestemmelsesstedet at komme i Besiddelse af den, da er pligtig til at sørge for den fornødne Konstatering af Genstandens Tilstand, efter Omstændighederne under Indvarsling af Sælgeren eller hans Repræsentant til Overværelse af den i den Anledning optagne Besigtigelsesforretning.

§ 44.

I Varens Overgang paa Køberen, jfr. Udkastets § 17, ligger, at Køberen er pligtig at betale Købesummen, selvom Salgs- genstanden herefter gaar til Grunde eller forringes ved en tilfældig Begivenhed. Mangler, der opstaa ved saadanne Be-

givenheder, kunne altsaa ikke af Køberen gøres gældende imod Sælgeren. Det forekommer imidlertid ved mange Varer, at de efter deres egen Natur eller som Følge af den Behandling, som navnlig under Transporten maa anvendes paa dem, undergaa Forandring eller Formindskelse. For disse Tilfældes Vedkommende foreskriver da § 44 i Overensstemmelse med Forholdets Natur, at Afgørelsen af, om en „Mangel“ ved Salgs- genstanden skal falde paa Sælgeren eller paa Køberen, beror paa, om den har været til Stede paa det Tidspunkt, da Faren gik over paa Køberen, eller om den først er opstaaet senere. Denne Regel medfører naturligvis ikke, at Køberen i et Forsendelses- køb er pligtig at undersøge Varen og eventuelt lade dens Tilstand konstatere samt fremsætte Reklamation allerede ved Leveringen, jfr. tværtimod § 51, saalidt som at en Mangel, der først aabenbarer sig efter Leveringen, men maa antages at have været til Stede allerede ved Leveringen, ikke kan gøres gældende mod Sælgeren.

Fra den i Paragrafen givne Regel forekommer hyppig Undtagelser enten ifølge særlig Aftale eller ifølge specielle Kutymen, navnlig saaledes, at Varens Tilstand ved dens Ankomst til Bestemmelses- stedet skal være afgørende for Spørgs- maalet, om den lider af en Mangel. Hvad særlig angaar Egenskaber ved Salgs- genstanden, som ere Køberen tilsikrede, følger det af almindelige Fortolkningsregler, at en saadan Garanti fra Sælgerens Side, naar intet særligt foreligger, alene har Hen- syn til Salgs- genstandens Tilstand i Aftalens Øjeblik, saaledes at Sælgeren ikke bliver erstatningspligtig i Tilfælde af, at en tilsikret Egenskab ikke holder sig til Leve- ringen, f. Eks. at et Dyr, der „garanteres sundt“, bliver sygt inden Leveringen. Til denne almindelige Fortolkningsregel for Garantierklæringer er der taget Hensyn ved Formuleringen af Bestemmelsen i § 42, 2det Stykke om Sælgerens Pligt til at svare Skadeserstatning i Anledning af

Mangelen, jfr. Ordene: „*Savnede* Genstanden Egenskaber, som maa anses tilsikrede o. s. v.“

Med Hensyn til det i Paragrafen opstillede Forbehold for Tilfælde, i hvilke Mangelen er hidført ved Sælgerens Forsømmelse, følger det af Sagens Natur, at det ikke omfatter et forsømmeligt Forhold fra Sælgerens Side, efter at Salgsgenstanden er bleven overleveret til Køberen. Udviser Sælgeren nogen Forsømmelse ved Foretagelsen af en Foranstaltning med Hensyn til Salgsgenstanden paa dette Tidspunkt, er det uden Indflydelse paa Køberens Pligt til at betale Købesummen og medfører alene Erstatningsansvar for Sælgeren som for enhver Trediemand.

§ 45.

Da Stillingen for Køberen, naar han hæver Købet paa Grund af Mangel ved Genstanden er ganske ensartet med hans Stilling, naar Købet hæves paa Grund af Forsinkelse fra Sælgerens Side, gør § 45 Bestemmelserne i § 25 om Skadeserstatningens Beregning anvendelige paa det førstnævnte Tilfælde.

§ 46.

Bestemmelserne i denne Paragraf om Køberens Ret til at hæve Købet, naar en enkelt af flere successive Leveringer er mangelfuld, stemme overens med Bestemmelserne i § 22 om Køberens tilsvarende Ret, naar der finder Forsinkelse Sted med en enkelt saadan Levering.

§ 47.

Det er ovenfor ved § 42 bemærket, at Køberen ikke kan gøre en Mangel ved Salgsgenstanden gældende mod Sælgeren, naar han ved Købets Indgaaelse har kendt den og saaledes har kunnet træffe Aftalen under Hensyntagen dertil. Men Køberen har heller intet Krav paa Beskyttelse, naar Sælgeren med Grund har kunnet gaa ud fra, at Mangelen var kendelig for ham, eller at han ikke lagde nogen Vægt paa

dens mulige Tilstedeværelse. Heraf følger, at Køberen, naar Salgsgenstanden har været tilstede under Forhandlingerne, ikke kan paaberaabe sig saadanne Mangler, som kunde være opdagede ved sædvanlig Undersøgelse, medmindre Køberen har haft gyldig Grund — f. Eks. i Sælgerens Anbringender — til ikke at foretage Undersøgelse, eller Sælgeren har handlet svigagtig. Lige med, at Salgsgenstanden har været tilstede under Forhandlingerne, maa det stilles, at Køberen paa anden Maade har haft Adgang til at undersøge Genstanden, naar dette har kunnet ske uden særlig Bekostning eller Ulejlighed. Afgørelsen af, hvornaar en saadan Adgang har foreligget, saavel som af, hvor indgaaende en Undersøgelse Køberen bør anstille, maa naturligvis træffes under Hensyn til raadende Skik og Brug og de særlige Forhold i hvert enkelt Tilfælde. — Hvad der saaledes gælder om Køberens Adgang til forinden Købet at undersøge Salgsgenstanden, finder ogsaa Anvendelse paa hans Adgang til at undersøge en Prøve, i Henhold til hvilken Købet er indgaaet, forsaavidt angaar de Mangler, som Prøven giver samme Oplysninger om som Salgsgenstanden selv.

De herom handlende Bestemmelser i Udkastets § 47 stemme med gældende Ret hos os, ligesom tilsvarende Regler findes udtrykkelig udtalte i fremmede Lovgivninger jfr. f. Eks. den tyske borgerlige Lovbogs § 460, Schweiz. Art. 245, se ogsaa Sale of Goods Act Sect. 14 Nr. 2.

§ 48.

Det er ovenfor bemærket, at Udkastets Regler om Mangler ved Salgsgenstanden ikke finde Anvendelse, naar Genstanden er solgt med saadant Forbehold, at Køberen skal nøjes med den „hvad enten den er bedre eller daarligere“, „som den er eller forefindes“ o. l. Efter gældende Opfattelse anses Salg ved Auktion i Almindelighed at ske med saadant Forbehold, selv om det ikke er udtrykkelig nævnt i Auktions-

vilkaarene. Paa dette Forhold har Kommissionen ment, at Udkastet burde hende Opmærksomheden, for at en Auktionskøber, ikke, i Strid med, hvad der følger af Udkastets § 1, skal tro sig beskyttet ved Bestemmelserne i §§ 42 flg. om Mangler ved Salgsgegenstanden. Paa den anden Side finder det nævnte Forhold naturligvis ikke Anvendelse, forsaavidt Udbudet sker under Paatagelsen af en udtrykkelig eller stiltiende Garanti for Salgsgegenstandens Egenskaber. I denne Henseende har man atter ment særlig at burde fremhæve, at den om Salgsgegenstanden brugte „Betegnelse“ indeholder en Indestaaen for, at Gegenstanden svarer dertil.

Da den heromhandlede Opfattelse af Salg ved Auktion finder sin Begrundelse deri, at denne Salgsmaade er den Udvej, som i Almindelighed benyttes til Realisation af Gegenstande, hvis Tilstand gør det vanskeligt at afhænde dem ved Salg paa anden Maade, finder den i § 48 givne Regel bl. a. ikke Anvendelse paa saadanne Auktioner, ved hvilke en Handlende sælger de Varer, som han ellers falholder under Udøvelsen af sin Forretningsdrift.

§ 49.

Ligesom ved Salg af Gegenstande, bestemte efter Art, Levering af mangelfri Gegenstande i de mangelbehæftedes Sted næsten altid vil være mulig, saaledes kan det ogsaa forekomme, at en Mangel ved en individuelt bestemt Salgsgegenstand lader sig afhjælpe uden Skade for Gegenstandens Egenskaber, navnlig naar Talen er om de i Udkastets § 2 omhandlede Bestillinger. Det vilde nu øjensynlig være ubilligt at nægte Sælgeren Ret til ved Omlevering eller ved Afhjælpning af Mangelen at afværge Køberens Afvisning af Leveringen eller hans Krav paa Prisafslag, naar Køberens Interesser i Salgsgegenstanden derved fuldt ud kunne tilfredsstilles — man tænke f. Eks. paa Rettelse af en Mangel ved en bestilt Klædning eller ved en Maskine, der,

skøndt Mangelen i sig selv kan være af særdeles stor Betydning, kan foretages med Lethed. I vor Retsanvendelse er dette ogsaa flere Gange anerkendt i Tilfælde, i hvilke Køberens Afvisning af Salgsgegenstanden trods Sælgerens Tilbud om Afhjælpning af dens Mangler har været en aabenbar Chikane. Paa den anden Side bør Sælgeren naturligvis ikke ved Tilbud om Omlevering eller Afhjælpning af en Mangel kunne paatvinge Køberen Modtagelse af Salgsgegenstanden til et Tidspunkt, paa hvilket han efter de almindelige Regler om Forsinkelse fra Sælgerens Side vilde være berettiget til at afvise den jfr. herom Udkastets § 21. Men end ikke om det er muligt for Sælgeren at foretage Afhjælpning eller Omlevering uden derved at blive skyldig i en saadan Forsinkelse, som berettiger Køberen til at hæve Købet, bør dette staa ham aabent, naar det kan tænkes i nogen Maade at kunne medføre Omkostninger eller Ulempe for Køberen. Saaledes vil f. Eks. Køberen kunne afvise Sælgerens heromhandlede Tilbud, naar han i Tillid til Salgsgegenstandens Mangelfrihed allerede har taget den i Brug paa en saadan Maade, at Afhjælpingen af Mangelen kan medføre Ulemper for ham, og han kan i saa Fald forlange et forholdsmæssigt Afslag i Købesummen. Ligeledes er det klart, at Sælgeren, naar han i Medfør af Regelen i § 13 har truffet Valget af Tidspunktet for Leveringen og underrettet Køberen derom, er bunden ved sin en Gang truffne Bestemmelse og derfor ikke ved Tilbud om ny Levering kan paatvinge Køberen denne i Stedet for den tidligere, under en Mangel lidende Levering, selv om den nye Levering kan effektueres indenfor Grænsen af det Tidsrum, i hvilket det har staaet Sælgeren aabent at træffe Valget af Tidspunktet for Leveringen.

Det fremgaar af det anførte, at Regelen om Sælgerens Ret til Omlevering eller Afhjælpning af en Mangel alene udelukker Køberens Beføjelser til at hæve Købet, til

at kræve et forholdsmæssigt Afslag i Købesummen og til at kræve Erstatning for det Tab, som dækkes derved, et Mangelen afhjælpes, men iøvrigt ikke indskrænker hans Ret til Erstatning i Anledning af Mangelen. Da Paragrafens 1ste Stykke imidlertid bruger det Udtryk, at Køberen maa „lade sig nøje“ med Omleveringen eller Afhjælpningen, har man anset det for heldigst for at opnaa den størst mulige Tydelighed at udtale dette udtrykkelig i Paragrafens 2det Stykke.

§ 50.

Efter en umiddelbar Betragtning kan det Forhold, at den af Sælgeren leverede Mængde er for ringe, opfattes baade som en „Mangel“ ved Leveringen og som en delvis Forsinkelse med eller Udeblivelse af Leveringen. Da imidlertid Udkastets Regler om Mangler ved Salgsgenstanden og om Forsinkelse fra Sælgerens Side paa et væsentligt Punkt — i Overensstemmelse med gældende Ret — ere forskellige, nemlig forsaavidt angaar Køberens Reklamationsspligt, bør der gives en udtrykkelig Anvisning paa, om eller under hvilke nærmere Betingelser det er Reglerne for det ene eller det andet Forhold, der finder Anvendelse i det heromhandlede Tilfælde. Det synes da selvfølgeligt, at det afgørende i denne Henseende maa være det: om Køberen har maattet gaa ud fra, at det, som er leveret, er ment at skulle tjene som fuldstændig Opfyldelse af Aftalen, eller ej. I Tilfælde af førstnævnte Art, der f. Eks. ville forekomme, naar der kan ses at foreligge en Fejltagelse fra Sælgerens Side, eller naar nogle Kollie ere bortkomne under Godsets Forsendelse til Bestemmelsesstedet, kan det med Billighed forlanges af Køberen, at han, som det er foreskrevet med Hensyn til Mangler ved Salgsgenstanden, ufortøvet sender Sælgeren Meddelse om, at han gør Indsigelse mod Leveringen, og at han ved Undladelse heraf maa tage Leveringen som en fuldstændig Opfyldelse

af Aftalen. Derimod vilde det i Tilfælde af sidstnævnte Art være i høj Grad ubilligt, om Køberen, der ikke har Anledning til at gaa ud fra, at Sælgeren anser sig for frigjort ved Leveringen, skulde af egen Drift underrette Sælgeren om, at han anker over Leveringen, saaledes at han ved Undladelse heraf maatte betale den fulde Købesum for en delvis Levering, som han har været berettiget til at anse det for Sælgerens Mening at udfylde ved senere Levering. I dette Tilfælde bør Køberen aabenbart ikke være undergivet strængere Regler end dem, der i §§ 26 fig. ere opstillede med Hensyn til Udeblivelse af eller Forsinkelse med den hele Levering. — Om det i det givne Tilfælde har været Sælgerens Mening, at det Leverede har skullet tjene som fuldstændig Opfyldelse af Aftalen, eller ej, vil ved Handelskøb i Regelen fremgaa af den ledsagende Faktura eller Følgeseddel, og vil ogsaa ved andre Køb oftest kunne ses af Omstændighederne ved Leveringen. Det fremgaa af Formuleringen i § 50, at enhver Tvivl i denne Henseende forsaavidt bliver til Køberens Fordel, som de for ham strængere Regler om Mangler ved Salgsgenstanden alene komme til Anvendelse, naar Køberen efter det Forliggende *maa* gaa ud fra, at Sælgeren har anset sig for frigjort ved Leveringen.

Medens det er klart, at der ved de her behandlede Mangler i Kvantiteten maa tilkomme Køberen alle de samme Beføjelser, som det i Almindelighed staar ham aabent at udøve i Anledning af Mangler ved Salgsgenstandens Egenskaber, navnlig Ret til at hæve Købet, medfører den Omstændighed, at Sælgeren delvis har opfyldt Aftalen, forsaavidt en Omformning af Køberens Beføjelse til at fastholde Købet, som han herefter ikke kan kræve fuldstændig Omlevering, men alene Efterlevering af det Manglende.

I denne Forbindelse skal der gøres opmærksom paa, at man ikke har fundet det nødvendigt at give nogen særlig Regel

om Køberens Ret til at hæve Købet i Tilfælde af, at den leverede Mængde er for stor. Efter almindelige Regler maa det sikkert antages, at Køberen i saa Fald er pligtig at udskille en til den aftalte Mængde svarende Del af Leveringen, saafremt saadan Udskilning kan foretages uden Skade for Køberens Interesser, men at han i modsat Fald er berettiget til at afvise Leveringen.

§ 51.

Det følger af en retfærdig Afvejelse af Købers og Sælgers Interesser overfor hinanden, og er ogsaa fast antaget i vor Retsanvendelse, at Køberen skal give Sælgeren Underretning om forefundne Mangler ved den leverede Salgsgegenstand inden Forløbet af en rimelig Tid efter Opdagelsen, saaledes at han i modsat Fald mister Retten til at gøre Manglerne gældende imod Sælgeren. En Vurdering af den Interesse, som Sælgeren har i, at det hurtig bringes paa det Rene, om og i hvilken Retning Køberen vil rejse Indsigelse mod den til Opfyldelse leverede Vare, fører imidlertid til, at Køberen ogsaa ved Undersøgelse af Varen skal skaffe sig Kendskab til dennes Tilstand og Egenskaber, saaledes at Sælgeren til en vis Grad bliver skærmet imod, at Køberen efter længere Tids Forløb gør en Mangel gældende under Paaberaabelse af, at han ikke har opdaget den tidligere. Herved kommer det navnlig i Betragtning, at Manglerne ved Leveringen, særlig ved Handelskøb, ingenlunde uden videre, ja under Nutidens Forhold end ikke som Regel, kan føres tilbage til nogen Brøde hos Sælgeren. Hyppig maa Sælgeren, der ikke selv er Producent af Varen, men gør sine Indkøb hos Trediemand, dirigere Varen fra denne direkte til sin Køber uden at have haft nogen Lejlighed til Kontrol af dens Tilstand. Dernæst kan Mangelen være opstaaet paa et Tidspunkt, paa hvilket Sælgeren, skønt han bærer Risikoen derfor, f. Eks. under Transporten til Leveringsstedet, ikke har Adgang eller Opfordring

til at skaffe sig Kendskab dertil, og endelig kan Mangelen, selv om den har været tilstede ved Varen, da den udgik fra Sælgeren, være en saadan, som først viser sig paa et senere Tidspunkt. Da det derhos kan være særdeles vanskeligt for Sælgeren at afkræfte Køberens Paastand om, at han først længere Tid efter Leveringen har opdaget en Mangel, er det velbegrundet, at der paalægges Køberen en Pligt til i Sælgerens Interesse at undersøge Varen, saaledes at han ved Unladelse af betimelig Reklamation mister Retten til at paaberaabe sig ikke blot de Mangler, som han virkelig har opdaget, men ogsaa saadanne Mangler, som han ved Foretagelse af en ordentlig Undersøgelse burde have opdaget. Medens der nu ikke i Almindelighed kan opstilles bestemte Regler om Betingelserne og Tidspunktet for denne Undersøgelsespligt, er der for Handelskøbs Vedkommende gennem Sædvane uddannet tilstrækkelig bestemte Regler i denne Henseende, til at der kan og bør gives dem en udtrykkelig Formulering i Loven, saaledes som det er gjort i de fleste moderne Lovgivninger, for nogles Vedkommende endog udenfor de egentlige Handelsforhold, jfr. Eks. den tyske Handelslovs § 377, Schweiz. Art. 246 og Sale of Goods Act Sectt. 34 og 35.

Det er efter det anførte stemmende med gældende Ret, naar Udkastets § 51 i Handelskøb paalægger Køberen baade ved Pladskøb og ved Forsendelseskøb ufortøvet at foretage en Undersøgelse af Salgsgegenstanden efter dens Levering. Naar Køberen er Handlende, og Købet er afsluttet i eller for hans Bedrift, vil dette i Almindelighed heller ikke føles af ham som nogen virkelig Byrde, saalænge Fordringerne til Undersøgelsen holdes indenfor rimelige Grænser, idet en saadan Undersøgelse som Regel er paabudt af Køberens egen Interesse i hans videre Dispositioner over Varen. Fordringerne til Omfanget og Grundigheden af Køberens Undersøgelse kunne imidlertid næppe angives bestemtere end

ved en Henvisning til, hvad „ordentlig Forretningsbrug kræver“. Paa den anden Side ere Forholdene her baade saa forskelligartede og i en saadan stadig Udvikling, at faste Grænser ikke lade sig opstille. I Almindelighed vil det sikkert heller ikke volde Vanskelighed at fremskaffe de fornødne Oplysninger for Domstolene om, hvad der indenfor hver enkelt Forretningsgren er gældende Skik og Brug.

Derimod kan Tidspunktet for Undersøgelsespligtens Indtræden fastsættes med større Bestemthed. Ved Pladskøb stemmer det med gældende Ret, at Køberen straks ved Leveringen skal foretage en efter det angivne ordentlig eller sædvanlig Undersøgelse af Salgsgenstanden. Dette maa selvfølgelig forstaaes under fornøden Hensyntagen til Forholdene i det enkelte Tilfælde, saaledes at f. Eks. Undersøgelsespligten, naar Sælgeren har paataget sig Opstillingen af en solgt Maskine for Køberen, først indtræder ved den endelige Aflevering i i færdig Stand og ikke allerede ved Leveringen af de enkelte Dele. For Forsendelseskøb bestemmer Udkastet, at Køberen ikke er pligtig at undersøge Genstanden, forinden den paa Bestemmelsesstedet er stillet til Raadighed for ham. Det kan vel ikke benægtes, at der i Handelskrdse, navnlig i tidligere Tid, har været nogen Tilbøjelighed til at antage, at Køberens Undersøgelsespligt saavel ved „fob“- som ved „cif“-Køb indtræder allerede ved Varens Indladning paa Leveringsstedet. Men denne Opfattelse, der vistnok tildels bundes i en Forveksling af Tidspunktet for Undersøgelsens Foretagelse og Tidspunktet for Afgørelsen af, om Varen har været i saakaldt „kontraktmæssig“ Tilstand, er gentagne Gange bleven underkendt af vor Højesteret, jfr. saaledes Domme i Ugeskr. for Retsv. 1881 S. 495, 1883 S. 835, 1885 S. 120 og 1901 S. 176, samt allerede Højesterets Dom 30. Novbr. 1836 i Schlegels Samling II S. 203, se ogsaa Højesterets Dom i Ugeskr. for Retsv. 1883 S. 835. Af-

gørende i denne Retning synes det navnlig at være, at en Regel, hvorefter Køberen i Almindelighed er pligtig at undersøge Varen allerede ved dens Indladning, vil bebyrde Handelen med unyttige Omkostninger, naar Køberen gennem en tilstrækkelig paalidelig og kyndig Repræsentant skulde sikre sig Varens Kontraktmæssighed paa Afladningsstedet. Det følger imidlertid af Bestemmelsen i Udkastets § 1, at Undtagelser fra denne heromhandlede Regel kunne være begrundede ikke blot i særlig Aftale for det enkelte Tilfælde, men ogsaa i en for den paagældende Forretningsgren raadende Skik og Brug.

Paa den anden Side ligger det i Udkastets Regel, at Køberens Nægtelse af paa Bestemmelsesstedet at modtage Leveringen ikke udskyder Tidspunktet for Indtrædelser af Undersøgelsespligten, naar Omstændighederne ere saadanne, at Køberen i Tilfælde af Salgsgenstandens Afvisning vilde være pligtig at drage Omsorg for Genstanden, hvilket efter § 56 er Tilfældet, naar Sælgeren ikke selv eller ved Fuldmægtig er tilstede der og kan tage sig af Godset, men Køberen derimod kan gøre dette uden Ulempe. De samme Grunde, der i saa Fald føre til at paalægge Køberen en Pligt til Omsorg for Genstanden i Sælgerens Interesse, føre til, at Køberen ikke ved at unnlade Undersøgelse bør kunne tilsidesætte Sælgerens Interesse i snarest at faa Kundskab om, hvorvidt Leveringen lider af Mangler, som Køberen kan og vil gøre gældende imod ham. Ved Pladskøb kan Sælgeren derimod som Regel selv skaffe sig fornøden Kundskab i saa Henseende, hvorfor der ikke ved dem er tilstrækkelig Grund til at lade et Forhold fra Køberens Side, der bevirker, at Godsets Aflevering udskydes, medføre den Virkning at afskære ham fra Adgangen til senere, naar han kommer i Besiddelse af Salgsgenstanden, at gøre Indsigelse mod Mangler, som han ikke tidligere har haft Kendskab til.

De Hensyn, der føre til i Handelskøb at paalægge Køberen at undersøge selve Salgsstanden, gøre sig med samme Styrke gældende forsaauidt angaar Køberens Forhold ved Modtagelsen af en saakaldt „Udfaldsprøve“ (Partiprøve) af Varen, d. v. s. en Prøve, der sendes efter Varens Produktion, Sortering, Anskaffelse el. lign., naar Købet er sluttet forinden nogen af disse Akter, f. Eks. ved Salg af et kommende Aars Høst. Dog kan dette ikke ubetinget gælde med Hensyn til en Prøve, som Sælgeren har tilsendt Køberen, uden at han efter Aftalen eller en særlig Anmodning fra Køberen har været pligtig dertil, idet det da ikke kan paahvile denne at indrette sig saaledes, at Undersøgelse af Prøven altid kan foretages straks ved dens Modtagelse. Den i § 51 om Udfaldsprøve givne Regel er formentlig ogsaa stemmende med gældende Handelssædvane hos os.

§ 52.

Som ovenfor bemærket kan der udenfor Handelskøb ikke opstilles bestemte Regler om Køberens Pligt til at undersøge Salgsstanden, naar den er leveret. Det er dog blevet hævdet, at der for den Køber, som er Handlende, i denne Henseende maatte gælde de samme Regler som i de egentlige Handelsforhold, uanset at Sælgeren ikke ogsaa er Handlende, i hvert Fald naar Købet er indgaaet i eller for Køberens Bedrift. Herimod maa det dog erindres, at selv om Byrden af en egentlig Undersøgelsespligt er lige meget — og lige lidt — tyngende for Køberen, hvad enten Sælgeren er Handlende eller ej, er det dog en Byrde, der lægges paa Køberen i Sælgerens Interesse og derfor ikke bør paalægges ham, hvor Sælgerens Interesse ikke afgørende kræver det. Men naar Sælgeren ikke er Handlende, stiller Forholdet sig i denne Henseende forsaauidt anderledes, som Sælgeren da regelmæssig enten vil være Producent af Salgsstanden eller have anskaffet den til eget Brug, saa at han

dels kan forudsættes at have haft en Adgang til Kendskab om Salgsstandens Egenskaber, som den, der har erhvervet Genstanden andetsteds fra, ikke uden videre kan antages at have, og dels ikke har nogen Regres til Trediemand, som han kunde gaa Glip af ved ikke i rette Tid at modtage Underretning om Genstandens Mangler.

Man har derfor ment for alle de Købs Vedkommende, der ikke ere Handelskøb, at burde blive staaende ved en mere almindelig Bestemmelse, hvorefter det overlades til Domstolene i hvert enkelt Tilfælde at afgøre, om Køberen efter de foreliggende Forhold „burde have opdaget Mangelen“. Ved denne Afgørelse vil der selvfølgelig blive taget et vist Hensyn til Køberens Egenskab af Handlende, men selv herefter bliver der dog altid den afgørende Forskel fra Handelskøb, at individuelle Forhold saasom Køberens Sygdom eller midlertidige Bortrejse kan afgive en Undskyldning for Køberen, som ikke kan gælde i Handelskøb.

Med Hensyn til Fristen for Køberens Fremsættelse af Reklamation angaaende forefundne Mangler eller Mangler, som efter de for Forholdene i og udenfor Handelskøb fremstillede Regler burde være opdagede, bestemmer § 52 i Tilslutning til de tilsvarende Regler om Reklamation i Anledning af Forsinkelse med Leveringen og med Købesummens Betaling henholdsvis i §§ 27 og 32, at Meddelelse skal gives Sælgeren ved Handelskøb straks og ellers uden ugrundet Ophold.

Bestemmelsen i Paragrafens 2det Stk., hvorefter Køberen, naar han vil hæve Købet eller kræve Efterlevering eller Omlevering, uden ugrundet Ophold skal meddele Sælgeren dette, svarer i Indholdet til og maa begrundes paa tilsvarende Maade som Bestemmelserne om lignende Meddelelser efter §§ 27 i Slutn. og § 32 ved Forsinkelse, jfr. ogsaa § 26 i Slutn., og formenes iøvrigt ogsaa at stemme med den hos os allerede nu gældende Ret.

§ 53.

Ved Reglerne i §§ 51 og 52 om Køberens Undersøgelses- og Reklamationspligt er der givet Sælgeren en ikke ringe Beskyttelse mod, at Mangler ved Salgsgegenstanden blive gjort gældende imod ham længere Tid efter, at Genstanden er afgivet til Køberen. Sælgeren er imidlertid ikke herved værnet imod, at saadanne „skjulte“ Mangler, som Køberen ikke har burdet opdage straks, gøres gældende efter endog meget lang Tids Forløb. Selv om Køberen virkelig har opdaget Mangelen tidligere og derfor efter Reglerne i § 52 burde have reklameret desangaaende, er det meget vanskeligt for Sælgeren at bevise dette imod Køberens Benægtelse. Der trænges her til en absolut, ikke for fjærn Tidsfrist, efter hvilken Køberen ikke med Nytte kan paatale nogensomhelst Mangel ved Salgsgegenstanden. Det er klart, at vor almindelige 20-aarige Forældelsesfrist langt fra kan gøre Fyldest her, og selv Lovgivinger med kortere og mere rationelt bestemte Forældelsesfrister have i Almindelighed fundet det nødvendigt at anordne en særlig kort Forældelsesfrist i denne Henseende jfr. saaledes den tyske borgerlige Lovbogs § 477 (seks Maaneder fra Afleveringen), Schweiz. Art. 257 (et Aar fra Afleveringen) se ogsaa ungarsk Forslag § 1451 (seks Maaneder fra Afleveringen).

Ud fra disse Betragtninger bestemmer Udkastets § 53, at Køberen, naar han ikke inden et Aar efter Genstandens Overgivelse til ham har meddelt Sælgeren, at han vil paaberaabe sig en Mangel, da ikke senere kan gøre den gældende. Med Henblik paa de tilsvarende Bestemmelser i fremmede Retsforfatninger er Nødvendigheden af en saadan Regel saa meget mere indlysende, som en dansk Sælger, naar han ikke har Støtte i en saadan Bestemmelse, bliver berøvet det Værn, som han selv som Køber maa bøje sig for i Forhold til fremmede Sælgere.

Det er naturligvis tænkeligt, at denne

Regel som enhver Forældelsesregel i særlige Tilfælde kan medføre Fortabelse af en Ret for Køberen, som efter den materielle Retfærdigheds Grundsætninger burde tilkomme ham. Men med Fastsættelsen af Fristen til et Aar efter Salgsgegenstandens Overgivelse til Køberen, — hvorved det bemærkes, at det ikke fordres, at Mangelen inden denne Tid skal være gjort gældende ved Søgmaal mod Sælgeren eller som Indsigelse mod dennes Søgmaal mod Køberen — er Faren herfor ringe, ligesom den i hvert Fald mere end opvejes af den almindelige Nytte, som Bestemmelsen vil gøre. Lægger Køberen i det enkelte Tilfælde Vægt paa at holde sig Adgangen til at kunne gøre mulige Mangler gældende efter længere Tids Forløb, anviser Paragrafen ham den Vej: at betinge sig Sælgerens Indestaaen for Genstanden i længere Tid, en Fremgangsmaade, der selv uden Eksistensen af en Regel som den i § 53 givne særdeles ofte benyttes i Tilfælde, i hvilke — som f. Eks. ved Salg af Maskiner o. l. — Salgsgegenstandens særlige Art eller Benyttelse bevirker, at dens Egenskaber først senere med Sikkerhed kunne erkendes af Køberen. Opmærksomheden skal dernæst henledes paa, at Undtagelsesbestemmelsen i § 54 vil fjærne de egentlig stødende Tilfælde, i hvilke Sælgeren kunde blive beriget paa Køberens Bekostning, fra Reglerne i § 53.

Bestemmelsen i § 53 afskærer tydelig nok alene Køberen fra at gøre de Beføjelser og Krav gældende, som efter Udkastet tilkommer ham paa Grund af selve Mangelen ved Salgsgegenstanden, men f. Eks. ikke fra at fremsætte Krav paa Erstatning for Tab, som Salgsgegenstanden paa Grund af sine skadelige Egenskaber har tilføjat andre Genstande.

I denne Forbindelse skal det bemærkes, at Udkastet ikke giver nogen Regel om Forstaaelsen og Rækkevidden af en af Køberen afgiven „Godkendelse“ af den leverede Salgsgegenstand. Spørgsmaalet, om og i hvilke Retninger en saadan Godken-

delse afskærer Køberen fra at gøre Mangler ved Genstanden gældende, maa afgøres efter de almindelige Regler om Forstaaelsen af formueretlige Villieserklæringer, hvorved naturligvis de Omstændigheder, under hvilke Godkendelsen er afgiven, maa tages i Betragtning til Bestemmelse af, hvorvidt Køberen kan anfægte sin Erklæring under Paaberaabelse af, at Forudsætningerne for dens Afgivelse have vist sig at være urigtige eller senere at være bristede.

Skønt den i § 53 anordnede kortvarige Forældelsesfrist som ovenfor bemærket hviler paa særlige Hensyn, der vilde gøre sig gældende, selv om vor Lovgivning iøvrigt indeholdt en efter Nutidens Forhold afpasset almindelig Forældelsesregel, skal det dog anføres, at det har været taget under Overvejelse af Kommissionens danske Medlemmer at foreslaa Indførelsen af en Regel om Forældelse af alle Fordringer, som udspringe af Købeaftaler, i Løbet af tre Aar efter Købets Indgaaelse. Fra „Provinshandelsforeningernes Fællesudvalg“ har Kommissionen ogsaa modtaget en Henvendelse, de udtaler et Ønske i denne Retning. Man har imidlertid næret overvejende Betænkeligheder ved at foreslaa en Regel af dette Indhold indført særlig for Købs og Byttes Vedkommende, saa længe man tør gaa ud fra, at Spørgsmaalet om en almindelig Revision af Forældelseslovgivningen staar paa Dagsordenen.

§ 54.

Det er almindelig antaget, at Pligten for Køberen til Undersøgelse og Reklamation bortfalder i Tilfælde af, at Sælgeren har handlet svigagtig. Det er ogsaa klart, at Sælgeren, naar han opererer i den Hensigt at fremkalde Køberens Undladelse af Undersøgelse og Reklamation — f. Eks. ved en falsk Mærkning af Varen, der skal give Garanti for Godheden eller ved en Indpakning, der tilsigter at dække Mangelen eller ved en Indskibning af Varen, saaledes

at de sunde Varer ligge øverst og de for-dærvede underst — hverken har Trang til eller retfærdigt Krav paa den Beskyttelse, som disse Regler ere bestemte til at give ham. Men dette gælder ogsaa, naar Sælgeren uden saaledes at have tilstræbt Køberens Undladelse paa anden Maade har sveget den Tillid, som Køberen ifølge Kontraktsforholdet har været berettiget til at nære til ham f. Eks. ved bevidst Fortielse af Mangler ved en individuelt bestemt Salgsgegenstand eller ved Tilsendelse af Varer, om hvilke Sælgeren véd, at de ere uantagelige.

Udkastet er imidlertid ikke blevet staaende herved, idet man med Sælgerens Svig har ment at maatte ligestille det Tilfælde, at Sælgeren har gjort sig skyldig i grov Ugtsomhed, forsaavidt denne har medført betydelig Skade for Køberen. Man er herved i Overensstemmelse med den hos os raadende Retsanskuelse, saaledes som denne har givet sig Udtryk i Udtalelser i forskellige Domme, f. Eks. i Dom af Sø- og Handelsretten i S.- og H. Rets Tid. 1863 S. 14 og Højesterets Dom i Ugeskr. for Retsv. 1885 S. 475, ligesom ogsaa Handelsstandens Fællesrepræsentation i sin Erklæring over Udkastet har fremsat Ønske i samme Retning. Afgørende herfor er det navnlig, at det efter Omstændighederne kan være særdeles vanskeligt eller endog umuligt for Køberen at føre Beviset for et forsætlig urigtigt Forhold hos Sælgeren, medens selve det foreliggende Tilfælde ofte giver umiddelbar Oplysning om, at Sælgeren i hvert Fald ikke har opfyldt de simpleste Fordringer, der kan stilles til en ordentlig Købmand eller til en anstændig Sælger, jfr. ogsaa Ligestillingen af Svigen og den grove Ugtsomhed i Lovgivningen for beslægtede Omraader som i Veksellovens § 76 og Sølovens § 168. Da Bevisbyrden for det af Sælgeren udviste Forhold efter § 54 vil komme til at paahvile Køberen, behøver man paa den anden Side ikke ved en saadan Udvidelse af Undtagel-

sen til flere Tilfælde at frygte for nogen almindelig Afsvækkelse af Undersøgelses- og Reklamationspligten.

§ 55.

De Grunde, som have ført til i § 33 at paalægge Sælgeren en Pligt til at drage Omsorg for Salgsgegenstanden i Tilfælde af Forsinkelse fra Køberens Side, gøre sig med samme Styrke gældende til i Sælgerens Interesse at paalægge Køberen en tilsvarende Omsorgspligt, naar han er kommen i Besiddelse af Genstanden og vil benytte sig af sin Ret til at afvise den paa Grund af en forefundne Mangel ved den eller en Forsinkelse med Leveringen af den. En saadan foreløbig Omsorgspligt er begrundet ved Køberens Indehavelse af Godset og maa derfor paahvile ham, selv om Sælgeren selv eller ved Fuldmægtig er tilstede paa Pladsen. Med Henblik paa Køberens Ret til Erstatning for de ham ved Omsorgen paaførte Omkostninger i Forbindelse med hans Ret efter § 57 2det Stk. til at holde Genstanden tilbage til Sikkerhed herfor, vil Opfyldelsen af denne Pligt heller ikke findes uforholdsmæssig besværlig for Køberen, saa meget mindre som den er af en rent foreløbig Karakter, idet der aabnes Køberen den samme Udvej, som der efter § 34 er aabnet Sælgeren, til gennem Salg, eventuelt Bortskaffelse af Genstanden at befri sig for enhver yderligere Omsorgspligt. Paa den anden Side bør der ikke gives Køberen Ret til uden Sælgerens Samtykke at sende Genstanden tilbage, da dette meget hyppig vil komme i Strid med Sælgerens Interesser, naar Genstanden nemlig ikke vel kan bære de med en Tilbagesendelse forbundne Omkostninger, men med større Fordel kan afhændes paa det Sted, hvor den befinder sig. Denne Betragtning rammer dog ikke Pladshandelen, i hvilken det ogsaa maa antages, at den hos os gældende Sædvane, der ifølge Indholdet af § 1 fremdeles vil blive i Kraft,

hjemler Køberen Ret til Tilbagesendelse af Genstanden.

§ 56.

Bestemmelsen i denne Paragraf gaar for saa vidt udenfor Regelen i § 55, som Køberen herefter i visse Tilfælde bliver pligtig selv at sætte sig i Besiddelse af Salgsgegenstanden og dermed skabe Forudsætningen for Indtrædelsen af hans Omsorgspligt efter § 55. Ved Pladskøb kan der selvfølgelig ikke være Tale om at paalægge Køberen, der vægrer sig ved at tage imod Salgsgegenstanden for egen Regning, at modtage den for at bevare den for Sælgerens Regning. Men ogsaa ved Forsendelseskøb er Sælgeren, saalænge Genstanden ej er overgivet i Køberens Besiddelse, nærmest til paa Bestemmelsesstedet selv at sørge for dens Bevaring, naar han selv eller ved Fuldmægtig er tilstede dér og kan tage sig af Genstanden. Det er f. Eks. Tilfældet, naar Konnossementet paa Varen er sendt til en Bank paa Bestemmelsesstedet til Incasso, saaledes at Banken gennem Indehavelsen af Konnossementet kan skaffe sig Varen udleveret. Det turde ogsaa i Handelskredse være en ret fast Opfattelse, at Sælgerens Interesse i, at der drages tilbørlig Omsorg for Godset, i saa Fald maa varetages af Banken. Anderledes stiller Forholdet sig imidlertid, naar alene Køberen er i Stand til virksomt at drage Omsorg for Godset paa Bestemmelsesstedet, f. Eks. fordi han er Indehaver af Konnossementet, eller fordi Godset er forsendt med et paa hans Adresse lydende Fragtbrev. Her at henvise til Fragtførerens Ret og Pligt til at oplægge Godset, fører aabenbart til, at Sælgerens Interesser ofte ikke blive varetagne paa forsvarlig Maade. Paa den anden Side kræver Billighed, at Køberen ikke tilpligtes at tage sig af Salgsgegenstanden, naar han for at faa den i Hænde først maa betale Købesummen, som det f. Eks. er Tilfældet ved Salg mod Efterkrav, eller udrede en forholdsvis høj Fragt

eller Told, saalidt som naar en Besiddelsestages af Genstanden i andre Retninger vil paadrage ham væsentlig Omkostning eller Ulempe.

§ 57.

Det følger af Købeaftalens Karakter af en gensidig Retshandel, at Købets Ophevelse medfører en Forpligtelse for Køber og Sælger til hver paa sin Side at tilbagegive, hvad han har modtaget fra den anden Part. I Lighed med Regelen i § 14 om enhver af Parternes Ret til kræve Ydelse mod Ydelse bestemmer da § 57, at ingen af dem er berettiget til at faa sin Ydelse tilbage, medmindre han selv tilbagegiver, hvad han fra den anden Side har modtaget. Det vilde imidlertid føre til Ubillighed mod Køberen, om denne Regel skulde gennemføres med en saadan Strængighed, at selv den ringeste Forandring eller Formindskelse af Godset afskærer ham fra at hæve Købet. Udkastet indskrænker sig derfor til at opstille det som Betingelse for Køberens Ret til at faa Købesummen tilbage, at han tilbageleverer det Modtagne „i væsentlig samme Stand og Mængde, hvori det var ved Leveringen“. Ved saadanne mindre Forandringer af Salgsgegenstanden maa Sælgerens Inreresse ogsaa anses for tilstrækkelig beskyttet gennem hans Ret til at afdrage det tilsvarende Beløb i Købesummen.

Medens der ingen Tvivl kan være om, at Køberen, naar han afviser Salgsgegenstanden, er berettiget til at holde den tilbage til Sikkerhed for de Omkostninger, som han til Opfyldelse af sin Omsorgspligt efter § 55 har afholdt i Sælgerens Interesse, stiller Spørgsmaalet om, hvorvidt han ogsaa bør have Tilbageholdelsesret i Genstanden til Sikkerhed for andre Krav paa Sælgeren i Anledning af dennes Misligholdelse af Aftalen, sig til en vis Grad tvivlsomt. Det maa dog sikkert antages for stem-

mende med de i vor Retsanvendelse fulgte Grundsætninger, at Tilbageholdelsesret tilkommer Køberen saavel for hans Krav paa Godtgørelse af de Omkostninger, som Handelen har forvoldt ham, f. Eks. til Fragt, til Undersøgelse af Varen etc., som ogsaa for hans Krav paa Erstatning af det Tab, som han lider derved, at Aftalen ikke behørig er opfyldt fra Sælgerens Side, hvilket efter §§ 25 og 45 i Regelen vil være lig med Forskellen mellem Kontraktprisen og Varens Markedspris paa Leveringstiden. Da de fleste fremmede Lovgivninger hjemle Køberen Tilbageholdelsesret ogsaa for mulig Prisdifference, vilde det derhos medføre en betænkelig Ulighed til Skade for indenlandske Handlende, om vor Lovgivning vilde nægte Køberen denne Ret og dermed henvise ham til Søgmaal af Sælgeren i hans Hjemland. Under Hensyn til, at det ofte kan være Genstand for begrundet Meningsulighed mellem Køberen og Sælgeren, om og til hvilket Beløb saadant Erstatningsansvar er paadraget, og at det paa den anden Side ikke med Billighed kan forlanges, at Sælgeren for at faa Genstanden tilbage skal udbetale Køberen en Erstatning, som han ikke anser denne for berettiget til, giver Udkastet Sælgeren Ret til at faa Genstanden tilbage mod at stille betryggende Sikkerhed for den af Køberen fordrede Erstatning.

Derimod hjemler Udkastet ikke Køberen nogen Tilbageholdelsesret i Genstanden til Sikkerhed for Opfyldelsen af hans Krav paa ny Levering. Bortset fra, at Tilbageholdelsesretten i dette Tilfælde vilde være saa meget desto føleligere for Sælgeren, som han netop ofte til Fremskaffelsen af den nye Levering har Brug for de i den tidligere Levering bundne Værdier, adskiller dette Krav sig navnlig derved fra Køberens Erstatningskrav, at dets Størrelse ikke som disses straks lader sig nøjagtig bestemme, men afhænger af senere Tidens mulig vekslende Prisforhold.

§ 58.

Medens Køberen efter § 57 i Almindelighed er afskaaren fra at hæve Købet derved, at han ikke er i Stand til at tilbagegive Salgsgenstanden i væsentlig uforandret Stand, er det paa den anden Side en Selvfølge, at denne Regel ikke gælder i Tilfælde, i hvilke Køberen under Udøvelsen af eller til Befrielse for sin Omsorgspligt i Medfør af § 55 har afhændet eller paa anden Maade skilt sig af med Genstanden. I Lighed med Bestemmelserne i flere fremmede Lovgivninger, f. Eks. den tyske borgerlige Lovbogs §§ 350—53, jfr. § 467, indeholder Udkastet derhos i § 58 nogle Undtagelser fra den anførte Regel i § 57, for Tilfælde, i hvilke det vilde medføre ubillig Haardhed mod Køberen at nægte ham Ret til at træde tilbage fra Købet og saaledes henvise ham til at kræve Prisafslag og dermed have hele Byrden af at skulle udvinde den økonomiske Værdi af Salgsgenstanden.

Dette gælder først og fremmest om det Tilfælde, at Genstandens Undergang eller Forandring skyldes en hændelig Begivenhed eller Genstandens egen Beskaffenhed. Her at afskære Køberen fra at hæve Købet vilde medføre en ganske ugrundet Berigelse for Sælgeren, der naturligvis ikke bør kunne overføre Risikoen for Salgsgenstanden paa Køberen ved Levering af en Genstand, som denne med Rette afviser. Men selv om Genstandens Undergang eller Forandring skyldes Køberens egne Foranstaltninger, bør han ikke derfor altid være afskaaret fra at hæve Købet. Det er saaledes aabenbart, at Adgangen hertil maa staa ham aaben, naar Forandringen er en Følge af den Undersøgelse af Genstanden, som Køberen altid er berettiget til at foretage og i visse Tilfælde endog pligtig at anstille i Sælgerens Interesse, forat det retslige Mellemværende hurtigt kan blive bragt paa det Rene. Men ogsaa naar Forandringen skyldes Foranstaltninger, som Køberen har truffet udelukkende i egen

Interesse, f. Eks. ved at tage Genstanden i Brug, bør han have Ret til at træde tilbage fra Købet, saafremt Foranstaltningen er truffen inden den Mangel, der berettiger til Ophævelse af Købet, er eller burde være opdaget af ham. Ellers vilde Køberen være afskaaren fra at kunne hæve Købet, f. Eks. naar det ved Slagtningen af et Kreatur, som er købt til Slagtebrug, viser sig, at det har lidt af en Sygdom, som gør Kødets utjenligt til Menneskeføde.

Om Vanhjemmel.

§ 59.

Under vor Rets udstrakte Adgang til Vindikation er det Tilfælde, at Køberen lider Tab derved, at Salgsgenstanden viser sig at tilhøre Trediemand, særdeles praktisk. Det ligger imidlertid udenfor Omraadet for nærværende Udkast at give en almindelig Ordning mellem Køber og Sælger i Tilfælde af denne saakaldte Vanhjemmel. Flere af de herhen hørende Spørgsmaal, navnlig Spørgsmaalet om Køberens Adgang til at hæve Købet, staa i nøje Forbindelse med det til senere Behandling udskudte Spørgsmaal om Vindikation af Løsøre.

Kun om et enkelt Punkt, nemlig om Betingelserne for Køberens Ret til Skadeserstatning, har man fundet det nødvendigt at give en særlig Regel for ikke at give Anledning til en fejlagtig Overførelse paa Vanhjemmelstilfældene af de for Sælgerens Ansvar for Mangler ved Salgsgenstanden i § 42, 2det Stk. givne Regler. Det maa nemlig anses for hjemlet ved den gældende Rets Grundsætninger og stemmer ogsaa med Sagens Natur, at Sælgeren er pligtig at svare Køberen Skadeserstatning for Vanhjemmel, selv om han ved Købets Indgaaelse har været i utilregnelig Vildfarelse

om sin Adkomst. Sælgeren betragtes med andre Ord altid som Garant for, at Salgs- genstanden tilhører ham og — hvad der staaer i Klasse dermed — for, at den ikke er behæftet med saadanne Tredjemand tilkommende Rettigheder, som udelukke den fulde af Køberen tilsigtede Retserhvervelse. Undtagelse herfra gælder dog naturligvis, naar Køberen ved Købets Afslutning selv har vidst eller burdet vide, at Salgs- genstanden tilhørte Trediemand, saaledes at han maa antages selv at have villet løbe Risikoen i denne Henseende og derfor ved Fastsættelsen af Købesummens Størrelse at have taget Hensyn hertil, jfr. Para- grafens 2det Punktum.

Om Køb paa Prøve.

§ 60.

Medens Udkastet ikke i Almindelighed opstiller særlige Regler for Tilfælde, i hvilke Købet er indgaaet under Tilføjelse af Be- tingelser eller Tidsbestemmelser, men her- om lader det have sit Forblivende ved, hvad der følger af de almindelige Regler om Retshandler, foranlediger det navnlig i den mindre Handel forekommende Køb paa Prøve eller paa Besigt i to Retninger sær- lige Regler for Retsforholdet efter Salgs- genstandens Levering af Sælgeren. Dels trænges der til en Bestemmelse om, hvor- vidt Køberens Tavshed herefter medfører, at han bliver bunden ved Købet d. v. s. at han maa beholde Genstanden paa de forud aftalte Vilkaar, dels bør det ved en posi- tiv Regel afgøres, hvem af Parterne der bærer Risikoen for Salgs- genstanden, medens den befinder sig hos Køberen.

I førstnævnte Henseende stemmer det med den naturlige Opfattelse og er ogsaa statueret ved en Dom af vor Højesteret, jfr. Ugeskr. f. Retsvæs. 1881 S. 839, at

Køberen bliver bunden ved Købet — ikke blot, naar han undlader inden aftalt Tid at meddele Sælgeren, at han ikke vil be- holde Genstanden — men ogsaa naar han i Tilfælde af, at ingen saadan Tid er af- talt, undlader at give Sælgeren denne Med- delelse inden „passende Frist“. Hvad der maa anses for en „passende“ Frist afhæn- ger af Omstændighederne ved det enkelte Tilfælde, navnlig af hvor lang Tid en or- dentlig Prøvelse af Genstanden regelmæssig kan forudsættes at ville tage. Særlig Be- tydning vil det herved have, om Sælgeren har opfordret Køberen til at erklære sig, men paa den anden Side kan efter Udkastet Fristen for Køberens Ret til vilkaarlig Til- bagetræden fra Købet udløbe, uden at Sæl- geren herom har rettet nogen Forespørgsel til Køberen.

I sidstnævnte Henseende stemmer det vistnok med den raadende Opfattelse, at Køberen bærer Faren for Genstanden, saa- længe han har den til Prøve eller Besig- tigelse. En modsat Regel vilde ogsaa i altfor høj Grad prisgive Sælgeren til Kø- berens større eller mindre Paapasselighed og paa Grund af Køberens Herredømme over Bevislighederne ofte medføre, at Sæl- geren mister Købesummen i Tilfælde, i hvilke Genstandens Undergang eller For- ringelse er at henføre til en Fejl eller Forsømmelse hos Køberen.

Som ovenfor antydte opstiller Bestem- melsen i Paragrafens 1ste Stykke alene en Begrænsning for Køberens Ret til vil- kaarlig Tilbagetræden fra Købet, men afskærer ham naturligvis ikke fra at hæve Købet paa Grund af Mangler ved Salgs- genstanden jfr. herved ogsaa § 58.

Om Meddelelser efter denne Lov.

§ 61.

Blandt de Meddelelser af forskellig Art, der i saa rigt Maal kunne forekomme under

Retsforholdets Bestaaen mellem Køber og Sælger, og som Udkastet ogsaa paa forskellige Steder paabyder eller forudsætter, er der en Gruppe, der sammenknyttes ved den Ejendommelighed, at det er paalagt den ene af Parterne under visse Forhold at afgive dem til den anden Part for at bringe Klarhed i Forholdet, saaledes at Undladelse heraf medfører Retsfortabelse for den Paagældende.

Om disse Meddelelser, der alle falde indenfor Kredsen af de saakaldte „Reklamationer“, og som i Udkastet omhandles i §§ 6, 26, 27, 52 og 53 for Køberens Vedkommende og i §§ 31 og 32 for Sælgerens Vedkommende, giver § 61 den fælles Regel, hvorefter den i de nævnte Paragrafer omhandlede Retsfortabelse ikke skal indtræde, fordi Meddelelsen forsinkes eller ikke kommer frem, naar den er indleveret til Befordring med Telegraf eller Post eller, hvor andet forsvarligt Befordringsmiddel benyttes, afgivet til Befordring dermed. At Forsendelsen af Meddelelsen i disse Tilfælde saaledes sker paa Adressatens Risiko eller m. a. O.: at Pligten til at give Medkontrahtenten Underretning er opfyldt ved den behørig Afsendelse deraf, følger af en retfærdig Afvejelse af Parternes Interesser imod hinanden og er antaget i vor Retsanvendelse ligesom Regelen ogsaa findes udtrykkelig udtalt i den tyske Handelslovbogs § 377, jfr. ogsaa for et beslægtet Forhold Afgivelse af Notifikation efter Veksellovens § 45. Herved udelukkes det naturligvis ikke, at den paagældende Part er pligtig at gentage Meddelelsens Afsendelse i Tilfælde, i hvilke han f. Eks. gennem senere modtagen Skrivelse fra den anden Part, der ikke berører Reklamationen, eller gennem sit Kendskab til Postforbindelsens Afbrydelse o. l., bør være klar over, at Meddelelsen ikke er naaet frem til Adressaten.

Da Post og Telegraf under Nutidens Forhold saavel paa Grund af Prisbilligheden som paa Grund af Sikkerheden alminde-

ligst benyttes til Befordring af Meddelelser mellem Personer, der ere adskilte i Rummet, maa Sætningen om, at Forsendelsen foregaar paa Adressatens Risiko først og fremmest finde Anvendelse paa Meddelelser, der sendes ved et af disse Befordringsmidler. Hensynet til Adressatens Sikkerhed for, at Underretningen vil naa frem til ham, kan ikke føre til at paalægge Afsenderen, naar Postforbindelsen benyttes, at vælge den baade besværligere og bekosteligere Indskrivning af Brevet (anbefalet Brev). Derimod vil Afsenderen, hvem Bevisbyrden for, at der er reklameret paa behørig Maade, i Almindelighed paahviler, oftest i egen Interesse lade Brevet indskrive. Man har dog ikke ment til Lettelse af Bevisbyrden for Afsenderen at burde foreslaa indført en til Regelen i Veksellovens § 47 svarende Bestemmelse om, at en Postattest om Indlevering af Brev til den, hvem det paahviler Afsenderen at give Underretning, gælder som Bevis for, at en Underretning af det foreskrevne Indhold paa den Tid, Postattesten opgiver, er blevet afsendt til Adressaten, medmindre det godtgøres, at Brevet havde et andet Indhold. Dels fordres det ved flere af de heromhandlede Meddelelser, at de have et Indhold af en mere specialiseret Karakter end den simple Underretning om Regressen efter Veksellovens § 47, dels foranlediger Mellemværendet mellem Køber og Sælger regelmæssig Afgivelsen af Meddelelser af saa forskelligartet Indhold, at det findes mindre naturligt at opstille en legal Formodning for et bestemt Indhold af Brevet. Men selvfølgelig vil Afsendelsen af Brevet til et vist Tidspunkt, for hvilken Postattesten altid afgiver fuldt Bevis, kun skabe en efter Omstændighederne ved det enkelte Tilfælde bedømt naturlig Formodning for, at det afsendte Brev, som paastaaet af Afsenderen, har indeholdt den efter Loven til Rettens Bevarelse fordrede Meddelelse, ligesom det følger af almindelige Regler, at Adressaten ikke blot er

pligtig under Processen at fremlægge det afsendte Brev, naar han ej benægter dets Modtagelse, men ogsaa bærer Risikoen for dets Bevarelse.

Da det undtagelsesvis kan forekomme, at Befordring med Post eller Telegraf ikke staaer til Raadighed paa Stedet, og da dette ikke bør blive til Skade for den, der skal afsende en i Loven foreskrevne Meddelelse, giver Udkastet den omhandlede Regel Gyl- dighed ogsaa for Tilfælde, i hvilke Med- delelsen er afgiven til Befordring med „andet forsvarligt Befordringsmiddel“. Der kan naturligvis ikke opstilles bestemte Regler for, hvad der i denne Henseende bør anses som et „forsvarligt“ Befordrings- middel, men Afgørelsen heraf maa over- lades til Domstolene i Overensstemmelse med den til enhver Tid og paa ethvert Sted raadende Opfattelse. Særlig skal der dog gøres opmærksom paa, at Benyttelsen af Afsenderens egne Folk til Meddelelsens Overbringelse, hvilket ikke sjældent fore- kommer i Pladshandelen, i Almindelighed maa antages at foregaa paa Afsenderens egen Risiko, allerede af den Grund, at han kunde og burde have benyttet den langt sikrere Postforbindelse.

Udkastet giver ingen Regel om, hvil- ket af flere til Raadighed staaende sikre Befordringsmidler Afsenderen i det enkelte Tilfælde bør betjene sig af for at opnaa en tilstrækkelig hurtig Befordring af Med- delelsen. Navnlig følger det ikke af Ud- kastets Fremhævelse af Befordring med Posten som et forsvarligt Middel, at denne altid fyldestgør de Fordringer som i sidst- nævnte Henseende kan stilles til Af- sendelsen. Der kan tværtimod forekomme Tilfælde, i hvilke det, efter Værdien af Salgsstanden og de hurtige Prissvingnin- ger eller den hastige Fordærvelse af Varen, vil blive anset for krævet af almindelig god Forretningsskik, at Underretning sen- des ad telegrafisk Vej.

Paa den anden Side opstiller Udkastet heller ikke noget Krav til Formen for

Meddelelsens Afgivelse, hvoraf navnlig føl- ger, at en mundtlig Meddelelse, der frem- sættes i rette Tid og overfor rette Ved- kommende, ikke kan afvises, saalidt som det naturligvis kan kræves, at en skriftlig Meddelelse af denne Art ikke bliver givet sammen med andre Forretningsmeddelelser.

Om Betydningen af visse Salgsklausuler.

§§ 62—71.

Da adskillige af de kortfattede Udtryk eller handelsretlige Klausuler, som Parterne navnlig i den større Handel hyppig betjene sig af ved Afslutning af Køb, erfarings- mæssig i flere Henseender ere Genstand for forskellig Tolkning, har man ment, at det ved Udarbejdelsen af et Forslag til en saa- vidt muligt ensartet Lov om Køb for de tre nordiske Lande, vil være af stor Be- tydning at fastslaa en ensartet Forstaaelse indenfor det skandinaviske Retsomraade af nogle af de vigtigste af disse Klausuler. Da imidlertid i flere Tilfælde Klausulerne have forskellig Betydning indenfor de for- skellige Forretningsgrene og i andre Til- fælde deres Betydning i forskellige Hen- seender kan ventes at ville undergaa For- andringer efter Handelsforholdenes Udvik- ling, maa der vises en ikke ringe Varsom- hed paa dette Punkt. Udkastet giver der- for i §§ 62—71 kun en Udlægning af nogle enkelte, særlig hyppig forekommende Salgs- klausuler og kun i de Retninger, i hvilke baade Ejendommelighederne for den enkelte Forretningsgren i Almindelighed ingen Rolle spiller, og man derhos med nogenlunde Sikkerhed tør gaa ud fra, at dens Betyd- ning vil staa uberørt af Udviklingen i Frem- tiden, saavidt denne kan overskues.

§ 62.

Blandt de i Distancehandelen benyttede særlige Salgsklausuler hører Klausulen „frit

ombord“ (fob) — „franc à bord“, „delivered on board“, „frit i Skib“ etc. — paa et angivet Sted forsaavidt til de for Sælgeren gunstigste, som han herefter ikke blot er befriet for Risikoen under Forsendelsen fra Indladningsstedet, men heller ikke skal bære Omkostningerne ved Transporten derfra og derfor med større Sikkerhed kan beregne Handelens Fordele, idet hans Gevinst navnlig bliver uafhængig af Fragtmarkedets vekslende Priser. Som Regel paahviler det ved Benyttelsen af denne Klausul heller ikke Sælgeren at have Ulejligheden med at sørge for Befragtningen — saalidt som han naturligvis bærer Risikoen for, at passende Skibslejlighed kan findes. Skal Forsendelsen ske med Rutebaad, paahviler det dog ofte ifølge særlig Aftale — f. Eks. ved Tilføjelsen „pr. N. N. Dampet“ — eller efter gældende Sædvane Sælgeren ved rettidig Anmeldelse af Godset til Dampskibsekspeditionen eller Skipperen at sørge for Skibsrum til det.

Derimod er det Sælgerens Sag at besørge og bekoste Salgsgenstandens Forsendelse til det fra hans Bosted eller Forretningssted forskellige Indladningssted, ligesom han ogsaa under Indladningen i Forhold til Køberen er pligtig at udfylde en Afladers Rolle. Hvorvidt hans Pligter i sidstnævnte Retning strække sig, afhænger naturlig af, hvad der paa Indladningsstedet ifølge gældende Lov, jfr. vor Sølovs § 116, og Sædvane paahviler en Befragter i Forhold til Bortfragteren, idet Køberen først da er befriet for enhver selvstændig Virksomhed med Hensyn til Godsets Indledning, naar Sælgerens Pligter ikke høre op, førend Bortfragterens Pligter tage deres Begyndelse.

Det vil bemærkes at Regelen i Paragrafens 2det Stykke alene omhandler Omkostningerne ved Varens Forsendelse til Afskibningsstedet og ved Indladningen, men ikke saadanne Udgifter, der — som f. Eks. Udførselstold, Vareafgift, Havne-

penge, Bolværkspenge etc. — paaløbe paa selve Indskibningsstedet. Heri ligger naturligvis ikke, at disse Udgifter i Almindelighed maa bæres af Køberen; herom kan der næppe endnu opstilles Regler med Krav paa almindelig Gyldighed.

Medens der næppe kan være Tvivl om, at Sælgeren efter den hos os raadende Retsopfattelse bærer Faren for Salgsgenstanden under dens Forsendelse til Indladningsstedet, kan den nøjagtige Bestemmelse af Tidspunktet for Farens Overgang dersteds fra Sælgeren til Køberen volde nogen Vanskelighed. Tidspunktet for Risikoens Overgang burde vel principielt falde sammen med det Tidspunkt, fra hvilket en af eller for Køberen tegnet Ladningsforsikring regelmæssig dækker Risikoen ved Transporten. Men Reglerne herom ere ikke ganske ens efter de forskellige Landes Forsikringsret, idet Forsikringen snart alene dækker for Risikoen, efterat Godset er bragt ombord eller dog for Ombordbringelsens Skyld er anbragt i Kran el. lign. Indretning, snart — indenfor visse nærmere bestemte Grænser — tillige for den Risiko, der falder indenfor dette Tidspunkt, jfr. saaledes hos os Konvention 2. April 1850 § 90. Det er derhos en ret udbredt og ikke ganske grundløs Antagelse, at Sælgeren er og bør være befriet for Risikoen allerede fra det Tidspunkt, da Bortfragteren har taget Godset i sit Værge og afgivet Kvittering derfor, selvom det endnu ikke er bragt ombord, men — som f. Eks. ofte ved Stykgods — er anbragt paa Kajen eller — som det forekommer ved hele Ladninger eller større Partier — i Bortfragterens Magasiner. Der trænges saaledes til en bestemt Regel i denne Henseende, og man har da ment at være i Overensstemmelse med den i de mest interesserede Handelskredse raadende Opfattelse, naar det i Udkastet foreslaaes, at Sælgeren først ophører at bære Faren for Godset, naar dette er kommet indenfor Skibssiden (Rælingen), ligesom dette og-

saa rent sproglig set indeholdes i Klausulens Ordlyd.

Bestemmelsen i Paragrafens 4de Stykke angaaende det Tidspunkt, som bliver at lægge til Grund ved Afgørelsen af, om Varen lider af Mangler samt ved Beregningen af Købesummens Størrelse, naar den skal ske efter Maal, Vægt eller Tal, stemmer ganske med de tilsvarende Bestemmelser i §§ 44 og 7.

Naar — hvad der som bemærket i Almindelighed vil være Tilfældet — Køberen selv har befragtet Fartøj eller sørget for Skibsrum til Godsets Forsendelse fra Indladningsstedet, ses den Antagelse, at Godset er overgaaet i Køberens Besiddelse allerede derved, at det er bragt indenfor Skibssiden, saa ofte fremsat, at der kan være Grund til, at Loven for at forebygge uheldige Slutninger udfra en saadan Anskuelse udtrykkelig udtaler, at Køberens Stilling i denne Henseende ikke er en anden end, naar Befragtingen er afsluttet af Sælgeren. Udkastet bestemmer derfor i § 62, 5te Stykke, at paa den ene Side Køberens Undersøgelsespligt selv i saa Fald først indtræder ved Godsets Fremkomst til Bestemmelsesstedet, og at paa den anden Side Sælgerens Beføjelse til at hindre Varens Udlevering i Tilfælde af Udeblivelse med Købesummens Betaling eller Køberens manglende Betalingsvevne ikke er udelukket ved Godsets Indladning. En modsat Regel vilde ogsaa staa i Modstrid med den neutrale Stilling, som Bortfragteren og hans Repræsentant Skipperen efter Nutidens Fragtret indtager overfor baade Køber og Sælger. Den heromhandlede Udtalelse i § 62 udelukker naturligvis ikke, at Domstolene kunne komme til et andet Resultat i de sjældent forekommende Tilfælde, i hvilke Godset forsendes med Køberens eget Skib f. Eks. naar Skipperen gør Indkøb af Varer for at skaffe sig Returfragt.

I Forbindelse med Behandlingen af Klausulen „frit ombord“ har det efter en

Henstilling fra Handelsstandens Fællesrepræsentation været under Overvejelse at opstille Regler for Forstaaelsen af den ved Salg med udelukkende Landtransport benyttede Klausul „frit paa Vogn“ („frit paa Jærnbane“ o. l.). Af flere Grunde har Kommissionen imidlertid maattet afstaa fra at stille Forslag i saa Henseende. Dels formenes nemlig Reglerne for denne Klausuls Forstaaelse i flere Retninger, navnlig med Hensyn til Tidspunktet for Overgangen af Risikoen paa Køberen og Spørgsmaalet om, hvem af Parterne der skal bære Omkostningerne ved Stuvningen, at være forskellige, eftersom Købet angaar hele Vognladninger eller Stykgods, dels kan der næppe opstilles tilstrækkelig bestemte Regler om Sælgerens Pligter til at træffe Foranstaltninger i Henseende til Godsets Indladning og hans Ansvar for dennes Behørighed, idet hans Forhold paa dette Punkt for de mest praktiske Forsendelsers, nemlig Jærnbaneforsendelsers Vedkommende, beror paa Trafikreglementer, der ikke ere ens for alle Linier indenfor det enkelte Lands Grænser og end mindre for Linierne i de forskellige Lande, hvorhos de bestaaende Trafikreglementers Bestemmelser til enhver Tid kunne blive Genstand for Forandringer som Følge af internationale Jærnbankonventioners Baand paa de enkelte Jærnbanestyrelsers Frihed. Paa den anden Side indeholdes de Regler, der med Sikkerhed kunne opstilles for Forstaaelsen af denne Klausul i enkelte Retninger i andre af Udkastets Bestemmelser, nemlig i § 51, 2det Punktum om Tidspunktet for Indtrædelsen af Køberens Undersøgelsespligt og i § 65 angaaende Klausulen „frit“ paa et angivet Sted.

§§ 63 og 64.

Det forekommer ofte, at Køberen ønsker sig befriet for enhver Ulejlighed med Hensyn til Salgsgenstandens Forsendelse til Bestemmelsesstedet, og det er ovenfor ved Bemærkningerne til Udkastets § 10 omtalt,

at Sælgeren uden særlig Aftale derom kan være forpligtet til at sørge for Varens Fremsendelse. For saa vidt Sælgerens Pligt i denne Henseende ikke rækker videre end til at sørge for Forsendelsen paa Køberens Vegne — det være sig, at denne Forpligtelse følger af selve Omstændighederne ved Købet eller af en særlig Aftale om Forsendelse „for Køberens Regning og Risiko“ — ere Reglerne i Udkastets § 10 umiddelbart anvendelige.

Køberen er imidlertid ofte interesseret i ikke blot — som ved det omtalte simple Forsendelseskøb — at blive befriet for Ulejligheden ved Forsendelsen, men ogsaa i at Sælgeren bærer Omkostningerne ved Forsendelsen, hvilket naturligvis betinger Fastsættelsen af en højere Købesum for Varen, men paa den anden Side medfører, at Køberen med Sikkerhed kan beregne, hvad Varen vil staa ham i ved dens Fremkomst til Bestemmelsesstedet. Til dette Øjemeds Opnaaelse benytter man ved Handlers Indgaaelse Klausulerne „fragtfrit“, „c. & f.“ (cost and freight), „c. f.“ (kost Fragt) — hvorom Udkastets § 63 — og „cif“ (cost, insurance, freight) — hvorom Udkastets § 64 —, hvilken sidste Klausul alene adskiller sig fra de førstnævnte derved, at Sælgeren ifølge den ogsaa har at sørge for og bekoste Godsets Forsikring under Transporten. Ved Benyttelsen af disse Klausuler tilføjes i Almindelighed Navnet paa Bestemmelsesstedet, saa at Varen f. Eks. sælges „cif København“.

Det er almindelig antaget saavel i nordisk som i den øvrige moderne Handelsret, at den Omstændighed, at Sælgeren saaledes paatager sig at bære Omkostningerne ved Forsendelsen til Bestemmelsesstedet, ikke gør dette Sted til Leveringssted. Under Forsendelsen hviler med andre Ord Faren for Salgsgegenstanden paa Køberen, hvilket naar Salgsgegenstanden er forsikret mod Risiko under Transporten, viser sin Betydning deri, at Køberen bærer Tabet ved en Undergang eller Forringelse af Gen-

standen, som Forsikringen ikke dækker imod, være sig fordi det falder udenfor Forsikrerens Risiko, eller fordi Forsikrerer ikke er i Stand til at opfylde sine paatagne Forpligtelser.

Det nøjagtige Tidspunkt for Risikoens Overgang paa Køberen maa da fastsættes paa samme Maade, som det er sket i § 10 for det simple Forsendelseskøb, d. v. s. at Faren gaar over paa Køberen, saa snart Varen er overgivet til en Fragtfører, der har paataget sig Forsendelsen, eller den, hvis Afsendelsen sker med Skib, er bragt indenfor Skibssiden.

En Sammenligning mellem Reglerne for Farens Overgang paa Køberen ved Benyttelsen af de heromhandlede Klausuler og ved Klausulen „frit ombord“, udviser den Forskel, at Faren ved Benyttelsen af sidstnævnte Klausul hviler paa Sælgeren under Godsets Forsendelse til Indskibningsstedet, medens den ved disse Klausuler gaar over paa Køberen allerede ved Transportens Begyndelse, selv om Varen først skal forsendes et Stykke til Lands for derefter at indlades i Skib. Denne Forskel i Klausulernes Rækkevidde, der maa antages at være til Stede allerede efter den gældende Retsopfattelse, er begrundet deri, at ved fob-Købet Stedet for Transportens Begyndelse altid er klart angivet ved en Tilføjelse til Klausulen, medens ved de heromhandlede Køb i Almindelighed alene en Angivelse af Bestemmelsesstedet føjes til Klausulen, og at derfor en Angivelse af et særligt Indskibningssted, hvor en saadan forekommer, regelmæssig blot opfattes som en nærmere Angivelse af Transportruten.

I nær Forbindelse med Regelen om Farens Overgang staar Reglerne i Paragrafens 3die Stykke angaaende Bedømmelsen af, om Godset lider af Mangler, samt om Beregningen af Købesummens Størrelse, naar denne er sat i Forhold til Maal, Vægt eller Tal af Godset. For saa vidt det i sidstnævnte Henseende ved Kø-

bets Indgaaelse er bestemt, at Købesummen skal betales efter „udlosset Vægt“, d. v. s. efter Vægten paa Bestemmelsesstedet, er der ved Udkastets § 1 forbeholdt Plads for en fra Reglen i § 63 afvigende Ordning, det være sig at Meningen med en saadan Tilføjelse alene har været den, at Sælgeren skal bære Tabet ved egentligt „Svind“ under Transporten — og derigen- nem interesseres for, at dette bliver saa lille som muligt — eller den videregaaende, at han ogsaa skal bære Tabet ved Varens Undergang eller Forringelse paa Grund af tilfældige „Begivenheder“ under Transporten, se om denne Forskel Bemærkningerne til Udkastets § 44.

Den Omstændighed, at Sælgeren ved disse Køb skal bære Omkostningerne ved Forsendelsen, medfører ikke med Nødvendighed, at han selv direkte betaler Fragten til Bortfragteren. En saadan Ordning vilde i Almindelighed føre til, at Bortfragteren i Strid med de almindelige Regler for Søbefragtning erholdt Forudbetaling af Fragten. Det er derfor ogsaa hjemlet ved gældende Handelssædvane hos os, at Køberen ved disse Køb er pligtig ved Varens Fremkomst at betale Bortfragteren den Fragt, som ikke er erlagt af Sælgeren, mod et tilsvarende Fradrag i Købesummen (Fakturabeløbet). Forsaavidt nu Købesummen forfalder til Betaling ved Varens Fremkomst eller er forfalden allerede før dette Tidspunkt, hvilket paa Grund af Reglerne om Køberens Pligt til at betale mod Konossement eller Fragtbrevsduplikat ofte vil være Tilfældet, medfører denne Ordning alene en særlig Pligt for Køberen til Betaling af Købesummen i to Dele. Men den nævnte Sædvane gælder, selv om Købesummen endnu ikke er forfalden til Betaling ved Varens Fremkomst jfr. Grossererensoc. Resp. 22. Januar 1897. For disse Tilfældes Vedkommende medfører Reglen saaledes en Pligt til delvis Forudbetaling af Købesummen. Der opstaar da Spørgsmaal om, hvorvidt Køberen er berettiget til Godt-

gørelse af Rente for Tidsrummet mellem Fragtens Betaling og Kredittidens Udløb, d. v. s. en tilsvarende Diskonto i Købesummen. Sædvanen hos os som andetsteds besvarer Spørgsmaalet benægtende jfr. det anf. Responsum, hvilket atter vil sige, at Købesummen i ordentlig Handel bliver fastsat under Hensyn hertil. I Overensstemmelse med denne Sædvane er Bestemmelsens sidste Stykke formet. Bestemmelsen udelukker naturligvis ikke, at der kan forekomme særlige Undtagelsestilfælde, i hvilke Køberens Krav paa Rentegodtgørelse er begrundet, f. Eks. naar Mellemværendet indgaar i et løbende Mellemregningsforhold mellem Køber og Sælger.

Ved cif-Købet er Sælgeren — som det ligger i selve Ordlyden af den benyttede Klausul — derhos pligtig at besørge og betale Forsikring tegnet for Køberen for den Del af Forsendelsen, for hvilken Sælgeren ikke bærer Faren for Godset. Angaaende Omfanget af denne Sælgerens Forpligtelse nøjes Udkastets § 64 med at henvise til den „sædvanlige Forsikring“. Der kan vel herom opstilles visse nærmere Regler som fastslaaede ved den i Øjeblikket hos os gældende Sædvane, saasom at Forsikringen skal tegnes til fuld Dækning af Fakturabeløbet, at den skal tegnes hos et som solidt anset Selskab, at den kun behøver at tegnes med Forbehold af, at Forsikreren er „fri for partikulær Skade undtagen i Tilfælde af Stranding, Ild eller Kollision samt totalt Forlis“ o. a. Men dels gælder der ifølge særlige Sædvaner særdeles vigtige og omfattende Undtagelser fra de almindelige Regler f. Eks. med Hensyn til Sælgerens Pligt til at tegne Forsikring ogsaa for visse Procent af Fakturabeløbet som „forventet Handelsfordel“, dels ere Reglerne heller ikke ens overalt i den internationale Handel, dels endelig befinder Sædvaneretten sig paa dette Punkt i stadig Udvikling. Det kan derfor ikke anses for heldigt, at Loven i denne Henseende opstiller nærmere Regler, som i bedste

Tilfælde vilde vise sig at være overflødige.

Derimod kunne Virkningerne af, at Sælgeren undlader at tegne pligtmæssig Forsikring for Køberen fastsættes med tilstrækkelig Bestemthed. Det maa nemlig anses for sikkert, at Køberen i saa Fald har Valget imellem: at kræve Erstatning for indtraadt Skade, som Forsikringen vilde have dækket imod — eller, som det siges: tage Sælgeren som Forsikrer af Godset — og selv at tegne Forsikring mod tilsvarende Afdrag i Købesummen samt endelig at hæve Købet. Dog maa det efter den gældende, i sig selv ogsaa naturlige, Opfattelse i Handelskredse antages, at Køberens Modtagelse uden Forbehold af Konnossementet paa Varen, uagtet han véd, at Forsikring ikke er tegnet, afskærer ham fra at hæve Købet, idet dette anses som en Godkendelse af, at Sælgeren selv overtager Stillingen som Forsikrer. Heller ikke er der nogen Grund til, at Køberen skulde kunne gøre sin Ret til at hæve Købet gældende paa et Tidspunkt, paa hvilket Varen er kommet frem og i uskadt Tilstand opløst paa Bestemmelsesstedet, idet Køberen da ikke kan lide nogetsomhelst Tab ved Sælgerens Undladelse af at tegne Forsikring. Denne Bestemmelse finder naturligvis ikke Anvendelse, naar Varen kommer frem behæftet med en Bidragspligt til et almindeligt Havari, i hvilket Tilfælde Varen netop har lidt „en Skade, som Forsikringen skulde dække“.

§ 65.

Af de ved Forsendelseskøb benyttede Klausuler medfører Klausulen „leveret“ et angivet Sted de videstgaaende Forpligtelser for Sælgeren, idet Levering i Udkastets Forstand derefter ikke anses for at være sket, forinden Varen paa det angivne Sted er overgivet til Køberen. Heraf følger ikke blot, at Sælgeren har at besørge og bekoste Forsendelsen til Bestemmelsesstedet, og at

han bærer Faren under Forsendelsen, men ogsaa at han — ved Salg af Genstande, som ere bestemte efter Art — er pligtig at foretage Omlevering, selvom Varen ved Ulykkestilfælde er gaaet til Grunde eller bleven forringet under Transporten samt svare Køberen Erstatning efter § 24 for det Tab, som denne lider derved, at Aftalen ikke er bleven opfyldt ved rettidig og iøvrigt behørig Levering paa Bestemmelsesstedet.

Den heromhandlede Klausul kan naturligvis benyttes med Tilføjelse af en hvilken-somhelst Stedangivelse for Leveringen og medfører da de nævnte Virkninger uden Hensyn til, om det angivne Sted er Varens endelige Bestemmelsessted, eller om det ved Købets Indgaaelse har været forudsat, at Varen ved Køberens Foranstaltning og paa hans Bekostning og Risiko skal videreforsendes. Som det fremgaar heraf, kan ethvert Salg opfattes som et Salg „leveret“ paa et udtrykkelig angivet eller stiltiende forudsat Sted, men der er selvfølgelig kun Trang til Benyttelsen af denne særlige Klausul i Tilfælde, i hvilke Varen skal forsendes til et andet Sted end det, der efter de almindelige Regler er at anse som Leveringssted, og Parterne derhos ønsker at træffe en særlig Bestemmelse om Leveringsstedet.

Angaaende Forstaaelsen af Salgsklausulerne „frit“ eller „franco“ paa et angivet Sted raader der i Handelskredse nogen Tvivl. Det er vel klart, at Benyttelsen af disse enstydige Klausuler medfører en Forpligtelse for Sælgeren til at besørge og bekoste Forsendelsen til det angivne Sted. Men der hersker nogen Usikkerhed, om disse Klausuler iøvrigt medføre de samme Virkninger som Klausulen „cif“ eller som Klausulen „leveret“, eller maaske danne en selvstændig Gruppe med Retsvirkninger, der ligge imellem de sidstnævnte Klausulers. Under denne Tvivl er Trangen til og Ønsket om en positiv Afgørelse meget levende i Handelskredse, og Udkastet bestemmer der-

for — vistnok i Overensstemmelse med den Opfattelse, der vil have de fleste Stemmer for sig —, at Klausulerne i alle Henseender, altsaa baade i Henseende til Risikoens Forbliven hos Sælgeren og i Henseende til Sælgerens Pligt til Omlevering samt til hans Erstatningsansvar, staar paa lige Fod med Klausulen „leveret“.

I den merkantile Sprogbrug benyttes Udtrykket „leveret“ ofte i en mindre stræng Betydning, nemlig naar det forbindes med en Salgsklausul, som ikke angiver et Sted for Leveringen, f. Eks. ved Salg „fragtfrit leveret“ eller „leveret cif“. For at afværge den Misforstaaelse, at Reglerne i § 65 ogsaa i saa Fald skulde være anvendelige, er Bestemmelsen i Paragrafens sidste Stykke givet.

§ 66.

Forskellige Hensyn kunne bevirke, at det er af Interesse for Køber eller Sælger, at et Køb afsluttes saaledes, at der aabnes et vist Spillerum for Leveringens Mængde. En saadan Ubestemthed i Angivelsen af Salgsstandens Mængde kan f. Eks. være motiveret derved, at det ikke med Sikkerhed kan vides paa Forhaand, hvilken Skibslejlighed der paa Leveringstiden vil tilbyde sig til Varens Transport, eller derved, at Sælgeren ikke kan overse Størrelsen af, hvad han vil blive i Stand til at producere, eller Køberen af, hvad han vil faa Brug for. For saadanne Tilfælde trænges der til en almindelig Bestemmelse i Loven om, hvem af Parterne Valget indenfor Spillerummets Grænser tilkommer — en Bestemmelse, der navnlig er af Betydning, naar Prisen paa Varen er undergivet Svingninger. I Overensstemmelse med den herskende Opfattelse og i Lighed med den tilsvarende Bestemmelse i § 14 angaaende Tidspunktet for Leveringen, naar der herfor er aabnet et Spillerum, afgør Udkastets § 66 dette Spørgsmaal saaledes, at det tilkommer Sælgeren at træffe Valget, medmindre det fremgaar af Omstændighederne, at Spille-

rummet er indrømmet i Køberens Interesse. Som Eksempler paa Tilfælde af sidstnævnte Art kan nævnes, at Hensynet til Køberens Behov har været afgørende for Ubestemtheden i Angivelsen af Leveringens Mængde, eller at denne skyldes Vanskeligheder ved at skulle skaffe Skib af bestemt Størrelse, ifald det paahviler Køberen at befragte Skib til Godsets Afhentning.

Medens Grænserne for Spillerummet ved Benyttelsen af Udtrykket „fra — til“ er umiddelbart givne ved Købeaftalen, trænges der ved Benyttelsen af Udtrykket „cirka“ til en nærmere Bestemmelse af den tilladelige Afvigelse opad eller nedad fra det angivne Middeltal. For de fleste Brancher foreligger der herom faste Sædvaner, men for Tilfælde, i hvilke ingen saadan Sædvane findes, bør Loven bestemme Grænserne. I denne Henseende er det en temmelig fast Opfattelse, at Spillerummet i Overensstemmelse med hvad Paragrafens 2det Stykke fastsætter, er 10%, naar det Solgte er bestemt til at udgøre en hel Ladning, og ellers 5%.

Særlig Tvivl volder i disse Tilfælde Bestemmelsen af Skadeserstatningens Størrelse ved Misligholdelse af Aftalen fra en af Parternes Side. I Almindelighed antages det, at Erstatningen ved „cirka“-Betegnelsen bliver at bestemme efter det tilføjede Tal og ved Betegnelsen „fra — til“ efter Middeltallet mellem de to tilføjede Grænsetal. I Modsætning til denne Regel anføres det som formentlig stemmende med Billigheden, at den af Parterne, som havde Ret til at bestemme Mængden, kan forlange, at den for ham som erstatningsberettiget eller erstatningspligtig fordelagtigste Mængde lægges til Grund ved Erstatningens Beregning — naturligvis forsaavidt han ikke allerede forinden Misligholdelsen har foretaget sit Valg. Det Rette er sikkert, at enhver af disse Regler for Erstatningens Beregning er rigtig for sine særlige Tilfælde: den første, naar det er Hensynet til den usikre Skibslejlighed, der

har været bestemmende for Spillerummets Indrømmelse — idet der ved Aftalen i saa Fald er taget Hensyn til en Uvished angaaende Forhold, som Parterne ikke have nogen videre Indflydelse paa —, den sidste, naar det er noget af de andre ovenfor angivne Hensyn, der har været afgørende i denne Henseende — idet Spillerummet da er fastsat af Hensyn til Forhold, der dog til en vis Grad ligger indenfor Parternes Raadighed (Produktionsevne, Behov). Da imidlertid ingen af disse Grupper kan siges at danne Typen for Aftaler af heromhandlede Art, bør der ikke i Loven opstilles nogen almindelig Regel for Erstatningens Beregning.

§ 67.

Ved Køb af en „Ladning“ — i Mod sætningen til et „Parti“ — betinger Køberens sig Varens Fremsendelse som en fuld Fartøjslast. Dette byder ham nemlig Fordele i forskellige Retninger. Han bliver saaledes befriet for den Hensyntagen til andre Befragtere, som ellers maa udvises f. Eks. ved vilkaarlig Ophævelse af Fragt-kontrakten mod en delvis Betaling af Fragten, ved Forhandlinger med Bortfrakteren om Forandring af Rejseruten, ved Bestemmelsen af Laste- og Losseplads i Havnen o. a., og han bliver stillet udenfor den Risiko, som Skibets Indehavelse af andre Varer i forskellige Retninger kan medføre. Efter Omstændighederne kan han ogsaa derved opnaa en vis Udsigt til at slippe for en Konkurrence, der kan hæmme hans Omsætning eller trykke Prisen paa Varen, f. Eks. naar en formodet Konkurrent paa Pladsen kun er i Stand til at indkøbe et mindre Parti, som der kun kan findes Skibslejlighed til, naar det kan forsendes sammen med Køberens Varer. Det er herefter indlysende, at det ikke kan være Køberens ligegyldigt, om Sælgeren sender andre Varer med samme Skib. Sker det, maa Køberens derfor være berettiget til at

hæve Købet, hvis Overtrædelsen i nogen Maade kan medføre Ulempe for ham.

§ 68.

Bestemmelserne i denne Paragraf angaaende Forstaaelsen af Udtrykkene „i Begyndelsen“ („primo“), „i Midten“ („medio“) og „i Slutningen“ („ultimo“), af en Maaned svare ganske til den hos os faststaaende Opfattelse af disse Udtryk. Til Forebyggelse af de Ulemper, som kan opstaa ved manglende Kendskab hertil, har Kommissionen — navnlig under Hensyn til, at tilsvarende Udtryk efter fremmed Retsterminologi forstaaes anderledes — anset det for hensigtsmæssig at Bestemmelsen optages i Loven.

§ 69.

Medens Sælgeren i Almindelighed har det i sin Magt at sørge for, at Godset indlades i Skibet inden en fastsat Frist, har han intet tilsvarende Herredømme over, at Skibet afsejler til et bestemt Tidspunkt. Som Følge heraf anses en Sælger, der har forpligtet sig til at foretage „Afskibning“ eller „Afladning“ inden en vis Frist, efter den merkantile Sprogbrug for at have opfyldt sin Forpligtelse i saa Henseende, naar Varen er indladet inden Fristens Udløb. Ligegyldigt er det herefter ogsaa, til hvilket Tidspunkt Indladningen af Godset er paabegyndt, naar den blot er tilendebragt i rette Tid.

Ligesom Køberens kan afvise Varen, naar det kan oplyses, at den ikke er indladet i rette Tid, skønt Konnossementet ved Antedatering urigtig angiver dette, saaledes har han efter Konnossementets Betydning som Middel til Omsætning af Varen paa den anden Side ogsaa Krav paa, at Konnossementet udviser, at Indladningen er sket i rette Tid, og kan derfor ligeledes afvise Varen, naar Konnossementet bærer en senere Dato, selvom det oplyses, at Godset virkelig har været indladet i rette Tid.

§ 70.

Bestemmelsen i denne Paragraf er optaget for om muligt at bidrage til at modvirke en navnlig i visse Egne af Sverige og Norge ret udbredt, men heller ikke hos os ganske ukendt Opfattelse eller „Kutyme“, hvorefter Aftalen om „Kontant Betaling“ i Strid med den almindelige Sprogbrug anses for at indeholde Tilsagn om Henstand med Betalingen for en vis kortere Tid, i Regelen 30 Dage, eller for dog at afværge den ved Handelssankvemmet tilstedeværende Fare for en videre Udbredelse af denne lidet rimelige Kutyme.

§ 71.

Ved Bestemmelsen af Retsvirkningen af, at Køberen har forbundet sig til at betale mod Konnossement („Kontant mod Konnossementet“ o. l.), er Udkastet paa Grund af den herom i visse Henseender herskende Usikkerhed ikke gaaet videre end til at udtale, hvad der allerede efter gældende Ret kan betragtes som fastslaaet: at Køberen ikke kan vægre sig ved at indløse Konnossementet, fordi Varen endnu ikke er fremkommen, eller Køberen dog ikke har haft Adgang til at undersøge dens Tilstand.

Det er herefter overladt til Domstolene i Overensstemmelse med den raadende Opfattelse indenfor Handelsverdenen i det Land, hvis Ret i det enkelte Tilfælde er bestemmende for Afgørelsen, at fastsætte, om Køberen i flere eller færre Tilfælde kan vægre sig ved at indløse det — i rigtig Stand — tilbudte Konnossement, naar han, skønt uden Ret til at undersøge Varen, dog maatte være i Stadd til at føre Bevis for Mangler ved Leveringen.

Det stemmer med Handelsopfattelsen, at Konnossementet, selv om Aftalen ikke særlig lyder paa Betaling „mod Afladedokumenterne“, men nøjes med at henvise til Konnossementet, maa være ledsaget af Forsikringspolice, saafremt Sælgeren har

paataget sig Varens Forsikring, samt at Regning paa Varen maa være kommet Køberen i Hænde — ligesom Køberen naturligvis ifølge særlig Kutyme efter Omstændighederne kan stille Fordring om Udlevering af samtlige over Godset udstedte Eksemplarer af Konnossementet. At Køberen saaledes strængt kan fastholde Kravet paa at faa Faktura paa Varen, forinden han betaler, følger af, at han, netop fordi han ikke har Adgang til at besigtige selve Godset, her mere end ellers kan være uvidende om Art og Mængde af det Gods, som tilbydes ham.

Udkast til Lov om forandret Affattelse af Sølovens § 166.

Gennem Bestemmelserne i §§ 28 og 39—41 i Udkastet til Lov om Køb blive Reglerne i Sølovens § 166 1ste og 2det Punktum ikke blot overflødige, men deres Bibeholdelse vilde herefter ogsaa, som bemærket ved Omtalen af de sidstanførte Paragrafer, i forskellige Retninger for Konnossements-Salgs Vedkommende betegne en Indskrænkning af Sælgerens saakaldte Standsningsret, som aabenbart vilde savne enhver Retsgrund.

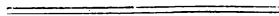
Ligeledes indeholde Reglerne i det nævnte Udkasts § 57 de fornødne Bestemmelser om Sælgerens Pligt til, naar han hæver Købet, at tilbagegive hvad han paa sin Side har modtaget i Betaling af Køberen, medens Spørgsmaalet om Sælgerens Pligt til at erstatte Køberen de paa Godset anvendte nødvendige Udlæg, jfr. Sølovens § 166, 2det Stykke, naturligst henskydes til Afgørelse efter almindelige Retsgrundsætninger.

Ved Antagelsen af de nævnte Bestemmelser i Udkastet til Lov om Køb ville de

særlige Forhold saaledes ikke længere give Anledning til andre særlige Bestemmelser om Sælgerens Beføjelser i Anledning af Køberens Udeblivelse med Købesummens Betaling eller hans efter Købets Afslutning indtraadte Insolvens end den i Søløvens § 166 1ste Stykke, 3die Punktum indeholdte Regel om Sælgerens Stilling overfor Trediemand, til hvem Konnossementet er overdraget af Køberen, hvilken Regel er begrundet i det særlige Hensyn til Komosse-

mentets Omsættelighed. Derimod er der Grund til i Søløven at gøre udtrykkelig opmærksom paa, at Sælgerens heromhandlede Ret ikke bortfalder derved, at Køberen har faaet Konnossement paa Salgsgegenstanden, idet en modsat Antagelse kunde tænkes fremkaldt ved den gængse Forestilling om, at Konnossementet „repræsenterer“ Varen.

I Overensstemmelse hermed er nærværende Udkast affattet.

Udkast

til

Lov

om Køb.

Almindelige Bestemmelser.

§ 1.

Denne Lovs Bestemmelser komme kun til Anvendelse, forsaavidt ikke andet er udtrykkelig aftalt eller maa anses indeholdt i Aftalen eller følger af Handelsbrug eller anden Sædvane.

Loven gælder ikke for Køb af fast Ejendom.

§ 2.

Bestilling af Genstande, som først skulle tilvirkes, anses i denne Lov som Køb, saafremt det for Tilvirkningen fornødne Stof skal ydes af den, der har paataget sig Tilvirkningen. Loven gælder dog ikke for Opførelse af Bygning eller andet Anlæg paa fast Ejendom.

Hvad der i denne Lov er bestemt om Køb, finder tilsvarende Anvendelse paa Bytte.

§ 3.

Ved Køb af Genstande, bestemte efter Art, forstaas i denne Lov ikke alene Køb af en vis Mængde af en angiven Art Genstande, men ogsaa Køb af en vis Mængde af et angivet Parti.

§ 4.

Ved Handelskøb forstaas i denne Lov Køb, som indgaas mellem Handlende i eller for deres Bedrift.

Som Handlende anses herved enhver, der gør sig til Bedrift at afhænde dertil indkøbte Varer, at drive Vexellerer- eller Bankforretning, Forsikringsvirksomhed, Kommissionshandel, Forlagsvirksomhed, Apotek, Beværtning, Haandværk eller Fabrik, at overtage Udførelse af Bygnings- eller Anlægsarbejder eller at befordre Personer, Gods eller Meddelelser. Dog anses ikke som Handlende den, som uden anden Medhjælp

Udkast

til

Lov

om Kjøb.

Almindelige Bestemmelser.

§ 1.

Denne Lovs Bestemmelser kommer kun til Anvendelse, forsaavidt ikke Andet er udtrykkelig aftalt eller maa ansees indeholdt i Aftalen eller følger af Handelsbrug eller anden Sædvane.

Loven gjælder ikke Kjøb af fast Eiendom.

§ 2.

Bestilling af Gjenstande, som først skal tilvirkes, ansees i denne Lov som Kjøb, saafremt det for Tilvirkningen fornødne Stof skal ydes af Tilvirkeren. Loven gjælder dog ikke Opførelse af Bygning eller andet Anlæg paa fast Eiendom.

§ 3.

Ved Kjøb af Gjenstande, som er bestemte efter Art, forstaaes i denne Lov ikke alene Kjøb af en vis Mængde af en angiven Art Gjenstande, men ogsaa Kjøb af en vis Mængde af et angivet Parti.

§ 4.

Ved Handelskjøb forstaaes i denne Lov Kjøb, som indgaaes mellem Handlende i eller for deres Bedrift.

Som Handlende ansees Enhver, som gjør sig til Bedrift at afhænde dertil indkjøbte Varer, at drive Vexeler- eller Bankforretning, Kommissionshandel, Forlags-

Förslag

till

Lag

om köp och byte af lös egendom.

Allmänna bestämmelser.

1 §.

De i denna lag gifna stadganden om säljares och köparens rättigheter och skyldigheter lände till efterrättelse, såvidt ej annat är uttryckligen öfverenskommet eller eljes må anses aftaladt eller ock följar af handelsbruk eller annan sedvänja.

Hvad i denna lag är stadgadt om köp skall i tillämpliga delar gälla i fråga om byte.

2 §.

Betingar man sig af annan, att han skall mot vederlag i penningar något förfärdiga og ämnet därtill bestå, den beställning vare såsom köp af lös egendom ansedd, dock ej där fråga är om uppförande af hus, vattenverk eller annan byggnad.

3 §.

Köp, som ej afser bestämdt gods utan allenast viss myckenhet af angifvet slag, kallas i denna lag leveransaftal.

Har någon sålt viss myckenhet att ur bestämdt gods uttagas, det köp vare ock under leveransaftal inbegripet.

4 §.

Köp, som är slutet mellan köpmän i och för deras rörelse, kallas i denna lag handelsköp.

Med köpman förstås i denna lag enhvar, som, enligt hvad särskildt finnes stadgadt, är pliktig att föra handelsböcker.

end sin Ægtefælle, sine Børn under femten Aar og sit Hustyende driver Beværtning, Haandværk, Befordringsvirksomhed eller saadan ringe Handel, hvortil ikke kræves særlig Adkomst, eller hvortil Borgerskab udstedes uden Betaling.

Om Bestemmelse af Købesummen.

§ 5.

Er Køb sluttet, men intet aftalt om Købesummens Størrelse, har Køberen at betale, hvad Sælgeren fordrer, forsaavidt det ikke kan anses for ubilligt.

§ 6.

Er i Handelskøb Regning (Faktura eller Nota) tilstillet Køberen, og gør han ikke, saa snart ske kan, Indsigelse mod den i Regningen anførte Pris, er han pligtig at betale denne, medmindre lavere Pris oplyses at være aftalt, eller Regningen er aabenbart urimelig.

§ 7.

Skal Købesummen beregnes efter Tal, Maal eller Vægt, bliver Mængden paa det Tidspunkt, da Faren for Salgsgegenstandens hændelige Undergang gaar over paa Køberen, at lægge til Grund for Beregningen.

§ 8.

Skal Købesummen beregnes efter Varens Vægt, antages Indpakningens Vægt (Taravægten) at skulle fradrages.

Om Stedet, hvor Salgsgegenstanden skal leveres (Leveringsstedet).

§ 9.

Sælgeren har at levere Salgsgegenstanden paa det Sted, hvor han ved Købets Afslutning havde sin Bolig. Drev han paa dette Tidspunkt Forretning, og stod Salget i Forbindelse dermed, skal Levering ske paa Forretningsstedet.

Befandt Genstanden sig ved Købets Afslutning paa et andet Sted end ovenfor nævnt, og vare Parterne eller burde de være vidende derom, anses dette som Leveringssted.

virksomhed, Apothek, Beværtning, Haandværk, Fabrik eller Bergværk, at overtage Udførelse af Bygnings- eller Anlægsarbejder eller at befordre Personer, Gods eller Meddelelser. Dog ansees ikke som Handlende den, som uden anden Medhjælp end sin Ægtefælle, sine Børn under femten Aar og sit Tyende driver Beværtning, Haandværk eller Befordringsvirksomhed.

Om Bestemmelse af Kjøbesummen.

§ 5.

Er Kjøb sluttet, men Intet aftalt om Kjøbesummens Størrelse, har Kjøbereren at betale, hvad Sælgeren forlanger, forsaavidt det ikke kan ansees for ubilligt.

§ 6.

Er i Handelskjøb Regning (Faktura eller Nota) tilstillet Kjøbereren, og gjør han ikke, saasomt ske kan, Indsigelse mod den i Regningen anførte Pris, pligter han at betale denne, medmindre det oplyses, at lavere Pris er aftalt, eller Regningen er aabenbart urimelig.

§ 7.

Skal Kjøbesummen beregnes efter Tal, Maal eller Vægt, bliver Mængden paa det Tidspunkt, da Faren for Salgsgjenstandens hændelige Undergang gaar over paa Kjøbereren, at lægge til Grund for Beregningen.

§ 8.

Skal Kjøbesummen beregnes efter Varens Vægt, antages Indpakningens Vægt (Taravægten) at skulle fradrages.

Om Stedet, hvor Salgsgjenstanden skal leveres (Leveringsstedet).

§ 9.

Sælgeren har at levere Salgsgjenstanden paa det Sted, hvor han ved Kjøbets Afslutning havde sin Bolig. Drev han paa dette Tidspunkt Forretning, og stod Salget i Forbindelse dermed, skal Levering ske paa Forretningsstedet.

Befandt Gjenstanden sig ved Kjøbets Afslutning paa et andet Sted end ovenfor nævnt, og var Parterne eller burde de være vidende derom, ansees dette som Leveringssted.

Om køpeskillingsens bestämmande i vissa fall.

5 §.

Är köp slutet utan att priset blifvit bestämmt, erlägge köparen hvad säljaren fordrar, där det ej kan anses oskäligt.

6 §.

Varder vid handelsköp räkning å godset köparen tillställd, och meddelar han ej så snart ske kan säljaren, att det i räkningen upptagna pris icke godkännes, vare han pliktig att det pris gälda, där det ej visas, att lägre pris blifvit bestämmt, eller och det som fordrats är uppenbart orimligt.

7 §.

Skall köpeskillingen beräknas efter godsets myckenhet, varde till grund för beräkningen lagd den myckenhet godset utgör, då faran för dess förstörelse öfvergår å köparen.

8 §.

I de fall, då köpeskillingen skall beräknas efter godsets vikt, varde vikten af förpackning (taravikt) afräknad.

Om platsen för godsets aflämnande.

9 §.

Godset skall aflämnas, där säljaren vid köpet hade sitt hemvist, eller, om han idkade handel eller annan rörelse och köpet därmed ägde samband, där rörelsen idkades; dock att, där godset veterligen fanns anorstädes, aflämnandet skall äga rum där det fanns.

§ 10.

Skal Genstanden af Sælgeren forsendes fra et Sted til et andet for der at overgives i Køberens Besiddelse, anses Levering for sket, naar Genstanden er overgivet til en Fragtfører, som har paataget sig Forsendelsen fra vedkommende Sted, eller den, hvis Afsendelsen sker med Skib, er bragt indenfor Skibssiden.

§ 11.

Skal Sælgeren besørge Genstanden sendt til noget inden Pladsens Grænser beliggende Sted, anses Levering ikke at være sket, forinden Genstanden er kommen i Køberens Besiddelse.

Om Tiden for Aftalens Opfyldelse.

§ 12.

Er Tid for Købesummens Betaling eller Salgsgenstandens Levering ikke bestemt, og fremgaar det ikke af Omstændighederne, at Opfyldelse skal ske snarest muligt, skal den ske ved Paakrav.

§ 13.

Er et Tidsrum fastsat for Leveringen, har Sælgeren Ret til indenfor dettes Grænser at vælge Tidspunktet for Leveringen, medmindre det fremgaar af Omstændighederne, at Spillerummet er fastsat i Køberens Interesse.

Om Retten til at kræve Ydelse mod Ydelse.

§ 14.

Er der ikke givet Henstand fra nogen af Siderne, er Sælgeren ikke pligtig at levere Salgsgenstanden, medmindre Købesummen samtidig betales, og Købereren ikke pligtig at betale Købesummen, medmindre Salgsgenstanden samtidig stilles til hans Raadighed.

§ 15.

Skal Genstanden forsendes fra Leveringsstedet, kan Sælgeren dog ikke i Medfør af Bestemmelsen i foregaaende Paragraf unnlade at afsende den, men kan hindre, at den overgives i Køberens Besiddelse, saalænge Købesummen ikke er betalt.

§ 10.

Skal Gjenstanden af Sælgeren forsendes fra et Sted til et andet for der at overgives i Kjøberens Besiddelse, ansees Levering for skeet, naar Gjenstanden er overgivet til en Fragtfører, som har paataget sig Forsendelsen fra vedkommende Sted, eller den, hvis Afsendelsen sker med Skib, er bragt indenfor Skibssiden.

§ 11.

Skal Sælgeren besørge Gjenstanden sendt til noget inden Pladsens Grænser beliggende Sted, ansees Levering ikke for skeet, for Gjenstanden er kommet i Kjøberens Besiddelse.

Om Tiden for Aftalens Opfyldelse.

§ 12.

Er Tid for Kjøbesummens Betaling eller Salgsgjenstandens Levering ikke bestemt, og fremgaar det ikke af Omstændighederne, at Opfyldelse skal ske snarest muligt, skal den ske ved Paakrav.

§ 13.

Er et Tidsrum fastsat for Leveringen, har Sælgeren Ret til indenfor dettes Grænser at vælge Tidspunktet, medmindre det fremgaar af Omstændighederne, at Spillerummet er sat i Kjøberens Interesse.

Om Retten til at kræve Ydelse mod Ydelse.

§ 14.

Er der ikke givet Henstand fra nogen af Siderne, pligter Sælgeren ikke at levere Salgsgjenstanden, medmindre Kjøbesummen samtidig betales, og Kjøbereren ikke at betale Kjøbesummen, medmindre Salgsgjenstanden samtidig stilles til hans Raadighed.

§ 15.

Skal Gjenstanden forsendes fra Leveringsstedet, kan Sælgeren dog ikke i Medfør af Bestemmelsen i foregaaende Paragraf undlade at sende den, men kan hindre, at den overgives i Kjøberens Besiddelse, saalænge Kjøbesummen ikke er betalt.

10 §.

Skall godset af sæljaren försändas från en ort till en annan att där af köparen mottagas, vare det att anse såsom aflämnadt, då det omhändertagits af någon, som åtagit sig dess forslande från den ort, hvarifrån försändandet bör ske, eller, så fram det skall afsändas med fartyg, då det är bragt innanför dess sida.

11 §.

Har sæljaren att ombesörja godsets forslande till köparen utan att likväl försändande från en ort till en annan ifrågakommer, må ej godset anses aflämnadt, förr än det kommit i köparens besittning.

Om tiden för köpets fullgörande.

12 §.

Är ej tid utsatt för fullgörande af hvad enligt köpet åligger sæljaren eller köparen, och framgår ej af omständigheterna, att det skall verkställas utan uppskof, varde det fullgjordt vid anfordran.

13 §.

Där viss tidrymd är utsatt, inom hvilken godset bör aflämnas, skall rätten att närmare bestämma tiden för aflämnandet tillkomma sæljaren, med mindre af omständigheterna framgår, att det varit af hänsyn till köparen, som tiden ej blifvit närmare bestämd.

Om rätt att innehålla godset eller köpeskillingen.

14 §.

Sæljaren vare berättigad att hålla godset inne till dess köpeskillingen gäldas, och köparen att innehålla köpeskillingen till dess godset hålles honom till handa.

15 §.

Skall godset försändas från den ort där det bör aflämnas, vare sæljaren ej på grund af hvad i 14 § är stadgadt berättigad att undandra sig dess afsändande men äge i stället hindra, att det å bestämelseorten utgifves till köparen.

§ 16.

Benyttes ved Genstandens Forsendelse fra Leveringsstedet til Bestemmelsesstedet Konnossement eller Fragtbrev af saadan Beskaffenhed, at Sælgeren efter dets Udlevering til Køberen ikke kan raade over Genstanden, skal Købesummen betales mod Udlevering af paagældende Dokument overensstemmende med Reglerne i § 71.

Om Faren (Risikoen) for Salgsgenstanden.

§ 17.

Sælgeren bærer Faren for Salgsgenstandens hændelige Undergang eller Forringelse, indtil Levering har fundet Sted (jfr. §§ 9—11).

Angaar Købet en bestemt Genstand, som skal hentes af Køberen, og er Tiden inde, da den ifølge Aftalen kan hentes, samt Genstanden holdes rede, bærer dog Køberen Faren og maa saaledes betale Købesummen, selv om Genstanden hændelig er gaaet til Grunde eller forringet.

Om Udbytte af Salgsgenstanden.

§ 18.

Udbytte, som vindes af Salgsgenstanden inden Leveringstiden, tilfalder Sælgeren, med mindre det med Grund kunde paaregnes først at ville falde senere.

Udbytte, som vindes efter Leveringstiden, tilfalder Køberen, medmindre det med Grund kunde paaregnes allerede at ville falde forinden.

§ 19.

Køb af Aktie omfatter det Udbytte, som ikke var forfaldent paa den Tid, da Købet sluttedes.

Er eller bliver der til Aktien knyttet Ret til at tegne ny Aktie, nyder Køberen godt heraf. Udløber Tegningsfristen, inden Leveringstiden kommer, har Køberen, hvis han ønsker Tegningsretten benyttet til sin Fordel, at give Sælgeren Meddelelse derom inden Fristens Udløb, hvorhos han paa Sælgerens Forlangende er pligtig at stille til dennes Raadighed ved Aktiens Tegning det Beløb, som da skal betales, samt at stille betryggende Sikkerhed for senere Indbetalinger.

§ 16.

Benyttes ved Gjenstandens Forsendelse fra Leveringsstedet til Bestemmelsesstedet Konnossement eller Fragtbrev af saadan Art, at Sælgeren efter dets Udlevering til Kjøbereren ikke kan raade over Gjenstanden, pligter Kjøbereren at betale mod Dokumentet efter Reglerne i § 71.

Om Faren (Risikoen) for Salgs- gjenstanden.

§ 17.

Indtil Levering er skeet (jfr. §§ 9—11), bærer Sælgeren Faren for Salgsgjenstandens hændelige Undergang eller Forringelse.

Angaar Kjøbet en bestemt Gjenstand, som skal hentes af Kjøbereren, bærer dog Kjøbereren Faren, saafremt den Tid er inde, da Gjenstanden efter Aftalen kan hentes, og Sælgeren er færdig til at levere.

Om Udbytte af Salgsgjenstanden.

§ 18.

Udbytte, som vindes af Salgsgjenstanden før Leveringstiden, tilfalder Sælgeren, medmindre det med Grund kunde paaregnes først at ville falde senere.

Udbytte, som vindes efter Leveringstiden, tilfalder Kjøbereren, medmindre det med Grund kunde paaregnes allerede at ville falde tidligere.

§ 19.

Kjøb af Aktie omfatter det Udbytte, som ikke var forfaldent, da Kjøbet sluttedes.

Er eller bliver der til Aktien knyttet Ret til at tegne ny Aktie, nyder Kjøbereren godt deraf. Udløber Tegningsfristen, inden Leveringstiden kommer, har Kjøbereren, hvis han ønsker Tegningsretten benyttet til sin Fordel, at give Sælgeren Meddelelse derom inden Fristens Udløb. Har Kjøbereren givet saadan Meddelelse, pligter han, hvis Sælgeren forlanger det, at stille til hans Raadighed ved Aktiens Tegning det Beløb, som da skal betales, samt stille betryggende Sikkerhed for senere Indbetalinger. Gjør han det ikke, har han forspildt sit Krav paa at nyde godt af Tegningsretten.

16 §.

Utfärdas i fall, som i 15 § afses, för godsets försändande fram till bestämmelsearten konnossement eller ock fraktsedel, som är så inrättad, att säljaren efter dess utgifvande till köparen ej äger öfver godset förfoga, skall godset anses såldt att betalas emot nämnda handling efter ty i 71 § sägs.

Om faran för godset.

17 §.

Intill dess godset är aflämnadt stånde säljaren faran för att det af våda förstöres, försämras eller minskas. Dock ligge vid köp af bestämdt gods, som skall af köparen afhämtas, faran å denne, så framt den tid är inne, då han äger påkalla godsets aflämnande, samt godset hålles redo; och vare förty i sådant fall köparen, änskönt godset må hafva af våda förstörts, försämrats eller minskats, pliktig att köpeskillingen gälda.

Om godsets afkastning.

18 §.

Faller af godset afkastning förrän det skall aflämnas, den tillfalle säljaren; dock vare köparen berättigad till afkastningen, där den, efter hvad med fog kunnat beräknas, skolat först efter nämnda tid falla.

Afkastning, som faller efter det godset skolat aflämnas, tillfalle köparen, där det ej kunnat med fog beräknas, att den skolat tidigare falla.

19 §.

Köp af aktie skall anses omfatta den utdelning, som vid köpet ännu ej förfallit till betalning, så ock den rätt till teckning af ny aktie, som åtföljer eller kan komma att åtfölja den sålda. Går tiden för teckning af ny aktie till ända innan den sålda skall aflämnas, och vill köparen, at teckningsrätten skall komma honom till godo, gifve han det säljaren tilkänna före utgången af den för teckningen bestämda tid; vare ock pliktig att, där säljaren det äskar, vid teckningen tillhandahålla honom belopp, som då skall erläggas, samt ställa betryggande säkerhet för ytterligare inbetalningar.

§ 20.

Køb af rentebærende skriftlig Fordring omfatter de ved Købet eller, hvis senere Levering skal finde Sted, de ved Leveringstiden paaløbne, men endnu ikke forfaldne Renter. Fremgaar det ikke af Omstændighederne, at Fordringen er solgt som usikker, bliver det til Renterne svarende Beløb at betale i Tillæg til Købesummen og samtidig med denne.

Om Forsinkelse fra Sælgerens Side.

§ 21.

Leveres Salgsgenstanden ikke i rette Tid, og skyldes dette ikke Køberens Forhold eller en hædelig Begivenhed, for hvilken han bærer Faren, har Køberen Valget mellem at forlange Genstanden leveret og at hæve Købet.

Var Forsinkelsen eller maatte den af Sælgeren forudsættes at være af uvæsentlig Betydning for Køberen, kan denne dog ikke hæve Købet, medmindre han har betinget sig Opfyldelse nøjagtig til bestemt Tid.

I Handelskøb anses enhver Forsinkelse for væsentlig, medmindre det alene er en ringe Del af det solgte, som er forsinket.

§ 22.

Skal Sælgeren levere efterhaanden, og finder Forsinkelse Sted med en enkelt Levering, kan Køberen i Medfør af foregaaende Paragraf alene hæve Købet, forsaavidt angaar denne Levering. Dog kan han ogsaa hæve Købet for senere Leveringers Vedkommende, saafremt Gentagelse af Forsinkelsen maa ventes, eller endog hæve Købet i dets Helhed, saafremt dette er begrundet i Sammenhængen mellem Leveringerne.

§ 23.

Angaar Købet en bestemt Genstand, og bliver denne ikke leveret i rette Tid, har Sælgeren at svare Skadeserstatning, medmindre det oplyses, at Forsinkelsen ikke kan tilregnes ham.

§ 24.

Ved Køb af Genstande, bestemte efter Art, er Sælgeren, selv om Forsinkelsen ikke kan tilregnes ham, pligtig at svare Skadeserstatning, medmindre han har forbeholdt sig Fritagelse derfor, eller Muligheden af at opfylde Aftalen maa anses for udelukket ved Omstændigheder, der ikke ere af saadan Beskaffenhed, at Sælgeren ved

§ 20.

Kjøb af rentebærende skriftlig For-
dring omfatter de ved Kjøbet eller, hvis
senere Levering skal finde Sted, de ved
Leveringstiden paaløbne, men endnu ikke
forfaldne Renter. Fremgaar det ikke af
Omstændighederne, at Fordringen er solgt
som usikker, bliver det til Renterne sva-
rende Beløb at betale i Tillæg til Kjøbe-
summen og samtidig med denne.

Om Forsinkelse fra Sælgerens Side.

§ 21.

Leveres Salgsgjenstanden ikke i rette
Tid, og skyldes dette ikke Kjøberens For-
hold eller en hændelig Begivenhed, for
hvilken han bærer Faren, har Kjøberen
Valget mellem at forlange Gjenstanden
leveret og at hæve Kjøbet.

Var Forsinkelsen eller maatte den af
Sælgeren forudsættes at være af uvæsentlig
Betydning for Kjøberen, kan denne dog
ikke hæve Kjøbet, medmindre han har be-
tinget sig Opfyldelse nøjagtig til bestemt
Tid.

I Handelskjøb ansees enhver For-
sinkelse for væsentlig, medmindre det alene
er en liden Del af det Solgte, som er for-
sinket.

§ 22.

Skal Sælgeren levere efterhaanden, og
finder Forsinkelse Sted med en enkelt
Levering, kan Kjøberen i Medfør af fore-
gaaende Paragraf alene hæve Kjøbet, for-
saavidt angaar denne Levering. Dog kan
han ogsaa Kjøbet for senere Leveringer,
saafremt Gjentagelse af Forsinkelsen maa
ventes, eller endog hæve Kjøbet i dets
Helhed, saafremt dette er begrundet i
Sammenhængen mellem Leveringerne.

§ 23.

Angaar Kjøbet en bestemt Gjenstand
og bliver denne ikke leveret i rette Tid,
har Sælgeren at svare Skadeserstatning,
medmindre det oplyses, at Forsinkelsen
ikke kan tilregnes ham.

§ 24.

Ved Kjøb af Gjenstande, som er be-
stemte efter Art, pligter Sælgeren, selv
om Forsinkelsen ikke kan tilregnes ham,
at svare Skadeserstatning, medmindre han

20 §.

Är köp slutet om räntebärende fordran,
som grundas på skriftlig handling, äge kö-
paren uppbära den ränta, som vid köpet
eller, där handlingen skall å senare tid af-
lämnas, vid den tid var upplupen men ännu
ej förfallen; och åligger köparen att jämte
den för fordringen bestämda köpeskillingen
gälda hvad mot sagda ränta svarar, med
mindre fordringen uppenbarligen blifvit
såld såsom osäker.

Om dröjsmål å säljarens sida.

21 §.

Varder godset ej i rätt tid aflämnadt,
och beror ej sådant af köparen eller af
händelse, för hvilken han står faran, stånde
till honom, huruvida han vill kräfva godsets
aflämnande eller häfva köpet.

Var dröjsmålet af ringa betydelse för
köparen, eller hade säljaren grundad an-
ledning att sådant antaga, må ej köpet
häfvas, utan så är att köparen betingat sig
noggrant iakttagande af tiden för godsets
aflämnande; dock skall vid handelsköp
hvarje dröjsmål medföra rätt till köpets
häfvande, med mindre det, som fördröjdt
är, utgör allenast en ringa del af godset.

22 §.

Skall godset aflämnas efter hand i
särskilda poster, och varder någon af dem
fördröjd, vare köparen ej på grund af hvad
i 21 § är stadgadt berättigad att häfva
köpet i vidare mån, än såvidt rörer sagda
post. Kan uppreande af dröjsmålet skäligen
befaras, äge köparen strax afvisa jäm-
väl hvad senare skolat aflämnas. Stå po-
sterna i det sammanhang, att det skulle
lända köparen till förfång att delvis vid-
blifva köpet, må det i sin helhet häfvas.

23 §.

Afser köpet bestämdt gods, och lider
köparen skada genom dröjsmål med godsets
aflämnande, njute han ersättning af sälja-
ren, med mindre det visas, att dröjsmålet
icke kan tillräknas denne såsom försummelse.

24 §.

Är köpet att hänföra till leveransaf-
tal, och uppstår skada genom dröjsmål å sälja-
rens sida, varde, ändå att dröjsmålet ej
kan tillräknas säljaren såsom försummelse,

Købets Afslutning burde have taget dem i Beregning, saasom ved hændelig Undergang af alle Genstande af den Art eller det Parti, Købet angaar, ved Krig, Indførselsforbud eller lignende.

§ 25.

Hæves et Køb og skal Erstatning svares i Henhold til § 23 eller § 24, bliver denne i Mangel af Bevis for, at anden Skade er lidt, at fastsætte til det Beløb, hvorved Prisen for Genstande af samme Art og Godhed som de solgte paa Leveringstiden overstiger Købesummen. Foretager Køberen uden ugrundet Ophold Dækningskøb paa forsvarligt Sted, hvor der er Marked for Varen, ved autoriseret Mægler, der er underrettet om Købets Art, kan Sælgeren ikke rejse Indsigelse imod, at Købesummen for den saaledes indkøbte Vare betragtes som Genstandens Pris.

§ 26.

Er Leveringstiden forløben, og har Levering ikke fundet Sted, maa Køberen, om han vil fastholde Købet, paa Forespørgsel fra Sælgerens Side uden ugrundet Ophold give Meddelelse derom. Unnlader han dette, taber han sin Ret til at kræve Levering. Det samme gælder, selv om han ikke har modtaget nogen Forespørgsel, dersom han ikke inden rimelig Tid meddeler, at han vil fastholde Købet.

§ 27.

Har Levering fundet Sted efter Leveringstidens Udløb, maa Køberen, naar det ved Genstandens Fremkomst eller Underretning fra Sælgeren viser sig, at Leveringen er sket for sent, i Handelskøb strax og ellers uden ugrundet Ophold meddele Sælgeren, at han vil paaberaabe sig Forsinkelsen. Unnlader han dette, kan han ikke senere paaberaabe sig Forsinkelsen. Vil Køberen benytte sin Ret til at hæve Købet, maa han under denne Rets Fortabelse uden ugrundet Ophold meddele Sælgeren dette.

Om Forsinkelse fra Køberens Side.

§ 28.

Betales Købesummen ikke i rette Tid, eller træffer Køberen ikke i rette Tid Foranstaltning, hvorpaa Købesummens Betaling beror, har Sælgeren Valget imellem at fastholde og at hæve Købet. Er Forsinkelsen af uvæsentlig Betydning, kan Købet dog ikke hæves. I Handelskøb anses enhver Forsinkelse for væsentlig.

har forbeholdt sig Fritagelse derfor, eller Muligheden af at opfylde Aftalen maa anses udelukket ved Omstændigheder, som ikke er af saadan Beskaffenhed, at Sælgeren ved Kjøbets Afslutning burde taget dem i Beregning, saasom ved hændelig Undergang af alle Gjenstande af den Art eller det Parti, Kjøbet angaar, ved Krig, Indførselsforbud eller Lignende.

§ 25.

Hæves et Kjøb, og skal Erstatning svares i Henhold til § 23 eller § 24, bliver denne i Mangel af Bevis for, at anden Skade er lidt, at fastsætte til det Beløb, hvormed Prisen for Gjenstande, som er af samme Art og Godhed som de solgte, paa Leveringstiden overstiger Kjøbesummen.

§ 26.

Er Léveringstiden udløbet, og har Lévering ikke fundet Sted, maa Kjøberén, om han vil fastholde Kjøbet, uden ugrundet Ophold meddele det til Sælgerén, saafremt denne spørger ham derom; ellers taber han sin Ret til at kræve Lévering. Det samme gjælder, selv om han ikke har modtaget nogen Forespørgsel, dersom han ikke inden rimelig Tid meddele, at han vil fastholde Kjøbet.

§ 27.

Har Lévering fundet Sted efter Léveringstidens Udløb, maa Kjøberén, naar det ved Gjenstandens Fremkomst eller Underretning fra Sælgerén viser sig, at Léveringen er skeet for sent, i Handelskjøb strax og ellers uden ugrundet Ophold meddele Sælgerén, at han vil paaberaabe sig Forsinkelsen; ellers taber han Retten hertil. Vil Kjøberén hæve Kjøbet, maa han uden ugrundet Ophold meddele Sælgerén dette; ellers er Retten hertil tabt.

Om Forsinkelse fra Kjøberens Side.

§ 28.

Betales Kjøbesummen ikke i rette Tid, eller træffer Kjøberén ikke i rette Tid Foranstaltning, hvorpaa Kjøbesummens Betaling beror, har Sælgerén Valget mel-

skadan af honom ersatt, utan så är att han på grund af förbehåll vid köpet är från ersättningsskyldighet befriad, eller ock möjligheten att fullgöra aftalet må anses utesluten i följd af omständighet, som ej bort af säljaren vid köpets afslutande tagas i beräkning, såsom förstörelse af allt gods af det slag köpet afser, eller krig, införselsförbud eller därmed jämförlig händelse.

25 §.

Varder, i fall då köp häfves och enligt 23 eller 24 § ersättning för skada må utgå, utredning angående skadan ej förebragt, skall ersättningen sättas till belopp, hvarmed vid den tid, då aflämnandet bort ske, priset å sådant gods, som köpet afser, må hafva öfverstigit köpeskillingen.

26 §.

Är godset ej aflämnadt, änskönt tiden, då sådant skolat ske, är förfluten, och varder köparen af säljaren tillspord, huruvida han, oansedt dröjsmålet, vill mottaga godset, gifve han utan oskäligt uppehåll säljaren därom meddelande, eller hafve förlorat sin rätt att kräfva godsets aflämnande. Har säljaren ej framställt förfrågan, hvarom nu är sagdt, vare köparen likväl förlustig rätten att kräfva godsets aflämnande, där han ej inom rimlig tid meddelat säljaren, att han vill den rätt utöfva.

27 §.

Finnes, då godset kommer köparen till handa eller han af säljaren underrättas om dess afsändande, att det är aflämnadt senare än ske bort, och vill köparen å dröjsmålet tala, gifve han säljaren därom meddelande, vid handelsköp genast och vid annat köp utan oskäligt uppehåll. Sker det ej, vare köparen all talan förlustig. Vill på grund af dröjsmålet köparen häfva köpet, meddele han det säljaren utan oskäligt uppehåll eller hafve förlorat sin rätt att köpet häfva.

Om dröjsmål å köparens sida.

28 §.

Varder ej i rätt tid köpeskillingen erlagd eller åtgärd, hvoraf dess utbekommande må bero, af köparen vidtagen, stånde till säljaren, huruvida han vill häfva

Er den solgte Genstand allerede overgivet til Køberen, kan Sælgeren ikke hæve Købet, medmindre han enten maa anses at have taget Forbehold i saa Henseende, eller Genstanden afvises af Køberen.

§ 29.

Skal Sælgeren levere efterhaanden, og skal Betaling erlægges særskilt for hver Levering, bliver den i foregaaende Paragraf givne Regel at anvende saaledes, at Sælgeren, hvis Betalingen for en enkelt Levering ikke sker i rette Tid, kan hæve Købet ogsaa for de følgende Leveringers Vedkommende, medmindre der ikke er nogen Grund til at befrygte Gentagelse af Forsinkelsen.

§ 30.

Hæver Sælgeren i Medfør af de to foregaaende Paragrafer Købet, har han Krav paa Skadeserstatning efter de Regler, som ere givne i § 24. Erstatningen bliver i Mangel af Bevis for, at anden Skade er lidt, at fastsætte til det Beløb, hvormed Købesummen overstiger Prisen for Genstande af samme Art og Godhed som de solgte paa den Tid, da Forsinkelsen indtraadte.

Foretages Salg af Genstanden ved autoriseret Mægler som i § 25 anvist, kan Køberen ikke rejse Indsigelse imod, at den indvundne Købesum betragtes som Genstandens Pris.

§ 31.

Er Købesummen ikke betalt, uagtet Betalingstiden er forløben, eller har Køberen undladt at træffe saadan Foranstaltning, som i § 28 er nævnt, og er Salgsgegenstanden ikke overgivet til Køberen, har Sælgeren, naar han vil fastholde Købet, paa Forespørgsel fra Køberens Side uden ugrundet Ophold at give Meddelelse derom. Undlader han dette, taber han sin Ret til at fastholde Købet. Det samme gælder, selv om han ikke har modtaget nogen Forespørgsel, dersom han ikke inden rimelig Tid meddeler, at han vil fastholde Købet.

§ 32.

Betales Købesummen for sent, eller træffer Køberen for sent saadan Foranstaltning, som i § 28 er nævnt, maa Sælgeren, hvis han paa Grund af Forsinkelsen vil hæve Købet, give Køberen Meddelelse derom, i Handelskøb strax og ellers uden ugrundet Ophold. Undlader han dette, taber han sin Ret til at hæve Købet.

lem at fastholde og at hæve Kjøbet. Er Forsinkelsen af uvæsentlig Betygning, kan han dog ikke hæve Kjøbet. I Handelskjøb ansees enhver Forsinkelse for væsentlig.

Er den solgte Gjenstand allerede overgivet til Kjøbereren, kan Sælgeren ikke hæve Kjøbet, medmindre han enten maa ansees for at have taget Forbehold i denne Henseende, eller Gjenstanden afvises af Kjøbereren.

§ 29.

Skal Sælgeren levere efterhaanden, og skal Betaling erlægges særskilt for hver Levering, bliver den i foregaaende Paragraf givne Regel at anvende saaledes, at Sælgeren, hvis Betaling for en enkelt Levering ikke erlægges i rette Tid, kan hæve Kjøbet ogsaa for de følgende Leveringer, medmindre der ikke er nogen Grund til at frygte for, at Forsinkelsen vil gjentage sig.

§ 30.

Hæver Sælgeren i Medfør af de to foregaaende Paragrafer Kjøbet, har han Krav paa Skadeserstatning overensstemmende med, hvad der foreskrives i § 24. Erstatningen bliver i Mangel af Bevis for, at anden Skade er lidt, at fastsætte til det Beløb, hvormed Kjøbesummen overstiger Prisen for Gjenstande af samme Art og Godhed som de Solgte paa den Tid, da Forsinkelsen indtraadte.

§ 31.

Er Betalingstiden forløbet, men Kjøbesummen ikke betalt, eller er saadan Foranstaltning, som omhandles i § 28, ikke truffet, og er Salgsgjenstanden ikke overgivet til Kjøbereren, maa Sælgeren, saafremt han vil fastholde Kjøbet, uden ugrundet Ophold meddele Kjøbereren det, hvis denne spørger ham derom; ellers taber Sælgeren sin Ret til at fastholde Kjøbet. Det samme gjælder, selv om han ikke har modtaget nogen Forespørgsel, dersom han ikke inden rimelig Tid meddeler, at han vil fastholde Kjøbet.

§ 32.

Betales Kjøbesummen for sent, eller træffer Kjøbereren for sent saadan Foranstaltning, som i § 28 er nævnt, maa Sælgeren, hvis han paa Grund af Forsinkelsen

kjøpet, eller kræfva dess fullgörande; dock må, där dröjsmålet är af ringa betydelse, köpet ej häfvas, med mindre det är att till handelsköp hänföra.

Är godset kommet i köparens besittning, hafve säljaren ej makt att häfva köpet efter ty nu är sagdt, så framt han ej därom gjort förbehåll eller godset blifvit af köparen afvisadt.

29 §.

Är vid köp af gods, som skall aflämnas efter hand i särskilda poster, köparen pliktig att erlagga betalning särskildt för hvarje post, och inträffar i afseende å sådan betalning dröjsmål, som enligt 28 § kan för säljaren medföra rätt att i fråga om någon post häfva köpet, njute han enahanda rätt beträffande de poster, som senare skolat aflämnas, dock ej där all anledning saknas att befara dröjsmålets upprepande.

30 §.

Där köp af säljaren häfves efter ty här förut är sagdt, skola i fråga om hans rätt till skadeersättning de i 24 § gifna stadganden äga motsvarande tillämpning. Saknas utredning angående skadan, varde ersättningen satt till belopp, hvarmed vid den tid, da dröjsmålet indträdde, köpeskillingen må hafva öfverstigit priset å sådant gods, som köpet afser.

31 §.

Är köpeskillingen ej erlagd eller annan köparens åtgärd, som i 28 § afses, ej vidtagen, änskönt tiden, då sådant bort ske, är inne, och är ej godset kommet i köparens besittning, vare säljaren, där han af köparen tillspörjes, huruvida han oansett dröjsmålet vill vidblifva köpet, pliktig att utan oskäligt uppehåll gifva köparen meddelande därom. Underlåtes det, hafve säljaren förlorat sin rätt att kræfva köpets fullgörande. Har köparen ej framställt förfrågan, hvarom nu sagdt är, vare säljaren likväl förlustig rätten att vidblifva köpet, där han ej inom rimlig tid meddelat köparen, att han vill den rätt utöfva.

32 §.

Varder senare än ske bort köpeskillingen erlagd eller annan åtgärd, som i 28 § sägs, vidtagen, och vill säljaren utöfva den rätt till köpets häfvande, som på

§ 33.

Unnlader Køberen at afhente eller modtage Salgsgegenstanden i rette Tid, eller har hans Forhold iøvrigt bevirket, at den ikke i rette Tid er bleven overgivet i hans Besiddelse, har Sælgeren for Køberens Regning at drage Omsorg for Genstanden, indtil Forsinkelsen ophører, eller Sælgeren benytter den Ret til at hæve Købet, som efter § 28 maatte tilkomme ham. Er Genstanden forsendt og kommen til Bestemmelsesstedet, gælder dette dog kun, naar der her findes nogen, som paa Sælgerens Vegne kan tage den i Besiddelse, og saadant kan ske uden væsentlig Omkostning eller Ulempe.

§ 34.

Kan Sælgeren ikke uden væsentlig Omkostning eller Ulempe vedblive med at sørge for Genstanden, eller raader Køberen ikke over den inden rimelig Tid, efter at han dertil er bleven opfordret, har Sælgeren Ret til at sælge den for Køberens Regning. Forinden Salg finder Sted, har Sælgeren saavidt muligt at give Køberen betimeligt Varsel. Foregaar Salget enten ved autoriseret Mægler, som er underrettet om Salgets Art, paa forsvarligt Sted, hvor der er Marked for Varen, eller ved en forsvarlig bekendtgjort og afholdt Auktion, kan Køberen ikke gøre nogen Indsigelse mod den opnaaede Pris. Kan Salg ikke finde Sted, eller er det aabenbart, at de med et Salg forbundne Omkostninger ikke ville kunne dækkes af Salgssummen, er Sælgeren berettiget til at skaffe Genstanden bort.

§ 35.

Er Genstanden udsat for hurtig Fordærvelse, eller vil dens Bevaring medføre uforholdsmæssig store Omkostninger, er Sælgeren med den Begrænsning, som følger af Slutningsbestemmelsen i foregaaende Paragraf, pligtig at sælge den. Kan Salg paa nogen af de i samme Paragraf omhandlede Maader ikke uden Skade oppebies, skal Genstanden sælges som bedst ske kan.

§ 36.

Har Forsinkelse fra Køberens Side paaført Sælgeren Udgifter til Genstandens Bevaring eller anden forøget Omkostning, kan Sælgeren fordrø Erstatning og til Sikkerhed for denne holde Genstanden tilbage.

vil hæve Kjøbet, give Meddelelse derom i Handelskjøb strax og ellers uden ugrundet Ophold. Undlader han dette, taber han sin Ret til at hæve Kjøbet.

§ 33.

Undlader Kjøbereren at afhente eller modtage Salgsgjenstanden i rette Tid, eller har hans Forhold iøvrigt bevirket, at den ikke i rette Tid er overgivet i hans Besiddelse, har Sælgeren for Kjøberens Regning at drage Omsorg for Gjenstanden, indtil Forsinkelsen ophører, eller Sælgeren benytter den Ret til at hæve Kjøbet, som han efter § 28 maatte have. Er Gjenstanden forsendt og kommet til Bestemmelsesstedet, gjælder dette dog kun, naar der her findes Nogen, som paa Sælgerens Vegne kan tage den i Besiddelse, og dette kan ske uden væsentlig Omkostning eller Ulempe.

§ 34.

Kan Sælgeren ikke uden væsentlig Omkostning eller Ulempe vedblive at sørge for Gjenstanden, eller raader Kjøbereren ikke over den inden rimelig Tid, efterat han dertil er blevet opfordret, har Sælgeren Ret til at sælge den for Kjøberens Regning. Forinden Salg finder Sted, har Sælgeren saavidt muligt at give Kjøbereren betimeligt Varsel. Foregaar Salget ved en forsvarlig bekjendtgjort og afholdt Auktion, kan Kjøbereren ikke med Virkning gjøre Indsigelse mod den ved Auktionen opnaaede Pris. Kan Salg ikke finde Sted, eller er det aabenbart, at de med et Salg forbundne Omkostninger ikke vil kunne dækkes af Salgssummen, er Sælgeren berettiget til at skaffe Gjenstanden bort.

§ 35.

Er Gjenstanden udsat for hurtig Fordærvelse, eller vil dens Bevaring medføre uforholdsmæssig store Omkostninger, pligter Sælgeren med den Begrænsning, som følger af Slutningsbestemmelsen i foregaaende Paragraf, at sælge den.

§ 36.

Har Forsinkelse fra Kjøberens Side paaført Sælgeren Udgifter til Gjenstandens Bevaring eller anden forøget Omkostning, kan han kræve Erstatning og til Sikkerhed for denne holde Gjenstanden tilbage.

sådan grund må honom tillkomma, meddele han det köparen vid handelsköp genast och vid annat köp utan oskäligt uppehåll. Gör han det ej, hafve förlorat sin rätt att häfva köpet.

33 §.

Underlåter köparen att i rätt tid afhämta eller mottaga godset, eller varder i följd af annat dröjsmål från hans sida godset ej til honom utgifvet, vare säljaren pliktig att om godset taga vård, intill dess dröjsmålet upphör, eller säljaren utöfvar den rätt att häfva köpet, som enligt 28 § må honom tillkomma; dock att, där godset blifvit försändt, det ej åligger säljaren att å bestämelseorten taga det i sin vård, med mindre där finnes någon, som äger å hans vägnar omhändertaga godset, och sådant kan ske utan väsentlig kostnad eller olägenhet.

34 §.

Kan, i fall som i 33 § afses, säljaren ej utan väsentlig kostnad eller olägenhet fortfara med godsets vårdande, eller förfogar ej köparen öfver godset inom skälig tid, efter det han blifvit därom tillsagd, äge säljaren låta det för köparens räkning säljas å offentlig auktion; gifve dock, så vidt ske kan, köparen i god tid underrättelse om tid och plats för auktionen. Kan ej försäljning sålunda ske, eller är uppenbart, att de med försäljningen förenade kostnader ej skulle kunna ur köpeskillingen utgå, äge säljaren bortskaffa godset.

35 §.

Är gods, som säljaren enligt 33 § har att vårda, utsatt för förskämning eller snar förstörelse, eller fordrar det altför kostsam vård, vare säljaren pliktig att låta godset för köparens räkning säljas efter ty i 34 § är sagdt.

36 §.

Har i följd af dröjsmål å köparens sida säljaren haft kostnad för godsets vård eller annan särskildt utgift, njute han af köparen ersättning; äge ock rätt att till säkerhet för den ersättning godset kvarhålla.

§ 37.

Bærer Sælgeren Faren for Salgsgegenstanden, men Køberens Forhold har bevirket, at den ikke bliver leveret i rette Tid, overføres Faren paa Køberen, ved Køb af Genstande, bestemte efter Art, dog ikke forinden bestemte Genstande ere udskilte for ham.

Om Rente af Købesummen.

§ 38.

I Handelskøb har Køberen, naar der er givet Henstand med Betalingen for en bestemt Tid, og denne oversiddes, at svare Rente af Købesummen fra Kredittidens Udløb med 6 pCt. aarlig. Er saadan Henstand ikke givet, har Køberen at svare nævnte Rente fra den Tid, da Levering har fundet Sted, eller, om Leveringen paa Grund af Køberens Forhold er bleven forsinket, fra den Tid, da Forsinkelsen indtraadte.

I andre Køb har Køberen, hvad enten der er givet Henstand med Betalingen eller ej, at svare 5 pCt. aarlig Rente af Købesummen fra den Tid, da Betaling skulde have været erlagt. Modtager Køberen Regning fra Sælgeren paa et Tidspunkt, da Købesummen kan kræves betalt, paaløber Renten fra Regningens Modtagelse, uden at yderligere Paakrav er fornødent.

Bestemmelserne i Lov af 6. April 1855 § 3 om Forhøjelse af Renter fra den Dag, Fordringshaveren søger sin Ret, komme ikke til Anvendelse med Hensyn til de foran hjemlede Renter.

Om Køberens manglende Betalingsevne.

§ 39.

Kommer Køberen efter Købets Afslutning under Konkurs, har Sælgeren, skønt der er givet Henstand med Betalingen, Ret til at holde Salgsgegenstanden tilbage eller, hvis den er forsendt fra Leveringsstedet, at hindre dens Overgivelse til Konkursboet, indtil betryggende Sikkerhed stilles for Købesummens Betaling til Forfaldstid. Er Tiden for Leveringen kommen, og Boet ikke paa Sælgerens Opfordring stiller saadan Sikkerhed, kan han hæve Købet.

Disse Bestemmelser komme ogsaa til Anvendelse, hvis efter Købets Afslutning Køberen ved Exekution er funden at mangle Midler til at betale sin Gæld, eller han, om han er Handlende, har standset sine Betalinger, eller hans Formuesforhold ere blevene saaledes forværrede, at han maa antages at ville være ude af Stand til at betale Købesummen, naar den forfalder.

§ 37.

Bærer Sælgeren Faren for Salgs-gjenstanden, men Kjøberens Forhold har bevirket, at den ikke bliver leveret i rette Tid, overføres Faren paa Kjøberen. Ved Kjøb af Gjenstande, som er bestemte efter Art, bærer Kjøberen dog ikke Faren, medmindre bestemte Gjenstande er udskilte for ham.

Om Rente af Kjøbesummen.

§ 38.

Har Kjøberen faaet Henstand paa bestemt Tid, og oversidder han denne, har han at svare Rente fra Kredittidens Udløb, i Handelskjøb med 6 pCt. aarlig og ellers med 5 pCt.

Har Kjøberen ikke faaet Henstand paa bestemt Tid, har han i Handelskjøb at svare 6 pCt. i aarlig Rente fra den Tid, da Salgsgjenstanden blev leveret, eller om Levering paa Grund af Kjøberens Forhold er blevet forsinket, fra den Tid, da Forsinkelsen indtraadte.

Om manglende Betalingsevne hos Kjøberen.

§ 39.

Aabnes efter Kjøbets Afslutning Konkurs eller Akkordforhandling i Kjøberens Bo, har Sælgeren, skjönt han har givet Henstand med Kjøbesummen, Ret til at holde Salgsgjenstanden tilbage eller, hvis den er forsendt fra Leveringsstedet, hindre dens Overgivelse til Boet, indtil betryggende Sikkerhed stilles for Kjøbesummens Betaling til Forfaldstid. Er Tiden for Leveringen kommet, og Boet ikke paa Sælgerens Opfordring stiller saadan Sikkerhed, kan han hæve Kjøbet.

Disse Bestemmelser kommer ogsaa til Anvendelse, hvis efter Kjøbets Afslutning Kjøberen ved Exekution er fundet at mangle Midler til at betale sin Gjæld, eller han, om han er Handlende, har indstillet sine Betalinger (jfr. Konkurslovens § 4), eller hans Formuesforhold er blevet saaledes forværrede, at det maa antages, at han vil være ude af Stand til at betale Kjøbesummen, naar den forfalder.

37 §.

Varder i följd af drøjsmål från köparens sida godset ej i rätt tid aflämnadt, och låg ej faran redan tillföre å köparen, skall den å honom öfvergå, vid leveransaf-tal dock endast såvidt gods är för hans räkning afskildt.

Om ränta å köpeskillingen.

38 §.

I fråga om köpares skyldighet att gälda ränta skola de i 9 kapitlet 10 § handelsbalken stadgade grunder äga tillämpning; dock att vid handelsköp, där ej anstånd med köpeskillingens erläggande är på viss tid gifvet, ränta efter sex för hundra om året skall utgå från den tid godset aflämnades eller, i händelse dess aflämnande blifvit af köparen fördröjdt, från det dröjsmålet indträdde.

Om köparens obestånd.

39 §.

Har, i fall då anstånd med köpeskillingens erläggande är medgifvet, köparen efter köpets afslutande blifvit försatt i konkurstillstånd

eller vid utmätning funnits sakna tillgång att betala sin gäld

eller, om han är köpman, inställt sina betalningar,

eller hafva, ändå att omständighet, som nu är sagd, ej inträffat, köparens förmögenhetsvillkor så försämrats, att det måste antagas, att köpeskillingen ej varder rätteligen erlagd;

vare säljaren berättigad att, intill dess betryggande säkerhet ställes för köpeskillingens gäldande, hålla godset inne eller, där det är försändt men ej kommit i köparens besittning, hindra dess utgifvande. Är tiden för godsets aflämnande inne, och vill säljaren häfva köpet, hafve och därtill lof, så framt ej ofördröjligen efter anmaning säkerhet ställes för köpeskillingens gäldande.

§ 40.

Er Køberen kommen under Konkurs, og er hverken Tiden for Leveringen eller Tiden for Købesummens Betaling kommen, kan Sælgeren opfordre Boet til at erklære, om det vil indtræde i Købet, og hvis Boet da ikke snarest muligt og senest inden 3 Uger eller, om Tiden for Leveringen eller Betalingen indtræffer forinden, da til dette Tidspunkt erklærer at ville indtræde i Købet, kan Sælgeren hæve Købet.

§ 41.

Er Salgsgenstanden efter Konkursens Begyndelse overgivet til Konkursboet, og er Købesummen ikke betalt, kan Sælgeren kræve Genstanden tilbage, medmindre Boet erklærer at ville indtræde i Købet og betaler Købesummen eller paa Opfordring stiller Sikkerhed for dens Betaling til Forfaldstid. Har Boet afhændet Genstanden eller iøvrigt for egen Regning raadet saaledes over den, at den ikke kan tilbageleveres i væsentlig uforandret Stand, har Sælgeren Ret til at anse Boet som indtraadt i Købet.

Om Mangler ved Salgsgenstanden.

§ 42.

Angaar Købet en bestemt Genstand, og lider denne af en Mangel, kan Køberen hæve Købet eller kræve et forholdsmæssigt Afslag i Købesummen. Maa Manglen anses som uvæsentlig, er Køberen dog ikke berettiget til at hæve Købet, medmindre Sælgeren har handlet svigagtigt.

Savnede Genstanden Egenskaber, som maa anses tilsikrede, eller er Manglen efter Købets Indgaaelse forårsaget ved Sælgerens Forsømmelse, eller har Sælgeren handlet svigagtigt, kan Køberen kræve Skadeserstatning.

§ 43.

Ved Køb af Genstande, bestemte efter Art, kan Køberen, saa fremt den leverede Genstand lider af en Mangel, hæve Købet eller kræve Omlevering eller fordre et forholdsmæssigt Afslag i Købesummen.

Maa Manglen anses som uvæsentlig, kan Købet dog ikke haves eller Omlevering fordres, medmindre Sælgeren har handlet svigagtigt eller har kendt Manglen paa saadant Tidspunkt, at han uden urimelig Opofrelse havde kunnet skaffe mangelfri Genstand.

Sælgeren er, selv om han er uden Skyld, pligtig at betale Skadeserstatning dog saaledes, at Bestemmelserne i § 24 finde tilsvarende Anvendelse.

§ 40.

Aabnes Konkurs eller Akkordforhandling i Kjöberens Bo, og er hverken Tiden for Leveringen eller for Kjöbesummens Betaling kommet, skal Boet uden ugrundet Ophold give Sælgeren Svar, hvis denne forespørger, om Boet vil indtræde i Kjøbet. Giver Boet ikke bekræftende Svar, kan Sælgeren hæve Kjøbet.

§ 41.

Er Salgsgjenstanden, efterat Konkurs eller Akkordforhandling er aabnet, overgivet til Boet, og er Kjöbesummen ikke betalt, kan Sælgeren kræve Gjenstanden tilbage, hvis ikke Boet erklærer at ville indtræde i Kjøbet og betaler Kjöbesummen eller paa Opfordring stiller Sikkerhed for dens Betaling til Forfaldstid.

Har Boet afhændet Gjenstanden eller iøvrigt for egen Regning forfoiet saaledes over den, at den ikke kan tilbageleveres i væsentlig uforandret Stand, har Sælgeren Ret til at anse Boet som indtraadt i Kjøbet.

Om Mangler ved Salgsgjenstanden.

§ 42.

Angaar Kjøbet en bestemt Gjenstand, og lider denne af en Mangel, kan Kjöbereren hæve Kjøbet eller kræve et forholdsmæssigt Afslag i Kjöbesummen. Maa Manglen ansees som uvæsentlig, er Kjöbereren dog ikke berettiget til at hæve Kjøbet, medmindre Sælgeren har handlet svigagtig.

Savnede Gjenstanden Egenskaber, som maa ansees tilsikrede, eller er Manglen efter Kjøbets Afslutning foraarsaget ved Sælgerens Forsømmelse, eller har Sælgeren handlet svigagtig, kan Kjöbereren kræve Skadeserstatning.

§ 43.

Ved Kjøb af Gjenstande, som er bestemte efter Art, kan Kjöbereren, saafremt den leverede Gjenstand lider af en Mangel, hæve Kjøbet eller kræve Omlevering eller forlange forholdsmæssigt Afslag i Kjöbesummen.

Maa Manglen ansees som uvæsentlig, kan Kjøbet dog ikke hæves eller Omlevering forlanges, medmindre Sælgeren har handlet svigagtig eller har kjendt til

40 §.

Har köparen kommit i konkurstillstånd, och är ej tid inne vare sig för godsets aflämnande eller för köpeskillingens erläggande, äge säljaren kräfva besked, huruvida konkursboet vill köpet tillträda. Gifves ej sådan besked utan oskäligt uppehåll, äge säljaren häfva köpet.

41 §.

Varder, efter det köparen kommit i konkurstillstånd, godset utgifvet till konkursboet, och är ej köpeskillingen erlagd, äge säljaren kräfva godset åter, med mindre boet gifver köpeskillingen ut eller, så framt den ej är till betalning förfallen, förklarar sig vilja den gälda och ställer betryggande säkerhet, där sådan af säljaren äskas.

Har boet afyttrat godset eller eljes däröfver för egen räkning förfogat, så att det ej kan återställas i väsentligen oförändradt skick, äge boet ej draga sig från köpet undan.

Om fel eller brist i godset.

42 §.

Är bestämdt gods såldt og finnes däri fel, äge köparen häfva köpet eller fordra sådant afdrag å köpeskillingen, som mot felet svarar. Är felet att anse såsom ringa, må ej köpet häfvas, uten så är at säljaren svikligen förfarit.

Saknade godset egenskap, som kan anses tillförsäkrad, eller har felet efter köpet uppkommit i följd af säljarens vanvård eller försummelse, eller ligger svikligt förfarande säljaren till last, vare han pliktig att ersätta köparen dennes skada.

43 §.

Finnes fel i gods, som till fullgörande af leveransafताल aflämnats, äge köparen häfva köpet eller kräfva gilt gods; vare ock, där han ej vill sålunda afvisa godset, berättigad att fordra det afdrag å köpeskillingen, som mot felet svarar. Är felet att anse såsom ringa, må ej godset afvisas, med mindre säljaren svikligen förfarit eller ock afvetat felet å sådan tid, att han utan oskälig kostnad eller svårighet

§ 44.

Ved Afgørelsen af, om Salgsgenstanden lider af en Mangel, bliver, forsaavidt Manglen ikke er hidført ved Sælgerens Forsømmelse, det Tidspunkt at tage i Betragtning, da Faren gik over paa Køberen.

§ 45.

Bestemmelserne i § 25 om Skadeserstatningens Beregning komme ogsaa til Anvendelse, naar Købet hæves paa Grund af Mangel ved Genstanden.

§ 46.

Skal Sælgeren levere efterhaanden, og er en enkelt Levering mangelfuld, kan Køberen i Medfør af §§ 42 og 43 alene hæve Købet forsaavidt angaar denne Levering. Dog kan han ogsaa hæve Købet for senere Leveringers Vedkommende, saafremt det maa ventes, at ogsaa disse ville blive mangelfulde, eller endog hæve Købet i dets Helhed, saafremt dette er begrundet i Sammenhængen mellem Leveringerne.

§ 47.

Har Køberen haft Adgang til før Købets Afslutning at undersøge Salgsgenstanden eller en Prøve af den, kan han ikke paaberaabe sig Mangler, der ved saadan Undersøgelse burde være opdagede af ham, medmindre han har haft gyldig Grund til ikke at foretage Undersøgelse, eller Sælgeren har handlet svigagtigt.

§ 48.

Sker Salg ved Auktion, kan Køberen ikke paaberaabe sig, at Genstanden lider af nogen Mangel, medmindre Genstanden ikke svarer til den Betegnelse, under hvilken den er solgt, eller Sælgeren har handlet svigagtigt. Hvad her er foreskrevet, gælder dog ikke, naar en Handlende sælger sine Varer ved Auktion.

Manglen paa saadant Tidspunkt, at han uden rimelig Opofrelse havde kunnet skaffe mangelfri Gjenstand.

Sælgeren pligter, selv om han er uden Skyld, at betale Skadeserstatning, dog saaledes at Bestemmelsen i § 24 finder tilsvarende Anvendelse.

§ 44.

Ved Afgjørelsen af, om Salgsgjenstanden lider af en Mangel, bliver, forsaavidt Manglen ikke er hidført ved Sælgerens Forsømmelse, det Tidspunkt at lægge til Grund, da Faren gik over paa Kjøberens.

§ 45.

Bestemmelserne i § 25 om Skadeserstatningens Beregning kommer ogsaa til Anvendelse, naar Kjøbet hæves paa Grund af Mangler ved Gjenstanden.

§ 46.

Skal Sælgeren levere efterhaanden, og er en enkelt Levering mangelfuld, kan Kjøberens i Medfør af §§ 42 og 43 alene hæve Kjøbet, forsaavidt angaar denne Levering. Dog kan han ogsaa hæve Kjøbet for senere Leveringer, saafremt det maa ventes, at ogsaa disse vil blive mangelfulde, eller endog hæve Kjøbet i dets Helhed, saafremt dette er begrundet i Sammenhængen mellem Leveringerne.

§ 47.

Har Kjøberens havt Anledning til for Kjøbets Afslutning at undersøge Salgsgjenstanden eller en Prøve af den, kan han ikke paaberaabe sig Mangler, som han ved Undersøgelsen burde opdaget, medmindre han har havt gyldig Grund til ikke at foretage Undersøgelsen, eller Sælgerens har handlet svigagtig.

§ 48.

Sker Salg ved Auktion, kan Kjøberens ikke paaberaabe sig, at Gjenstanden lider af nogen Mangel, medmindre Gjenstanden ikke svarer til den Betegnelse, hvorunder den er solgt, eller Sælgerens har handlet svigagtig. Hvad her er foreskrevet, gjælder dog ikke, naar en Handlende sælger sine Varer ved Auktion.

kunnet til köpets fullgörande anskaffa fel-fritt gods.

Säljaren vare, ändå att felet ej kan anses bero af försummelse från hans sida, pliktig att ersätta köparen dennes skada; dock skall hvad i 24 § är för där afsedt fall stadgadt angående befrielse från ersättningsskyldighet äga motsvarende tillämpning.

44 §.

Fråga, huruvida fel vidlåder godset, skall, så framt ej felet uppkommit genom säljarens vållande, bedömas med hänsyn till godsets beskaffenhet vid den tid, då faran för dess förstörelse öfvergick på köparen.

45 §.

Hvad i 25 § är stadgadt angående beräkning af skadeersättning då köp häfvas på grund af dröjsmål med godsets aflämnande äge jämväl tillämpning då köp varder häfdt i följd af fel i godset.

46 §.

Finnes, i fall då godset skall aflämnas efter hand i särskilda poster, någon af dem behäftad med fel, vare köparen ej på grund af hvad här förut är stadgadt berättigad att häfva köpet i vidare mån, än såvidt rörer sagda post. Kan det skäligen befaras, att senare poster ock skola finnas felaktiga, må jämväl dessa strax afvisas. Stå posterna i det sammanhang, att det skulle lända köparen till förfång att delvis vidblifva köpet, må det i sin helhet häfvas.

47 §.

Har köparen haft tillfälle att före köpet undersöka det gods köpet afser eller prof dära, må fel, som därvid bort märkas, ej af honom åberopas, utan så är att köparen haft grundad anledning att anse undersökning öfverflödig eller ock säljaren svikligen förfarit.

48 §.

Är gods såldt å auktion, äge köparen ej tala å fel i godset, med mindre säljaren svikligen förfarit eller godset ej motsvarar den beteckning, hvarunder det utbjudits.

Hvad nu är stadgadt äge dock ej tillämpning, där köpman låter å auktion försälja lager af handelsvaror.

§ 49.

Tilbyder Sælgeren at afhjælpe en Mangel eller at foretage Omlevering, maa Køberen dermed lade sig nøje, hvis det kan ske inden Udløbet af den Tid, da han er pligtig at afvente Levering (jfr. § 21), og det aabenbart ikke kan medføre Omkostning eller Ulempe for ham.

Køberens Ret til Erstatning berøres ikke af denne Bestemmelse.

§ 50.

Hvad i denne Lov er bestemt om Mangler ved Salgsgenstanden finder tilsvarende Anvendelse, hvor den leverede Mængde er for ringe, saafremt Køberen maa gaa ud fra, at det, som er leveret, er ment at skulle tjene som fuldstændig Opfyldelse af Aftalen. Køberen kan i dette Tilfælde ikke i Medfør af § 43 fordre Omlevering men kan i Stedet herfor kræve efterleveret, hvad der mangler, hvad enten dette udgør en større eller mindre Del af det, som skulde leveres.

§ 51.

I Handelskøb har Køberen, naar Salgsgenstanden er leveret, eller en aftalt Udfaldsprøver kommen ham i Hænde, at foretage saadan Undersøgelse, som ordentlig Forretningsbrug kræver. Skal Genstanden forsendes fra et Sted til et andet, er Køberen dog ikke pligtig at undersøge den, førend den paa Bestemmelsesstedet er stillet saaledes til hans Raadighed, at han ifølge § 56 vilde være pligtig at drage Omsorg for den.

§ 52.

Viser det sig, at den solgte Genstand lider af en Mangel, har Køberen, saafremt han vil paaberaabe sig Manglen, at give Sælgeren Meddelelse derom i Handelskøb strax og ellers uden ugrundet Ophold. Afgiver han ikke saadan Meddelelse, uagtet han har opdaget eller burde have opdaget Manglen, kan han ikke senere gøre den gældende.

Vil Køberen hæve Købet, eller vil han kræve Efterlevering eller Omlevering, skal han uden ugrundet Ophold give Sælgeren Meddelelse derom, og har ellers tabt sin Ret til at afvise Genstanden eller kræve Efterlevering.

§ 49.

Tilbyder Sælgeren at afhjælpe en Mangel eller at foretage Omlevering, maa Kjøberens dermed lade sig nøie, hvis det kan ske inden Udløbet af den Tid, da han pligter at afvente Levering (jfr. § 21), og det aabenbart ikke kan medføre Omkostning eller Ulempe for ham.

Kjøberens Ret til Erstatning berøres ikke af denne Bestemmelse.

§ 50.

Hvad i denne Lov er bestemt om Mangler ved Salgsgjenstanden, finder tilsvarende Anvendelse, hvor den leverede Mængde er for liden, saafremt Kjøberens maa gaa ud fra, at det, som er leveret, er ment at skulle være fuldstændig Opfyldelse af Aftalen. Kjøberens kan i dette Tilfælde ikke i Medhold af § 43 fordre Omlevering, men kan i Stedet kræve Efterlevering af det Manglende, hvad enten dette udgjør en større eller mindre Del af det, som skulde leveres.

§ 51.

I Handelskjøb har Kjøberens, naar Salgsgjenstanden er leveret, eller en aftalt Udfaldsprøve kommet ham ihænde, at foretage saadan Undersøgelse, som ordentlig Forretningsskik kræver. Skal Gjenstanden forsendes fra et Sted til et andet, pligter Kjøberens dog ikke at undersøge den, før den paa Bestemmelsesstedet er stillet saaledes til hans Raadighed, at han ifølge § 56 vilde pligte at drage Omsorg for den.

§ 52.

Viser det sig, at den solgte Gjenstand lider af en Mangel, har Kjøberens, saafremt han vil paaberaabe sig Manglen, at give Sælgerens Meddelelse derom i Handelskjøb strax og ellers uden ugrundet Ophold. Afgiver han ikke saadan Meddelelse, uagtet han har opdaget eller burde opdaget Manglen, kan han ikke senere gjøre den gjældende.

Vil Kjøberens hæve Kjøbet, eller vil han kræve Efterlevering eller Omlevering, skal han uden ugrundet Ophold give Sælgerens Meddelelse derom og har ellers tabt sin Ret til at afvise Gjenstanden eller kræve Efterlevering.

49 §.

Vill säljaren afhjälpa fel i godset eller vid leveransafstal aflämma giltt gods i stället för det, som felaktigt är, låte köparen sig med sådan rättelse nöja, där den kan äga rum, innan han enligt 21 § skulle varit berättigad att häfva köpet, och uppenbart är, att han ej skulle hafva kostnad eller olägenhet af att låta rättelsen ske; dock njute han i hvarje fall den rätt till skadeersättning, som enligt här förut gifna stadganden må honom tillkomma.

50 §.

Hvad här förut är föreskrifvet om fel i godset skall i tillämpliga delar gälla, där godset ej uppgår till full mychenket men, efter hvad köparen måste antaga, är af säljaren aflämnadt såsom fullt. Vil köparen kräfva det felande ut, hafve därtill lof, ehvad bristen är större eller mindre.

51 §.

Vid handelsköp låte köparen, då godset aflämnats, eller, så framt det är försändt, då det kommit honom till handa, så att han enligt 56 § skulle vara pliktig att därom taga vård, föranstalta om sådan undersökning af godset, som efter godt handelsskick kan ifrågakomma.

Skall prof å det gods, som såldt är eller af säljaren afses till köpets fullgörande (utfallsprof), tillställas köparen, låte denne, så snart profvet kommit honom till handa, det undersöka efter ty nyss är i fråga om godset stadgadt.

52 §.

Yppas fel eller brist i godset, och vill köparen därå tala, gifve därom säljaren meddelande, vid handelsköp genast och vid annat köp utan oskäligt uppehåll. Gifves ej sådant meddelande, änskönt köparen märkt eller bort märka felet eller bristen, vare köparen all talan förlustig.

Vill köparen häfva köpet eller vill han kräfva annat gods, meddele sådant säljaren utan oskäligt uppehåll. Underlåtes det, må ej godset afvisas eller felande gods utkrävas.

§ 53.

Har Køberen ikke inden et Aar efter Genstandens Overgivelse til ham meddelt Sælgeren, at han vil paaberaabe sig en Mangel, kan han ikke senere gøre den gældende, medmindre Sælgeren har paataget sig at indestaa for Genstanden i længere Tid.

§ 54.

De i §§ 51, 52 og 53 givne Bestemmelser om Tab af Køberens Ret til at paaberaabe sig Mangler komme ikke til Anvendelse, naar Sælgeren har handlet svigagtigt, eller, naar han har gjort sig skyldig i grov Uagtsomhed, og denne medfører betydelig Skade for Køberen.

Bestemmelser vedrørende Afvisning af leverede Genstande og Ophævelse af Køb.

§ 55.

Er Køberen kommen i Besiddelse af Genstanden, og vil han afvise den, er han pligtig til at drage Omsorg for den, og kan af Sælgeren fordre Erstatning for de ham derved paaførte Omkostninger. De i §§ 34 og 35 givne Regler finde tilsvarende Anvendelse.

§ 56.

Er i Tilfælde af Genstandens Forsendelse Køberen sat i Stand til paa Bestemmelsesstedet at komme i Besiddelse af Genstanden, og vil han afvise den, er han pligtig at tage den i sin Besiddelse for Sælgerens Regning.

Dette gælder dog ikke, hvis Sælgeren selv er tilstede paa Bestemmelsesstedet, eller hvis Ihændelever af Konnossement eller anden Person, som paa Sælgerens Vegne kan tage sig af Genstanden, er tilstede der, eller hvis Køberen ikke kan faa Genstanden i sin Besiddelse uden at betale Købesummen eller at paadrage sig anden væsentlig Omkostning eller Ulempe.

Naar Køberen har taget Genstanden i sin Besiddelse, komme Reglerne i foregaaende Paragraf til Anvendelse.

§ 57.

Hæves Købet, er Sælgeren ikke berettiget til at faa Genstanden tilbage, medmindre han tilbagegiver, hvad han har modtaget i Betaling, og Køberen ikke berettiget

§ 53.

Har Kjøbereren ikke inden et Aar efter Gjenstandens Overgivelse til ham meddelt Sælgeren, at han vil paaberaabe sig en Mangel, kan han ikke senere gjøre den gjældende, medmindre Sælgeren har paa- taget sig at indestaa for Gjenstanden i længere Tid.

§ 54.

De i §§ 51, 52 og 53 givne Bestem- melser om Tab af Kjøberens Ret til at paaberaabe sig Mangler kommer ikke til Anvendelse, naar Sælgeren har handlet svigagtig, eller han har gjort sig skyldig i grov Uagtsomhed, og denne medfører stor Skade for Kjøbereren.

Bestemmelser for Tilfælde, hvor Gjen- standen afvises, eller Kjøbet hæves.

§ 55.

Er Kjøbereren kommet i Besiddelse af Gjenstanden, og vil han afvise den, pligter han at drage Omsorg for den og kan hos Sælgeren kræve Erstatning for derved voldte Omkostninger. De i §§ 34 og 35 givne Regler finder tilsvarende Anvendelse.

§ 56.

Er i Tilfælde af Gjenstandens For- sendelse Kjøbereren sat istand til paa Be- stemmelsesstedet at komme i Besiddelse af Gjenstanden, og vil han afvise den, pligter han for Sælgerens Regning at tage den i sit Værge.

Dette gjælder dog ikke, hvis Sælgeren selv er tilstede paa Bestemmelsesstedet, eller hvis Ihændehaber af Konnossement eller anden Person, som paa Sælgerens Vegne kan tage sig af Gjenstanden, er tilstede der, eller hvis Kjøbereren ikke kan faa Gjenstanden i sit Værge uden at be- tale Kjøbesummen eller paadrage sig anden væsentlig Omkostning eller Ulempe.

Naar Kjøbereren har taget Gjenstanden i sit Værge, kommer Reglerne i fore- gaaende Paragraf til Anvendelse.

§ 57.

Hæves Kjøbet, har Sælgeren ikke Ret til at faa Gjenstanden tilbage, medmindre

53 §.

Har köparen ej inom ett år från det godset af honom mottagits gifvit säljaren meddelande, att han vil tala å fel eller brist, hafve sin talan förlorat, utan så är att säljaren åtagit sig att jämväl efter nämnda tid svara för godset.

54 §.

Hvad i 51, 52 och 53 §§ är stadgadt om förlust af rätten att tala å fel eller brist äge ej tillämpning där säljaren svik- ligen förfarit, ej heller där han visat grof värdslöshet och felet eller bristen länder köparen till märklig skada.

Bestämmelser i fråga om afvisande af gods och häfvande af köp.

55 §.

Är godset mottaget af köparen, vare denne, så framt han vill enligt denna lag afvisa godset, pliktig att därom för sälja- rens räkning taga vård, och njute han af säljaren ersättning för vården. Hvad i 34 och 35 §§ är stadgadt i fråga om såldt gods, som skall af säljaren vårdas för kö- parens räkning, äge motsvarande tillämp- ning beträffande det gods köparen efter ty nu är sagdt har i sin vård.

56 §.

Har gods, som blifvit försändt till kö- paren, kommit honom till handa, och vill han det afvisa, vare han pliktig att för säljarens räkning taga det i sin besittning där sådant kan ske utan erläggande af köpeskillingen, så ock eljes utan väsentlig kostnad eller olägenhet. Hvad sålunda är stadgadt äge dock ej tillämpning, så framt säljaren är tillstädes å bestämelseorten eller där finnes någon, som på grund af konnossement eller eljes äger att för sälja- rens räkning omhändertaga godset.

Tager köparen godset i sin besittning, äge stadgandena i 55 § tillämpning.

57 §.

Varder köp häfdt enligt denna lag, geä säljaren ej återbekomma godset, med mindre

til at faa Købesummen tilbage, medmindre han tilbageleverer det modtagne i væsentlig samme Stand og Mængde, hvori det var ved Leveringen.

Køberen har, naar han hæver Købet eller kræver Omlevering, Ret til at holde Genstanden tilbage, indtil Sælgeren svarer skyldig Erstatning eller stiller betryggende Sikkerhed for denne.

§ 58.

Selv om Genstanden er gaaet til Grunde eller forandret, kan Køberen, uanset Bestemmelserne i foregaaende Paragraf, hæve Købet, saafremt Undergangen eller Forandringen skyldes en hændelig Begivenhed eller Genstandens egen Beskaffenhed eller Foranstaltninger, som udkrævedes til dens Undersøgelse, eller som ere trufne inden den Mangel, der medfører Ophævelse af Købet, er opdaget eller burde være opdaget.

Om Vanhjemmel.

§ 59.

Oplyses det, at Salgsgenstanden ved Købets Afslutning tilhørte en anden end Sælgeren, kan Køberen, selv om Sælgeren var i undskyldelig Vildfarelse om sin Adkomst, kræve Skadeserstatning hos denne. Dette gælder dog ikke, hvis Køberen ved Købets Afslutning ikke var i god Tro.

Om Køb paa Prøve.

§ 60.

Er en Genstand købt paa Prøve eller paa Besigtigelse, og er den leveret, bliver Køberen bunden ved Købet, saafremt han ikke inden aftalt Tid eller, om ingen Tid er aftalt, inden passende Frist har meddelt Sælgeren, at han ikke vil beholde Genstanden.

Saalænge Køberen har Genstanden til Prøve eller Besigtigelse, bærer han Faren for den.

Om Meddelelser efter denne Lov.

§ 61.

Er saadan Meddelelse fra Køberen, som omhandles i §§ 6, 26, 27, 52 og 53, indleveret til Befordring med Telegraf eller Post, eller, hvor andet forsvarligt Befor-

han tilbagegiver, hvad han har modtaget i Betaling, og Kjøbereren har ikke Ret til at faa Kjøbesummen tilbage, medmindre han tilbageleverer det Modtagne i væsentlig samme Stand og Mængde, hvori det var ved Leveringen.

Kjøbereren har, naar han hæver Kjøbet eller kræver Omlevering, Ret til at tilbageholde Gjenstanden, indtil Sælgeren svarer skyldig Erstatning eller stiller betryggende Sikkerhed for denne.

§ 58.

Selv om Gjenstanden er gaaet tilgrunde eller er forandret, kan Kjøbereren uanset Reglerne i foregaaende Paragraf, hæve Kjøbet, saafremt Undergangen eller Forandringen skyldes en hændelig Begivenhed eller Gjenstandens egen Beskaffenhed eller Foranstaltninger, som udkrævedes til dens Undersøgelse, eller som er trufue, for den Mangel, som medfører Ophævelse af Kjøbet, er opdaget eller burde være opdaget.

Om Vanhjemmel.

§ 59.

Oplyses det, at Salgsgjenstanden ved Kjøbets Afslutning tilhørte en Anden end Sælgeren, kan Kjøbereren, selv om Sælgeren var i undskyldelig Vildfarelse om sin Adkomst, kræve Skadeserstatning hos denne. Dette gjælder dog ikke, hvis Kjøbereren ved Kjøbets Afslutning ikke var i god Tro.

Om Kjøb paa Prøve.

§ 60.

Er en Gjenstand kjøbt paa Prøve eller paa Besigtigelse, og er den leveret, bliver Kjøbereren bundet ved Kjøbet, saafremt han ikke inden aftalt Tid, eller, om ingen Tid er aftalt, inden passende Frist har meddelt Sælgeren, at han ikke vil beholde Gjenstanden.

Saalænge Kjøbereren har Gjenstanden til Prøve eller Besigtigelse, bærer han Faren for den.

Om Meddelelser efter denne Lov.

§ 61.

Er saadan Meddelelse fra Kjøbereren, som omhandles i §§ 6, 26, 27, 52 og 53,

han återbär hvad han å köpeskillingen uppburit, men vare ej heller pliktig att gifva köpeskillingen ut med mindre han återbekommer godset väsentligen oförändradt och oförminskadt.

Är, då köp sålunda häfves eller gods eljes afvisas, köparen berättigad till ersättning af säljaren, äge han hålla godset kvar till dess den ersättning gäldas eller betryggande säkerhet ställes för dess gäldande.

58 §.

Hvad i 57 § är stadgadt om säljarens rätt att vid köpets häfvande återbekomma godset utgöre ej hinder för köparen att häfva köpet, så framt godset är af våda förstördt, försämradt eller minskadt, ej heller där det undergått förändring allenast genom sin egen beskaffenhed eller till följd af åtgärd, som för dess undersökande varit nödig, eller som eljes af köparen vidtagits, innan fel eller brist, på grund hvaraf han vill häfva köpet, märkts eller bort märkas.

Om hemuldsskyldighet.

59 §.

Finnes godset hafva vid köpet tillhört annan än säljaren, vare denne, ändå att han var i god tro, pliktig att ersätta köparen skada, som af sagda anledning må honom tillskyndas.

Var, då köpet slöts, köparen ej i god tro, äge hvad nu er sagd icke tillämpning.

Om öppet köp.

60 §.

Är öppet köp aftaladt, och har godset blifvit af säljaren aflämnadt, vare köparen ej berättigad att draga sig från köpet undan, med mindre han inom bestämd tid eller, där bestämmelse om tiden ej träffats, utan oskäligt uppehåll gifver säljaren till känna, att han ej vill godset behålla. Intill dess godset återlämnas, stånde köparen faran för dess förstörelse, försämring eller minskning.

Om vissa meddelanden enligt denna lag.

61 §.

Är sådant meddelande från köparens sida, som afses i 6, 26, 27, 52 eller 53 §,

dringsmiddel benyttes, afgivet til Befordring dermed, medfører det ikke Tab af Ret for Afsenderen, at Meddelelsen forsinkes eller ikke kommer frem.

Det samme gælder om de Meddelelser fra Sælgeren, som omhandles i §§ 31 og 32.

Om Betydningen af visse Salgsklausuler.

§ 62.

Er en Vare solgt „frit ombord“ (fob) paa et angivet Sted, har Køberen at befragte Skib eller betinge Skibsrum til Varens Befordring fra dette Sted.

Sælgeren har at besørge og bekoste Varens Forsendelse til Afskibningsstedet og at træffe de Foranstaltninger med Hensyn til dens Indladning, som ifølge der gældende Lov eller Sædvane paahviler en Aflader.

Naar Varen er kommen indenfor Skibssiden, ophører Sælgeren at bære Faren for den.

Om Varen lider af Mangler bedømmes efter dens Tilstand paa samme Tidspunkt, ligesom ogsaa dens Mængde paa dette Tidspunkt bliver at lægge til Grund, saafremt Købesummen skal beregnes efter Maal, Vægt eller Tal.

Den Omstændighed, at Køberen har befragtet Skib eller betinget Skibsrum, medfører ikke Pligt for Køberen til at undersøge Varen før dens Fremkomst til Bestemmelsesstedet og afskærer ikke heller Sælgeren fra at udøve de i §§ 15, 28 og 39 omhandlede Rettigheder.

Om Køberens Pligt til at betale mod Konnossement gælder, hvad der i §§ 16 og 71 er bestemt.

§ 63.

Er en Vare solgt „fragtfrit“ (cost and freight, c & f, c f), har Sælgeren at besørge og bekoste dens Forsendelse til Bestemmelsesstedet.

Faren gaar over paa Køberen, saasnart Varen overensstemmende med de i § 10 givne Regler er overgivet til en Fragtfører eller bragt indenfor Skibssiden.

Om Varen lider af Mangler bedømmes efter dens Tilstand paa det Tidspunkt, da Faren for den gaar over paa Køberen, ligesom ogsaa dens Mængde paa dette Tidspunkt bliver at lægge til Grund, saafremt Købesummen skal beregnes efter Maal, Vægt eller Tal.

Med Hensyn til Køberens Pligt til at betale mod Konnossement eller Fragt-brev gælder, hvad der i §§ 16 og 71 er bestemt.

Køberen har, selv om Købesummen ikke er forfalden til Betaling ved Varens Fremkomst, at betale den Fragt, som ikke er erlagt af Sælgeren, mod Fradrag i Købesummen men uden Godtgørelse for Rente.

indleveret til Befordring med Telegraf eller Post eller, hvor andet forsvarligt Befordringsmiddel bruges, afgivet til Befordring dermed, medfører det ikke Tab af Ret for Afsenderen, at Meddelelsen forsinkes eller ikke kommer frem.

Det samme gjælder de Meddelelser fra Sælgeren, som omhandles i §§ 31 og 32.

Om Betydningen af visse Salgsklausuler.

§ 62.

Er en Vare solgt „frit ombord“ (fob) paa et angivet Sted, har Kjøbereren at fragte Skib eller tinge Skibsrum til Varens Befordring fra dette Sted.

Sælgeren har at besørge og bekoste Varens Forsendelse til Afskibningsstedet og at træffe de Foranstaltninger med Hensyn til dens Indlastning i Skibet, som efter Lov eller Sædvane paa Stedet paa-hviler en Aflader.

Naar Varen er kommet indenfor Skibssiden, ophører Sælgeren at bære Faren for den.

Varens Kontraktmæssighed bedømmes efter dens Tilstand paa samme Tidspunkt, ligesom ogsaa dens Mængde paa dette Tidspunkt bliver at lægge til Grund, saafremt Kjøbesummen skal beregnes efter Maal, Vægt eller Tal.

Den Omstændighed, at Kjøbereren har fragtet Skib eller tinget Skibsrum, medfører ikke Pligt for Kjøbereren til at undersøge Varen for dens Fremkomst til Bestemmelsesstedet og afskjærer heller ikke Sælgeren fra at udøve de i §§ 15, 28 og 39 omhandlede Rettigheder.

Med Hensyn til Kjøberens Pligt til at betale mod Konnossement gjælder, hvad i §§ 16 og 71 er bestemt.

§ 63.

Er en Vare solgt „fragtfrit“ (cost and freight, c & f, c f), har Sælgeren at besørge og bekoste dens Forsendelse til Bestemmelsesstedet.

Faren gaar over paa Kjøbereren, saasnart Varen overensstemmende med de i § 10 givne Regler er overgivet til Fragtfører eller bragt indenfor Skibssiden.

Varens Kontraktmæssighed bedømmes efter dens Tilstand paa det Tidspunkt, da Faren gaar over paa Kjøbereren, ligesom ogsaa dens Mængde paa dette Tidspunkt bliver at lægge til Grund, saafremt Kjøbe-

inlämnadt för befordran med post eller telegraf eller eljes på ändemålsenligt sätt afsändt, och varder det försenadt eller kommer det icke fram, må ej den omständighet föranleda, att afsändaren förlorat talan eller rättighet. Lag samma vare i fråga om meddelande från säljarens sida, hvarom i 31 eller 32 § er sagdt.

Om betydelsen af vissa vid köp brukliga uttryck.

62 §.

Är gods såldt *fritt om bord* (fob) med angifvande af viss ort, skall på köparen ankomma att befrakta fartyg eller tinga skeppsrum, som erfordras för godsets fortskaffande från sagda ort.

Säljaren åligger att på egen bekostnad försända godset till lastningsorten samt vidtaga de åtgärder i afseende å godsets inlastning, som enligt lag eller sedvänja där ankomma på aflastare.

Godset skall anses aflämnadt, då det kommit innanför fartygets sida, och stånde, intill dess sådant skett, säljaren faran, ehvad köpet afser bestämdt gods eller är att till leveransaftal hänföra.

Den omständighet, att fartyget är af köparen befraktadt eller skeppsrum af honom tingadt, medföre icke skyldighet för köparen att före godsets framkomst till bestämmelseorten det undersöka, och utgöra ej heller hinder för säljaren att utöfva sådan rätt, som i 15, 28 eller 39 § är nämnd.

I fråga om köparens skyldighet att erlægga betalning mot konnossement gälle hvad i 16 och 71 §§ är stadgadt.

63 §.

Varder gods såldt *fraktfritt* (cost and freight, c & f, c f) med angifvande af viss bestämmelseort, åligger säljaren att på egen bekostnad försända godset till den ort.

Godset skall anses aflämnadt, då det blifvit för befordran omhändertaget så som i 10 § sägs.

I fråga om köparens skyldighet att erlægga betalning mot konnossement eller fraktsedel gälle hvad i 16 och 71 §§ är stadgadt.

Köparen vare, ändå att köpeskillingen icke är till betalning förfallen då godset

§ 64.

Er en Vare solgt „cif“ (cost, insurance, freight) eller „caf“ (coût, assurance, fret), gælder, hvad der i foregaaende Paragraf er bestemt.

Sælgeren har derhos for den Del af Forsendelsen, under hvilken han ikke bærer Faren, for Køberen at tegne sædvanmæssig Forsikring. Unnlader Sælgeren dette, kan Køberen kræve Erstatning for Skade, som maatte følge af Undladelsen, eller selv tegne Forsikring og afdrage Omkostningerne i Købesummen. Vil Køberen hæve Købet, har han Ret dertil, saafremt han ikke uden Forbehold har modtaget Konnossement paa Varen, uagtet han vidste, at Forsikring ikke var tegnet, eller Varen er oplosset paa Bestemmelsesstedet uden at have lidt saadan Skade, som Forsikringen skulde dække.

§ 65.

Er en Vare solgt „leveret“ eller „frit“ (franco) paa et angivet Sted, anses Levering ikke for sket, førend Varen er kommet frem til dette Sted. Sælgeren har saaledes at besørge og bekoste dens Forsendelse dertil og bærer under Forsendelsen Faren.

Om Varen lider af Mangler bedømmes efter dens Tilstand ved Fremkomsten, ligesom ogsaa dens Mængde paa dette Tidspunkt bliver at lægge til Grund, saafremt Købesummen skal beregnes efter Maal, Vægt eller Tal.

I Sammensætning med „fragtfrit“, „c & f“, „c f“, „cif“ eller „caf“ har Benyttelsen af Ordet „leveret“ ingen Betydning for Forstaaelsen af de nævnte Klausuler.

§ 66.

Er en Vare købt med saadan Angivelse af dens Mængde, at der for samme er aabnet et vist Spillerum, saasom „cirka“, „fra—til“ eller lignende, tilkommer det

summen skal beregnes efter Maal, Vægt eller Tal.

Med Hensyn til Kjöberens Pligt til at betale mod Konnossement eller Fragtbrev gjælder, hvad i §§ 16 og 71 er bestemt.

Kjöbereren har, selv om Kjöbesummen ikke er forfalden til Betaling ved Varens Fremkomst, at betale den Fragt, som ikke er erlagt af Sælgeren, mod Fradrag i Kjöbesummen og uden Godtgjørelse for Renter.

§ 64.

Er en Vare solgt „cif“ (cost, insurance, freight) eller „caf“ (coût, assurance, fret), gjælder, hvad der i foregaaende Paragraf er bestemt.

Sælgeren har derhos for den Del af Forsendelsen, under hvilken han ikke bærer Faren, for Kjöbereren at tegne sædvanmæssig Forsikring. Undlader Sælgeren dette, kan Kjöbereren kræve Erstatning for Skade, som maatte følge af Undladelsen, eller selv tegne Forsikring og afdrage Omkostningerne i Kjöbesummen. Vil Kjöbereren hæve Kjöbet, har han Ret dertil, saafremt han ikke uden Forbehold har modtaget Konnossement paa Varen, uagtet han vidste, at Forsikring ikke var tegnet, eller Varen er oplosset paa Bestemmelsesstedet uden at have lidt Skade, som Forsikringen skulde dækket.

§ 65.

Er en Vare solgt „leveret“ eller „frit“ (franco) paa et angivet Sted, ansees Levering ikke for skeet, for Varen er kommet frem til dette Sted. Sælgeren har saaledes at besørge og bekoste dens Forsendelse dertil og bærer under Forsendelsen Faren.

Varens Kontraktmæssighed bedømmes efter dens Tilstand ved Fremkomsten til Leveringsstedet, ligesom ogsaa dens Mængde paa dette Tidspunkt bliver at lægge til Grund, saafremt Kjöbesummen skal beregnes efter Maal, Vægt eller Tal.

I S sammensætning med „fragtfrit“ „c & f“, „c f“, „cif“ eller „caf“ har Betyttelsen af Ordet „leveret“ ingen Betydning for Forstaaelsen af de nævnte Klau-suler.

§ 66.

Er en Vare kjøbt med saadan Angivelse af dens Mængde, at der for samme

frankommer, pliktig att i afrækning å köpeskillingen erlægga frakt, som ej är af säljaren gulden. Ej må den omständighet, att köpeskillingen sålunda till en del erlagts i förtid, medföra rätt för köparen att vid återstodens erläggande njuta räntefadrag.

64 §.

De föreskrifter, som enligt 63 § gälla för köp, som där afses, äge jämväl tillämpning, då gods blifvit med angifvande af viss bestämmelseort såldt *cif* (*cost, insurance, freight*) eller *caf* (*coût, assurance, fret*).

Utöfver hvad i sagda paragraf är stadgadt åligger vid köp, hvarom nu är fråga, säljaren att, efter ty sedvanligt är, försäkra godset mot fara, för hvilken det under vägen är utsatt. Underlåtes det, njute köparen ersättning för skada, som i följd af underlåtenheten uppstår; vare ock berättigad att själf taga försäkring och låta kostnaden därför afräknas å köpeskillingen. Vill köparen hellre häfva köpet, hafve därtill lof, dock ej där han egt vetskap om underlåtenheten men likväl utan förbehåll mottagit konnossement å godset, ej heller där detta redan är framkommet och undgått sådan skada, som försäkringen bort afse.

65 §.

Är gods, som skall försändas från ort till annan, sålt *fritt* (*franco*) eller *levererad* eller *fritt levererad* å angifven ort, må ej godset anses aflämnadt, förr än det framkommit till sagda ort.

Varder ordet *levererad* brukadt i för- ening med något af uttrycken *fraktfritt*, *cif* eller *caf*, skall utan hinder däraf hvad om dessa senare uttryck är i denna lag sagdt till alla delar äga tillämpning.

66 §.

Är vid leveransaf-tal godsets myckenhet angifven med uttryck, som lämnar utrymme

Sælgeren at træffe Valget, medmindre det fremgaar af Omstændighederne, at Spille- rummet er indrømmet i Køberens Interesse.

Er Betegnelsen „cirka“ benyttet, er Spillerummet 10 pCt. op eller ned for Ladning og ellers 5 pCt.

§ 67.

Er der solgt „en Ladning“, maa Sælgeren ikke sende andre Varer med samme Skib. Sker det, og kan det for Køberen medføre Ulempe, kan denne hæve Købet; enten Købet hæves eller ikke, har han Ret til Skadeserstatning.

§ 68.

Er det aftalt, at Varen skal leveres eller aftages „i Begyndelsen“ („primo“), „i Midten“ („medio“) eller „i Slutningen“ („ultimo“) af en Maaned, forstaas herved henholdsvis den første til tiende, den ellefte til tyvende og den enogtyvende til sidste Dag i Maaneden.

Ved Køb af Værdipapirer betyder „primo“ den første Søgnedag i Maaneden, „medio“ den femtende Dag i Maaneden eller, om denne Dag falder paa en Helligdag, den følgende Søgnedag, og „ultimo“ den sidste Søgnedag i Maaneden.

§ 69.

Har Sælgeren af en Vare forpligtet sig til at foretage „Afskibning“ eller „Afladning“ inden en vis Frist, skal Afskibningen eller Afladningen anses for at være tilendebragt i rette Tid, naar Varen er indladet inden Fristens Udløb.

Er Konnossement udfærdiget, og fremgaar det ikke af dettes Udvisende, at Indladningen er sket i rette Tid, kan Køberen afvise Varen.

§ 70.

Naar „kontant Betaling“ er aftalt, er Køberen pligtig at betale samtidig med, at Salgsgegenstanden stilles til hans Raadighed (jfr. §§ 14 og 15).

§ 71.

Har Køberen forpligtet sig til at betale mod Konnossement („kontant mod Konnossement“ eller lignende) eller til at acceptere Vexel mod Konnossement, kan han

er aabnet et vist Spillerum, saasom „circa“, „fra—til“ eller lignende, tilkommer det Sælgeren at træffe Valget. medmindre det fremgaar af Forholdet, at Spillerummet er sat i Kjöberens Interesse.

Er Betegnelsen „circa“ benyttet, er Spillerummet 10 pCt. op eller ned for Ladning og ellers 5 pCt.

§ 67.

Er der solgt „en Ladning“, maa Sælgeren ikke sende andre Varer med samme Skib. Sker det, og kan det for Kjöberens medføre Ulempe, kan denne hæve Kjøbet; enten Kjøbet hæves eller ikke, har han Ret til Skadeserstatning.

§ 68.

Er det aftalt, at Varen skal leveres eller udtages „i Begyndelsen“ („primo“), „i Midten“ („medio“) eller „i Slutningen“ („ultimo“) af en Maaned, forstaaes herved den første til tiende, den ellefte til tyvende og den en og tyvende til sidste Dag i Maaneden.

Ved Kjøb af Værdipapirer betyder „primo“ Maanedens første Hverdag, „medio“ dens femtende Dag eller, hvis denne falder paa en Helligdag, den følgende Hverdag og „ultimo“ Maanedens sidste Hverdag.

§ 69.

Har Sælgeren af en Vare forpligtet sig til at foretage „Afskibning“ eller „Afladning“ inden en vis Frist, skal Afskibningen eller Afladningen ansees for at være tilendebragt i rette Tid, naar Varen er indlastet inden Fristens Udløb.

Er Konnossement udfærdiget, og fremgaar det ikke af dets Udvisende, at Indlastningen er skeet i rette Tid, kan Kjöbereren afvise Varen.

§ 70.

Naar „kontant Betaling“ er aftalt, pligter Kjöbereren, selv om anden Koutume findes, at betale samtidig med, at Salgs-gjenstanden stilles til hans Raadighed (jfr. §§ 14 og 15).

§ 71.

Har Kjöbereren forpligtet sig til at betale mod Konnossement („kontant mod

för val (*cirka, från—till* eller *dylikt*), ankomme på säljaren att träffa valet, där ej af omständigheterna framgår, att det varit af hänsyn till köparen, som myckenheten ej blifvit bestämdt angifven.

Är beteckningen *cirka* brukad, skall den afvikelse från angifven myckenhet, som må anses medgifven, utgöra, där fråga är om hel fartygslast, tio för hundra och eljes fem för hundra.

67 §.

Har vid köp af gods, som skall sjöledes tillsändas köparen, godset betecknats såsom *fartygslast*, och varder jämväl annat gods af säljaren inlastadt, vare köparen, där sådant kan lända honom till olägenhet, berättigad att häfva köpet; njute ock ehvad köpet häfves eller icke, ersättning för skada.

68 §.

Är tiden för vidtagande af åtgärd i afseende å godsets afämmande eller mottagande bestämd till *början (primo)* af en månad, vare åtgärden vidtagen sist å månadens tionde dag. Med *midten (medio)* af en månad förstås månadens elfte till och med tjugonde dag samt med månadens *slut (ultimo)* dess återstående dagar.

Vid köp af värdepapper skall med början af en månad förstås dess första helgfria dag, med midten af en månad dess femtonde dag eller, om den infaller å helgdag, nästa helgfria dag, och med månadens slut dess sista helgfria dag.

69 §.

Har säljaren förbundit sig till *afskeppning* eller *aflastning* inom viss tid, skall det åtagande anses fullgjordt, då godset blifvit före den bestämda tidens utgång inlastadt.

Varder konnossement utfärdadt, och framgår ej af konnossementet, att inlastningen är i rätt tid verkställd, äge köparen afvisa godset.

70 §.

Är gods såldt att betalas *kontant*, vare säljaren ej pliktig att låta godset utgifvas till köparen, med mindre köpeskillingen gäldas. Varder det ändock utgifvet, åligger köparen att genast sin betalningsskyldighet fullgöra.

71 §.

Har köparen förbundit sig att erlagga *betalning mot konnossement* eller att mot

ikke nægte Betaling eller Akcept, fordi den solgte Vare ikke endnu er kommen frem, eller han ikke har haft Adgang til at undersøge den.

Naar Betaling eller Akcept kræves mod Konnossement, maa Regning paa Varen være kommet Køberen i Hænde, hvorhos Konnossementet, saafremt Sælgeren har paataget sig Varens Forsikring, maa være ledsaget af Forsikringspolice.

Hvad foran er bestemt finder tilsvarende Anvendelse, naar Køberen har forpligtet sig til at betale mod saadant Fragtbrev, som omhandles i § 16.

Udkast til Lov om forandret Affattelse af Sølovens § 166.

Sølovens § 166 affattes saaledes: Den Ret, en Sælger efter gældende Lov maatte have til at hindre Udlevering af Godset eller til at kræve det tilbageleveret, naar Køberen bliver ude af Stand til at betale Købesummen eller undlader at foretage, hvad der ifølge Købet paahviler ham, bortfalder ikke derved, at Køberen har faaet Konnossement.

Er Konnossementet af Køberen overdraget til Tredjemand, har Sælgeren ikke mod denne saadan Ret, medmindre Konnossementet indeholder Forbud mod Overdragelse, eller det godtgøres, at Indehaveren af Konnossementet ved dets Erhvervelse ikke har været i god Tro eller har handlet med grov Uagtsomhed.

Konnossement“ eller Lignende) eller til at acceptere Vexel mod Konnossement, kan han ikke nægte at indløse Konnossementet, fordi Varen ikke endnu er kommet frem, eller han ikke har havt Anledning til at undersøge den.

Konnossementet maa, naar det tilbydes Kjøbereren til Indløsning, være led-saget af Forsikringspolice, saafremt Sæl-heren har paataget sig Varens Forsikring. Desuden maa Regning paa Varen være kommet Kjøbereren ihænde.

Hvad her er bestemt, finder tilsvarende Anvendelse, hvis Kjøbereren har forpligtet sig til at betale mod saadant Fragtbrev, som er omtalt i § 16.

Forslag til Forandring i Sjøfarts-lovens § 166.

Sjøfartslovens § 166 skal herefter lyde saaledes: Den Ret, en Sælger efter gjæl-dende Lov maatte have til at hindre Godsets Udlevering eller til at kræve det tilbageleveret, naar Kjøbereren bliver ude af Stand til at betale Kjøbesummen eller undlader at foretage hvad der ifølge Kjøbet paahviler ham, bortfalder ikke derved, at Kjøbereren har faaet Konnossement.

Er Konnossementet af Kjøbereren over-draget til Tredjemand, har Sælgeren ikke saadan Ret mod denne, medmindre Konnossementet indeholder Forbud mod Over-dragelse, eller det godtgjøres, at Inde-haveren af Konnossementet ved dets Erhvervelse ikke har været i god Tro eller har handlet med grov Uagtsomhed.

erhållende af konnossement godkænna växel, som af säljaren drages, vare han ej berättigad att undandraga sig betalning eller godkännande på den grund, att godset ej framkommit eller han ej haft tillfälle att det undersöka.

Då betalning eller godkännande kräves, skall säljaren hålla köparen till handa, förutom konnossementet, räkning å godset samt, där det skall af säljaren försäkras, jämväl försäkringsbref.

Hvad sålunda är föreskrifvet äge motsvarande tillämpning, där köparen förbundit sig att mot sådan fraktsedel, som i 16 § är nämnd, erlægga betalning eller godkænna växel.

Förslag till lag om ändrad lydelse af 166 § Sjölagen.

Hvad i lag finnes stadgadt angående rätt för säljare att, på grund af köparens obestånd eller underlåtenhet att fullgöra hvad honom i följd af köpet åligger, hindra det sålda godsets utgifvande eller i visst fall kräfva det åter af köparens borgenärer skall äga tillämpning, ändå att konnossement å godset blifvit till köparen öfverlämnadt. Har på grund af öfverlåtelse från köparen konnossement, som icke innehåller förbehåll mot öfverlåtelse, kommit i annan mans hand, äge säljaren ej gentemot denne den rätt nu är sagd, där det ej visas, att innehafvaren af konnossementet vid dess förvärfvande icke varit i god tro, eller att han därvid handlat med grof vårdslöshet.